

**T. C.
RECEP TAYYİP ERDOĞAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI**

**OKUL MÜDÜRLERİNİN MEVZUATA GÖRE SAHİP
OLDUKLARI HAK VE SORUMLULUKLARA
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

İnci SADIKOĞLU

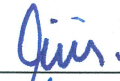
**Doç. Dr. Cem TOPSAKAL
Danışman**

**RİZE
2019**

KABUL VE ONAY

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Yönetimi, Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalında, İnci SADIKOĞLU tarafından hazırlanan “Okul Müdürlerinin Mevzuata Göre Sahip Oldukları Hak Ve Sorumluluklara İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 11/06/2019 tarihinde yapılan savunma sınavının sonucunda oy birliği/~~oy çokluğuyla~~ başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Doç. Dr. Mehmet OKUTAN (Kabul/~~Red~~)

Üye (Danışman): Doç. Dr. Cem TOPSAKAL (Kabul/~~Red~~)

Üye: Dr. Öğretim Üyesi Gökhan KAHVECİ (Kabul/~~Red~~)

4 / 7 / 2019

Doç. Dr. Ahmet YANIK
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Bu tezdeki bütün bilgileri etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yaptığımı bildiririm. İfade ettiklerimin aksi ortaya çıktığında ise her türlü yasal sonucu kabul ettiğimi beyan ederim. 11/06/2019

İsmail SADIKOĞLU

ÖN SÖZ

Eğitim hukuku alanın temel yapı taşı olan mevzuat kapsamındaki haklarla beraber sorumluluklara yönelik okul müdürlerinin görüşlerinin yer verildiği bu araştırmanın alanda özgün eserlerden biri olarak yer alması temennisi ile bu çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırma ile eğitim mevzuatının geliştirilebilir özelliklerinin açığa çıkması ve eğitim yönetiminde istenilen noktaya gelinmesine olanak sağlayan bir eğitim hukukunun temelini oluşturulmasına bir kum tanesi kadar da olsa katkı sağlayabilmek araştırmanın en değerli görülen sonucudur. Bu kapsamda olan okul müdürlerinin; mevzuata göre sahip oldukları hak ve sorumlulukları, bu haklara ve sorumluluklara ilişkin problem durumları ile bu problem durumlarına ilişkin çözüm önerileri görüşlerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmanın eğitim hukuku alanındaki değerli eserlerden biri olarak yer alabilmesi dileği ile...

Değerli görüşlerini benimle büyük bir içtenlikle paylaşarak bu araştırmanın gerçekleşmesine olanak tanıyan ve değerli katkıları için sonsuz isimlerini belirtmediğim değerli okul müdürlerine minnettar olduğumu belirtmek isterim. Araştırmanın veri toplama aşamasında, okul müdürleri ile görüşmelerimin gerçekleştirilmesinde değerli desteğini esirgemeyen Rize Milli Eğitim Şube Müdürü Zafer HAŞİMOĞLU'na teşekkürlerimi sunarım.

Eğitim hukuku alanındaki değerli eserleri ile araştırmamın ilham kaynağı olan ve tezimin başlangıcında değerli görüşlerini benimle paylaşarak araştırmamın yolunu aydınlatan Prof. Dr. Yasemin KARAMAN KEPENEKÇİ'ye tüm sözlerimin kifayetsiz ve eksik kalabileceği emekleri için sonsuz teşekkürler.

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışması sürecimde desteğini esirgemeyen ve nitel araştırmaya ilişkin bildiğim ve çok değerli olduğunu düşündüğüm her şeyi bana kazandıran saygıdeğer Dr. Öğretim Üyesi Fatih CAMADAN ve değerli görüş önerileriyle tez çalışmamın en önemli süreçlerinde yoluma ışık tutarak minnettar olmamı sağlayan değerli Dr. Öğretim Üyesi İsmail KARSANTIK hocama da en içten teşekkürlerimi sunarım.

Tez izleme jürimde yer alan, görüş ve önerileriyle desteklerini esirgemeyen ve bu tezin ortaya çıkmasında değerli katkıları olan Sayın Doç. Dr. Mehmet OKUTAN ve Dr. Öğretim Üyesi Gökhan KAHVECİ, Dr. Öğretim Üyesi Eşref NURAL ve Dr. Öğretim Üyesi İbrahim Hayri KUĞUOĞLU hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmalarım süresince değerli görüşlerine ihtiyaç duyduğum her an benden desteğini esirgemeyen, beni her zaman motive eden ve yüreklendiren, sabrı ve hoşgörüsü hiç eksilmeyerek değerli görüşleri ile zihnimi ve araştırmamı aydınlatan, öğrencisi olmaktan büyük onur ve mutluluk duyduğum çok değerli hocam Doç. Dr. Cem TOPSAKAL'a en içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Hayatımın en değerlileri olan ve tüm yaşamım boyunca bana sonsuz emek veren annem babam ve kardeşlerime; hayatımın her alanında olduğu gibi bu süreçte de hep yanımda oldukları, desteklerini bir an olsun esirgemedikleri ve en önemlisi ise bana sonsuz güvenerek kalpten destekledikleri için kalbimin en derinlerinden teşekkürlerimi ve sevgilerimi iletiyorum.

İnci SADIKOĞLU

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI.....	2
ETİK BEYAN.....	3
ÖN SÖZ.....	4
İÇİNDEKİLER.....	6
ÖZET.....	9
ABSTRACT.....	10
KISALTMALAR.....	11
TABLolar LİSTESİ.....	12
GİRİŞ.....	15
Araştırmanın Problem Durumu.....	15
Araştırmanın Amacı.....	17
Araştırmanın Önemi.....	18
Araştırmanın Varsayımları.....	22
Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları.....	22
Araştırmanın Kavram Tanımları.....	23

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	25
1.1. Eğitim Yönetimi.....	25
1.1.1. Eğitim Yönetiminde Okul Müdürlüğü.....	28
1.2. Eğitim Hukuku.....	30
1.2.1. Eğitim Hukukuna Göre Okul Müdürlerinin Hakları.....	32
1.2.1.1. Eğitim Hukuku Kapsamındaki Devlet Memurları Kanunu'na Göre Okul Müdürlerinin Hakları.....	34
1.2.1.1.1. Mesleki Haklar.....	34
1.2.1.1.2. Mali Haklar.....	37
1.2.1.1.3. Korunma Hakları.....	38
1.2.1.1.4. Sosyal Haklar.....	39

1.2.1.2. Eğitim Hukuku Kapsamındaki Milli Eğitim Mevzuatına Göre Okul Müdürlerinin Hakları.....	41
1.2.1.2.1. Eğitim Alma Hakkı.....	41
1.2.1.2.2. Kariyer Hakkı.....	42
1.2.1.2.3. Hizmet İçinde Yetiştirilme Hakkı.....	42
1.2.1.2.4. Yurt İçi ve Yurt Dışında Yetiştirilme Hakkı.....	43
2.2.1.2.5. Konut Hakkı.....	44
1.2.2. Eğitim Hukukuna Göre Okul Müdürlerinin Sorumlulukları.....	44
1.2.2.1. Eğitim Öğretim Etkinlikleri Sorumlulukları.....	46
1.2.2.2. Öğrenci ve Personel İşleri ile Mali Sorumluluklar.....	47
1.2.2.3. Fiziksel Ortam ve Okul Çevre İlişkileri.....	48
1.2.2.4. Okul Geliştirme Sorumlulukları.....	50
İKİNCİ BÖLÜM	
2. YÖNTEM.....	51
2.1. Araştırmanın Modeli.....	51
2.2. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	52
2.3. Veri Toplama Araçları.....	55
2.4. Verilerin Toplanması.....	56
2.5. Verilerin Analizi.....	57
2.6. Geçerlik ve Güvenirlik.....	60
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
3. BULGULAR.....	62
3.1. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Sahip Oldukları Haklara İlişkin Bulgular.....	62
3.2. Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Haklara İlişkin Bulgular.....	84
3.3. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Sorumluluklara İlişkin Bulgular.....	107
3.4. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Hak ve Sorumluluklara İlişkin Bulgular..	142

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	158
Sonuç ve Tartışma.....	158
Okul Müdürlerinin Devlet Memuru Kapsamında Sahip Oldukları Haklara ve Bu Hakları Kullanmada Karşılaşılan Problem Durumu Bulgularına İlişkin Sonuçlar ve Tartışma.....	159
Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Haklara ve Bu Hakları Kullanmada Karşılaşılan Problem Durumu Bulgularına İlişkin Sonuçlar ve Tartışma.....	164
Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ve Devlet Memurları Kanunu ile Sahip Oldukları Sorumluluklara ve Bu Sorumlulukları Yerine Getirirken Karşılaşılan Problem Durumu Bulgularına İlişkin Sonuçlar ve Tartışma.....	171
Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ve Devlet Memurları Kanunu ile Sahip Oldukları Hakları Kullanmada ve Sorumlulukları Yerine Getirmede Karşılaşılan Problem Durumu Çözüm Önerileri Bulgularına İlişkin Sonuçlar ve Tartışma.....	182
Öneriler.....	186
KAYNAKLAR.....	189
EKLER.....	198
EK-1. Okul Müdürlerinin Mevzuata Göre Sahip Oldukları Hak Sorumluluklara İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi Görüşme Formu.....	198
EK-2. Rize Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma Uygulama İzni	203
ÖZ GEÇMİŞ.....	204

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Ana Bilim Dalı: Eğitim Bilimleri

Tez Türü: Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Cem TOPSAKAL

Hazırlayan: İnci SADIKOĞLU

Yıl: 2019

Sayfa Sayısı: 204

ÖZET

OKUL MÜDÜRLERİNİN MEVZUATA GÖRE SAHİP OLDUKLARI HAK VE SORUMLULUKLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Bu araştırmanın amacı, okul müdürlerinin mevzuata göre sahip oldukları hak ve sorumluluklarına, hak ve sorumluluklara ilişkin problem durumlarına ve bu problem durumlarının çözüm önerilerine ilişkin görüşlerinin incelenmesidir. Tarama modelinde gerçekleştirilen betimsel nitelikteki araştırmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırma kapsamındaki çalışma grubu, amaçlı örneklem stratejilerinden maksimum çeşitlilik ve ölçüt örnekleme stratejisi ile belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Rize il merkezindeki; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde görev yapan 25 okul müdürü oluşturmaktadır.

Bu araştırma kapsamında, araştırmacı tarafından okul müdürlerinin hak ve sorumluluklarının ilişkin görüşme formu oluşturulmuştur. Araştırmaya gönüllülük ile katılım gösteren tüm okul müdürleriyle yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bulgular bölümünde, görüşme ile elde edilen verilere dayalı olarak oluşturulan temalara ve alt temalara ilişkin, araştırma katılımcılarının doğrudan ifadelerine yer verilmiştir.

Okul müdürlerinin; sorumluluk bilinci ve yüklerinin haklarına oranla fazla olduğu, mesleğe sahip olmamalarının hak algısı ve kullanımını olumsuz etkilediği ve mevzuattaki hak ve sorumluluklar alanında oluşabilecek problem durumlarının önüne geçilmesi için ise okul müdürlerine özel düzenlemelerin yapılması gerektiği araştırmanın önemli sonuçlarındandır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Hukuku, Eğitim Yönetimi, Mevzuat, Okul Müdürü, Hak, Sorumluluk

Recep Tayyip Erdogan University Graduate School of Social Sciences

Department: Educational Administration

Thesis Type: Master Thesis

Supervisor: Asisst Prof. Cem TOPSAKAL

Author: İnci SADIKOĞLU

Year: 2019

Pages: 204

ABSTRACT

EXAMINAION OF THE OPINIONS OF SCHOOL PRINCIPALS REGARDING THE RIGHTS AND RESPONSIBILITIES THEY HAVE ACCORDING TO THE LEGISLATION

The purpose of this study is to examine the views of school principals on their rights and responsibilities according to the legislation, the problems related to their rights and responsibilities and their suggestions on the solution proposals. In the descriptive study conducted in the survey model qualitative research method was used. The study group was determined by the maximum diversity and criterion sampling method. The study group of the research, center in Rize there are 25 school principals who work in pre-school, primary and secondary education levels.

In the scope of this study, a research form was formed by the researcher about the rights and responsibilities of school principals. A face-to-face interview was held with all school principals who voluntarily participated in the study. In the Findings section, the direct expressions of the research participants are given regarding the themes and sub-themes created based on the data obtained by the interview.

School principals; it is seen that the responsibility consciousness and the burdens are higher than their rights, that they do not have a profession adversely affect the perception and use of rights and that the problem situations that may occur in the field of rights and responsibilities in legislation in order to need for special arrangements to be made to school principals is one of the important results of the research.

Key words: Education Law, Education Management, Legislation, School Principal, Rights, Responsibility

KISALTMALAR

DMK	: Devlet Memurları Kanunu
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MEBM	: Milli Eğitim Bakanlığı Mevzuatı
MEB EKYGY	: Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumlarında Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği
MEM	: Milli Eğitim Müdürlüğü
METK	: Milli Eğitim Temel Kanunu
OKY	: Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği
OM	: Okul Müdürü
OÖİKY	: Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği
ÖKBYY	: Öğretmenlik Kariyer Basamaklarında Yükselme Yönetmeliği
TD	: Tebliğler Dergisi TD
TEDMEM	: Türk Eğitim Derneği Düşünce Kuruluşu
TDK	: Türk Dil Kurumu
YDTMİE	: Yabancı Dil Tazminatı Miktarlarının Tespitine İlişkin Esaslar

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1. Çalışma Grubunda Yer Alan Okul Müdürlerinin Kişisel Bilgilerine Göre Dağılımı.....	53
Tablo 2. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Sahip Oldukları Mesleki Haklara İlişkin Görüşleri.....	63
Tablo 2.1. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Sahip Oldukları Mesleki Hakları Kullanmada Karşılaştıkları Problem Durumuna İlişkin Görüşleri.....	65
Tablo 3. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Sahip Oldukları Haklara Mali Haklara İlişkin Görüşleri.....	69
Tablo 3.1. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Sahip Oldukları Mali Hakları Kullanmada Karşılaştıkları Problem Durumuna İlişkin Görüşleri.....	71
Tablo 4. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Sahip Oldukları Haklara Korunma Haklarına İlişkin Görüşleri.....	74
Tablo 4.1. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Sahip Oldukları Korunma Haklarını Kullanmada Karşılaştıkları Problem Durumuna İlişkin Görüşleri.....	76
Tablo 5. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Sahip Oldukları Sosyal Haklara İlişkin Görüşleri.....	79
Tablo 5.1. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Sahip Oldukları Haklara Sosyal Hakları Kullanmada Karşılaştıkları Problem Durumuna İlişkin Görüşleri.....	81
Tablo 6. Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Eğitim Alma Hakkına İlişkin Görüşleri.....	84
Tablo 6.1. Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Eğitim Alma Hakkını Kullanmada Karşılaştıkları Problem Durumuna İlişkin Görüşleri.....	87

Tablo 7. Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Kariyer Hakkına İlişkin Görüşleri.....	90
Tablo 7.1. Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Kariyer Hakkını Kullanmada Karşılaştıkları Problem Durumuna İlişkin Görüşleri.....	92
Tablo 8. Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Hizmet İçinde Yetiştirilme Hakkına İlişkin Görüşleri.....	95
Tablo 8.1. Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Hizmet İçinde Yetiştirilme Hakkını Kullanmada Karşılaştıkları Problem Durumuna İlişkin Görüşleri.....	97
Tablo 9. Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Yurt İçi ve Yurt Dışında Yetiştirilme Hakkına İlişkin Görüşleri.....	99
Tablo 9.1. Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Yurt İçi ve Yurt Dışında Yetiştirilme Hakkını Kullanmada Karşılaştıkları Problem Durumuna İlişkin Görüşleri.....	101
Tablo 10. Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Konut Hakkına İlişkin Görüşleri.....	103
Tablo 10.1. Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Konut Hakkını Kullanmada Karşılaştıkları Problem Durumuna İlişkin Görüşleri.....	105
Tablo 11. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı İle Sahip Oldukları Eğitim Öğretim Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri.....	108
Tablo 11.1. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Eğitim Öğretim Sorumluluklarını Yerine Getirmede Karşılaştıkları Problem Durumlarına İlişkin Görüşleri.....	111
Tablo 12. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Öğrenci ve Personel İşleri ile Mali İşler Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri.....	115
Tablo 12.1. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Öğrenci ve Personel İşleri ile	

Mali İşler Sorumluluklarını Yerine Getirmede Karşılaştıkları Problem Durumlarına İlişkin Görüşleri.....	120
Tablo 13. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Fiziksel Ortam ve Okul Çevre İlişkileri Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri.....	126
Tablo 13.1. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Fiziksel Ortam ve Okul Çevre İlişkileri Sorumluluklarını Yerine Getirmede Karşılaştıkları Problem Durumlarına İlişkin Görüşleri.....	130
Tablo 14 . Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Okul Geliştirme Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri.....	135
Tablo 14.1. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Okul Geliştirme Sorumluluklarını Yerine Getirmede Karşılaştıkları Problem Durumlarına İlişkin Görüşleri.....	139
Tablo 15. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Hakları Kullanmada Karşılaşılan Problem Durumlarına İlişkin Çözüm Önerileri.....	143
Tablo 15.1. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Sorumluluklarını Yerine Getirmede Karşılaşılan Problem Durumlarına İlişkin Çözüm Önerileri.....	147
Tablo 15.2. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Hakları Kullanma ve Sorumluluklarını Yerine Getirmede Karşılaşılan Problem Durumlarına İlişkin Genel Çözüm Önerileri.....	154

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımları, kapsam ve sınırlılıkları konuları ile araştırmada yer verilen önemli kavramların tanımlarına yer verilmiştir.

Araştırmanın Problem Durumu

Eğitim, insanların yaşamlarını sürdürebilme becerilerini elde edebilmeleri için kendilerine sunulan değerli bir yol haritasıdır. Bu yol haritası ile adım adım gerçekleştirilen yaşam serüveninde ise her anın istenilen ve hedeflenen bir şekilde gerçekleşebilmesi için eğitimin hukuksal temelleri çerçevesinde hazırlanmış olan ve eğitimle ilgili tüm unsurlara yol gösterici niteliği taşıyacak bir eğitim hukukunun önemi büyüktür. Eğitimin tüm boyutlarına ilişkin hukuksal düzenlemelerin özel bir hukuk dalı altında toplanmamış olması ve bu hukuksal düzenlemelerin farklı niteliklerde olan hukuki belgelerde yer alıyor olması eğitim hukukunu tam çerçevede görmeyi, anlamlandırma ve uygulama süreçlerini zorlaştırmaktadır.

Eğitim hukuku alanında gerçekleştirilmiş az sayıda bilimsel ve akademik çalışma ile kaleme alınmış sayılı eser bulunmaktadır. Bu durum eğitim hukuku eğitiminin başta okul müdürleri olmak üzere eğitimciler için de önemli görülen ölçüde sunulamamış olmasını ve eğitim hukukunun kapsamındaki temel özler ile ilgili bilinç düzeyini önemli ölçüde etkilemektedir. Eğitim hukukunun kapsamının özü niteliğini taşıyan hak ve sorumluluklar alanında gerçekleştirilmiş olan akademik çalışmalarda sorumluluk alanında yapılan çalışmaların haklar alanındaki çalışmalara oranla nitelik ve aynı zamanda nicelik açısından daha fazla yoğunluk taşıması ise bu araştırmanın temel başlangıç noktasını oluşturmuştur.

Eğitim hukuku; eğitim örgütlerinin yapısı ve yönetim şekli ile bu örgütlerde bulunan başta yöneticiler olmak üzere, müfettiş, öğretmen, öğrenci, veliler ve diğer tüm çalışanların haklarını ve sorumluluklarını düzenleyen ulusal ve uluslararası hukuk kurallarının tümünü kapsayan bir hukuk dalıdır (Karaman Kepenekçi ve Taşkın, 2017: 50-51). Eğitim hukukunun temel öğeleri olarak ifade edilmekte olan

haklar ve sorumluluklar, eğitimin yöneticileri ve eğitimin uygulayıcıları olan öğretmenlerin bilgi sahibi olmasına olanak tanıyan mevzuat içerisinde birçok öğeyi barındırmaktadır. Milli eğitim mevzuatında; kanun, kanun hükmünde kararname, tüzük, yönetmelik, yönerge, bakanlık kurulu kararları, tebliğler, usul ve esaslar ile genelgeler yer almaktadır. Eğitim alanındaki hak ve sorumluluk öğelerini içerisinde barındıran bu belgelerin çeşitlilik ve sayı olarak fazla olması, belgelerde sıklıkla değişiklik ile düzenlemelere gidilmesi ve belgelerin taşıdığı hukuki dilin farklı yorumlamalara açık olabilmesi durumu haklar ve sorumluluklar alanındaki bilinç düzeyinin etkilenmesine neden olabilmektedir.

Eğitim kurumlarının yönetsel ve hukuksal unsurlarında ki tüm çalışmaların gerçekleştirilmesinden en üst düzeyde sorumlu olan eğitim yöneticileri okul müdürleridir. Okul müdürlerinin yönetim sürecinde yönetsel ve hukuksal alanda bilgi sahibi olmaları ve bu bilgileri doğrultusunda karar verme ve bu kararların uygulanabilmesi için yetkilerini kullanabilmelerine olanak tanıyan temel kaynak ise mevzuattır. Bu araştırmada okul müdürlerinin; milli eğitim mevzuatı kapsamında kendilerine tanınan hakları ve gerçekleştirmeleri beklenen sorumlulukları bilme ve kullanma durumlarıyla beraber haklarını kullanırken ve sorumluluklarını yerine getirirken yaşadıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine yer verilmektedir. Bunun neticesinde ise okul müdürlerinin mevzuata göre sahip oldukları hak ve sorumluluklara ilişkin bilgi durumları ile problem durumlarına getirmiş oldukları çözümlerin ve önerilerin mevzuatın geliştirilebilir öğelerini açığa çıkarılabileceği düşüncesi ve problem durumlarından yola çıkılarak araştırma şekillendirilmiştir.

Eğitim yöneticisi olan okul müdürlerinin, mevzuat ve kanun kapsamında kendilerine tanınmış olan birçok sorumluluğun var olması durumu sorumlulukların yerine getirilmesinde yaşanan problem durumları görüşlerinin ortaya konmasının önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Okul müdürlerinin sorumluluklarını yerine getirirken yaşadıkları problem durumlarının neler olduğunun ve sorumluluklara ilişkin problem durumlarının nasıl çözülebileceğine ilişkin ise birincil dereceden alınan önemli önerilerin gün yüzüne çıkarılması gerektiği düşünülmektedir.

Okul müdürlerinin mevzuat ve kanun kapsamında yer alan sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için kendilerine verilen haklar bulunmaktadır. Bu hakları kullanma durumlarına ilişkin bilgiler ile hakları kullanmada karşılaşılan problem

durumlarının ve haklar alanındaki problem durumlarına ilişkin çözüm önerilerinin ortaya konmasının aynı derecede öneme sahip olmaktadır. Ancak gerçekleştirilen bilimsel çalışmalarda hak konusunun sorumluluk konusuna oranla daha az nitelikte yer verildiği görülmektedir. Bu nedenler ile okul müdürlerinin haklarını kullanma durumları, haklarını kullanırken yaşadıkları problem durumlarının neler olduğu ve bu problem durumlarının ise nasıl çözülebileceğine ilişkin okul müdürlerinden alınan önemli önerilerin de ortaya çıkarılması ve tartışılması gerekmektedir.

Karaman Kepenekçi'nin (2006: 310), "Türkiye'de Eğitim Hukuku" adlı değerli araştırmasında da belirttiği üzere eğitim hukuku alanı geniş kapsamlı ve ayrıntılı çalışma yapılmasını gerektiren bir alandır. Okulun öğelerinden olan eğitim yöneticilerinin haklarını ve sorumluluklarını düzenleyen mevcut hukuk kurallarının değerlendirilebileceği çalışmaların yapılabileceği önerisi araştırmanın önemli çıkış noktasını oluşturmakla beraber problem durumunun şekillenmesine büyük katkı sağlamıştır. Bu veriler ışığında araştırmanın problemi, "Okul müdürlerinin mevzuata göre sahip oldukları hak ve sorumluluklarına ilişkin görüşleri nelerdir?" olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Rize ili merkez ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı eğitim kurumlarında (okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim) görev yapan okul müdürlerinin; mevzuata göre sahip oldukları hak ve sorumluluklarına, hak ve sorumluluklara ilişkin problem durumlarına ve bu problem durumlarının çözüm önerilerine ilişkin görüşlerinin ortaya konmasıdır.

Bu amaç doğrultusunda ise araştırmada aşağıda yer alan sorulara cevap aranmıştır:

Rize merkez ilçesine bağlı okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim kademelerinde ki eğitim kurumlarında görev yapmakta olan okul müdürlerinin;

1. 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında sahip oldukları

1.1. Mesleki haklar

1.2. Mali haklar

1.3. Korunma haklar

1.4. Sosyal haklar

ve bu hakları kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

2. Milli Eğitim Mevzuatı ile sahip oldukları

2.1. Eğitim alma hakkı

2.2. Kariyer hakkı

2.3. Hizmet içinde yetiştirilme hakkı

2.4. Yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkı

2.5. Konut hakkı

ve bu hakları kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

3. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile sahip oldukları

3.1. Eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları

3.2. Öğrenci ve personel işleri ile mali işler sorumlulukları

3.3. Fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri sorumlulukları

3.4. Okul geliştirme sorumlulukları

ve bu sorumlulukları yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

4. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatına göre sahip oldukları haklarını kullanmada ve sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin çözüm önerileri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Hayatta büyük öneme sahip olan eğitim, sürekli bir değişim ve gelişim içerisinde olmakta ve çocuklar ile onları en yakından etkileyen ve gelişimlerinden etkilenen aileleri, eğitimin gerçekleştircileri eğitimcileri ve eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi, yönetilmesi ve denetlenmesinde görevli okul müdürleri unsurlarını içermektedir. Eğitimin bu unsurlarla düzenli ve hedeflenen doğrultuda yürütülmesi ve gerçekleştirilmesi için belirli kurallar çerçevesinde gerçekleştirilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Hayatımızı genel ve özel anlamda bir düzen içerisinde devam ettirmemizi sağlayan hukuk kurallarının bilinebilir hale gelmesini sağlayan temel unsurun eğitim olması eğitim ve hukuk arasında güçlü ve önemli bir bağ olduğunun

göstergesidir (Akyüz, 2006: 65). Eğitim tarihi, felsefi, kültürel, psikolojik, politik, ekonomik, sanatsal, denetimsel, yönetsel ve hukuksal temellere sahip bir bilim dalıdır (Topsakal, 2015: 93). Bu hukuki temeller çerçevesinde eğitimin düzenli bir şekilde yürütülmesine olanak sağlayan, hukukun yeni ve özel bir dalı olarak ifade edilebilecek niteliklere sahip olan “eğitim hukuku” kavramı önem kazanmaktadır.

Eğitim hukukunun ülke kapsamındaki genel durumu incelendiğinde; Türk hukuk sisteminde eğitim hukuku adlı bir özel hukuk dalının yer almadığı, eğitim ile ilgili yasal düzenlemelerin çocuk, aile, anayasa, idare ve ceza hukuku ile insan hakları ve çocuk hakları sözleşmelerinin ışığında gerçekleştirildiği görülmektedir. Eğitim hukuku alanında değerli görüşleri ile çalışmaları bulunan belirli sayıdaki akademisyenin dışında bilimsel araştırma ve çalışmaların gerçekleştirilmediği, eğitim hukuku ve eğitimi yakından ilgilendiren tüm bireylerin bilinçlendirilmesi ile ilgili bilimsel çalışmaların yeterli düzeyde gerçekleştirilemediği görülmektedir.

Eğitim hukuku ile ilgili belirtilen bilgiler ışığında eğitim hukuku hususunda; Karaman Kepenekçi ve Taşkın (2017: 5), ülkede sınırlı sayıda ve dar kapsamlı çalışmaların olması nedeniyle eğitimci, araştırmacı, akademisyen ve hukukçuların çalışmaları ile bu alana katkı sağlamaları gerektiğini belirtmektedirler. Karaman Kepenekçi (2006: 310), kapsamlı bir alana sahip olan eğitim hukuku ayrıntılı ve derinlemesine çalışmalar yapmayı gerekli kılmakla beraber çoğunlukla çalışma alanı olarak belirlenen çocuk hakları alanı dışında, okul hukuku kapsamında okulun tüm yönetici, öğretmen, öğrenci ve veli öğelerinin hak ve sorumluluklarının yer aldığı mevcut hukuk kurallarının değerlendirilmesi ile okul hukuku dışında yer alan eğitim mevzuatı analizleri gibi konu alanlarına sahip çalışmaların gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Bingöl (2012: 36-37) ise, ülkede eğitime ilişkin yasal düzenlemelerin oldukça fazla olması ve bu durumun neticesinde çok sayıda dağınık yasal düzenlemelerin yer alması durumunun genel bir eğitim hukuku teorisinin geliştirilmesinin nedeni olarak gösterilebileceği, hukukçular ve eğitimcilerin ise “eğitim hukuku” teorisini hayat geçirmek için çaba göstermesi gerektiğini çalışmaları ve araştırmaları neticesinde ortaya koymaktadırlar.

Eğitim hukukunun göstermiş olduğu hedefler doğrultusunda eğitim sürecini gerçekleştirmede her paydaşın kendisine düşen görev ve sorumlulukların bilincinde olması büyük önem taşımaktadır. Eğitim etkinliklerinin gerçekleştirildiği kurumda

eğitim hukuku kapsamındaki hak ve sorumluluklar ile ilgili bilgilendirme ve bu hak ve sorumlulukları gerçek yaşamda uygulanabilir hale getirme çalışmalarının temel sorumlusu olan okul müdürlerinin; eğitim hukukunun kendilerine sunmuş olduğu hak ve sorumluluklar ile ilgili hukuk eğitimleri almaları gerekmektedir. Karaman Kepenekçi (2011: 2), okul müdürlerinin özel eğitimler ile hak ve sorumluluklarını bilmeleri ve bir hak ihlali ile karşılaştıkları durumda haklarını arayabilmeleri için gerekli olan temel hukuk bilgilerine sahip olmalarında eğitim hukuku eğitiminin önemli olduğunu belirtmiştir.

Eğitim hukuku alanında gerçekleştirilmiş olan az ve nitelikli çalışmaları zenginleştirecek bilimsel çalışmalara eğitim hukuku konusunun önemi oranında yer verilmediği görülmektedir. Bu durum hukukçular, okul müdürleri, öğretmenler ve öğrencilerin bu konuda farkındalık oluşturmamasına, eğitim hukukunun özel bir hukuk dalı olarak belirlenip ilgili çalışmaların yapılmamasına ve bu hususta gerekli adımların atılmamasına da yol açabilmektedir. Toplumun önemli bir bölümünün değerli ve gerekli gördüğü bu hususta yapılacak bilimsel çalışmalarla projelerin eğitim hukuku alanında ilgili kişi, kuruluş, kurum, bakanlıkların yanı sıra eğitim politikacılarının ilgisinin çekilmesiyle eğitim hukukunun sağlayacağı tüm yararlar gözler önüne serilerek eğitim hukukunun en temel basamakları adım adım gerçekleşme imkanı bulabilmektedir. Eğitim hukukunun gerçek anlamda eğitim süreçlerinde var olabilmesinin temelini oluşturan okul müdürü hakları ve sorumlulukları alanında gerçekleştirilecek çalışmalarla okul müdürlerinin karşı karşıya kalma durumlarının olduğu hak ve sorumlulukları kullanma ve gerçekleştirmede yaşanılan problem durumlarının önüne geçilmesi ve eğitim hukukunun sağlamış olduğu hakların ve sorumlulukların gerçek anlamda hayata geçirilebilmesi söz konusu olabilecektir. Yönetimdeki deneyimleriyle alana katkı sağlayabilecek okul müdürlerinin değerli görüşleri ile eğitim hukukunun şekillendirilebilecek ve ideal nitelikteki okul müdürü hakları ve sorumluluklarının yer aldığı bir eğitim hukukunun ışığında ise kaliteli bir eğitim yönetimi sürecinin gerçekleştirilmesi söz konusu olabilmektedir.

Eğitim yöneticileri ve eğitim hukuku kapsamında eğitim okul müdürlerinin yetiştirilmesi alanına ve sonrasında ise mevzuattaki görevlerini yerine getirme durumuna ilişkin çalışmalara ağırlık verildiği ve en az oranda ise hukuksal yetkileri

kullanılma durumuna ilişkin çalışmalara yer verildiği alan yazında görülmektedir. Özellikle okul müdürlerinin eğitim hukukunun kendilerine sunmuş olduğu tüm haklarını, eğitim hukuku ışığında gerçekleştirmesi beklenen tüm sorumluluklarını birlikte kapsayan çok az sayıda bilimsel akademik çalışmaya yer verilmektedir. Okul müdürlerinin, eğitim hukukuna ilişkin sahip oldukları bilgi, deneyim, yaşantılarla beraber eğitim hukukunun temelindeki hakların ve sorumlulukların eğitimin tüm süreçlerinde var olduğunu gerekçeleri ile anlamlandırılmasını sağlaması ve hukuki kurallarla eğitim ve eğitim yönetiminin gerçekleştirilmesinde kilit rol üstlenmesi nedeniyle bu araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

Okul müdürlerinin, eğitim mevzuatına göre sahip oldukları hakları ve sorumluluklarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışma; eğitim hukukunun önemi olgusu ile bu kapsamdaki mevzuata göre okul müdürlerinin hak ve sorumluluklarıyla ilgili okul müdürlerinin değerli görüşlerinin derinlemesine incelemesine olanak tanımaktadır. Bu araştırmayı inceleme imkanı bulan akademisyen, eğitimci, eğitim yöneticisi, eğitim politikacısı, okul müdürü ve uzmanların farkındalığının artmasına olanak sağlanmaktadır. Okul müdürlerinin eğitim mevzuatına göre sahip olduğu hak ve sorumlulukları, hak ve sorumluluk alanlarında karşılaşılan problem durumları zm önerilerine ilişkin elde edilen değerli bilgiler ile gelecekteki çalışmalara ışık tutması düşünülmektedir.

Eğitim hukuku ve mevzuatı alanına katkı sağlayan sayılı eserin yanında yer alabilecek bir çalışmanın gerçekleştirilebilmesi ve okul müdürlerinin ve eğitim hukukçularının ve hukukçuların müzakereleri neticesinde özel bir “eğitim hukuku” hukuk dalının oluşturulması hususunda bir zeminin bu çalışma destekleneceği düşünülmektedir. Eğitimin hukuksal boyutu kapsamında yer alan kanun ile mevzuatlar gibi birçok yasal düzenlemeler ile okul müdürlerine tanınmış olan hak ve sorumluluklar alanının değerlendirilerek okul müdürlerinin değerli görüşlerine önemli ölçüde yer verilerek eğitim hukuku kapsamındaki hak ve sorumluluklar alanının revize edilmesinde katkı sağlayabilecek nitelikte eser olarak eğitim hukuku alan yazının da yer alacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırma; okul müdürlerinin mevzuat ve devlet memurları kanunu kapsamında yer alan hak ve sorumluluklarına ilişkin görüşlerinin alınması ile; eğitim mevzuatı ve devlet memurları kanununun okul müdürlerine tanımış olduğu haklar ile ilgili bilgiye ulaşılmasını sağlamaktadır. Eğitimin hukuki boyutu ışığında ise okul müdürlerinin gerçekleştirmesi gereken sorumluluklarla okul müdürlerinin eğitim mevzuatı ve devlet memurları kapsamındaki hak ve sorumluluklarına ilişkin karşılaşılan problem durumlarının belirlenmesine olanak tanımaktadır. Okul müdürlerinin haklarına ve sorumluluklarına ilişkin okul müdürleri bakış açılarıyla sunulan önerilerin okul müdürlerinin haklarını sorumluluklarını anlamlandırma, eğitim yönetiminin her sürecinde kullanma durumlarının geliştirilmesi alanında ise eğitimsel, politik ve hukuksal adımların atılabilmesi için önemli nitelikte bir basamak oluşturulmasına zemin hazırlanmaktadır. Araştırmada; çalışma grubundan elde edilen verilerin kapsam yeterliliğinin olduğu, araştırmaya katılan okul müdürlerinin mevzuat kapsamındaki hak ve sorumluluklara ilişkin ön bilgilere sahip olduğu, veri toplama için araştırmacının geliştirdiği uzmanlarca geçerliliği sağlanan görüşme formunun amaca uygun veri toplanmasına olanak sağladığı ve okul müdürlerinin doğru ve samimi nitelikte cevaplar vererek gerçek görüşlerini görüşme sürecine yansıttıkları varsayılmıştır.

Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Araştırma, okul müdürlerinin, mevzuata göre sahip oldukları hak ve sorumluluklar ile bu hakları kullanırken ve sorumlulukları yerine getirirken karşılaşılan problem durumları ve problem durumlarına ilişkin okul müdürlerinin çözüm önerileri görüşlerinin alınması amacı ile gerçekleştirilmiştir. 2018-2019 eğitim öğretim yılı Rize il merkezinde, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul öncesi, ilköğretim, ortaokul ve ortaöğretim kademelerindeki eğitim kurumlarında görev yapmakta olan ve gönüllü katılım esası ile çalışma grubu belirlenmiştir. Araştırmacı tarafından hazırlanmış standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formu ile gerçekleşen görüşmeler sürecini kapsamaktadır. Araştırma kapsamında yer alan eğitim mevzuatı ve devlet memurları kanunu kapsamındaki okul müdürü hakları ve

sorumluluklarına ilişkin derinlemesine bilgi edinebilmesi için nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir.

Bu araştırma, 2018-2019 eğitim öğretim yılı Rize il merkezinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim kademelerinde görev yapan ve araştırmaya gönüllü olarak katılım gösteren mevzuat kapsamındaki hak ve sorumluluklar alanındaki görüşleri ile sınırlıdır. Okul müdürlerinin; milli eğitim mevzuatına göre sahip oldukları haklar (mesleki, mali, korunma ve sosyal) ve devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları haklar (eğitim alma, kariyer, hizmet içinde yetiştirilme, yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme ve konut) ile sınırlıdır. Okul müdürlerinin mevzuata göre sorumlulukları ise (eğitim öğretim etkinlikleri, personel, öğrenci ve mali işler, fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri, okul geliştirme) sorumlulukları ile sınırlandırılmıştır. Bu araştırmada ayrıca, okul müdürlerinin haklarını ve sorumluluklara ilişkin karşılaştıkları problem durumları ve mevzuat kapsamında sahip oldukları haklarını kullanmada ve sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin okul müdürlerinin çözüm önerileri görüşleri ile sınırlıdır. Araştırma, okul müdürlerinin mevzuata göre sahip oldukları hak ve sorumlulukları, bu alanda karşılaşılan problem durumları ile problem durumlarının çözüm önerilerine ilişkin görüşlerinin alınması amacı ile araştırmacı tarafından hazırlanan “Standartlaştırılmış Açık Uçlu Görüşme Formu” aracılığı ile elde edilen görüşler ile sınırlıdır.

Araştırmanın Kavram Tanımları

Eğitim Hukuku veya Mevzuatı: Eğitimde ve eğitimin yürütüldüğü eğitim kurumlarında, eğitimi düzenleme ve eğitimin yönetilmesinde temel kaynak niteliği taşıma amacı ile hazırlanan, okul ve çocuk hukukunun yansımalarını kapsamında barındıran ve başta okul müdürleri ile eğitimciler başta olmak üzere öğrenciler, aileler, hukukçular ile eğitim politikacıları tarafından bilinmesi, benimsenmesi ve uygulanması gereken eğitimin tüm temel yasal nitelikleri ile hak ve sorumluluk unsurlarının yer aldığı olgudur.

Okul müdürü: Eğitim öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği ve eğitim politikalarının uygulandığı eğitim kurumlarında planlama, denetleme ve yapma, bir amaç doğrultusunda iş birliği ile çalışmayı koordine etmede en üst düzeyde sorumlu

olan, eğitim hukuku ve yönetimi alanında bilgi sahibi, hak ve sorumluluklarının bilincinde olan ve bu bilgileri kurum içi ve kurum dışı paydaşlarıyla gereklilikler ölçüsünde paylaşan eğitsel, yönetsel ve hukuksal lider konumundaki eğitim yöneticisidir.

Okul müdürü hakları: Eğitim hukuku kapsamı ile eğitimcilerle beraber okul müdürlerine tanınan; devlet memurları kanunu kapsamındaki mesleki, mali, korunma, sosyal haklar ile milli eğitim mevzuatı kapsamındaki eğitim alma, kariyer, hizmet içinde yetiştirilme, yurt içinde ve yurt dışında yetiştirilme, konut hakkı ile ve yöneticilere özgü olarak sunulan ek ders ve ek ders ücreti alma hakkını kapsayan eğitim hukukunun kazanımlarıdır.

Okul müdürünün sorumlulukları: Eğitim hukuku ile okul müdürlerinin mesleklerinin etik ilkeleri doğrultusunda yerine getirmeleri gerekliliği öngörülen; eğitim ve öğretim etkinlikleri, öğrenci işleri, personel işleri, mali işler, fiziksel ortamı düzenleme, okul ve çevre ilişkileri ile okul geliştirme alanlarındaki görev tanımlamalarıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu bölümünde, eğitim yönetimi ve eğitim yönetiminde okul müdürlüğü, eğitim hukuku ve eğitim hukukuna göre okul müdürlerinin hakları ile sorumlulukları hakkında alan yazın bilgilerine yer verilmiştir.

1.1. Eğitim Yönetimi

İnsanların ömrü çocukluktan başlayıp yaşlılığa doğru uzanan bir serüvenden oluşmaktadır. Bu serüvende en önemli rolü üstelenen çocukluğun başrolündeki çocuklar ise; gelişimlerinin en hızlı olduğu ve ömür boyu izlerin silinemeyeceği öğrenme yaşantılarına sahip olan dünyanın en masum varlıklarıdır. Gelecek olarak ifade edilen çocuklar, hayata dair ilk deneyimlerin yaşandığı özel bir döneme sahip olan varlıklar olarak birçoğu insanlığın ilk sürecinin izlerini taşıyan ve modern çağa ulaşan tanımlamalara sahip olmuşlardır (Sadıkoğlu ve Topsakal, 2017: 2).

Çocuklar ile ilgili tanımlamalar farklılaşsa da onların hayat serüvenlerinde ki en önemli sürecin “eğitim süreci” olması durumu yüzyıllardır aynı önem ve değerinde devam etmektedir. Eğitim, “education” Latin kökenli bir sözcük olmakta “educare” ve “educere” sözcüklerini de kökeninde barındırmaktadır. “Educare” sözcüğü, öğreneni özel bir beceri ile donatmak için talim ettirme, “educere” sözcüğü ise, ileri götürmek ve çocukların dünyayı keşfetmelerine ve yeteneklerinin izlenmesine olanak sunan faaliyetler anlamlarına gelmektedir (Billington, 1997’den aktaran Karaman Kepenekçi ve Taşkın, 2017: 17). Dünyanın oluşumuna katkıda bulunma anlamına da gelen eğitim; insanın kendini yaratmasına da katkı sağlamak gibi çok yüce bir çabayı ifade etmektedir (Küken, 2006: 390). Eğitimin en genel tanımı ise, çocukların toplum yaşantısında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya

okul dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme ve terbiye, olarak yapılmaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2005).

Bir bilim dalı olarak da ifade edilen eğitim, ekonomi ve planlama, program geliştirme, teknoloji, ölçme ve değerlendirme, istatistik ve araştırma, sosyoloji, tarih, felsefe, psikolojik danışma ve rehberlik, özel eğitim, halk eğitimi, denetim ve eğitim yönetimi ile eğitim hukuku alanlarının yer aldığı geniş kapsamlı bir çalışma alanına sahiptir (Yılmaz, 2015: 11-12). Eğitimin ilgili alanlarında bireysel amaçların gerçekleştirilmesi ve ihtiyaçların karşılanması için insanların, diğer insanlarla birlikte yaşamaları ve siyasal, ekonomik, politik, askeri ya da eğitimsel tüm amaçların gerçekleştirilmesi için ise birlikte hareket etmeleri gerekmektedir. Tüm ihtiyaçlar iş birliğine yönelik bir örgütsel yaşamı gerekli kılıyorsa yaşamda da gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Bir örgütün var olabilmesi yönetimin var olması gerekliliği demektir (Can, 2006: 21).

Yönetim; bir kurumu amacına ulaştırmak için elde bulunan tüm kaynakları ve olanakları en iyi ölçüde kullanma bilimi ve sanatıdır. Örgüt amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için, sorun çözme, planlama, örgütlenme, koordinasyon ve değerlendirme gibi fonksiyonlara ilişkin ilke, kavram, teori, model ve tekniklerin sistemli ve bilinçli şekilde üstün maharetle uygulanmasıyla ilgili faaliyetlerin tümü yönetim tanımı içerisinde yer almaktadır (Erdoğan, 2000: 14). Bir diğer ifade ile yönetim, bir örgütün amaçlarına ulaşmak için eldeki tüm kaynakları birbiriyle uyumlu, verimli ve etkin kullanabilecek kararlar alma ve uygulama sanatı ve bilimidir (Genç, 2005: 22).

Yönetim bilimi çeşitli dalları içerisinde barındırmakta ve eğitim yönetimi de bu dallardan bir tanesini oluşturmaktadır. Eğitim yönetimi diğer tüm örgütlerin yönetiminden oldukça farklıdır çünkü eğitim girdi ve çıktı faktörü olarak içerisinde insanı barındıran ve içinde yaşanan bilgi çağında büyük zenginliklere ulaşılmasını mümkün kılan bir sisteme sahiptir (Keser, 2007: 18). Eğitim yönetimi toplumun eğitim ihtiyacını karşılayacak eğitim sistemlerinin ve bu sistemdeki örgütlerin yönetimini kapsar. Eğitim kurumlarında yer alan eğitim programlarının, etkili bir biçimde uygulanması, öğretim hizmetleri, personel yönetimi, bütçe, bina, araç ve gereçlerin verimli kullanılması için gerekli yöntemlerin geliştirilmesi ile yönetim

süreçlerinin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi eğitim yönetimi ile sağlanır (İlgar, 2005: 14).

Eğitim yönetimindeki üç önemli insan gücü kaynağı yönetici, öğretmen ve öğrencilerdir. Öğrenci; henüz istenilen nitelikleri kazanmamış olan eğitim süreci içinde işlenen, öğretmen; öğrencileri işleyen ve eğitim yöneticileri ise işleyen ve işlenen tüm insan kaynaklarını yöneten bir kaynaktır (Çelik, 2000: 28). Eğitim yönetimi, insanların eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için tarihsel boyunca kendiliğinden oluşan sosyal örgütlenmeler gerçekleştirmelerinin ardından zamanla öğretileceklerin artması ve zorlaşması ile eğitim adına edinilen üst düzey beklenti ve amaçları karşılamada kendiliğinden oluşan sosyal örgütlerin yeterli gelmemesi durumunda “okul” adı verilen örgütlerin oluşmasıyla önem kazanmaya başlamıştır (Özyurt, 2010: 27). Okullar, gelecek nesillerin yetiştirildiği, eğitim amaçlarının gerçekleştirildiği ve toplumdaki bireylerin ihtiyaçlarının karşılanmaya çalışıldığı evrensel nitelikteki örgütlerdir. Okulların gerçekleştirmeye çalıştığı amaçlarının ve yapısının geniş olması amaçlarına en uygun biçimde yönetilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır (Giray, 2018: 13).

Eğitim kurumları, tüm insanlara eğitim olanağı sunabilmek için en büyük yerleşim yerinden en küçüğüne kadar ulaşabilmektedir. Temel işlevleri eğitim üretmek olan, anaokulu, ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim gibi isimlerle adlandırılan, temel amaçlarının ise çocukların kendilerini geliştirmeleri, yeteneklerini açığa çıkarmaları, bir üst eğitim kademesine hazırlık yapmaları ve ülke için hayırlı bir vatandaş olarak yetişmeleri olan eğitim kurumlarının yönetim boyutu da büyük önem taşımaktadır. Eğitim yönetimi farklı kademelerde ve alanlarda öğrenim yapan tüm bu kurumların en verimli biçimde yönetilmesinden sorumludur. Bu nedenle eğitim yönetiminin merkezi okul yönetimi üzerindedir. Okul yönetimi, eğitim yönetiminin sınırlı bir alana uygulaması olarak ifade edilebilir. Eğitim yönetimi; yönetimin eğitime uygulanmasından meydana gelen, okul yönetimi ise eğitim yönetiminin okullara uygulanmasından meydana gelen önemli bir unsurdur (Bursalıoğlu, 2000: 5).

1.1.1. Eğitim Yönetiminde Okul Müdürlüğü

Eğitim yönetiminin bir bilim dalı olarak algılanması, eğitim yöneticilerinin örgütsel amaçların gerçekleştirilmesini sağlayan bir eğitim lideri olarak kabul edilmesi, eğitim yöneticiliğinin bir meslek haline getirilmesi gerekliliği, yetki, hak ve sorumluluk dengesinin sağlanması gerekliliği günden güne önem kazanmaktadır (Taymaz, 2003: 90). Alan yazın incelendiğinde eğitim yönetiminde okul yöneticisi, okul müdürü, eğitim lideri ve eğitim yöneticisi gibi farklı terimlerin yer aldığı görülmektedir. Bu araştırmada süreklilik sağlayabilmek için tezin devam eden bölümlerinde “okul müdürü” terimi kullanılmıştır. Bu terim ile okul yönetiminden birinci derece sorumlu olan, eğitim öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği eğitim kurumların da planlama, denetleme görevinde, eğitim hukuku ile yönetimi alanında bilgi sahibi ve hak ve sorumluluk bilincinde eğitsel, yönetsel ve hukuksal lider konumundaki kişiler kastedilmiştir.

Eğitimin, istenen nicelik ve nitelikte her vatandaşa sunulabilmesi sorunların zamanında etkili olarak çözülmesi ile mümkün olmaktadır. Eğitimde sorunlar, birbiri arkasına eklenen, zaman zaman yoğunlaşan, karmaşıklaşan etkenlere bağlı olduğu için süreklilik gösterebilir. Bu nedenle eğitim hizmetinin sorunlarının çözülüp amaçlarına ulaştırılabilmesi ancak etkili bir yönetimle sağlanabilecektir (Başaran, 1994: 155). Başaran ve Çınkır (2013: 5), okul yönetimini eğitimin toplumla buluşma noktasının okullar olması ve okul müdürünün uygulama bilgisi olması gerekliliği ile önemli bulmaktadır. İyi olmayan bir okul müdürü hem okula hem de topluma zarar verebilmekte hem de teori bilgisi yüksek olsa bile uygulama bilgisi olmaması nedeni ile bir okulu düzgün yönetemeyebilecektir. Eğitim yönetiminin sınırlı bir alanda uygulanmasını ifade eden okul yönetiminde baş aktör; okulda amaçların yerine getirilebilmesinde çalışanları örgütleyen, emir veren, çalışmaları yönlendirip eşgüdümleyen ve denetleyen kişiler olan müdürlerdir (Gürsel, 2003: 91). Eğitim yönetimi üst sistem olarak ele alındığında okul yönetimi bir alt sistemdir ve üst sistemin belirlediği politikaları okul ortamında uygular. Bu politikaları uygulayarak okulu yöneten baş aktör okul müdürüdür (Giray, 2018: 13).

Hess ve Kelly (2007: 3) okul müdürlerini, okul gelişiminin anahtarı olarak görmekle beraber eğitim paydaşlarının gelişimlerini sağlamakla görevli idareciler, işletme yöneticileri ve savaş komutanları olarak betimlemektedirler. Lashway ise

(2003: 3), öğrencilerin öğrenmelerini sağlama, akademik ve pedagojik teknikler hakkında bilgi sahibi olma, eğitimcilerin gelişimini sağlama, bilgiyi toplama, analiz etme ve tüm alanlarda kullanma, öğrenci, öğretmen, aile ile sivil toplum örgütlerini harekete geçirme, liderlik bilgi ve becerisi ile yönetim stratejilerini uygulayabilecek yetkiye sahip olan kişilerin okul müdürleri olduğunu belirtmişlerdir.

Okulun öncü temsilcisi olan okul müdürünün göreve geliş biçimi önem arz etmekte ve bulunduğu konuma geliş paydaşlar arasında güven ve adalete dayanan bir örgütün oluşmasını sağlamaktadır (Türkmenoğlu ve Bülbül, 2015: 531). Okul yöneticiliği için en uygun adayların seçilmesi ve yetiştirilmesi için gösterilen çaba ve kanuni düzenlemelerle, yönetici seçme ve yetiştirme sürecinin bir standartta olması gerekmektedir. Kanuni düzenlemeler yapılırken nesnel ölçütlerin göz ardı edilmemesi ve yönetmeliklerin gerekçesiz olarak değiştirilmemesi eğitim ve okul yöneticiliği için aranan şartların net bir şekilde belirlenmesi ve uygulanması Türk eğitim sistemi için oldukça önemlidir (Taş ve Önder, 2010).

Türkoğlu (2016), “Türkiye’de eğitim sisteminin yönetsel yapısı ve eğitim yöneticisi yetiştirme sürecinin tarihsel gelişimi” adlı çalışmada, eğitim yöneticiliğinin uzmanlık alanı olması ve hizmet öncesinde bu yönde yetiştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmada Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve kurumlara yönetici seçilmesi, atanması ve yükselmesi süreçlerini düzenleyen yasal düzenlemelerin incelenmesi neticesinde okul müdürlerinin görevlendirilme usulü ile göreve başladıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Milli Eğitim Temel Kanunu’nun (1973), 43. maddesine göre öğretmenlik, “Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği” olarak tanımlanmaktadır ve bu durum okul müdürlüğünün “bir meslek olarak” benimsenmediğinin bir göstergesidir (Gürsel, 2003: 6). Eğitim Yönetimi Ulusal Politika Kurulu, (2015: 2), okul yöneticisi adaylarının işe alınması, iş ile geliştirilmesi, gözlemlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla okul yöneticiliği mesleği için standartlar belirlerken ülkemizde bu alana özel meslek standartları “okul müdürlüğü” mesleğinin kabul edilmemesinin sonucunda geliştirilmemiştir.

Eğitim kurumu yöneticiliğini düzenleyen yönetmelikler incelendiğinde halen yürürlükte olan 21.06.2018 tarihli, 30455 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumlarına Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği

ile müdürlük görevi için bazı şartları belirlenmiştir. MEB eğitim kurumlarında ikinci görev kapsamında görev alan okul müdürlerinin; müdür olarak görev yapmış olma şartı ile kurucu müdür, müdür başyardımcısı, müdür yardımcısı ve müdür yetkili öğretmen olarak toplam en az bir yıl görev yapma, bakanlığın üst unvanlı kadrolarında görev yapma gibi özel şartları taşımaları gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca ilgili yönetmelikte yazılı ile sözlü sınav puanları ile görevlendirmeye esas puanların oluşturularak ilk görevlendirmelerinin gerçekleştirildiği belirtilmektedir. (Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumlarına Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği [MEB EKYGY], 2018: madde 4,6,24).

Okul müdürleri eğitim yönetimindeki iç ve dış etkenleri okulun amaçlarına, hedeflerine dönük olarak gerçekleştirebilmesi için; karar alma, plânlama yapma, değerlendirme gibi eğitim yönetimi süreçlerini kavramış olmasının yanında, eğitim ekonomisi, planlaması ve denetimi (Acar, 2002) alanlarında bilgi sahibi olmalıdır. Bu alanlarda karşılaşılabilecek tüm problem durumlarına ise daha bilimsel ve hukuksal bir yaklaşımda bulunabilmek ise eğitim hukuku alanında bilgi ve tecrübe sahibi olmaya dayanmaktadır. “Eğitimde asıl olan öğretmenliktir” anlayışı ile okul müdürlüğü görevinin görevlendirme ile ikinci görev olarak verilmesi okul müdürlerine yönelik algıları etkilemektedir. Bu durum ise okul müdürlerinin hak ve sorumluluklarının eğitim hukuku kapsamında ele alınması ve bu kapsamda geniş bir mevzuat oluşturma sürecine katkı sağlanması gerekliliğini ortaya koymaktadır (Eğitimciler Birliği Sendikası [EĞİTİM BİR SEN], 2019: 1,52).

1.2. Eğitim Hukuku

Eğitim bilimi, tarihi, sosyal, felsefi, kültürel, psikolojik, politik, ekonomik, yönetim ve denetimsel, sanatsal temeller ile hukuksal temellere sahiptir (Topsakal, 2015: 77). Eğitim ve hukuk bir toplumu etkileyen önemli kurumlardır. Eğitimle insanların davranış ve ilişkileri şekillendirilmeye çalışırken; hukuk ise bu davranış ve ilişkileri düzenlemeye çalışmaktadır (Bingöl, 2012). Akyüz (2006), bir toplumda hukuksuz bir eğitimin mümkün olmayacağını ve aynı zamanda da eğitim olmadan hukuk düzeninin sağlanamayacağını belirtmektedir.

Karaman Kepenekçi (2006) “Türkiye’de Eğitim Hukuku” adlı çalışmasında belirttiği üzere; eğitim hukukunun kaynakları anayasa, kanun, kanun hükmünde

kararname, uluslararası sözleşmeler, tüzük, yönetmelik, yönerge ve genelgelerden oluşmaktadır. Eğitim hukukun konuları eğitim kurumunun örgütlenişi, yapısı, yönetim biçimi, organlar arasındaki ilişkileri, personel, öğrencilerin temel hak ve görevlerini düzenleyen tüm hukuk kurallarını kapsamaktadır. Eğitim hukukunun ilgililerini ise öğrenci, öğretmen, müfettiş, veliler, kurum ve kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşları oluşturmaktadır (Topsakal, 2015: 80).

Eğitim hukukunun teorik çerçevesi belli başlı eserler içerisinde ele alınmıştır. Akyüz (1981), tarafından hazırlanan “Eğitim hukuku” adlı eser ile Çiftçi (1995), “Türk eğitim hukuku”, Altunya (2003), “Anayasa hukuku açısından Türkiye’de eğitim ve öğrenim hakkı”, Karaman Kepenekçi (2003), “Hukuk ve öğretmenlik mesleği”, Akyüz (2006), “Eğitimin Hukuki Temelleri” ve Bingöl (2012), “Türkiye için bir eğitim hukuku teorisinin gerekliliği” adlı eserler bu önemli eserlerden birkaçıdır. Eğitim hukuku alanında çalışan veya bu alana ilgi duyan eğitimci, hukukçu ve eğitim hukukçuları için Karaman Kepenekçi ve Taşkın (2017) tarafından kaleme alınmış olan “Eğitim Hukuku” adlı önemli eser bu alandaki en önemli ve kapsamlı eserlerden biri olmakla beraber bu araştırmanın da temel esin kaynağıdır.

Eğitim hukuku, örgütlerin yapısı ve yönetim şekli ile bu örgütlerde yer alan yönetici, öğrenci, öğretmen, müfettiş, diğer çalışanlar ve veliler gibi tüm kişilerin haklarını ve sorumluluklarını düzenleyen ulusal ve uluslararası hukuk kurallarının tümü olarak tanımlanabilir (Akyüz, 2006). Karaman Kepenekçi ve Taşkın ise (2017: 310) eğitim hukukunu; okul hukukunu kapsayan, örgün eğitim kurumlarının yanında aile, tüm kurum ve kuruluşlarda yapılan eğitimleri düzenleyen hukuk kurallarından oluşan bir hukuk sistemi olarak tanımlamaktadır. Bingöl (2012) ise eğitim hukukunun, eğitim alanındaki hükümet kararları ile ulusal hukuksal düzenlemelerle uluslararası düzenlemelerin hem hukuksal hem de eğitsel açıdan analizine odaklanan bir hukuk dalı olduğunu belirtmiştir.

Eğitim hukuku kapsamındaki hukuksal düzenlemelerin anlaşılır, işlevsel ve uygulanabilir hale gelmesi eğitim hukuku eğitimi ile mümkün olacaktır. Bu nedenle eğitim kurumlarının en üst düzeydeki sorumlusu olan okul müdüründen, müdür yardımcısına ve öğretmeninden öğrencisine kadar eğitimle ilgili paydaşların eğitim hukuku eğitimlerini almaları önem arz etmektedir. Okul müdürlerinin bir eğitimci

olarak eğitim hukuku eğitimini almaları, eğitim mevzuatı hakkında doğru ve yeterli bilgiyi edinmelerini sağlayacaktır (Karaman Kepenekçi ve Taşkın, 2017: 64). Bu eğitimle okul müdürlerinin, eğitim mevzuatını yorumlama ve eksikliklerini değerlendirme, kurumlarını hukuk kurallarıyla yönetme ve karşılaşılabilecek problem durumlarını hukuk kuralları çerçevesinde çözme becerilerini elde edebilecekleri belirtilmektedir (Karaman Kepenekçi ve Taşkın, 2017: 64-65).

Alan yazında eğitim hukukunun, farklı tanımlamalara ve geniş bir kapsama sahip olduğu aynı zamanda ise sınırları belirli özel bir hukuk dalı alanı olarak kabul edilmediği görülmektedir. Bu araştırmada kapsam geçerliliğini sağlayabilmek için tezin devam eden bölümlerinde eğitim hukuku ile eğitim mevzuatı terimleri eş değerde kullanılacaktır. Bu araştırma kapsamındaki eğitim hukuku ve mevzuatı; eğitim kurumlarında, eğitimi düzenleme ve yönetmede temel kaynak niteliği taşıma amacıyla hazırlanmış olan ve okul hukuku ile çocuk hukukunun yansımalarını içerisinde barındırmaktadır. Başta okul müdürleri, öğretmenler, öğrenciler, aileler, hukukçular tarafından bilinmesi, benimsenmesi ve uygulanması gereken eğitimin tüm temel yasal nitelikleri ile devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatında yer alan hak ve sorumluluk unsurları eğitim hukuku ve mevzuatı olgusu içinde yer almaktadır.

1.2.1. Eğitim Hukukuna Göre Okul Müdürlerinin Hakları

Eğitim kurumlarının ve bu eğitim kurumların da gerçekleştirilecek eğitim sürecinin yönetiminin yönetsel ve hukuksal ölçütlere göre gerçekleştirilmesi ile eğitim kurumlarının vizyon ve misyonlarında yer alan amaçlarına göre gelişiminin sağlanması için okul yöneticilerine belirli hakların tanınmış olması gerekmektedir (Karaman Kepenekçi ve Taşkın, 2017: 224). Alan yazındaki eserlerde bu haklar yetki kavramı içerisinde tanımlanmaktadır. Türk Dil Kurumu [TDK] (2006) yetkiyi, bir görevi veya işi yasal mevzuatın verdiği olanaklara göre yürütmeyi sağlayan hak olarak tanımlamaktadır. Bir başka ifade ile; bir vazifeyi, bir işi belli şartlar altında yapıp yapmama veya bir karara bağlama konusunda sahip olunan kanuni hak ve salahiyet yetki kavramını açıklamaktadır (MEB, 1996: 3212). Taymaz (2011: 58), ise yetkiyi bir örgütte görevlerin yerine getirilmesi için sorumlu kişilere verilen güç, yöneticinin örgütteki diğer çalışanların davranışlarını

yönlendiren kararları verme gücü ve örgüt üyelerini örgüt amaçlarını gerçekleştirecek davranışları gösterecek biçimde yönetme gücü ifadeleri ile tanımlamıştır. Koçel (2001) ve Elma (2000) ise yetkiyi, bir görevi, bir işi önceden belli olan koşullarda yapmayı sağlayan karar verme ve kararı uygulama hakkı olarak tanımlanmakta ve bu hakkın yasalardan, sözleşmelerden ya da fiili durumdan doğmakta olduğunu belirtmektedir.

Bir eğitim kurumunun en üst düzeyde sorumlusu olan okul müdürleri birer öğretmendir. Öğretmenler, 789 sayılı Maarif Teşkilatı'na Dair Kanunun [MTDK] 12. maddesinde “Meslekte asıl olan öğretmenliktir.” ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu 43. maddesi ile “Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan bir ihtisas alanı” ifadeleri ile tanımlanmıştır. Bu ifadelerle beraber Devlet Memurları Kanunu [DMK] 34. maddesi kapsamında “Eğitim ve öğretim hizmetleri” sınıfında eğitim ve öğretim vazifesiyle görevlendirilen ve MEB “Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Görevlendirilmelerine Dair Yönetmeliğin” ise [MEB EKYGY]. 5. maddesi ile “okul yöneticisi olarak görevlendirilmede bakanlık kadrolarında öğretmenlik görevi yapıyor olma şartını taşıyan” okul müdürleridir. Devlet Memurları Kanunu’nun 17. Maddesine göre ise “Devlet memurları, bu kanun ve kanuna dayanılarak tüzük ve yönetmeliklere göre tayin ve tespit olunup yürürlükte bulunan hükümlerin kendileri hakkında aynen uygulanmasını isteme hakkına sahiptirler.” tanımlamaları okul müdürlerinin öğretmenlerle aynı hakları olduğunun göstergesini ile yasal zeminini oluşturmaktadır. Milli eğitimle ilgili kanunların arasında öğretmenlik ile ilgili düzenlemelere yer veren ve bu kapsamda da öğretmenlerin haklarını düzenleyen Milli Eğitim Temel Kanunu ile de belirtildiği üzere devletin eğitim, öğretim ve eğitim öğretim sürecini yönetme görevlerini üstlenen özel bir ihtisas mesleği olarak öğretmenlik diğer mesleklerden farklı haklara sahip olmalıdır (Karaman Kepenekçi ve Taşkın, 2017: 189, METK [1973: madde 43-50]).

Alan yazında yer alan yetki kavramı yerine bu araştırmada hak kavramı kullanılacaktır. Bu araştırma kapsamında ki okul müdürlerinin hakları ise; eğitim hukuku kapsamı ile eğitimcilerle aynı değerde bir eğitimci olan okul müdürlerine de tanınmaktadır. Devlet memurları kanunu kapsamındaki mesleki, mali, korunma, sosyal haklar ile milli eğitim mevzuatı kapsamındaki eğitim alma, kariyer, hizmet

içinde yetiştirilme, yurt içinde ve yurt dışında yetiştirilme, konut hakkı ile ve sadece okul müdürlerine özgü olarak sunulan ek ders ücreti alma hakları eğitim hukukunun okul müdürlerine kazanımlarıdır.

1.2.1.1. Eğitim Hukuku Kapsamındaki Devlet Memurları Kanunu’na Göre Okul Müdürlerinin Hakları

Devlet Memurlar Kanunu kapsamında, öğretmenlerle beraber bir öğretmen olan okul müdürlerine de tanınan haklar “mesleki haklar”, “mali haklar”, “korunma hakları” ile “sosyal haklar” başlıkları altında yer aldığı belirtilebilir (Karaman Kepenekçi ve Taşkın, 2017: 171).

1.2.1.1.1. Mesleki Haklar

Mesleki haklar güvenlik, hizmet, terfi etme, izin, müracaat, şikayet ve dava açma, sendika kurma, sendikaya üye olma ve sınıf değiştirme haklarını içeren ve tüm öğretmenlerle beraber okul müdürlerine de sunulan ve Devlet Memurları Kanunu kapsamında yer almaktadır (Günday, 2012, Karaman Kepenekçi ve Taşkın, 2017: 171).

Güvenlik hakkı, Devlet memurları kanununun “genel haklar” bölümünde “*Kanunlarda yazılı haller dışında devlet memurunun memurluğuna son verilmez, aylık ve başka hakları elinden alınamaz.*” şeklinde açıklanmaktadır (DMK, [1965: madde: 18]). Bu madde devlet memuru statüsünde görev yapan ve öğretmenlik mesleğine sahip olan okul müdürlerinin, öğretmenlik mesleklerinin yasal bir zemin ile güvence altına alındığı ve bu hak ile mesleki anlamda güvenlik hakkına sahip oldukları ifade edilmektedir. Eğitim ve öğretim sınıfında, devlet memurları kanunu kapsamındaki kurumlarda eğitim öğretim vazifesiyle görevlendirilen öğretmenlerin (DMK, 1965: madde 63]) aynı zamanda okul müdürlerinin hizmet hakkı “*Hiçbir memur kendi sınıfının dışında ve sınıfının içindeki derecesinin altında bir derecenin görevinde çalıştırılmaz.*” (DMK, [1965: madde 45]) ifadeleriyle tanımlanmış ve güvence altına alınmıştır. Devlet memurluğunda ilerleme yükselme bir başka ifade ile terfi etme hakkı, Devlet memurları kanununun “devlet memurluğunda ilerleme ve yükselmeler” (DMK, [1965: madde 64-70]) adlı bölümünde düzenlenmiştir:

“Kademe ilerlemesinin yapılabilmesi için bulunduğu kademedeki bir yıl çalışmış olması ve bulunduğu derecede ilerleyebileceği bir kademenin bulunması şartı aranır. Bir süre görev yapmak üzere, mecburî olarak atanan birinci derecede öncelikli bölgelerde bulunanlara, fiilen çalışma ile geçirilen her iki yıl için bir kademe ilerlemesi daha verilir. Son sekiz yıl içinde disiplin cezası almayanlara ise aylık derecelerinin yükseltilmesinde dikkate alınmak üzere bir kademe ilerlemesi uygulanır.”.

Bununla beraber terfi etme hakkının temel basamakları açıklanırken idari görevler hususunda bir kapı aralayan *“Eğitim öğretim hizmetleri sınıfında görev alan kariyerlerinden yararlanılmak istenilen, idari görevlere ait kazanılmış hak derecelerinin iki altındaki derecelerden tesbit ve ihdas edilmiş kadrolara atayabilirler.”* ifadesi yer almaktadır (Karaman Kepenekçi ve Taşkın, 2017: 64-65). Derece yükselmelerine açıklık getiren *“Kadrolarda geçirilen her yıl bir kademe ilerlemesi ve her üç yılda bir ise bir derece yükselmesi ile kazanılmış hak ve emekliliğe esas aylık derecelerinin yükselmesi sağlanır.”* ifadesi ise bu hakkın temel öz içeriklerini yansıtmaktadır (DMK, [1965: madde 69]). Devlet memurları kanunu kapsamındaki haklardan en geniş içeriğe sahip olan izin hakkı, genel haklar bölümünde yer alan izin bölümünde belirtilen *“Bu kanunda gösterilen süre ve şartlarla izin hakkına sahiptirler.”* (DMK, [1965: madde 23]) hükmü ve *“çalışma saatleri ve izinler”* adlı bölümlerde (DMK, [1965: madde 99-108]) yer verilen hükümleri içermektedir. Bu bölümün içeriğinde izin hakları kapsamında yer alan izinler; yıllık izin, süt izni, babalık, evlilik, ölüm ve engelli veya süregen hastalığı bulunan çocuğa bakım sebebiyle mazeret izinleri bölümleri çerçevesinde yer verilmiştir. Okul müdürlerini de ilgilendiren yıllık izinlerle ilgili *“Yaz tatili ile dinlenme tatillerinde izinli sayılır ve hastalık ile diğer mazeret izinleri dışında yıllık izin verilmez.”* (DMK, [1965: madde 102]) ifadelerini içeren hüküm yer almaktadır. Devlet memurları kanununda mazeret izni bölümünde, *“Doğumdan önce sekiz, doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam on altı hafta süreyle analık izni verilir. Çoğul gebelik durumunda ise doğum öncesi sekiz haftalık analık izni süresine iki hafta eklenir.”* hükümleri ile analık iznine yer verilmektedir. İlgili kanunun *“Eşinin doğum yapması hâlinde, kendi isteği üzerine on gün babalık izni; kendisinin veya çocuğunun evlenmesi ya da eşinin, çocuğunun, kendisinin veya eşinin ana, baba ve kardeşinin ölümü hâllerinde isteği üzerine ise yedi gün izin verilir.”* hükümleri ise babalık, evlilik veya ölüm sebebiyle mazeret iznine açıklık getirmektedir. Süt iznine ilişkin *“Bebeğini emzirmesi için analık izninin süresinin*

bitim tarihinden itibaren ilk altı ayda günde üç saat, ikinci altı ayda günde bir buçuk saat süt izni verilir.” hükümleri yer almaktadır. “Yüzde yetmiş oranında engelli olan çocuğunun hastalanması hâlinde raporuna dayalı olarak ana veya babadan birine bir yıl içinde toptan, bölümler hâlinde on gün mazeret izni verilir.” hükümleri ile de engelli ya da süregelen hastalığı bulunan çocuğa bakım sebebiyle mazeret izninin temel kapsamı belirlenmiştir (DMK, [1965: madde 104]). 2016 yılı ile gerçekleşen yasa değişikliği ile tüm memurlarla beraber öğretmenlerle okul müdürlerine de tanınmış olan küçük çocuğa bakım sebebiyle mazeret izni hakkı ilgili kanun maddeleri kapsamında düzenlenmiştir (DMK, [1965: madde 104], Karaman Kepenekçi ve Taşkın, 2017: 175):

“Doğum sonrası analık izni süresi sonunda, isteği hâlinde çocuğun hayatta olması kaydıyla analık izni bitiminde başlamak üzere ayrıca süt izni verilmeksizin birinci doğumda iki ay, ikinci doğumda dört ay, sonraki doğumlarda ise altı ay süreyle günlük çalışma süresinin yarısı kadar çalışılabilir. Çoğul doğumlarda bu süreler birer ay ilave edilir. Çocuğun engelli doğması veya doğumdan sonraki on iki ay içinde çocuğun engellilik durumunun tespiti hâllerinde bu süreler on iki ay olarak uygulanır.”.

Mesleki hakla beraber korunma hakkı kapsamında da yer alan müracaat, şikayet ve dava açma hakkı ise “Kurumlarıyla ilgili resmi veya şahsi işlerden dolayı müracaat etme, amirleri veya kurumları tarafından kendilerine uygulanan idari eylem ve işlemlerden dolayı şikayet ve dava açma hakkına sahiptirler.” (DMK, [1965: madde 21]) hükmünü içermektedir. “Kamu hizmetlerini aksatacak şekilde memurluktan kasıtlı çekilmeleri, görevlerine gelmemeleri, görev durumunda Devlet hizmetlerinin aksatılması durumunda eylemlerde bulunmaları yasaktır.” (DMK, [1965: madde 26]) ilgili hakkın önemli hükümlerini yer vermektedir. Sendikaya üye olma hakkı, “Anayasada ve özel kanununda belirtilen hükümlere göre sendikalar ve üst kuruluşlar kurabilir ve bunlara üye olabilirler.” (DMK, [1965: madde 22]) hükmü ile devlet memurları kanununda yer almaktadır. Mesleki haklar kapsamında yer alan sınıf değiştirme hakkı ile ilgili ise kanunun 71. maddesinde “Eşit dereceler arasında veya derece yükselmesi suretiyle sınıf değiştirme uygundur. Sınıf değiştireceklerin geçecekleri sınıf ve görev için ilgili kanunda veya kuruluş kanunlarında belirtilen niteliklere sahip olmaları şarttır.” hükümleri bulunmaktadır. Bu hüküm ile de öğretmenlerin ise eğitim öğretim sınıfından genel yönetim hizmetleri sınıfına geçiş yapılabileceği belirtilmektedir (Karaman Kepenekçi ve Taşkın, 2017: 178).

1.2.1.1.2. Mali Haklar

Mali haklar, maaş ve ders görevi ücreti, yolluk, eğitim öğretim tazminatı, emekli maaşı ve emekli ikramiyesi ve yabancı dil tazminatı haklarını içeren öğretmenlerle beraber okul müdürlerine de sunulan ve Devlet Memurları Kanunu kapsamındaki haklardır (Karaman Kepenekçi ve Taşkın, 2017: 183).

Devlet memurları kanununun 147. maddesinde “*Bu kanuna tabi kurumlarda görevlendirilenlere hizmetlerinin karşılığında, kadroya dayanılarak ay itibariyle ödenen para.*” olarak tanımlanan maaş hakkı yer almaktadır. Ders görevi ücreti hakkı ise, “*Her derecedeki eğitim öğretim kurumları ile üniversite, akademi, okul, kurs gibi örgün veya yaygın eğitim yapan eğitim kurumları ile benzeri kuruluşlarda öğretmen bulunmaması halinde öğretmenlere ücretli ek ders görevi verilebilir.*” hükmü ile tanımlanmaktadır (DMK, [1965: madde 89]). Bu hükmün devamı olarak nitelendirilebilecek “*Ders saati başına gündüz 140, örgün ve yaygın eğitim kurumlarında yarıyıl, yaz tatili, hafta sonu eğitim faaliyetlerinde 150 gösterge rakamı bu kanunla belirlenen aylık katsayısı ile çarpımı üzerinden ek ders ödenir.*” hükümleri yer almaktadır (DMK, [1965: madde 176]). Devlet memurları kanunu kapsamında yer almayan ve sadece okul yöneticilerine özgü olan ek ders ayrıcalığı MEB Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararı’nın 5. maddesi ile “*Örgün ve yaygın eğitim kurumlarının müdürü haftada altı saat ders okutmak ile yükümlü*” olduğu belirtilmektedir. İlgili kararın 6. maddesinde “*Örgün, yaygın eğitim kurumlarında aylık karşılığı ders görevini tamamlayan okul müdürleri branş alanlarında veya kendi istekleri ile alanları dışında ek ders görevi alabilir ve ücretini talep edecek hakka sahiptir.*” ifadesi yer almaktadır. İlgili kanun ile eğitim öğretim hizmetleri sınıfının yolluk hakkı, yolluk giderleri ve gündelikleri bölümünde “*Bir görevin ifası için sürekli veya geçici olarak görev yerinden ayrılanların yol giderleri ve gündelikleri, yolluklar hakkındaki Harcırah ve Bütçe Kanunu hükümlerine göre ödenir.*” (DMK, [1965: madde 177]) hükmüne yer verilmektedir Harcırah Kanununun 10. Maddesine göre ise “*Yurt içinde veya yurt dışında görev yapmakta iken sürekli bir göreve naklen atananlar yol masrafı, yevmiye, aile ve yer değiştirme masrafı alabilirler.*” hükmü ile yolluk hakkının içeriği belirtilmektedir. Eğitim öğretim tazminatı hakkı, devlet memurları kanunun 152. Maddesinde yer alan hükümlerle tanımlanmaktadır:

“Eğitim ve öğretim hizmetleri sınıfında fiilen öğretmenlik yapan ve okul müdürleri de içerisine dahil olmak üzere; 1-2. derecelerden aylık alanlar için %100’üne, 3-4. derecelerden aylık alanlar için %95’ine, diğer derecelerden aylık alanlar için %85’ine, başöğretmen unvanı kazanmış olanların %40’ına ve uzman öğretmen unvanını kazanmış olanların ise %20’sine Bakanlar Kurulunca belirlenecek esas ve oranlar dahilinde eğitim öğretim tazminatı ödenir.”.

Devlet memurları kanununun 19. maddesi ile tanınan emeklilik hakkı kapsamındaki emekli maaşı ve emekli ikramiyesi hakkı ise Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu [TCESK] (1949) kapsamında 6770 sayılı geçici kanun içeriği kapsamında ele alınmıştır. İlgili kanunun kapsamında emekli ikramiyesi ve ödeneği hakkına ilişkin hükümler yer almaktadır:

“Bu kanun kapsamında hizmeti bulunanlardan Sosyal güvenlik kurumlarına tabi geçen hizmet süreleri üzerinden emeklilik, yaşlılık ya da malullük aylığı bağlananlara ise bu kanun hükümlerine tabi olarak bu kuruluşlarda geçen çalışmalarının kıdem tazminatına hak kazanma şartlarına uygun olarak sona ermiş olması şartıyla emekli ikramiyesi ödenir. Ödenecek emekli ikramiyesi ise görevlerde geçen her tam fiili hizmet yılı ile sınırlı olarak görevden ayrıldıkları tarihteki emeklilik keseneğine esas aylık tutarın üzerinden ve aylığın başlangıç tarihindeki katsayılar dikkate alınarak ödenir.”.

657 sayılı devlet memurları kanunu ile maaş hakları başta olmak üzere tüm mali haklarının zemini oluşan okul müdürleri, belirli kurumlarca belirlenen yabancı dil seviye belirleme sınavlarının sonucu ile Yabancı Dil Tazminatı Miktarlarının Tespitine İlişkin Esasları’nda (1997) yer alan oranlara göre yabancı dil tazminatı alırlar. Maaşın aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarda her ay maaş ile peşin olarak bu tazminat ödenir. Bir dil için birden fazla sınava katılanlara ise en yüksek sınav puanları esas alınarak tazminat ödemesi yapılır. Bu tazminatın hak edilmesi ve ödenmesinde ise aylıklara ilişkin hükümler uygulanır (Yabancı Dil Tazminatı Miktarlarının Tespitine İlişkin Esaslar [YDTMİE], 1997, madde 2-3).

1.2.1.1.3. Korunma Hakları

Korunma hakları, isnat ve iftiralar karşı korunma hakkı ile özlük dosyası hakkını içeren ve öğretmenlerle beraber okul müdürlerine de sunulan ve Devlet Memurları Kanunu kapsamında yer alan haklardır (Karaman Kepenekçi ve Taşkın, 2017: 183).

İsnat ve iftiralar karşı korunma hakkı, “Şikayet ve hakaret için, uydurma bir suç isnadı ile yapıldığı, soruşturmanın tabi olduğu kanuni işlem sonucunda isnat sabit olmadığında, merkezi amirden kamu davası açılması istenir.” hükmü ile

korunma altına alınmıştır (DMK, [1965: madde 25]). Devlet memurları kanunu ile okul müdürlerine de sunulan ve bir diğer korunma hakkı olan özlük dosyası hakkı ise ilgili kanunun özlük dosyası bölümünde, memur bilgi sistemi ve özlük dosyası kısmında ilgili hükümlerle özlük hakkı açıklanmaktadır (DMK, [1965: madde 109]):

“Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası esas alınarak kurumlarınca tutulacak personel bilgi sistemine kaydolun her öğretmen ve okul müdürü için bir özlük dosyası tutulur. Bu dosya; mesleki bilgiler, mal bildirimleri; inceleme, soruşturma ve denetim raporları, disiplin cezaları ile ödül ve başarı belgesi verilmesine ilişkin bilgi ve belgeleri içermektedir. Başarı, yeterlilik ile kademe ilerlemelerinde ve derece yükselmelerinde, emeklilik veya hizmetle ilişkilerinin kesilmesinde, hizmet gerekleri yanında özlük dosyası dikkate alınır.”.

1.2.1.1.4. Sosyal Haklar

Sosyal haklar, emeklilik, aile yardımı ödeneği, sosyal tesis ihtiyaçlarının karşılanması, konut kredisi ve konut edinme, doğum ve ölüm yardımı haklarını içeren ve öğretmenlerle beraber okul müdürlerine de sunulan ve Devlet Memurları Kanunu kapsamındaki haklardır (Karaman Kepenekçi ve Taşkın, 2017: 184).

Devlet memurları kanunu sosyal haklar ve yardımlar bölümünde emeklilik hakkı, *“Emeklilik ve malullük hallerinde kendilerinin, ölümleri halinde ise dul ve yetimlerinin sahip oldukları haklar emeklilik kanunları ile düzenlenir.”* (DMK, [1965: madde 187]) ifadesi ile tanımlanmıştır. Bu kanunun tamamlayıcısı niteliğinde olan Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun 28. maddesinde ise *“Kadın 58, erkek ise 60 yaşını doldurmuş olması ve en az 9000 gün yaşlılık, ölüm sigortaları primi bildirilmiş olması şartıyla aylık bağlandığı sigortalı sayılanlar için ise prim gün sayısının şartının 7200 gün olarak uygulandığı”* hükümleri yer almaktadır. İlgili kanunun geçici 9. maddesinde yer alan *“25 tam yıl sigorta priminin ödenmiş olması veya 61 yaşını doldurması, en az 15 yıl yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemesi şartıyla kısmi yaşlılık aylığından yararlanırlar.”* hükümleri ile emeklilik koşulları belirlenmiştir. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun 29. maddesinde yer alan emekli aylığının hesaplamasına ilişkin hükümlere yer verilmektedir:

“Aylık kazanç, her yıla ait prime esas kazancının, kazancın ait olduğu yıldan aylık talep tarihine kadar geçen yıllar için, her yıl gerçekleşen güncelleme katsayısı ile güncellenerek bulunan kazançlar toplamının itibarı ile fiili hizmet süresi zammı haricinde toplam prim ödeme gün sayısına bölünmesi suretiyle hesaplanan ortalama günlük kazancın otuz katıdır.”.

Evli öğretmenlere ve okul müdürlerine aile yardımı ödeneğinin verileceğinin belirtildiği ilgili kanunda aile yardımı ödeneği hakkını içeren hükümlere yer verilmektedir (DMK, [1965: madde 202-204]):

“Bu yardım, menfaat karşılığı çalışmayan veya herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan aylık almayan eşi için 1500, çocuklarından her biri için de 250 gösterge rakamının (0-6 yaş grubunda yer alan çocuklar için bir kat artırımlı) aylık katsayısı ile çarpılması sonucu elde edilecek miktar üzerinden, her ay aylıklarıyla birlikte ödenen ve eş için ödenen aile yardımı ödeneğine evlendiği; çocuk için ödenen yardıma da çocuğunun doğduğu tarihi takip eden ay başından itibaren hak kazanılan ödenektir.”.

Sosyal tesis ihtiyaçlarının karşılanması hakkı, *“Lüzum ve ihtiyaç görülen yerlerde çocuk bakımevi veya sosyal tesisler kurulabilir.”* hükmü ile güvence altına alınmaktadır.” (DMK, [1965: madde 191]). Sosyal tesis haklarına ilişkin ayrıntılı hükümlere ise MEB Öğretmen Evleri, Öğretmen Evi ve Akşam Sanat Okulları, Öğretmen Lokalleri ve Sosyal Tesisler Yönetmeliği (2005), kapsamında yer verilmiştir. Devlet memurları kanunu kapsamında yer alan konut kredisi ve konut edinme hakkı *“Emekli Sandığına tabi hizmeti on yıl ve fazla olanlara istekleri üzerine Toplu Konut Fonundan özel şartlarla konut kredisi verilir. Zaruri yerlerle kiralık konut ihtiyaçları, Cumhurbaşkanınca onanacak bütçe fonundan karşılanır.”* hükümleri ile korunmaktadır (DMK, [1965: madde 192-193]). Doğum yardımı hakkı, ilgili kanunun 207. Maddesinden kaldırılarak 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname [KHK]’de yer alan *“İlk çocuk 300 TL, ikinci çocuk 400 TL, üçüncü ve sonraki çocuklar için ise 600 TL doğum yardımı yapılır.”* hükümleri ile bu hakkın temel içeriği düzenlenirken *“Bu yardım Türk vatandaşı olan anne veya babaya yapılır. Doğum yardımı ödemelerinde nüfus kayıtları esas alınır ve bakanlık bütçesine bu amaç için konulan ödenekten karşılanır.”* hükümleri ile bu hakkın özel şartları belirlenmiştir. Ölüm yardımı hakkı ilgili kanun hükümlerince güvence altına alınmıştır (DMK, [1965: madde 208]):

“Memur olmayan eşi ile çocuğu ölenlere en yüksek Devlet memuru aylığı tutarında, kişinin ölümü halinde sağlığında bildirdiği kimseye, eğer bildirmemişse eşine ve çocuklarına, yoksa anne ve babasına, bunlar da yoksa kardeşlerine en yüksek Devlet memuru aylığının iki katı tutarında, ölüm yardımı ödeneği verilir. Ölüm yardımı ödeneği, hiçbir kesintiye tabi tutulmaksızın ve ödeme emri aranmaksızın derhal ödenir.”.

1.2.1.2. Eğitim Hukuku Kapsamındaki Milli Eğitim Mevzuatına Göre Okul Müdürlerinin Hakları

Milli Eğitim Bakanlığı Mevzuatı [MEBM] kapsamında, öğretmenlerle beraber bir öğretmen olarak okul müdürlerine de tanınan hakların “eğitim alma hakkı”, “kariyer hakkı”, “hizmet içinde yetiştirilme hakkı”, “yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkı” ve “konut hakkı” başlıkları ile yer aldığı belirtilebilir (Karaman Kepenekçi ve Taşkın, 2017: 189).

Milli Eğitim Temel Kanunu [METK], (1973), ile Türk milli eğitiminin düzenlenmesinde esas amaç ve ilkeler, eğitim sisteminin genel yapısı, öğretmenlik mesleği, okul bina tesisleri, eğitim araç ve gereçleri ve devletin eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumluluğu ile ilgili temel hükümleri bir sistem bütünlüğü içinde kapsamaktadır. Bu araştırmada yer verilen okul müdürlerinin Milli Eğitim mevzuatı kapsamında incelenecek haklarının temel çerçevesi Milli Eğitim Temel Kanunu ile belirlenmiştir.

1.2.1.2.1. Eğitim Alma Hakkı

Milli Eğitim Kanunu, özel bir ihtisas mesleği olarak tanımladığı öğretmenlik mesleğinde görev yapan öğretmen ve okul müdürlerinin eğitim alma hakkı hükümlerine yer vermektedir (Milli Eğitim Temel Kanunu, [METK], 1973: madde 43). *“Mesleğe hazırlık genel kültür, alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır. Bu bireylerin yüksek öğrenim görmesi esastır. Bu öğrenim lisans ve lisans üstü seviyelerde yatay ve dikey geçişlere imkan verecek biçimde düzenlenir.”* hükümleri eğitim alma hakkının çerçevesini oluşturmaktadır (METK, [1973: madde 43]). İlgili kanunda yer alan *“Üst öğrenim için yaz ve akşam okulları açılır, hizmet içinde yetiştirilme için kurslar ve seminerler düzenlenir. Yaz ve akşam okulları ise eğitimci yetiştiren kurumlarca açılır.”* hükümleri okul müdürlerinin hizmet içi eğitimlerine açıklık getirilmektedir (METK, [1973: madde 48]). Yurt içi veya yurt dışında eğitim alma hakkının sağlanmasına ilişkin ise *“Yurt içinde ve dışında daha üst öğrenim yapmak, bilgi, görgü ve ihtisaslarını arttırmak isteyen öğretmen ve okul müdürlerinin belli şartlarla, aylıklı aylıksız izinli sayılmaları sağlanır.”* hükümleri yer almaktadır (METK, [1973: madde 49]).

1.2.1.2.2. Kariyer Hakkı

Milli Eğitim Kanunu, okul müdürlerinin de sahip olduğu öğretmenlik mesleğine ilişkin kariyer hakkı ile kariyer basamaklarına yer vermektedir. *“Adaylık döneminden sonra öğretmen, uzman öğretmen ve başöğretmen olmak üzere üç kariyer basamağı yer alır.”* şeklinde belirlenen kariyer basamağı düzenlemelerine ilgili kanunun 43. maddesinde yer verilmiştir. Kariyer basamakları yükselmesine ilişkin *“Kariyer basamaklarında yükselmede kıdem, eğitim ve sicil puanları ile sınav sonuçları esas alınır. 100 değerlendirme puanının %10'unu kıdem, %20'sini eğitim, %10'unu etkinlikler, %10'unu sicil ve %50'sini de sınav puanı oluşturur.”* hükümleri ile güvence altına alınmaktadır.

Bu kanun paralelinde geliştirilen Öğretmenlik Kariyer Basamaklarında Yükselme Yönetmeliği [ÖKBYY], kariyer basamaklarında yükselme ile ilgili usul ve esasları düzenlemektedir. Bu yönetmelik; ilgili konunun tanımları, kariyer basamakları ve sayıları, adaylarda aranan şartlar, değerlendirme komisyonunun görevleri ile sınav ve değerlendirmeye ilişkin bölümler ve bu bölümlerde yer alan hükümleri içermektedir. Okul müdürlerinin de sahip oldukları uzman öğretmenlik için 7 yıl ve başöğretmen unvanı için ise 6 yıl kıdem şartı ile kariyer basamaklarında yükselme sınavından 100 tam puan üzerinden 60 puan alma şartı bu yönetmelik ile belirlenmiştir (Öğretmenlik Kariyer Basamaklarında Yükselme Yönetmeliği [ÖKBYY], 2005, madde 8,17).

1.2.1.2.3. Hizmet İçinde Yetiştirilme Hakkı

Eğitim alma hakkı kapsamındaki hükümlerle belirtildiği üzere Milli Eğitim Temel Kanunu ile hizmet içinde yetiştirilme hakkı güvence altına alınmaktadır. Milli Eğitim Temel Kanunu'nun (1973) 48. maddesinde yer alan öğretmenlik mesleği bölümünde öğretmenlerin hizmet içi yetiştirilmesine ilişkin hükümlerde, *“Üst öğrenim görmelerini sağlamak üzere yaz ve akşam okulları açılır veya hizmet içinde yetiştirilmeleri maksadı ile kurslar ve seminerler düzenlenir.”* hizmet içinde yetiştirilme hakkının sağlandığı görülmektedir. İlgili kanun maddesinde hizmet içi eğitimlerin başarı belgeleri ile ilgili ise *“Yaz ve akşam okulları eğitimci yetiştiren kurumlarca açılır, yeterli krediyi dolduranlar belge veya diploma alırlar. Milli*

Eğitim Bakanlığı tarafından açılan kurslara seminerlere devam edenlerden başarı sağlayanlara belge verilir.” hükümlerine de yer verilmektedir.

Bu kanun çerçevesinde ve MEB teşkilatında görev yapan okul müdürlerinin hizmet içi eğitimlerinin sağlanması amacıyla yapılacak olan eğitim faaliyetlerinin hedefleri, planlaması, değerlendirilmesi ve yönetimi ile ilgili tüm esasları belirleme amacı ile geliştirilen Milli Eğitim Bakanlığı Hizmet İçi Eğitim Yönetmeliği, (1995: madde 1) hizmet içi eğitim hakkı ile ilgili kapsamlı içeriklere sahiptir. Bu yönetmeliğin 24. ve 25. maddesinde belirtilen “*Hizmet içi eğitimleri yetenek ve verimliliği geliştirme eğitimi ile üst düzey kadrolarda hazırlama eğitimi türünde gerçekleştirilebilir. Eğitim yönetimi, yabancı dil ve lisans tamamlama eğitimlerine de yer verilebilir.*” hükümleri hizmet içi eğitimin türleri ve hizmet içi eğitim programlarının yasal zeminini oluşturmakta ve hizmet içi eğitim hakkını da güvence altına almaktadır.

1.2.1.2.4. Yurt İçi ve Yurt Dışında Yetiştirilme Hakkı

Milli Eğitim Kanunu, öğretmenlik mesleği kısmında yer alan yurt içi ve yurt dışı yetiştirme imkanları bölümünde yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkını güvence altına almaktadır. “*Yurt içi veya dışında daha üst öğrenim yapmak veya bilgi, görgü, ihtisaslarını arttırmak isteyenler belli şartları taşıdıkları takdirde aylıklı, aylıksız izinli sayılmaları sağlanır. Bu şartla ise milli eğitimin ihtiyaçlarına göre hazırlanan yönetmelikle belirtilir.*” (METK, [1973: madde 49] hükümleri ile öğretmenlerle okul müdürlerine sunulan yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkı ifade edilmektedir.

Mesleklerine ait hizmetlerde yetiştirilmek, eğitilmek, bilgilerini artırmak, ihtisas yaptırılmak için yurt dışına gönderilecekler hakkında ise Yetiştirilmek Amacı ile Yurt Dışına Gönderilecek Devlet Memurları Hakkında Yönetmelik (1974: madde 1) adlı yönetmelik hazırlanmış ve bu devlet memurları için belirli şartlar belirlenmiştir. Amirinin olumlu görüşünü alma, aynı düzeyde bir eğitim almama, yabancı dil seviyesine sahip olma, uluslararası kuruluşlar için 4 yıl çalışma süresi ve 40 yaşı tamamlamamış olma ve diğerleri için 3 yıl ve 50 yaşı tamamlamamış olma bu özel şartlardandır (Yetiştirilmek Amacı ile Yurt Dışına Gönderilecek Devlet Memurları Hakkında Yönetmelik, 1974: madde 6).

1.2.1.2.5. Konut Hakkı

Sosyal haklar kapsamında konut kredisi ve konut edinme hakkı olarak yer alan konut hakkı Milli Eğitim Kanunu'nun 50. maddesinin hükümleri ile yasal güvence altına alınmıştır. Bu kanunun öğretmen konutları bölümünde yer alan *“MEB'in gerekli gördüğü yer ve mahrumiyet bölgelerinde öğretmenlere sağlanır. Bu konutlar okul binaları ile planlanarak yapılır. Konut ihtiyaçları bir plana bağlanır ve her yıl MEB bütçesine konut için gerekli ödenek konur.”* hükümleri ile konut hakkına yer verilmektedir.

1.2.2. Eğitim Hukukuna Göre Okul Müdürlerinin Sorumlulukları

Bir eğitim kurumunun başarısı eğitim hukukunun ve eğitim yönetiminin kapsamında yer alan iç faktörler ve dış faktörlere bağlıdır (Leithwood, 2005: 622). İç faktörler; okul müdürlerinin teknik ve kavramsal yeterlikleri, yaş ve cinsiyetleri, kıdemleri, eğitim durumları ve kişilik özellikleri gibi unsurları (Açıkgöz, 1994: 10), dış faktörler ise okul müdürlerinin sorumluluklarını içerecek şekilde belirlenmiştir (Keser, 2007: 6). Türk Dil Kurumu [TDK] (2006), sorumluluk kavramını bireyin davranışlarının veya yetki alanına giren bir olayın sonuçlarını üstlenmesi, sorum ve mesuliyet olarak tanımlamaktadır. Eğitim yönetimde sorumluluk kavramı, okul müdürünün görevini yerine getirme (Balcı, 2010) ve belirli davranışlarda bulunma zorunluluğu (Bursalıoğlu, 1994: 182) olarak tanımlanabilmektedir.

Okul müdürlerinin eğitim yönetimi ve eğitim hukuku kapsamında yer alan sorumlulukları ise temel olarak eğitim kurumunu belirlenen amaçlarına ulaştırmak için yapılacak tüm faaliyetlerin yükümlülüğü üstlenmek olarak ifade edilmektedir (Cereci, 2016: 43). Bu sorumluluklar; bir işi yapmayı üzerine alma ile sorumluluk alma, bir işi yapmaktan dolayı üst amire hesap verme ile sorumlu olma kavramlarını içermektedir. Bir makama atanma ile okul müdürleri makamın yetkileriyle beraber sorumluluklar da tabii olarak almış olmaktadır (Başaran, 1989: 105).

Okul müdürlerinin sorumluluklarına ilişkin yasal mevzuat incelendiğinde, öğretmenlik mesleğine sahip olmaları ve bir devlet memuru olmalarının neticesinde okul müdürlerinin öğretmenlerin sorumluluklarına sahip oldukları görülmektedir. (Karaman Kepenekçi ve Taşkın, 2017: 226). Eğitimde kurumlarında yöneticilik görevlerini gerçekleştiren okul müdürlerinin sorumluluklarına ilişkin özel

düzenlemelere ise Devlet Memurları Kanunu (1965: madde 10) içerisinde yer verilmektedir. Devlet Memurları Kanunu ödevler ve sorumluluklar bölümünde ve amir durumda olan devlet memurlarının görev ve sorumlulukları kısmında ilgili kanun maddesi yer almaktadır. İlgili bu madde “*Amiri oldukları kuruluşlarda kanun ve mevzuatla belirli görevleri zamanında eksiksiz olarak yapmak ve yaptırmaktan, memurlarını yetiştirmekten ve onları kontrol etmekten görevli sorumludurlar.*” hükümleri ile sorumluluk alanlarını belirtmektedir.

Okul müdürlerinin mevzuat kapsamındaki sorumlulukları, Milli Eğitim Bakanlığının Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği [OÖİKY] ve Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği [OKY] hükümleriyle ele alınarak yasal güvence altına alınmıştır. Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği’nin ilgili maddesinde okul öncesi ve ilköğretim kademelerinde görev yapmakta olan okul müdürlerinin sorumluluklarına ilişkin hükümler yer almaktadır (OÖİKY, [2014: madde 39]):

“Okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları müdürleri, öğrenci, eğitim ve öğretim, yönetim, personel, eğitici ve sosyal etkinlikler, güvenlik, beslenme, temizlik ve Bakanlık ile il ilçe millî eğitim müdürlüklerince verilen görevler ile görev tanımındaki görevlerin yerine getirilmesini mevzuat hükümleri doğrultusunda sağlamakla yükümlüdür.”

Ortaöğretim Kurumlarının Yönetmeliği’nde ise ortaöğretim kademelerinde görev yapmakta olan okul müdürlerinin sorumluluklarına ilişkin hükümler yer almaktadır (OKY, [2017: madde 78]).

“Personelin iş bölümünü yapma, öğretmenlerin okutacakları derslere ilişkin görevlerin dağılımını yapma, toplantıların yapılmasını sağlama, okulun derslik, laboratuvar, atölye, kütüphane, araç ve gereç ile tesislerini sağlık ve güvenlik şartlarına uygun bir şekilde eğitim ve öğretime hazır bulundurma, okulun düzen ve disiplini ile ilgili tedbirleri alma sorumluluğu vardır.”

Bu çalışmada ise okul müdürlerinin sorumluluklarına; “eğitim öğretim etkinlikleri”, “öğrenci ve personel işleri ile mali işler”, “fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri” ile “okul geliştirme” sorumlulukları çerçevesinde yer verilmektedir (Lashway, 2003, Özdemir, 2009, Cereci, 2016: 72, Karaman Kepenekçi ve Taşkın, 2017: 229). Alan yazında, eğitim hukuku ile okul müdürlerinin yerine getirmesi gereken sorumluluklarına ilişkin farklı tanımlamaların yer aldığı görülmektedir. Bu sebeple araştırmada kapsam geçerliliğini sağlamak ve okul müdürlerinin sorumluluklarını, mevzuat kapsamında incelemek için Lashway’nin (2003) ifade ettiği okul müdürü sorumluluklarına yer verilmiştir. Mesleki etik ile yerine

getirilmesi öngörülen; eğitim öğretim etkinlikleri ile öğrenci ve personel işleri ile mali işler, fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri ve okul geliştirme alanlarındaki görev tanımlamaları bu araştırmada okul müdürü sorumlulukları kavramını açıklamaktadır.

1.2.2.1. Eğitim Öğretim Etkinlikleri Sorumlulukları

Okul müdürlerinin mevzuat çerçevesindeki “eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları” kapsamındaki sorumluluklarını Karaman Kepenekçi ve Taşkın (2017: 229), “*Yıllık öğrenim planı ve eğitim öğretim ortamının hazırlanması, araç gereçlerin temin edilmesi, eğitimin yasal düzenlemelere göre sürdürülmesi, eğitim etkinliklerinin denetlenmesi, etkinliklerin öğretmen görüşleri ile planlanması...*” ifadeleri ile tanımlamıştır.

Okul müdürlerinin sorumlulukları, 2000 yılı Ocak ayında yayınlanan 2508 sayılı Tebliğler Dergisi [TD] ile her eğitim kademesinde (okulöncesi, ilköğretim ve ortaöğretim) görev yapmakta olan okul müdürleri için özel olarak belirlenmiştir. 2508 sayılı Tebliğler Dergisi ile tüm kademelerdeki okul müdürlerinin eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları genel olarak şu şekilde sıralanmaktadır;

- Milli Eğitim Temel Kanunu ile belirlenen ilke ve amaçlarla, okulun özel amaçlarını gerçekleştirmek için çalışma planları yapma,
- Okulun bütün çalışmalarını eğitim paydaşlarıyla iş birliği yaparak öğretim yılından önce planlamak ve düzenleme,
- Ders dışı eğitici, sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler, milli gün ve haftalara ilişkin faaliyetlerin düzenli ve etkili bir şekilde yürütülmesini sağlama,
- Okuldaki rehberlik hizmetlerine başkanlık etme,
- Diploma, öğrenim durumu ve öğrenci belgesi ile resmi yazıları imzalama ve onaylama,
- Nöbet defterlerinin kontrolü ile nöbetlerin titizlikle tutulmasını sağlama,
- Rutin işleri standartlaştırma (Cereci, 2016: 72).

Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi ve İlköğretim Kurumların Yönetmeliği (OÖİKY, [2014: madde 39]) ve Ortaöğretim Kurumlarının Yönetmeliği’nde (OKY, [2017: madde 78]) okul müdürlerinin eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları;

- Ünitelendirilmiş yıllık planları eğitim yılının öncesinde alma, inceleme, düzeltme ve onaylama,
- Eğitimde ve yönetimde verimliliğin artırılması, kalitenin yükseltilmesi için araştırma yapılmasını projeler hazırlanmasını sağlama,
- Eğitimle ilgili mevzuat değişikliklerini takip etme ve eğitim paydaşlarına duyurulmasını sağlama,
- Rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin yürütülmesini sağlama,
- Elektronik sistemde yürütülmesi gereken iş ve işlemlerin denetimini yapma,
- Okulun tüm imkanlarını eğitim öğretime hazır hale getirme
- Okulun eğitim öğretim ve yönetim, eğitici sosyal etkinlikler, yazışma ve düzen, denetim süreçlerini sağlama, ifadeleri ile yer almaktadır.

1.2.2.2. Öğrenci ve Personel İşleri ile Mali Sorumluluklar

Okul müdürlerinin mevzuat kapsamındaki “öğrenci ve personel işleri ile mali sorumluluklar” kapsamındaki sorumluluklarını Cereci, (2016: 73-77) “*Özlük işlerinin yerine getirilmesi, eğitim etkin biçimde sunulması, öğrencilerin okul içi ihtiyaçlarının giderilmesi, personelin göreve başlama ve ayrılma ve disiplin, özlük ve sicili iş ve işlemlerinin yürütülmesi, okulun mali iş ve işlemler kapsamındaki personel ödemelerinden sorumludur.*” ifadeleri ile tanımlamıştır.

2508 sayılı Tebliğler Dergisi [TD] ile tüm eğitim kademelerinde görev yapan okul müdürlerinin öğrenci ve personel işleri ile mali sorumluluklar alanında yer alan sorumlulukları şu şekilde sıralanmaktadır;

- Öğrenci dosyalarının düzenli tutulmasını ve korunmasını sağlama,
- Özel eğitilmiş öğrencilerin eğitimi ile ilgili tedbirleri alma,
- Personelin görev alanlarında yapılan iş bölümü çerçevesinde, işlemlerin yürütülmesi ile koordinasyon, rehberlik faaliyetlerini yürütme,
- Öğretmenlerin mesleki alanda yetişmelerini teşvik etme, yeteneklerine göre iş başında yetişmelerini sağlama,
- Göreve gelemeyen öğretmenin yerine eğitim hizmetlerinin aksamaması için görevlendirme yapma

- Okulun ayniyat ve bütçe işlemlerinin mevzuata göre yapılmasını sağlama,
- Ödenekleri yerinde harcanması işlemini titizlikle yapmak (Cereci, 2016: 74-78).

Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi ve İlköğretim Kurumların Yönetmeliği (OÖİKY, [2014: madde 39]) ve Ortaöğretim Kurumlarının Yönetmeliği'nde (OKY, [2017: madde 78]) yer alan okul müdürlerinin öğrenci ve personel işleri ile mali işler sorumlulukları;

- Öğrencilere istendik davranışları kazandırıcı ve disiplin ile ilgili her türlü tedbirleri almak,
- Öğrenci nakil ve mezuniyet işlemlerini yürütme,
- Öğrencilerin sağlık, rehberlik ve yönlendirme hizmetlerinin yürütülmesi,
- Personelin görev ve sorumluluklarını belirleme, özlük haklarını, sağlık ve güvenlik hizmetlerini sağlama
- Personeli denetleme ve rehberlik yapma,
- Görevini üstün başarıyla yürüten personeli ödüllendirme, görevini gereği gibi yapmayanlara disiplin işlemi uygulama,
- Stratejik plan ve bütçe önerisini hazırlama, bütçe giderlerini gerçekleştirme,
- Ödeneklerin zamanında ve yerinde harcanmasının sağlanması,
- Okulun ihtiyaçlarını belirleme, bu ihtiyaçları bütçe imkânlarına göre satın alma, bağışlarla ihtiyaçları karşılama için gerekli işlemleri yapma, ifadeleri ile yer almaktadır.

1.2.2.3. Fiziksel Ortam ve Okul Çevre İlişkileri

Okul müdürlerinin mevzuat kapsamındaki “fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri sorumlulukları” kapsamında sorumluluklarını Karaman Kepenekçi ve Taşkın, (2017: 231) “Okul tesislerinin bakım ve temizliği, güvenliğin sağlanması, eğitim araç gereci temini, eğitim planlamasında çevre imkan ve ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması, okul aile birliği ve çevre ile işbirliği yapılması” ifadeleri ile tanımlamıştır.

2508 sayılı Tebliğler Dergisi ile tüm eğitim kademelerinde görev yapan okul müdürlerinin fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri sorumlulukları alanında yer alan sorumlulukları şu şekilde sıralanmaktadır;

- İnsan, maddi, zaman ve mekan unsurlarını verimli kullanma için okulun tesislerini ve tüm araç gereçleri eğitim hizmetine hazır bulundurma,
- Okul bina ve tesisleri ile ders araç gereçlerinin bakımı, temizliği, düzeni, korunması ve güvenliği için gereken tedbirleri alma,
- Demirbaşın personele devir ve teslim işlemlerini yapma,
- Okulun kültür ve eğitim merkezi olduğu ilkesi ile çevre ile ilişki kurmasını ve velilerle iş birliğini sağlama,
- Eğitim faaliyetini plânlamada çevrenin ihtiyacını göz önünde bulundurma,
- Eğitim kurumunun dış ögeleri ile iş birliği içinde çalışmak, (Cereci, 2016: 79-81).

Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi ve İlköğretim Kurumların Yönetmeliği (OÖİKY, [2014: madde 39]) ve Ortaöğretim Kurumlarının Yönetmeliği'nde (OKY, [2017: madde 78]) yer alan okul müdürlerinin fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri sorumlulukları;

- Okulun derslik, özel sınıf, laboratuvar, atölye, kütüphane ile tesislerini sağlık ve güvenlik şartlarına uygun şekilde eğitime hazır bulundurma,
- Öğrenci ve personelin sağlığının korunması ve okulun fizikî yapısı ve çevresi için koruyucu güvenlik tedbirlerin alınmasını sağlama,
- Çevredeki sektörel gelişimi izleyerek programları, iş hayatının istekleri ve beklentisi doğrultusunda geliştirilmesi çalışmalarının ilgili birimlere iletilmesini sağlama,
- Okulun imkanlarını çevreye açarak okulun, bilim ve kültür merkezi haline gelmesini sağlama,
- Çevre işletmeleri, müze, turistik tesis gibi kuruluşlarla iş birliği yapılması ile insan gücü ihtiyacıyla alınacak öğrenci sayılarının belirlenmesini sağlama,
- Okul aile birliği, okulun sosyal çevresi, veliler ile olumlu ve sağlıklı ilişkiler içinde bulunma ve iş birliği yapmak, ifadeleri ile yer almaktadır.

1.2.2.4. Okul Geliştirme Sorumlulukları

Okul müdürlerinin mevzuat kapsamındaki “okul geliştirme sorumlulukları” kapsamındaki sorumluluklarını Cereci, (2016: 83), “*Okul müdürlerinin okul gelişiminden sorumlu olarak; eğitim ve yönetim verimliliğini artırma, eğitimin kalitesini yükseltme, araştırmalar yapma ve projeleri hazırlama...*” ifadeleri ile tanımlamıştır.

2508 sayılı Tebliğler Dergisi [TD] ile tüm eğitim kademelerinde görev alan okul müdürlerinin okul geliştirme sorumlulukları alanında yer alan sorumlulukları şu şekilde sıralanmaktadır;

- Okulun gelişim hedefleri ile stratejik plânlamaları ve okul gelişim planını hazırlama ve bu planların hayata geçirilmesini sağlama,
- Okulda öğrenen birey ve öğrenen kurum felsefesinin yerleşmesini sağlayıcı tüm tedbirleri alma,
- Personelin eğitim ihtiyaçlarını tespit etme ve personelin yetiştirilmesi ile ilgili gerekli tedbirleri alma ve hizmetleri sağlamak, (Cereci, 2016: 83).

Milli Eğitim Bakanlığı Okulöncesi ve İlköğretim Kurumların Yönetmeliği (OÖİKY, [2014: madde 39]) ve Ortaöğretim Kurumlarının Yönetmeliği’nde (OKY, [2017: madde 78]) yer alan okul müdürlerinin okul geliştirme sorumlulukları;

- Eğitim öğretim çalışmalarını etkili duruma getirme ve geliştirme, sorunlara çözüm üretme amacıyla okul geliştirme kurul, komisyon ve ekipleri oluşturma,
- Personelin ihtiyaçlara yönelik yetiştirilmesi ve geliştirilmesi için tedbir alma, hizmet içi eğitim ile ilgili iş ve işlemleri yürütme,
- Eğitim öğretimle ilgili mevzuat değişikliklerini takip etme ve tüm ilgililere duyurulmasını sağlama,
- Okul gelişimine yönelik eğitim projeleri hazırlayarak onaya sunma, eğitim projelerinin uygulanması ve değerlendirilmesini sağlama,
- Eğitim kalitesini yükseltme ve eğitimi hedeflenen ilkelerle gerçekleştirmek için bilimsel araştırma yapma, bilimsel araştırmaları teşvik etmek, ifadeleri ile yer almaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2.YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, araştırmanın çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin analizi ile geçerlik ve güvenirlik konularına yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli

Okul müdürlerinin mevzuata göre sahip oldukları hak ve sorumluluklara ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilerek okul müdürlerinin görüşlerinin olduğu haliyle betimlendiği bu araştırma tarama modelinde bir çalışmadır. Araştırmanın tarama modelinde yapılmasının temel nedeni var olan durumun olduğu haliyle betimlenmesidir. Tarama modeli araştırmalarının geçmişte olan veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırmalar olduğu ifade edilmektedir (Karasar, 2004: 77).

Araştırma nitel araştırma yöntemine göre yapılandırılmıştır. Araştırmanın nitel araştırma yöntemlerine uygun olarak yapılandırılmasındaki amaç ise var olan durumla ilgili derinlemesine bir betimleme yapmaktır. Nitel araştırmalar; derin ve ayrıntılı konular ile ilgili olarak az sayıda kişi veya durum üzerinde çok ve detaylı bilgi edinilmesine imkan tanıyan araştırmalardır (Patton, 2014: 14). Bu kapsamda araştırmada odaklanan yapı olarak belirlenen okul müdürlerinin mevzuata göre sahip oldukları hak ve sorumluluklar konusu ile ilgili olarak derinlemesine ve ayrıntılı görüşler odaklanan grup olan okul müdürlerinden elde edilmiştir. Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmalar olarak ifade edilen nitel araştırmalar (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 39) kapsamında gerçekleştirilen bu araştırmada ise okul müdürü görüşleri nitel veri yöntemlerinden biri olan görüşme ile elde edilmiştir.

Bu kapsamda araştırmada nitel araştırma desenlerinden; durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışmasıyla araştırma konusunun analitik, yorum bilimsel ve organik yöntemlerle araştırılmasına olanak tanınır (Stake, 2005: 445) ve derinlemesine çalışma yapabilmek için elde edilen verilerin özel durumlara göre düzenlenmesi süreçlerini içeren ve ilgi duyulan durum ile ilgili kapsamlı, sistematik ve derinlemesine bilgi toplama amacı doğrultusunda araştırmalar gerçekleştirilir (Patton, 2014: 447).

2.2. Araştırmanın alışma Grubu

Nitel araştırmalarda derinlemesine analiz edilen küçük örneklemeler ile çalışılır ve bu örneklemeler ise “amaçlı örneklem” yöntemleri ile belirlenir (Miles & Huberman, 2016: 27). Araştırmalarda amaçlı örneklemenin seçimindeki temel mantık araştırmanın derinlemesine yapılabilmesi için araştırmanın amacı doğrultusunda bilgi yönünden zengin unsurların seçimine yer verebilmektir (Patton, 2014: 231). Amaçlı rnekleme, örneklemden evrene genelleme yapılmasından ziyade önemli durumları anlamak ve tanımlamak için yoğun bilgi durumlarını derinlemesine ve detaylı olarak incelemeyi içerir (Patton, 2014: 563). Bu araştırmanın çalışma grubu; bulguların güvenilirliğini artırmak amacı doğrultusunda “oklu durum rnekleme” (Miles & Huberman, 2016: 29) yoluna gidilerek amaçlı örneklem stratejilerinden ölçüt örneklem ve maksimum çeşitlilik örnekleme stratejileri ile belirlenmiştir (Patton, 2014: 243). Ölçüt rneklem; araştırmacı tarafından önceden belirlenmiş olan önem ölçütlerini karşılayan durum ve bireylerin örnekleme dahil edilmesini sağlarken (Patton, 2014: 343) maksimum çeşitlilik örneklem ise görelilik olarak daha küçük bir örneklem oluşturmayı bu örneklemde problem durumuna taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğinin maksimum düzeyde yansıtılabilmesini sağlar (Yıldırım ve şimşek, 2011: 108).

Ölçüt rneklem kapsamında okul müdürlerinden oluşan çalışma grubu için “araştırmaya katılmaya gönüllü olma” ile “merkeze bağlı eğitim kurumlarında görev yapma” ltleri belirlenmiştir. Bilgilendirilmiş onam protokolleri aracılığı ile (Patton, 2014: 407) araştırmaya gönüllü katılımla katkı sağlamayı kabul eden ve görüşme içeriğinin çok boyutlu ve kapsamlı olması ile görüşmelerin uzun sürede gerçekleştirilebilir olması faktörlerinin de etkisinin olması nedeniyle merkeze bağlı

farklı eğitim kademelerindeki eğitim kurumlarında görev yapan okul müdürleri araştırmaya dahil edilmiştir.

Maksimum çeşitlilik örnekleme doğruğultusunda ise tüm eğitim kademeleri esas alınarak görüşme yapılacak okul müdürleri çalışma grubu oluşturulmuştur. Hedef evreni temsil etme durumu ve sorumluluk alanlarındaki özel farklılıklar nedeniyle bu araştırmanın çalışma grubunda 2018-2019 eğitim öğretim yılında Rize il merkezinde (2) anaokulu, (2) ilkokul, (3) ortaokul, (8) ilkokul ve ortaokul, (1) imam hatip ortaokulu, (4) Anadolu lisesi, (1), sosyal bilimler lisesi, (2) mesleki ve teknik Anadolu lisesi ve (2) Anadolu imam hatip lisesinde görev yapmakta olan 25 okul müdürü yer almıştır. Araştırmaya katılan tüm okul müdürlerine OM1, OM2, OM3... şeklinde kod isimleri tanımlanmıştır.

Bu araştırmanın çalışma grubunda yer alan okul müdürlerinin kişisel bilgilerine göre dağılımları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1
Çalışma Grubunda Yer Alan Okul Müdürlerinin Kişisel Bilgilerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kadın	4	16
Erkek	21	84
Toplam	25	100
Okul Türü	Frekans (f)	Yüzde (%)
Anaokulu	2	8
İlkokul	2	8
Ortaokul	3	12
İlkokul ve Ortaokul	8	32
İmam Hatip Ortaokulu	1	4
Anadolu Lisesi	4	16
Sosyal Bilimler Lisesi	1	4
Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	2	8
Anadolu İmam Hatip Lisesi	2	8
Toplam	25	100
Yöneticilikteki Kıdem	Frekans (f)	Yüzde (%)
1-5 yıl	2	8
6-10 yıl	5	20
11-15 yıl	7	28
16-20 yıl	4	16
21 yıl ve üzeri	7	28
Toplam	25	100
Lisans Eğitimi Alanı	Frekans (f)	Yüzde (%)
Eğitim	15	60
Fen-Edebiyat	4	16
İktisadi ve İdari Bilimler	2	8
İlahiyat	4	16
Toplam	25	100
Lisansüstü Eğitim Durumu	Frekans (f)	Yüzde (%)
Eğitim Alınmadı	18	72
Eğitim Alanı Yüksek Lisans	2	8
Eğitim Alanı Dışı Yüksek Lisans	5	20
Toplam	25	100

Tablo 1’de görüldüğü üzere, araştırmanın çalışma grubunda yer alan okul müdürlerinin %16’sı kadın, %84’ü ise erkektir. Çalışma grubunda yer alan okul müdürlerinin %8’i anaokulunda, %8’i ilkokulda, %12’si ortaokulda, %32’si ilkokul ve ortaokulda, %4’ü imam hatip ortaokulunda, %16’sı Anadolu lisesinde, %4’ü sosyal bilimler lisesinde, %8’i mesleki ve teknik Anadolu lisesinde ve %8’i ise Anadolu imam hatip lisesinde görev yapmaktadır. Okul müdürlerinin %8’i 1-5 yıl, %20’si 6-10 yıl, %28’i 11-15 yıl, %16’sı 16-20 yıl ve %28’i ise 21 yıl ve üzerinde yöneticilik kıdemine sahiptir. Okul müdürlerinin mezun oldukları lisans eğitimi alanları incelendiğinde ise %60’ının eğitim, %16’sının fen edebiyat, %8’inin iktisadi ve idari bilimler alanından lisans eğitime sahip oldukları görülürken %16’sının ise ilahiyat alanında lisans eğitime sahip oldukları görülmektedir. Çalışma grubundaki okul müdürlerinin lisansüstü eğitim durumları incelendiğinde ise %72’sinin lisansüstü eğitim almadığı, %8’inin eğitim alanında yüksek lisans eğitime ve %20’sinin ise eğitim alanı dışı yüksek lisans eğitime sahip oldukları görülmektedir.

Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğünün belirlenmesine dair bir kural bulunmamakla beraber bu araştırmalardaki geçerlik ve anlamlılık ölçütlerinin öneminin ise örneklem büyüklüğünden ziyade seçilen durumların bilgi açısından kapsamlı olmasına bağlı olduğu belirtilmektedir (Patton; 2014: 244-245). Yıldırım ve Şimşek (2008: 115) ise, nitel araştırma yönteminde, araştırma sorusuna verilen cevaplar kavram ve süreçlerin tekrarı şeklinde gerçekleşmeye başlayıncaya kadar veri toplamaya devam edilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Bu araştırma kapsamında Rize il merkezinde bulunan farklı eğitim kademelerindeki eğitim kurumlarında görev yapmakta olan toplam yetmiş (70) okul müdüründen ulaşılan otuz sekiz (38) okul müdürü arasından gönüllü olarak araştırmaya katılmayı kabul eden yirmi beş (25) okul müdürü ile gerçekleştirilen bireysel görüşmelerde tekrara düşen verilerin oluşmaya başlaması ve elde edilen verilerle kapsamlı içeriğe sahip bir araştırma bulgularına ulaşılması araştırmanın çalışma grubunun nihai doyum noktasına ulaştığı kararının alınmasını sağlamıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Nitel araştırmalar; derinlemesine açık uçlu görüşmeler, doğrudan gözlemler ve dokümanlar aracılığı ile nitel verilere ulaşılmasına olanak tanır (Patton,2014: 4). Bu araştırmada ise okul müdürlerinin mevzuata göre sahip oldukları hak ve sorumluluklara ilişkin derinlemesine görüşlerinin alınması amacı doğrultusunda ilgili verilere görüşme ile ulaşılmıştır.

Nitel araştırmalarda görüşmeler ile; deneyim, düşünce, yorum, zihinsel algı ile tepkiler gibi gözlenme olanağının olmadığı olgulara ulaşılmaya ve ulaşılan bu olguların anlamlandırılmasına çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 48). Patton'a göre ise (2014: 341), bir görüşmenin amacı insanların bakış açılarına erişmektir. Görüşmeler, görüşme öncesinde soruların belirlenme standartlaştırma derecelerine göre ise gündelik sohbet, standartlaştırılmış açık uçlu ve genel görüşme kılavuzu yaklaşımları şeklinde gerçekleştirilebilmektedir (Patton, 2014: 342). Bu araştırma, araştırmacı tarafından belirlenen odak konu olan okul müdürlerinin mevzuata göre sahip oldukları hak ve sorumluluklarına ilişkin; iyi derece odaklanmış sorulara yer verilmesi, katılımcıların kendilerine ayrılan süreleri verimli olarak kullanmalarına olanak tanınması ve katılımcı cevaplarının karşılaştırma kolaylığının bulunması (Patton, 2014: 346) faktörleri göz önünde bulundurularak standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formları aracılığı ile gerçekleşen görüşmelerle gerçekleştirilmiştir. Patton'un (2014: 349) standartlaştırılmış açık uçlu görüşmeler için belirlediği soruların aynı sırayla tüm katılımcılara sorulması, tüm soruların açık uçlu şekilde oluşturulması ilkelerine araştırmanın veri toplama aracı hazırlama ve sürecinde yer verilmiştir.

Okul müdürlerinin mevzuata göre sahip oldukları haklar ve sorumluluklara ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacı ile gerçekleştirilen bu araştırmanın görüşme formu hazırlanırken Prof. Dr. Yasemin Karaman Kepenekçi'nin de kaleme almış olduğu (2017) "Eğitim Hukuku" adlı eser ile değerli görüş ve önerilerinden geniş ölçüde yararlanılmıştır. Geniş alan yazın taraması yapılarak okul müdürlerinin hak ve sorumluluklarının temel içerikleri belirlenmiş, konuyla ilgili hazırlanmış olan az sayıdaki görüşme formları, anket ve ölçekler incelenmiş ve ardından ilk taslak görüşme formu hazırlanmıştır. Pilot uygulama kapsamında iki okul müdürü ve üç müdür yardımcısıyla gerçekleştirilen görüşmelerin sonucunda ise iç geçerliliğin

sağlanabilmesi için hazırlanan taslak görüşme formu, eğitim hukuku alanında uzman iki akademisyen uzman görüşü alındıktan sonra gerekli düzenlenmeler gerçekleştirilerek son halini almıştır.

Okul müdürlerinin mevzuata göre sahip oldukları haklar ve sorumluluklara ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla hazırlanan görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde okul müdürlerinin bu araştırma hakkında bilgi sahibi olmalarına olanak tanıyan açıklayıcı bölüm ile kişisel bilgilere yönelik beş kapalı uçlu soru yer alırken ikinci bölümde ise okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ile milli eğitim mevzuatı kapsamında sahip oldukları hak ve sorumluluklar, bu hak ve sorumluluklara ilişkin olarak karşılaşılan problem durumları ile tüm hak ve sorumluluklara ilişkin problem durumlarına çözüm önerilerine ilişkin on dört açık uçlu soru yer almaktadır. Okul müdürlerinin mevzuata göre sahip oldukları haklar ve sorumluluklara ilişkin görüşlerinin incelenmesi görüşme formuna (EK 1)' de yer verilmiştir. Alan uzmanları ve akademisyenler ile gerçekleştirilen son görüşmenin neticesinde, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin tez çalışması iznine ilişkin resmi yazısının Rize Milli Eğitim Müdürlüğü'ne iletilmesinin ardından, gerekli tüm yasal süreçlerin tamamlanması ile okul müdürü görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın görüşme formu ile veri toplanması süreci için Rize Milli Eğitim Müdürlüğü'nden sunulan "Araştırma Uygulama İzni"ne (EK 2)' de yer verilmiştir.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri toplama sürecinde araştırma için hazırlanan görüşme formu ve Rize MEM yasal izin yazısı ile eğitim kurumları ziyaret edilmiştir. Ziyaret edilen eğitim kurumlarında okul müdürlerine araştırma ile ilgili ön bilgiler verilmiş, görüşme formunun bir örneği ise incelemeleri üzere kendilerine sunulmuştur. Araştırmaya gönüllü olarak katılım ve katkı sağlamak isteyen okul müdürlerine görüşmenin kapsamlı bir içeriğe sahip olması ve uzun sürede gerçekleştirilecek olması nedenleri ile kendilerinin uygun olduğu bir tarih ve saat aralığında randevu vermeleri rica edilmiştir. Araştırmanın gönüllü katılımcıları tarafından belirtilen tarih ve saat aralıklarında yapılan yüz yüze görüşmeler okul müdürlerinin odasında gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen görüşmelerin başlangıcında okul müdürlerine çalışmanın genel amacı, araştırmada elde edilen verilerin araştırma kapsamı dışında

kullanılmayacağı ve özel kimlik bilgilerine araştırmada yer verilmeyeceğine özen gösterileceği önemle belirtilmiştir. Biri katılımcılarda diğeri ise araştırmacıda kalmak üzere iki nüsha halinde hazırlanan “Katılım Kabul Formu”nun imzalanması ile okul müdürleriyle görüşme sürecine başlanmıştır. Katılım kabul formu ile okul müdürlerinin araştırmanın sonuçlarına ulaşabilmek için gerekli iletişim bilgilerine sahip olmaları sağlanmıştır. Okul müdürleri ile yapılan görüşmeler 1 saat (altmış dakika) ile 2,5 saat (yüz elli dakika) zaman aralıklarında gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen görüşmelerin tümü not tutma ile kayıt altına alınmıştır. Patton’ a göre (2014:383), not tutma, kayda değer veriler hususunda geri bildirim sağlayarak görüşmelerin hızını ayarlama ve kişilerde önemli bir şeyler söylendiği itibarının oluşmasında etkili bir teknik olarak ifade edilmektedir. Tüm görüşmeler ayrıca Microsoft Word programı ile kayıt altına alınmış ve bu verilerin transkriptleri yüz yirmi beş (125) sayfalık veri setini oluşturmuştur. Araştırmanın betimsel analiz süreci bu süreç içerisinde gerçekleştirilmiştir.

Rize ili merkez eğitim kurumu müdürleri ile 2018-2019 eğitim öğretim yılı Ocak 2019-Nisan 2019 tarihleri arasında yirmi beş (25) okul müdürü ile görüşmeler gerçekleştirilerek verilerin toplanması süreci tamamlanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Maxwell (2005: 95) veri analizinin, araştırmanın en önemli boyutu olduğunu belirtmekte ve bu işleme ilk görüşmenin tamamlanmasının ardından başlanmasını önermektedir. Bu nedenle bu çalışmada verilerin analiz sürecine ilk veri toplama sürecinde gerçekleştirilen ilk görüşmenin ardından başlanmıştır. Veri toplama sürecinde elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiştir. Patton’ a göre (2014: 453) içerik analizi, hacimli nitel bir materyali ele alarak temel tutarlılıklar ve anlamları belirlemek için bir nitel veri indirgeme ve anlamlandırma çabası girişimi olarak ifade edilmektedir. Yıldırım ve Şimşek’e göre (2016: 242) ise içerik analizi, toplanan verileri açıklayabilmek amacıyla birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar çerçevesinde bir araya getirme ve bunları okuyucunun anlayacağı biçimde düzenleyerek yorumlama süreçlerini içermektedir. Bu araştırma verilerinin içerik analizine tabi tutulmasının nedeni, görüşme süreci

sonucunda elde edilen kapsamlı verilerin birbirine benzer özellikteki temalar altında bir araya getirilerek düzenli bir içerikle sunulmasına olanak sağlamasıdır.

Araştırmanın içerik analizi Cresweel'in (2016: 182) içerik analizi aşamaları çerçevesinde; verileri düzenleme okuma ve hatırlatıcı notlar alma, kodlardaki ve temalardaki verileri betimleme, sınıflandırma, verileri yorumlama ve sunma ile görselleştirme süreçlerine yer verilmiştir. Bireysel görüşmeler not tutma tekniği ile kayıt altına alınmalarının ardından tekrar okunarak Microsoft Word programı ile düzenlenerek görüşme sürecinde tema ile alt tema hatırlatıcı notlarının da eklenmesiyle beraber kayıt altına alınmıştır. Analize başlanmadan önce temalar belirlenmiş ve bu temalar elde edilen yeni bilgilere göre şekillendirilmiştir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011: 269-270). Bu yöntem yardımı ile birbirine benzeyen veriler belirli temalar etrafında toplanarak yorumlanabilmiştir.

İçerik analizin betimsel analizle özetlenerek yorumlanan verilerin, daha derin bir işleme tabi tutulmalarının ardından verilerden betimsel bir yaklaşım ile fark edilemeyecek kavramlar, kodlar ve temalar keşfedilmesini sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 259-216). Kodlama, kendi içerisinde anlamlı bir bütün oluşturabilen tüm bölümlerin tanımlayıcı sözcük gruplarıyla isimlendirilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 242-243). Görüşme verilerinin içerik analizindeki kodlama sürecinde önceden belirlenmiş olan temalar çerçevesinde betimsel kod niteliğinde ki alt temalar belirlenmiştir. Strauss ve Corbin (1998: 22), verilerin belirlenmiş bir çerçeveye göre analiz edildiği tımdengelimsel analizlerinin kavramlar arasındaki ilişkilere yönelik hipotezler geliştirmenin özünü oluşturduğunu belirtmektedir.

Bu araştırmada yer almış olan temalar, araştırmanın amaçlarına paralel olarak belirlenmiştir. Görüşmenin birinci sorusu kapsamında okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları mesleki haklar ve mesleki haklar problem durumları, mali haklar ve mali haklar problem durumları, korunma hakları ve korunma hakları problem durumları ve sosyal haklar ve sosyal haklar problem durumlarına ilişkin alt temalar belirlenmiştir. İkinci sorunun kapsamında okul müdürlerinin mevzuata göre sahip oldukları eğitim alma hakkı ve eğitim alma hakkı problem durumları, kariyer hakkı ve kariyer hakkı problem durumları, hizmet

içinde yetiştirilme hakkı ve hizmet içinde yetiştirilme hakkı problem durumları, yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkı ve yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkı problem durumları ile konut hakkı ve konut hakkı problem durumlarına ilişkin alt temalar belirlenmiştir.

Araştırmanın üçüncü sorusunda okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları ve eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları problem durumları, öğrenci personel ve mali işler sorumlulukları ve öğrenci personel ve mali işler sorumlulukları problem durumları, fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri sorumlulukları ve fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri sorumlulukları problem durumları ile okul geliştirme sorumlulukları ve okul geliştirme sorumlulukları problem durumlarına ilişkin alt temalar belirlenmiştir. Araştırmanın son sorusu olan dördüncü soru da ise okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları hak ve sorumluluklarda karşılaşılan problem durumları çözüm önerilerine ilişkin alt temalar olarak belirlenmiştir. Temalar tümdengelim ilkesi gözetilerek araştırmaya başlarken oluşturulmuş alt temalar ise veri analizi sırasında tümevarım ilkesi ile belirlenmiştir.

Görüşme sorularına ilişkin olarak ifade edilen görüşleri en iyi yansıttığı düşünülen sözcük öbeklerinden yararlanılarak alt temaların oluşturulması sürecinde okul müdürlerinin görüşleri karşılaştırılmış ve belirlenen alt temalarla ilgili olarak akademisyenlerden uzman görüşü alınmıştır. Araştırmaya katılım gösteren okul müdürü görüşlerinin dağılımının frekans (f) ve yüzde (%) değerleri hesaplanmış ve tablolar haline getirilmiştir, bu tablolar ise bulgular bölümünde görsel ve ayrıntılı olarak sunulmuştur. Araştırmada elde edilen bulguların sunulması ve desteklenmesi amacı ile katılımcıların görüşlerine görüşme dokümanlarından katılımcıların kendi ifadelerinin yansıtıldığı doğrudan alıntılar ile yer verilmiştir. Doğrudan alıntıların; nitel araştırmalardaki ham verilerin kaynağı olmakla birlikte bireylerin düşüncelerini, düşüncelerindeki derinlikleri ve temel kavrayışları gözler önüne serdiği ifade edilmektedir (Patton, 2014: 21).

2.6. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmada verilerin toplanması ve verilerin analizinin gerçekleştirilmesi süreçlerinde geçerlik ve güvenilirlik sağlanmaya çalışılmıştır. Nitel araştırmalarda geçerlik konusunun güvenilirlik konusuna göre daha öncelikli olduğunu belirten Yıldırım ve Şimşek (2006), araştırmanın geçerliğinin, güvenilirliğini belirleyen önemli bir etken olduğunu vurgulamaktadır. Nitel araştırmalar geçerlik açısından önemli avantaj sağlamaktadır örneğin yüz yüze görüşme olanağı ile ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplanabilmesi ile birçok bilgiye ulaşma fırsatının olması nitel araştırmalarda geçerliği sağlayan önemli özelliklerdendir (Yıldırım ve Şimşek, 2006: 256). Bu araştırma kapsamında çalışma grubu araştırmanın amacı ve gizliliği hususunda bilgilendirilmiş, gönüllü olarak katılım sağlayan okul müdürleri ile okul müdür odalarında bireysel ve geniş kapsamlı görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler ayrıntılı olarak çalışma grubu, ortam ve süreçleri ile karşılaştırma yapabilecek düzeyde ayrıntılı olarak tanımlanmıştır. Maksimum çeşitlilik içeren çalışma grubundan elde edilen araştırma verileri kavramsal çerçeve ile uyumlu olmakla beraber araştırma sorusu ile tutarlılık göstermektedir. Gerçekleştirilen bu çalışmalarla araştırmanın geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Nitel veri analizinde güvenilirlik çalışmaları kapsamında inandırıcılığın ve tutarlılığın sağlanabilmesi ise kodlayıcılar arasında uzlaşmanın sağlanması ile mümkün olmaktadır. Kodlayıcılar arasında uzlaşma, elde edilen verilerin iki ya daha araştırma tarafından kodlanması ve ardından bu kodlamaların arasındaki tutarlılığın kontrol edilmesiyle yapılmaktadır (Creswell, 2017: 200). Güvenirliğin sağlanması amacıyla ise verilerin analiz süreçleri düzenli olarak kontrol edilmiştir. Bu araştırma kapsamında araştırma verilerinin analiz edilmesinin sonucunda akademisyenlerden, okul müdürlerinin görüşlerine ilişkin oluşturulan tema ile alt temaların dağılımlarını incelenmesi ve alt temaların temalara uygunluğunun kontrol edilmesi istenmiştir. Patton (2014: 562) ise inanılrlık için uzman denetimli gözden geçirme stratejisiyle verilerin analiz kalitesini ölçmek için uzmanların kullanılması ve üst değerlendirmelerin gerçekleştirilmesini önermiştir.

Çalışmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (2016: 64) önermiş olduğu güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Buna göre:

$$\text{Güvenirlik} = [\text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş ayrılığı})] \times 100$$

Miles ve Huberman’a göre (2016: 64), araştırmacı dışında bir kişinin içerik analizi gerçekleştirmesi ile her iki sonucun karşılaştırılması sonrası %80 oranında bir fikir birliğinin sağlanması kodlamanın güvenilirliğini gösterecektir. Söz konusu formüle göre üst temalara ilişkin $[1.00=13(13+0)]$, temalara $[1.00=35(35+0)]$ ve alt temalara ilişkin $[.93=149(149+10)]$ hesaplanan değerlere göz önüne alındığında iki akademisyen ve araştırmacı analiz sonuçlarının birbiriyle uyduğu görülmektedir. Miles ve Huberman uzlaşma yüzdesinin %80’in üstünde bir değerin güvenilir olduğunu belirtmektedir. Bu veriler doğrultusunda nitel veri analizi sonucunda güvenilir bir sonuca ulaşıldığı görülmektedir. Araştırmada güvenilirliğinin sağlanabilmesi için ayrıca araştırma kapsamında oluşturulan alt temalara ilişkin katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılara, araştırmanın bulgular bölümünde detaylı olarak yer verilmiştir. Gerçekleştirilen bu çalışmalar ile araştırmanın güvenilirliği sağlanmaya çalışılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3.BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, okul müdürlerinin mevzuata göre sahip oldukları haklar ve sorumluluklar ile okul müdürlerinin haklarını kullanırken ve sorumluluklarını yerine getirirken karşılaştıkları problem durumları ve hakları kullanma ile sorumlulukları yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarının çözüm önerilerine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla geliştirilmiş olan veri toplama aracından elde edilen verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir. Bulguların analizi sonucunda elde edilen veriler kategorilendirilerek daha sonrasında sınıflandırmalar yapılarak tema, üst tema ve alt temalar oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında yer alan bulgularla oluşturulan tema ve alt temalara ilişkin okul müdürlerinin ifadelerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

3.1. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Sahip Oldukları Haklara İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları haklara ilişkin görüşleri veri toplama aracında yer alan sınıflamalar esas alınarak, “Mesleki Haklar”, “Mali Haklar”, “Korunma Hakları” ve “Sosyal Haklar” alt boyutlarında sunulmuştur. “Mesleki Haklar”, “Mali Haklar”, “Korunma Hakları” ve “Sosyal Haklar” alt boyutlarındaki problem durumlarına ilişkin okul müdürü görüşleri içerik analizinin sonucunda ortaya çıkan alt boyutlar kapsamında sunulmuştur.

Okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları mesleki haklara ilişkin görüşlerine Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Sahip Oldukları Mesleki Haklara İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Mesleki Haklar	Okul müdürlerine özgü olmayan mesleki haklar	OM5,OM7,OM8,OM9,OM10,OM11,OM12,OM13,OM14,OM16,OM17,OM18,OM19,OM20,OM21,OM22,OM23,OM25	18	42,9
	Eğitim hizmeti planlama ve denetim yetkisi hakları	OM1,OM2,OM4,OM6,OM10,OM12,OM14,OM15,OM22	9	21,4
	İzin hakları	OM1,OM3,OM8,OM10,OM12,OM15,OM16,OM19,OM22	9	21,4
	Meslekte ilerleme ve yükselme hakları	OM1,OM10,OM13,OM14,OM16,OM24	6	14,3
Toplam			42	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.) (*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 2 incelendiğinde okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları mesleki haklara ilişkin görüşlerin dört alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kapsamında sahip oldukları mesleki haklara ilişkin görüşlerinde en yüksek frekans değerine “okul müdürlerine özgü olmayan mesleki haklar” (f=18) alt teması sahip olurken en az frekans değerine “meslekte ilerleme ve yükselme hakları” (f=6) alt temasının sahip olduğu görülmektedir. Okul müdürlerinin mesleki haklara ilişkin görüşleri incelendiğinde en yüksek ikinci sırada yer alan “eğitim hizmeti planlama ve denetim yetkisi hakları” (f=9) ve “izin hakları” (f=9) alt temalarının eşit frekans değerine sahip oldukları görülmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları mesleki haklar temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde “okul müdürlerine özgü olmayan mesleki haklar” (f=18) alt temasında araştırmaya katılan okul müdürleri tarafından en fazla görüşün belirtildiği görülmektedir.

“Okul müdürlüğü asil görev olmamakla beraber ikinci bir görevdir. Herhangi bir mesleki statüsü yoktur biz de kendimizi bir öğretmen olarak görmekteyiz.” (OM5)

“Hem idari hem de maaş yönünden hem de hukuki yönden öğretmenlerin de sahip olduğu mesleki haklara sahibiz.” (OM11)

Okul müdürlerinin mesleki haklar temasında yer alan görüşlerinde en yüksek ikinci frekans değerine sahip olan “eğitim hizmeti planlama ve denetim yetkisi hakları” (f=9) ve “izin hakları” (f=9) alt kategorilerindeki okul müdürü görüşlerinin eşit frekans değeri ile mesleki haklar temasında temsil edildiği görülmektedir.

“Milli eğitimin temel ilkeleri çerçevesindeki hak ve sorumluluklarımız... Öğretmen arkadaşlarla etik değerlerin yanında ülkeyi temsil edecek ve ülkeye hizmet edecek, liseye hazır olgunlukta nesiller yetiştirmek ile bu çerçevedeki sorumlulukları tanzim etmek...Okul müdürleri eğitim öğretim kapsamında yapılması gereken konularda gerekli tedbirleri alır. İşlerin yapılmasında ve yaptırılmasında esas öge kültürel öğelere değer vermek...Öğretmenlerle yapılan düzenli istişareler ile problemlere en doğru çözüm yollarına ulaşılabilir. Bu şekilde sağlıklı ve verimli çözüm yolları bulunarak mesleğimizi en iyi şekilde yerine getirebiliriz.” (OM6)

“Mesleki haklarımız yetkilerimizdir. Öğretmenlere ve memurlara görevlendirme yapmak, memur ve müdür yardımcılarının görev alanlarını belirleme, görevini yapmayanları cezalandırma, programlara göre öğretmenleri, memurları, müdür yardımcılarını denetleme... Öğrenci, öğretmen ve memurlara izin verme yetkisi...” (OM15)

“Mazeret izinlerimiz bulunmaktadır.” (OM3)

“Haklarımı biliyorum ama hak bilinci ile değil eğitim sorumluluğu bilincine sahip olarak görevimi yapıyorum. Çocuğum dünyaya geldiğinde 10 günlük bir izin kullanma hakkım vardı ama ben Pazartesi günü görev başındaydım. Benim için önemli olan eğitim...” (OM22)

Devlet memurları kanunu kapsamındaki mesleki haklara ilişkin görüşler incelendiğinde ise en düşük frekans değerine sahip olan “meslekte ilerleme ve

yükselme hakları” (f=6) alt temasında araştırmaya katılan okul müdürleri tarafından en az görüşün belirtildiği görülmektedir.

“Uzmanlık eğitimi...Uzman öğretmen unvanına Türkiye dördüncüsü olarak sahip oldum.” (OM1)

“Okul müdürleri de bir öğretmendir. Okul müdürlüğü bir unvan değildir. Öğretmenlerin belirlemiş olduğu ideoloji ve hedefe ulaşmak için hayallerini gerçekleştirmek üzere kabul ettiği bir görevdir.” (OM16)

Okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları mesleki hakları kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine Tablo 2.1’de yer verilmiştir.

Tablo 2.1

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Sahip Oldukları Mesleki Hakları Kullanmada Karşılaştıkları Problem Durumuna İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Mesleki Haklardaki Problem Durumları	Mesleki haklarla ilgili problem yaşamadım	OM1,OM2,OM3,OM6,OM8,OM10,OM15,OM19,OM20,OM23,OM25	11	32,4
	Mesleki hakların okul müdürlerine ve değişen şartlara göre revize edilmemesi	OM5,OM11,OM13,OM14,OM16,OM18	6	17,6
	Okul müdürlüğünün meslek olarak kabul ve değer görmemesi	OM4,OM5,OM13,OM16,OM17,OM21	6	17,6
	Sorumluluk oranında hak ve yetkinin olmaması	OM4,OM7,OM11,OM12	4	11,8
	Kariyer mevzuatının revize edilmemesi	OM9,OM13,OM14,OM24	4	11,8
	Sendikaların mesleki hakları korumada işlevsiz olması	OM17,OM21,OM22	3	8,8
Toplam			34	%100
(N=25)			(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)	
			(*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)	

Tablo 2.1 incelendiğinde okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları mesleki hakları kullanmada karşılaştıkları problem

durumlarına ilişkin görüşlerinin altı alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kapsamında sahip oldukları mesleki hakları kullanmada problem durumu ile karşılaşmayan okul müdürlerinin görüşlerinin yer aldığı “mesleki haklarla ilgili problem yaşamadım” (f=11) alt temasının en yüksek frekans değeri sahip olurken eşit frekans değeri sahip olan “sendikaların mesleki hakları korumada işlevsiz olması” (f=3) alt temasının ise en az frekans değerine sahip olduğu görülmektedir. Okul müdürlerinin mesleki haklar konusunda karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde en yüksek ikinci sırada yer alan “mesleki hakların okul müdürlerine ve değişen şartlara göre revize edilmemesi” (f=6) ile “okul müdürlüğünün meslek olarak kabul ve değer görmemesi” (f=6) alt temalarının ise aynı frekans değerine sahip oldukları görülmektedir. Mesleki haklardaki problem durumlarına ilişkin okul müdürleri görüşlerinde en yüksek üçüncü frekans değerine ise “sorumluluk oranında hak ve yetkinin olmaması” (f=4) ile “kariyer mevzuatının revize edilmemesi” (f=4) alt temalarının sahip oldukları görülmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları mesleki hakları kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, araştırmaya katılan okul müdürleri tarafından “mesleki haklarla ilgili problem yaşamadım” (f=11) alt temasına en yüksek frekans değerinde görüş bildirilmesi mesleki haklardaki problem durumları temasında önemli bir yere sahip olmaktadır.

“Devlet memurları kanunu ile verilen mesleki hakları olması gerektiği şekilde kullanıyorum. Bu haklar bizim için yeterli ve iyi düzeydedir. İlgili ve gerekli tüm haklar bize sunulmuştur.” (OM8)

“Kanunlar kapsamında bize verilen yetki ve görevlerimizi yerine getirmek. Eğitim ve öğretim süreçlerini en iyi şekilde gerçekleştirmek için çalışma ve gayret göstermek. Mesleki haklarla ilgili bir problem yaşamadım.” (OM10)

Okul müdürlerinin mesleki haklardaki problem durumları temasında yer alan görüşlerinde en yüksek ikinci frekans değerine sahip olan “mesleki hakların okul müdürlerine ve değişen şartlara göre revize edilmemesi” (f=6) ve “okul müdürlüğünün meslek olarak kabul ve değer görmemesi” (f=6) alt temalarının eşit

frekans değerine sahip okul müdürü görüşleri ile ilgili temada temsil edildiği görülmektedir.

“Mesleki hak şartlarımız yeterli değil, günün şartlarına göre bu haklarda değişmeli, dizayn edilmeli ve geliştirilmeli.” (OM11)

“Bakanlığımız bu haklar üzerine çalışmalar yapıyor. Mesleki haklar konusunda mutlaka düzenlemeler gerekiyor. Görevi vermek ile görevi kullanmak farklı şeyler. Mesleki haklar ve görevlerde farklı boyutlar var; sendika, kişisel, eş-dost ve bölgesel, bölgesel farklılıklar... Baştaki yöneticiler mutlaka iyi seçilmeli, yetkiyle donatılmalı ve yetkisini kullanırken bazı kıstaslar olmalı. Şu an sadece 657 bir zırh olarak kullanılıyor ve bu zırhın kaldırılması gerek. Şartlar oluşturulduktan sonra kanunlar belirlenmeli.” (OM14)

“Özel olarak okul müdürlerine tanınmış haklar bulunmamakta, öğretmenlik kanunu çıktığında idareciliğin de özel bir yere bağlanmasının sağlanacağını düşünüyorum. 2023 Eğitim Vizyon Belgesi’nde idarecilik, okul müdürlüğünün genel idare hizmetleri sınıfına alınması ile ilgili ön görüş yer almakta ve kabul durumu da söz konusu olabilecektir. Okul yöneticiliği öğretmenlikten ayrıştırılarak daha da profesyonelleştirilmelidir.” (OM5)

“Okul yöneticisi kadardır, diyor Ziya Selçuk Hocamız. Bende diyorum ki bu okula verilen değer kadar bana da değer ver. Milli eğitim programlarında davetli protokol en önde otururken okul müdürü yan tarafta ayakta kalır...” (OM16)

Mesleki hakları kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin olarak okul müdürlerinin görüşleri incelendiğinde “sorumluluk oranında hak ve yetkinin olmaması” (f=4) ile “kariyer mevzuatının revize edilmemesi” (f=3) alt temasında yer alan görüşlerin ise en yüksek üçüncü frekans değeri ile mesleki haklar problem durumları temasında yer aldıkları görülmektedir.

“Sorumluluk alanlarında her alana hakimiz, okul kütüphanesi, öğrenciler ve okul bölümleri gibi birçok öğeden tek kişinin en üst düzeyde sorumlu olmamız. İstekleri karşılayacak haklarımız ve bunları alacak gücümüz olmamaktadır. Mesleki durumumuz en üst düzeyde değil de alt düzeyde gösterilmektedir. Çok fazla risk alma durumumuz var ama bunun karşılığı yok.” (OM4)

“Eğitim öğretim yönetimde verimliliğin artırılması, kalitenin yükseltilmesi, stratejik plan vs. süreçlerin sürdürülmesi gibi görevleri sürdürmek, eğitim ve

personel ihtiyaçlarının zamanında karşılanması önemlidir. Öğretmen, memur, çalışan yetersizliği karşılandığında idareci kendisine sunulan yönetim görevlerini daha verimli ve etkili şekilde yerine getirecek, kendisine ve öğretmenlere de sunulan mesleki hakları da iyi ölçüde kullanabilecektir.” (OM12)

“...Değişen mevzuatlar kariyer planlamasına uygun değildir.” (OM9)

“...özellikle idarecilik alanında kariyer basamakları iyi değerlendirilmeli, müdürler esasları belirlenmiş kriterlere göre değerlendirilmeli ve bir lider olarak da kendi okul ekibini kendisi kurmalıdır. Bu aşamalar gerçekleştirildikten sonra idarecilerden de umut edilen beklentiler gerçekleşecektir.” (OM14)

“Mesleki haklar konusunda özellikle liyakat daha ön planda olmalıdır. Veli, ğrenci ve ğretmen memnuniyet anketleri ön planda olmalıdır.” (OM24)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamındaki mesleki hakları kullanmada karşılaşıkları problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde eşit frekans değerine ve aynı zamanda ilgili temadaki en düşük frekans değerine sahip olan “sendikaların mesleki hakları korumada işlevsiz olması” (f=3) alt temasında araştırmaya için okul müdürleri tarafından en az görüşün belirtildiği görülmektedir.

“Atatürk’ün güzel bir sözü ‘Biz bir askeri bir de eğitim ordusu lazım.’ Bu eğitim ordusunun da mesleki haklarını savunmada sendikaların glendirilmesi ok nemli.” (OM17)

“Sendikalar işlevsiz, sendikaları işlevsel olarak grmyorum” (OM22)

Okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları mali haklara ilişkin grşlerine Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Sahip Oldukları Haklara Mali Haklara İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Mali Haklar	Öğretmenlerle eş değer maaş hakkı	OM1,OM2,OM3,OM4,OM5,OM6,OM7,OM8,OM9, OM10,OM11,OM12,OM13,OM14,OM15,OM16, OM17,OM18,OM19,OM20,OM21,OM22,OM23,OM24 OM25	25	45,5
	Ek ders ayrıcalığı hakkı	OM1,OM2,OM3,OM4,OM5,OM6,OM7,OM8,OM9, OM10,OM11,OM12,OM13,OM14,OM15,OM16, OM17,OM18,OM19,OM20,OM21,OM22,OM23,OM24 OM25	25	45,5
	Yolluk hakkı	OM1,OM16,OM21	3	5,4
	Eğitim öğretim tazminatı hakkı	OM1,OM23	2	3,6
Toplam			55	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.) (*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 3 incelendiğinde okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları mali haklara ilişkin görüşlerinin üç alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Araştırmaya katılan tüm okul müdürlerinin devlet memurları kapsamında sahip oldukları mali haklara ilişkin görüşlerinin “öğretmenlerle eş değer maaş hakkı” (f=25) ve “ek ders ayrıcalığı hakkı” (f=25) alt temalarında yer alarak en yüksek frekans değerini oluşturdukları görülmektedir. Okul müdürlerinin mali haklara ilişkin görüşleri incelendiğinde “yolluk hakkı” (f=3) alt kategorisinin üç ve “eğitim öğretim tazminatı hakkı” (f=2) alt temasının ise iki okul müdürünün görüşüne sahip olduğu görülmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları mali haklara ilişkin görüşleri incelendiğinde, araştırmaya katılan tüm okul müdürlerinin ortak görüşleri ile mali hakların “öğretmenlerle eş değer maaş hakkı” (f=25) ve “ek ders ayrıcalığı hakkı” (f=25) alt temaları içerisinde yer aldıkları görülmektedir.

“Mali hak olarak okul yöneticilerinin (müdürlerinin) öğretmenlere göre herhangi bir üstünlüğü söz konusu değildir...” (OM7)

“Öğretmenlerin sahip olduğu mali haklara sahibiz, bize özel haklarımız yok.” (OM9)

“Devlet memurları kanunu kapsamındaki öğretmenlere de tanından ek ders hakkı okul müdürlerine de küçük bir farkla tanınmaktadır.” (OM13)

“Müdür olarak bir mali hakkımız yoktur. Hiçbir yönetici yöneticilikten dolayı bir ayrı gelire sahip değildir. Ancak öğretmenlerin derse girerek hak ettikleri ek ders ücretini yöneticiler derse girmeden hak etmiş olurlar. Ayrıca bir maaşımız yok, ek ders ücretimiz var sadece.” (OM15)

“Okul idarecisinin ayrıca mali hakları yoktur. Yönetmelik gereği pansiyonlu okullarda görev yapan müdürler haftada 30 saat, pansiyonsuz okullarda görev yapan müdürler haftada 25 saat, görevlendirme ile idarecilik yapanlar ise 18 saat ek ders ücreti karşılığında çalışır...” (OM16)

Araştırmaya katılan okul müdürlerinin mali haklara ilişkin görüşleri incelendiğinde ise mali haklar temasında yer alan “yolluk hakkı” (f=3) ve “eğitim öğretim tazminatı” (f=2) alt temalarının okul müdürlerinin görüşü ile araştırma bulgularındaki en düşük frekans değerlerine sahip olduğu görülmektedir.

“Uzmanlık ücreti hakkı...” (OM1)

“Görevli olarak katılım sağlanan eğitimlerde yol, iaşe ve harcırah masraflarının verilmesi...” (OM1)

“Yolluk alma hakkımız var” (OM16)

Okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları mali hakları kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine Tablo 3.1’de yer verilmiştir.

Tablo 3.1

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Sahip Oldukları Mali Hakları Kullanmada Karşılaştıkları Problem Durumuna İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Mali Haklardaki Problem Durumları	Okul müdürlerine özgü bir maaşın olmaması	OM5,OM7,OM8,OM9,OM10,OM11,OM13,OM15,OM16,OM25	10	32,3
	Mali haklarla ilgili problem yaşamadım	OM1,OM2,OM3,OM12,OM19,OM20,OM22,OM24	8	25,8
	Okul müdürlerinin yüksek maaş almaması	OM4,OM6,OM10,OM11,OM14,OM17,OM18,OM23	8	25,8
	Öğretmenlerin okul müdürlerinden fazla maaş alması	OM5,OM10,OM11,OM16	4	12,9
	Özel ödemelerin zamanında yapılmaması	OM21	1	3,2
Toplam			31	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)		
		(*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 3.1 incelendiğinde okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları mali hakları kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerinin beş alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kapsamında sahip oldukları mali haklardaki problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde “okul müdürlerine özgü bir maaşın olmaması” (f=10) alt temasının en yüksek frekans değeri ile ilk sırada yer alırken “özel ödemelerin zamanında yapılmaması” (f=1) alt temasının en düşük frekans değeri ile son sırada yer aldığı görülmektedir. Mali haklarla ilgili problem durumu ile karşılaşmayan okul müdürlerinin görüşlerinin yer aldığı “mali haklarla ilgili problem yaşamadım” (f=8) alt teması ile “okul müdürlerinin yüksek maaş almaması” (f=8) alt temalarının eşit frekans değeri ile en yüksek ikinci frekans değerine sahip olduğu görülmektedir. Okul müdürlerinin mali haklarını kullanırken

karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerinin yer aldığı alt temalardan en yüksek üçüncü frekans değerine “öğretmenlerin okul müdürlerinden fazla maaş alması” (f=4) alt temasının sahip olduğu görülmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları mali hakları kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, araştırmaya katılan okul müdürleri tarafından “okul müdürlerine özgü bir maaşın olmaması” (f=10) alt temasına en yüksek frekans değerinde görüş bildirilmesi mali haklardaki problem durumları temasında önemli bir yere sahip olmaktadır.

“Müdürlüğün genel idare hizmetleri sınıfına alınması gerekmektedir. Böylece hem maaşa hem de statüye olumlu ve ek katkı olacaktır. Sürekli değişimin olabileceği yönündeki kaygılarda ortadan kaldırılacaktır.” (OM8)

“Bir idareci mutlaka öğretmenden farklı bir mali hakka sahip olmalıdır... Kamuoyunda da hem öğretmen hem de idareci imajı ve statüsünün güçlendirilmesi için mali haklarda ayrıcalık ve artış olmalıdır.” (OM10)

“Bu işin gerçekten yükünü taşıyanlara mali haklar verilmeli. Okul idarecilerinin ödenekleri ek ders olarak düzenlenmemeli. Profesyonel yöneticilikte şartlar ve haklar farklı olmalı.” (OM16)

Okul müdürlerinin mali haklardaki problem durumları temasında yer alan görüşlerinde en yüksek ikinci frekans değerine sahip olan “mali haklarla ilgili problem yaşamadım” (f=8) alt teması ile “okul müdürlerinin yüksek maaş almaması” (f=8) alt temalarının eşit frekans değerindeki okul müdürü görüşü ile ilgili temada temsil edildiği görülmektedir.

“Öğretmenlerin sahip olduğu mali haklara sahibiz. Mali haklar konusunda iyi durumdayız.” (OM19)

“Mali haklarımı takip etmiyorum. Açıkçası maaşım ne kadar yatmış ne zaman yatmış gibi şeyleri takip etmiyorum. Devletimizin elinden geleni yaptığına güvenim tam.” (OM22)

“Müdür liderdir ama maaş göstergelerimiz çok düşük, yüksek olabilir... 10.000 tl!” (OM4)

“...İkinci bir iş yapma durumunda kalanlar oluyor...Ama ikinci bir iş yapılıncaya eğitimci ve eğitim hayatı etkileniyor.... Ben günde 11 saat çalışıyorum

ve ayda toplam küçük bir ek ücrete denk geliyor bu çalışma saatim. Özlük haklarında iyileştirme yapılmalı ve yaşam statülerimiz yükseltilmelidir.” (OM17)

Mali hakları kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin olarak okul müdürlerinin görüşleri incelendiğinde “öğretmenlerin okul müdürlerinden fazla maaş alması” (f=4) alt temasında yer alan görüşlerin en yüksek üçüncü frekans değerine sahip olarak mesleki haklar problem durumları temasında yer aldığı görülmektedir.

“Özellikle ful ders ve ful kurs veren öğretmenlerin maaşları bir idareciden daha yüksek olmaktadır, bu durum da hoş değil. İdarecilerin sabit bir idarecilik görevi ile sabit bir maaşları olmalıdır. Bir okul idarecisinin maaşı okulundaki öğretmenlerden fazla olmalıdır.” (OM5)

“Tüm sorumluluklar müdürde ise bir öğretmenin ek çalışmaları ile bir müdürden daha fazla ek ders ve maaş alma durumu olmamalıdır.” (OM10)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamındaki mali hakları kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde “özel ödemelerin zamanında yapılmaması” (f=1) alt temasında ise araştırmaya katılan bir okul müdürünün görüşünün yer aldığı görülmektedir.

“Yollukların geç yatırılması ya da yatırılmaması. Ek ders ücretlerinin zamanında yatırılmaması.” (OM21)

Okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları korunma haklarına ilişkin görüşlerine Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 4

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Sahip Oldukları Korunma Haklarına İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Korunma Hakları	Okul müdürlerine özgü olmayan korunma hakları	OM1,OM4,OM5,OM6,OM7,OM9,OM11,OM12,OM13,OM14,OM15,OM16,OM17,OM18,OM20,OM21,OM22,OM23,OM24,OM25	20	54,1
	Güvenli okul ve güvenlik hakları	OM5,OM6,OM8,OM10,OM11,OM13,OM15,OM16,OM17,OM19	10	27,0
	İsnat ve iftiralara karşı korunma hakkı	OM1,OM2,OM3,OM5,OM17,OM22,OM24	7	18,9
Toplam			37	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.) (*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 4 incelendiğinde okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları korunma haklarına ilişkin görüşlerinin üç alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Araştırmaya katılan okul müdürlerinin devlet memurları kapsamında sahip oldukları korunma haklarına ilişkin görüşlerinin “okul müdürlerine özgü olmayan korunma hakları” (f=20) alt temasında bir araya gelerek en yüksek frekans değerini oluşturdukları görülmektedir. Korunma haklarına ilişkin okul müdürlerinin görüşleriyle belirlenen “güvenli okul ve güvenlik hakları” (f=10) alt temasının ise korunma hakları temasında önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları “isnat ve iftiralara karşı korunma hakkı” (f=7) kapsamındaki görüşlerin yer aldığı alt temasının ise en düşük frekans değerine sahip olduğu görülmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları korunma haklarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, araştırmaya katılan okul müdürlerinin büyük çoğunluğunun görüşlerinin “okul müdürlerine özgü olmayan korunma hakları” (f=20) alt temasında yer aldığı görülmektedir.

“Tüm devlet memurlarının kanunlar ölçüsündeki korunma hakları ile okul müdürlerinin korunma hakları arasında hiçbir fark yoktur.” (OM7)

“Devlet memurları kanunu kapsamındaki öğretmenlere ve memurlara tanınan korunma hakları bize de tanınıyor. Sadece bize özel korunma haklarımız yok”. (OM13)

“Özel makam güvenliğimiz ve korunmamız yok. Hem müdür hem de öğretmenler için de yok.” (OM15)

Araştırmaya katılan okul müdürlerinin korunma haklarına ilişkin görüşleri ile oluşturulan “güvenli okul ve güvenlik hakları” (f=10) alt temasının en yüksek ikinci frekans değerine sahip olduğu görülmektedir.

“Hem okul hem idareci hem de öğretmenlerimizin güvenliği için okulumuzda özel güvenlik görevlisi var, bunlar toplum yararına çalışma programı kapsamında gönderilenler hem de okul polisimiz bulunmaktadır. İçişleri ve Milli Eğitim Bakanlığı’nın ortak projesi ile yürütülen okul güvenlik çalışmaları ile yürütülen okul güvenlik çalışmaları...” (OM8)

“İl emniyet müdürlüğü tarafından görevlendirilen polislerimiz ve özel güvenlik görevlilerimiz ile nöbetçi öğretmen uygulamamız sayesinde korunma ve güvenlik...” (OM10)

“Okulumuzun güvenlik ve korunması ise özel güvenlik görevlisi ile sağlanmaktadır. Ortak bahçeyi kullandığımız okula verilen ise bir okul polisi de bulunmaktadır. Karakol da okulumuza çok yakın.” (OM13)

“Okul güvenliğimiz var ama onun belirli görevleri var. Kimlik bilgilerini alıp her isteyen okula alabilir. Kötü niyetli birine karşı yapabileceği bir şey yok. Biz ona sadece kıyafet olarak güvenlikçi etiketli bir giysi alıyoruz, başka bir güç ve olanak sunamıyoruz.” (OM17)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamındaki korunma haklarına ilişkin görüşleri ile oluşan “isnat ve iftiralara karşı korunma hakkı” (f=7) alt temasının ise korunma hakları temasında en düşük frekans değeri ile son sırada yer aldığı görülmektedir.

“İsnat ve iftiralara karşı korunma hakkı...Valilik onayı olmadıkça ve direk suç olarak kabul edilen cinayet ve hırsızlık gibi suçlar dışındaki suçlar söz konusu olmadıkça adli vaka süreci başlamamaktadır. Önce valilik müfettiş denetimleri ile soruşturmalar olmakta ve ardından ise adli süreç başlatılarak mahkemeye gidilmektedir.” (OM1)

“Korunma haklarımın bilincinde olmakla beraber, isnat ve iftiralara karşı korunma gibi, bu hakkımı kullanacağım bir durumu hiç yaşamadım.” (OM3)

Okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları korunma haklarını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine Tablo 4.1’de yer verilmiştir.

Tablo 4.1

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Sahip Oldukları Korunma Haklarını Kullanmada Karşılaştıkları Problem Durumuna İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Korunma Haklarındaki Problem Durumları	Korunma hakları ile ilgili problem yaşamadım	OM2,OM3,OM7,OM8,OM10,OM11,OM13,OM19 OM20,OM25	10	34,5
	Okul müdürlerine özgü korunma haklarının olmaması	OM4,OM5,OM6,OM9,OM15,OM16,OM17,OM18 OM23,OM24	10	34,5
	Asılsız şikayetlerle adli süreçlere başvurulması	OM1,OM12,OM14,OM17,OM21,OM22	6	20,7
	Okul müdürlerine isnat, iftira, sözlü şiddet ve tehditte bulunulması	OM5,OM17,OM22	3	10,3
Toplam			29	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)		
		(*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 4.1. incelendiğinde okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları korunma haklarını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerinin dört alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kapsamında sahip oldukları korunma haklarındaki problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde ise “korunma hakları ile ilgili problem yaşamadım” (f=10) ile “okul müdürlerine özgü korunma haklarının olmaması” (f=10) alt temalarının en yüksek frekans değerlerine sahip olduğu, “okul müdürlerine isnat, iftira, sözlü şiddet ve tehditte bulunulması” (f=3)

alt temasının ise en düşük frekans değerine sahip olduğu görülmektedir. Korunma haklarındaki problem durumu temasında yer alan “asılsız şikayetlerle adli süreçlere başvurulması” (f=6) alt temasının ise en yüksek ikinci frekans değeriyle temada yer aldığı görülmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları korunma haklarını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, araştırmaya katılan okul müdürlerinin eşit frekans değerinde olan görüşleri ile “korunma hakları ile ilgili problem yaşamadım” (f=10) ve “okul müdürlerine özgü korunma haklarının olmaması” (f=10) alt temalarının en yüksek frekans değeri ile korunma haklarındaki problem durumları temasında önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

“Bu hakkımı kullanacağım özel bir durum yaşamadım. Bu hakkım ihlal edildiğinde de yasal bir süreç işlenecektir.” (OM2)

“Okul olarak ve idareci olarak korunma hakları ile ilgili bir sıkıntı yaşamadım...Korunma güvenlik açısından bir problem durumu ile karşılaşmadık.” (OM10)

“Rize’nin bölgesel olarak en zor okullarından birinde ve dezavantajlı sayılacak bir bölgede görev yapmaktayım...Korunma hakları kapsamında bir problem ile özel olarak karşılaşmadım.” (OM11)

“Özel bir korunma hakkımız yok...Özel bir problem durumunda karşı tepki gösterme ve nefsi müdafaa hakkımız da yok. Zaten olmamalı ve kullanılmamalı. Zorlukları göğüslemek lazım buraya gelen velilerin evlatları canıdır, ona göre yaklaşmak lazım. Korunmamız yok, eğitimcinin silahı farklı renklerde yazan kalemleridir.” (OM16)

“Özel bir korunma durumumuz yoktur. Mesleki olarak haklarımız belli olmadığı için bence korunma hakkımız bile yoktur. Bizim böyle bir korunmaya bile sahip değiliz.” (OM18)

Korunma haklarındaki problem durumlarına ilişkin “asılsız şikayetlerle adli süreçlere başvurulması” (f=6) yönünde görüşlerini ifade eden okul müdürlerinin de görüşlerinin ilgili alt temada yer aldığı görülmektedir.

“...Bu hak ile ilgili problem durumları özellikle tam gün çalıştığımızda karşımıza çıkmaktaydı. Tam gün okula gelen çocukların özel sağlık durumları ve

küçük yaralanmalar gibi vakalarının olma olasılığı daha fazla olduğu için bu süreçte velilerimizin adli süreçlere başvurma oranları daha yüksekti. Ama hiçbir vakamız önemli derecede adli vaka oranına ulaşmayacak nitelikteydi.” (OM1)

“Haksız şikayetler karşısında siyasi sebeplerden dolayı üst amirlerimizin bizleri savunmaması” (OM21)

“Haksız şikayetler karşısında siyasi sebeplerden dolayı üst amirlerimizin bizleri savunmaması” (OM22)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında yer alan korunma haklarını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde “okul müdürlerine isnat, iftira, sözlü şiddet ve tehditte bulunulması” (f=3) alt temasının ise korunma haklarındaki problem durumları temasında son sırada yer aldığı görülmektedir.

“Bir öğrencimizin babası, öğretmen ile yaşadığı olumsuz bir süreçten sonra yanına bir kişiyi de alarak odama geldi. Silahla tehdit ve sözlü saldırılarına maruz kaldım. Kendimi koruma hakkımın bilincindeydim. Fakat küçük bir ilde yaşıyoruz ve burada olumsuz bir algının oluşması çok kolay. Ben o esnada hemen polise veya güvenliğe haber verebilir ve kayıt alma sürecine başvurabilirdim. Ama bunları yapmadım. Çünkü bu durumda etkiye tepki geliştirebilir ve can güvenliğini tehlikeye atmakla beraber toplumdaki bir spekülasyona ve olumsuz algılar silsilesine dahil olabilirdim. Bu durumu daha da kötüleştirebilirdi. Bir eğitimci veya idareci olarak korunma haklarımızı bilmemizin yanı sıra olumsuz durumlarla baş edebilme ve stres anlarını yönetebilme ve idare edebilme becerilerine de sahip olabilmemiz gerekmektedir.” (OM5)

“Yasal süreçlere başvurulması durumlarının yaşandığı zamanlar da oluyor. Yıllar önce yapılan bir şiir yarışmasında öğrencimizin okuduğu ... ile ilgili hukuki süreç başlatıldı. Ben sorumluluğu üstüme alarak bunu ben seçtim ve okumasını ben istedim diyerek, hakkımızla hakkımızı savundum. Sonrasında bir ziyaret ve çiçek hediyesi ile bizden özür dilendi.” (OM17)

Okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları sosyal haklara ilişkin görüşlerine Tablo 5’te yer verilmiştir.

Tablo 5

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Sahip Oldukları Sosyal Haklara İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Sosyal Haklar	Okul müdürlerine özgü olmayan sosyal haklar	OM3,OM5,OM6,OM7,OM9,OM10,OM11,OM13,OM16,OM18,OM19,OM20,OM21,OM22,OM23	15	40,6
	Sosyal tesislerden yararlanma hakkı	OM1,OM2,OM4,OM5,OM11,OM12,OM14,OM15,OM16,OM24,OM25	11	29,7
	Emeklilik hakları	OM1,OM8,OM10,OM11,OM17	5	13,5
	Aile yardımı hakkı	OM14,OM17,OM21	3	8,1
	Sağlık ödenekleri hakkı	OM1,OM11	2	5,4
	Konut kredisi yardımı hakkı	OM21	1	2,7
Toplam			37	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)		
		(*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 5 incelendiğinde okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları sosyal haklara ilişkin görüşlerin altı alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kapsamındaki sosyal haklara ilişkin görüşlerinde en yüksek frekans değerine “okul müdürlerine özgü olmayan sosyal hakları” (f=15) alt teması sahip olurken en az frekans değerine ise bir okul müdürünün görüşünün yer aldığı “konut kredisi yardımı hakkı” (f=1) alt temasının sahip olduğu görülmektedir. Okul müdürlerinin sosyal haklara ilişkin görüşleri incelendiğinde en yüksek ikinci sırada yer alan “sosyal tesislerden yararlanma hakkı” (f=11) alt temasının yer aldığı sosyal haklar temasında “aile

yardımlı hakkı" (f=3) ve "sağlık ödenekleri hakkı" (f=2) alt temalarının ise sırasıyla son iki sırada yer aldığı görülmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları sosyal haklar temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde "okul müdürlerine özgü olmayan sosyal hakları" (f=15) alt temasında araştırmaya katılan okul müdürleri tarafından en fazla görüşün belirtildiği görülmektedir.

"Öğretmenlerin sahip oldukları sosyal haklara biz de sahibiz." (OM5)

"Öğretmenlerin sahip olduğu sosyal haklara sahibiz, bize özel haklarımız yok." (OM9)

Okul müdürlerinin sosyal haklar temasında yer alan görüşlerinde en yüksek ikinci frekans değerine sahip olan "sosyal tesislerden yararlanma hakkı" (f=11) alt temasının ise sosyal haklar temasında önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

"Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı müze ve ören yerlerine ücretsiz giriş hakkı. Türkiye genelindeki tüm öğretmenlerden yararlanma. Sosyal tesislerden yararlanma..." (OM1)

"Sosyal olarak öğretmenlere de sunulan öğretmenleri ve polis evlerinden yararlanma durumlarımız olabiliyor..." (OM11)

Sosyal haklar temasındaki "aile yardımı hakkı" (f=3) ve "sağlık ödenekleri hakkı" (f=2) alt temaları incelendiğinde araştırmaya katılan okul müdürlerinden düşük frekans değerinde görüş belirtildiği görülmektedir.

"Aile yardımı. Cüzi miktarda asgari geçim yardımı..." (OM14)

"Aile yardımı. 76 tl, çocuk için 50 tl..." (OM17)

"...Doğum ve ölüm gibi yaşamsal olaylarda..." (OM11)

Okul müdürlerinin sosyal haklara ilişkin görüşlerde en düşük frekans değerine sahip "konut kredisi yardımı hakkı" (f=1) alt temasında ise araştırmaya katılan bir okul müdürünün görüşünün yer aldığı ve sosyal haklar temasında son sırada olduğu görülmektedir.

"Bugüne kadar 10 yıl hizmeti olan bir memur olarak konut kredisi yardımı alamadım." (OM21)

Okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları sosyal hakları kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine Tablo 5.1'de yer verilmiştir.

Tablo 5.1

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu Kapsamında Sahip Oldukları Haklara Sosyal Hakları Kullanmada Karşılaştıkları Problem Durumuna İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Sosyal Haklardaki Problem Durumları	Okul müdürü statüsüne özgü sosyal hakların olmaması	OM3,OM4,OM5,OM7,OM9,OM13,OM14,OM17 OM18,OM20,OM23,OM24,OM25	13	46,4
	Sosyal tesislerden yararlanılamaması	OM1,OM4,OM5,OM12,OM14,OM15,OM16	7	25,0
	Sosyal haklarla ilgili problem yaşamadım	OM2,OM6,OM11,OM19,OM22	5	17,9
	Emeklilik süresi ve maaşında iyileştirme yapılmaması	OM8,OM10,OM17	3	10,7
Toplam			28	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)		
		(*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 5.1. incelendiğinde okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları sosyal hakları kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerinin dört alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamındaki sosyal haklar ile ilgili “okul müdürü statüsüne özgü sosyal hakların olmaması” (f=13) problem durumunu ifade eden görüşleri sosyal haklardaki problem durumları temasında en yüksek frekans değerine sahip olurken “emeklilik süresi ve maaşında iyileştirme yapılmaması” (f=3) alt temasının ise en düşük frekans değerine sahip olduğu görülmektedir. Sosyal haklarla ilgili karşılaşılan problem durumlarına ilişkin okul müdürü görüşlerinde en yüksek ikinci frekans değerine ise “sosyal tesislerden yararlanılamaması” (f=7) alt temasının sahip olduğu görülmektedir. Sosyal haklarla ilgili problem durumu ile karşılaşmayan okul müdürlerinin görüşlerinin yer aldığı “sosyal haklarla ilgili problem yaşamadım” (f=5) alt temasının en yüksek üçüncü

frekans değeri ile sosyal haklardaki problem durumları temasında temsil edildiği görülmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları sosyal hakları kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, araştırmaya katılan okul müdürleri tarafından “okul müdürü statüsüne özgü sosyal hakların olmaması” (f=10) alt temasına en yüksek frekans değerinde görüş bildirilmesi sosyal haklardaki problem durumları temasında önemli bir yer tutmaktadır.

“Böyle bir hak bize sunuluyor mu, böyle bir hakkımız var mı?” (OM4)

“Devlet memurları kanunu kapsamındaki öğretmenlere ve memurlara tanınan korunma hakları bize de tanınıyor, sadece bize özel korunma hakkımız yok.” (OM13)

“Meslek olarak kabul edilmediğimiz için, yöneticilik mesleği, böyle bir hakkımızı kullanmada da problem oluştuğunu düşünüyorum.” (OM18)

Okul müdürlerinin sosyal haklardaki problem durumlarına ilişkin “sosyal tesislerden yararlanılamaması” (f=7) problem durumuna ilişkin görüşlerinin temsil edildiği ve ilgili temada ikinci sırada temsil edildiği görülmektedir.

“...Bu hak kapsamında bize tanınan öğretmen evlerinden çoğunlukla eğitimci ve yönetici dışındaki kişilerin yararlanması olumsuz bir durum olarak ifade edilebilir. Genelde tüm müzeler girişlerimiz ücretsiz olmakta fakat müzelerin özel bölümlerine ve odalarına, değerli eşyaların olduğu özel alanlara girişler için yüksek ücretler istenilmektedir.” (OM1)

“Öğretmenevlerinin ücretlerinin çok fazla olması ağırmıza gidebiliyor. Öğretmenevlerinin konaklama yerleri olarak hem uygun fiyatlı olmaları hem de sadece eğitimcilere ait olmaları gerekmektedir. Genelde öğretmen evleri doluluk oranları çok yüksek ve eğitimciler dışında konaklayan kişilerin sayısı çok fazla olmaktadır.” (OM5)

“Öğretmen haricindeki herkes kullanabiliyor, bir ayrıcalık yok. Ama bir polis evi bir ÇAYKUR lojmanları gibi sadece kendi personellerine ait. Hatta öğretmen evlerinden yararlanmak her zaman imkan dahilinde bile olmuyor, ya yer olmuyor veya özellikle belirli kişilere yer bulunabiliyor.” (OM14)

Sosyal hakları kullanmada bir problem durumu ile karşılaşmadıklarını ifade eden okul müdürlerinin görüşlerinin “sosyal haklarla ilgili problem yaşamadım” (f=5) alt temasında önemli frekans değerinde yer aldığı görülmektedir.

“Önce devletimiz güçlü olsun, bizde güçlü oluruz ve güç buluruz. Devletin imkanları ölçüsünde bu haklar bize tanınıyor. Tabi ki burada önemli olan, neden bunlar yok veya neden azdan ziyade bizim amacımız sağlıklı ve kişilikli nesiller yetiştirmektir.” (OM6)

“Sosyal olarak öğretmenlere de sunulan haklardan yararlanmaktayız, okulumuzun içinde dayanışma, öğretmenlerin rol oynadığı tiyatro etkinlikleri, özel olaylarda yardımlaşma, erkek öğretmenler arası futbol turnuvası ve bayan öğretmenler arası ev ziyaretleri ile sosyal haklarımızı zenginleştiriyoruz.” (OM11)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamındaki sosyal hakları kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde en az görüşe sahip olan “emeklilik süresi ve maaşında iyileştirme yapılmaması” (f=3) alt temasının sosyal haklardaki problem durumları temasında son sırada yer aldığı görülmektedir.

“Emeklilik yaşının (şu an 65 yaş) uzatılması durumu ortadan kaldırılabilir. Vaktinde emekli olabilmemiz gerekirken yaş nedeniyle beklemek durumunda kalıyoruz.” (OM8)

“Emekli maaşı için maaşımızdan daha yüksek oranda emeklilik kesintisi yapılarak emekli olduğumuz zaman daha iyi bir maaşa sahip olabilmek. Genel anlamda maaş ve emekli maaşlarında iyileştirme söz konusu olabilir.” (OM10)

“Milletvekillerine sunulan haklar gibi bize de haklar sunulabilir. Onların emeklilik, ailelerine sunulan sağlık olanakları ile barınma alanındaki ömür boyu sahip oldukları haklara öğretmenler de sahip olabilir.” (OM17)

3.2. Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları

Haklara İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları haklara ilişkin görüşleri veri toplama aracında yer alan sınıflamalar esas alınarak, “Eğitim Alma Hakkı”, “Kariyer Hakkı”, “Hizmet İçinde Yetiştirilme Hakkı”, “Yurt İçi ve Yurt Dışında Yetiştirilme Hakkı” ve “Konut Hakkı” alt boyutlarında sunulmuştur. “Eğitim Alma Hakkı”, “Kariyer Hakkı”, “Hizmet İçinde Yetiştirilme Hakkı”, “Yurt İçi ve Yurt Dışında Yetiştirilme Hakkı” ve “Konut Hakkı” alt boyutlarındaki problem durumlarına ilişkin okul müdürü görüşleri içerik analizinin sonucunda ortaya çıkan alt boyutlar kapsamında sunulmuştur.

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim alma hakkına ilişkin görüşlerine Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Eğitim Alma Hakkına İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Eğitim Alma Hakkı	Kurs ve seminerlere katılma hakkı	OM1,OM2,OM3,OM4,OM5,OM6,OM7,OM8,OM9, OM10,OM11,OM12,OM13,OM14,OM15,OM16, OM17,OM18,OM19,OM20,OM21,OM22,OM23	22	50,0
	Lisansüstü eğitim alma hakkı	OM1,OM5,OM7,OM8,OM11,OM12,OM13,OM14, OM16,OM18,OM21,OM22,OM24	13	29,6
	Mesleki gelişimi sağlama hakkı	OM2,OM6,OM7,OM8,OM10,OM25	6	13,6
	Özel eğitimler alma hakkı	OM1,OM2,OM15	3	6,8
Toplam			44	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)		
		(*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 6 incelendiğinde okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim alma hakkına ilişkin görüşlerinin dört alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim alma hakkına ilişkin görüşlerinde en yüksek frekans değerine “kurs ve seminerlere katılma hakkı” (f=22) alt teması sahip olurken en az frekans değerine ise “özel eğitimler alma hakkı” (f=3) alt temasının sahip olduğu görülmektedir. Okul müdürlerinin eğitim alma hakkına ilişkin görüşleri incelendiğinde “lisansüstü eğitim alma hakkı” (f=13) alt temasının ise eğitim alma hakkı temasında önemli bir frekans değerine sahip olduğu görülmektedir. Eğitim alma hakkına ilişkin olarak okul müdürlerinin “mesleki gelişimi sağlama hakkı” (f=6) alt temasında yer alan görüşlerinin en yüksek üçüncü frekans değerine sahip olduğu görülmektedir.

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim alma hakkı temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde “kurs ve seminerlere katılma hakkı” (f=22) alt temasında araştırmaya katılan tüm okul müdürleri tarafından görüş belirtildiği görülmektedir.

“Seminer alabilme.2002 yılından sonra daha çok imkan verildi...” (OM6)

“Hizmet içi eğitim haklarından yararlanıyorum.” (OM9)

“Yurt içinde ve il içinde düzenlenen birçok eğitime katıldım...”(OM19)

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim alma hakkı görüşlerinde en yüksek ikinci frekans değerine sahip olan “lisansüstü eğitim alma hakkı (f=13) alt temasındaki görüşlerin eğitim alma hakkı temasında önemli bir yer tutmaktadır.

“Eğitim yönetiminde eğitim almak isterdim... Eğitim yönetimi alanında alacağım bir yüksek lisans eğitimi ile farklı platformlarda, farklı kişilerle bir araya gelerek farklı bakış açılarından okuluma bakabilirim.” (OM5)

“Yüksek lisans ve doktora eğitimi alma hakkımız var.” (OM7)

“Yönetim ve işletme alanında yüksek lisans eğitimi aldım. Özel bir kurum aracılığıyla bu eğitimi olarak aldım. Bu hakkı herkes kullanmalıdır.” (OM13)

Eğitim alma hakkına ilişkin okul müdürü görüşleri ile oluşturulan “mesleki gelişimi sağlama hakkı” (f=6) alt temasının düşük frekans değerindeki okul müdürü görüşleri ile temsil edildiği görülmektedir.

“Hizmet içi eğitim yoluyla da eğitim olmakta az da olsa kendimizi geliştirme fırsatı bulmaktayız.” (OM7)

Diplomalarımız belirli bir zaman sonra geçerliliğini yitirmektedirler. Çünkü zaman değişmekte ve bilgi de yenilenmektedir. Bunun içinde sürekli kendimizi geliştireceğimiz eğitimleri alabilmemiz için eğitim haklarımızı kullanmalıyız. Ben kendimi geliştireceğimi düşündüğüm alanlarda eğitime katılıyorum.” (OM8)

Milli eğitim mevzuatı kapsamındaki eğitim alma hakkına ilişkin görüşler incelendiğinde ise en düşük frekans değerine sahip olan “özel eğitimler alma hakkı” (f=3) alt temasında araştırmaya katılan okul müdürleri tarafından en az görüşün belirtildiği görülmektedir.

“Bu hakkımı kullanarak Ankara’da bir yıl süresince devlete bağlı bir kurum olan Başbakanlık Yabancı Dil Okulu’nda yabancı dil eğitimi aldım. Aynı süreçte okulumdaki idarecilik görevim ve haklarım da devam etti. Alınan özel eğitimlerde masraflar ve tazminat veriliyor.” (OM1)

“İstek ve özel talep etme durumlarında eğitim alma...Zorunlu ve resen görevlendirmeler ile mesleki geliştirme alanlarında özel eğitim alma” (OM2)

“Özel olarak alınan eğitimler, özel yaklaşımlarla, özel sınavlarla ve özel gereksinimlerle olur. Ben özel bir eğitim almayı talep etmedim...” (OM15)

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim alma hakkını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine Tablo 6.1’de yer verilmiştir.

Tablo 6.1

Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Eğitim Alma Hakkını Kullanmada Karşılaştıkları Problem Durumuna İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Eğitim Alma Hakkı Problem Durumları	Eğitim alma hakkı ile ilgili problem yaşamadım	OM2,OM4,OM8,OM10,OM13,OM15,OM19,OM20,OM23	9	32,1
	Mesleki gelişim eğitimlerinin profesyonel yapılmaması	OM9,OM11,OM17,OM18,OM21,OM21	6	21,4
	Lisansüstü eğitim şartlarının iyileştirilmemesi	OM5,OM11,OM12,OM14,OM24	5	17,9
	Sorumlulukların eğitime ayıracak vakti sınırlaması	OM3,OM6,OM7,OM16,OM25	5	17,9
	Yüksek eğitimli bireylere değer verilmemesi	OM16,OM18	2	7,1
	Eğitimler için izin alınamaması	OM1	1	3,6
Toplam			28	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)		
		(*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 6.1 incelendiğinde okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim hakkını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerinin altı alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim hakkını kullanmada problem durumu ile karşılaşmayan okul müdürlerinin görüşlerinin yer aldığı “eğitim alma hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=9) alt teması en yüksek frekans değeri sahip olurken “eğitimler için izin alınmaması” (f=1) ve “yüksek eğitimli bireylere değer verilmemesi” (f=2) alt temalarının ise en düşük frekans değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Eğitim alma hakkı problem durumlarına ilişkin okul müdürleri görüşlerinde en yüksek üçüncü frekans değerinde “lisansüstü eğitim şartlarının iyileştirilmemesi” (f=5) ve “sorumlulukların eğitime ayıracak vakti sınırlaması”

(f=5) alt temalarının yer aldığı görülmektedir. Okul müdürlerinin “mesleki gelişim eğitimlerinin profesyonel yapılmaması” (f=6) alt temasındaki görüşleri ile oluşturulan alt temasının ilgili temada ikinci en yüksek frekans değeri ile temsil edildiği görülmektedir.

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı kapsamında sahip oldukları eğitim alma hakkını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine bakıldığında araştırmaya katılan okul müdürleri tarafından “eğitim alma hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=9) alt temasına en yüksek frekans değerinde sunulan görüşler eğitim alma hakkındaki problem durumları temasında önemli bir yere sahip olmaktadır.

“Mesleki gelişim için eğitim alma şarttır. Hatta ben bu eğitimlerin zorunlu olması gerektiğine inanıyorum, kişilerin isteklerine bırakılmamalıdır. Dünyadaki değişimle öğretmende değişmeli. Ben elimden geldiğince birçok eğitime katıldım ve katılıyorum.” (OM10)

“Hem okul müdürleri hem de öğretmenler isterlerse bu eğitimleri her şart ve olanak içerisinde iken alabilirler.” (OM13)

“Bu hakkı dileyen eğitim almada gönüllü olan herkes kullanabilir.” (OM19)

Eğitim hakkı problem durumları kategorisinde yer alan görüşlerle belirlenen “mesleki gelişim eğitimlerinin profesyonel yapılmaması” (f=6) alt temasının sahip olduğu frekans değeri ile temada ikinci sırada yer aldığı görülmektedir.

“Uzmanlar tarafından verilen bütün eğitimlerin çok faydalı olduğunu düşünüyorum...” (OM11)

“Bu eğitimi verecek olan kişinin kim olduğu önemli. İyi bir kişi değil ise bu eğitime boşuna gitmişiz diyeceğiz. Örneğin; son zamanlarda Milli eğitimden bir yetkili ‘radyasyon’ konulu eğitim verdi okulumuzda ve iyi bir eğitimdi. Geçenlerde kendisini gördüğümde söyledim, ‘Seminerinden sonra uyurken telefonumu yanıma almıyorum, salonda bırakıyorum.’ dedim. Bu eğitimlerde dinleyici ile iyi iletişim kurmak önemli, zamanı doldurma çabasında olunmamalı. Bu eğitimi verenlerde gerçekten işini iyi yapma gayretinde olan eğitimciler veya uzmanlar olmalıdır.” (OM17)

“Seminerlerin artırılması ve uluslararası nitelikli seminerler ile ufkmuzun açılmasının sağlanması, farklı ülkelerin eğitim çalışmaları ile ilgili seminer ve eğitimler yapılmalıdır.” (OM22)

Okul müdürlerinin eğitim alma hakkı problem durumları temasında yer alan “lisansüstü eğitim şartlarının iyileştirilmemesi” (f=5) ve “sorumlulukların eğitime ayıracak vakti sınırlaması” (f=5) alt temalarının eşit frekans değerindeki okul müdürlerinin görüşleri ile ilgili temada temsil edildiği görülmektedir.

“Eğitim yönetiminde eğitim almak isterdim. Fakat gece gündüz çalışarak ALES gibi bir sınavda başarı elde edebilirim. Çocuklarım, ailem ve işim için fedakarlık yapıyorum ve bu süreçte ALES çok zor...” (OM5)

“Öğretmenlere yüksek lisans gibi durumlarda gerekli kolaylıklar okul müdürleri tarafından sağlanmaktadır. Okul müdürlerinin ise bu durumda şanslı olduklarını düşünmüyorum.” (OM12)

“Öğretmenler isterse eğitim hakkını kullanmada rahat hareket edebiliyor. İyi bir idareciniz varsa programınız size göre ayarlanabiliyor. Ama zaman konusunda sıkıntı yaşandığı doğru. Bakanlıkta bu konuda düşünce ve projelere sahip. Özellikle “Eğitim Yönetimi” alanında yüksek lisans ve eğitim hakkı verilmeli ve bu hak tüm öğretmenler idareciler tarafından kullanılmalıdır.” (OM14)

“İstedığımız alanlarda daha çok eğitim almayı arzu ederdik tabi ki ama çok yoğun geçen çalışma hayatımız var. Yaşamızın ilerlemesi de burada önemli bir etkileyici faktör.” (OM6)

“Okul müdürlerinin işi bırakıp gitme olanakları olamıyor ama sizin gibi öğretmenlerin bu eğitimleri alması daha iyi şekilde ve rahat olabiliyor.” (OM16)

Eğitim alma hakkını kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin olarak okul müdürlerinin görüşleri incelendiğinde “eğitimler için izin alınmaması” (f=1) ve “yüksek eğitimi bireylere değer verilmemesi” (f=2) alt temalarında araştırmaya katılan az sayıda okul müdürünün görüşünün yer aldığı görülmektedir.

“Bu hakkı kullanmamızda karşımıza çıkan problem durumu olarak izin hakkını belirtebilirim. Bir eğitime katılmak istediğimde özellikle başka bir ildeyse bu eğitim veya başka bir ülkedeyse izin almak çok zor. Çünkü bir idareci olarak sorumluluklarımı yetki devrim olmamaktadır. Bakanlıkça görevlendirilmedikçe izin alarak bir eğitime katılmam çok zor olmaktadır.” (OM1)

“Türkiye’de yüksek lisans ve doktora yapmak veya yüksek bilgiye sahip olmanın bir önemi yok.” (OM16)

“Aldığımız eğitimlerin değeri olmadığı gibi karşılığı da yok.” (OM18)

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları kariyer hakkına ilişkin görüşlerine Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7

Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Kariyer Hakkına İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Kariyer Hakkı	Mesleki kariyerle okul müdürü görevi hakkı	OM1,OM2,OM3,OM4,OM5,OM6,OM7,OM8,OM9, OM10,OM11,OM12,OM13,OM14,OM15,OM16, OM17,OM18,OM19,OM20,OM21,OM22,OM23, OM24,OM25	25	59,5
	Akademik eğitimle kariyer hakkı	OM1,OM5,OM8,OM16,OM18,OM19,OM21,OM22, OM24	9	21,4
	Sınav ve mülakatla mesleki yükselme hakkı	OM5,OM7,OM10,OM12,OM13,OM14,OM18	7	16,7
	Uzman öğretmen unvanı hakkı	OM1	1	2,4
Toplam			42	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.) (*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 7 incelendiğinde okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim alma hakkına ilişkin görüşlerinin dört alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim alma hakkına ilişkin görüşlerinde en yüksek frekans değerine “mesleki kariyerle okul müdürlüğü görevi hakkı” (f=25) alt teması sahip olurken en az frekans değerine ise “uzman öğretmen unvanı hakkı” (f=1) alt temasının sahip olduğu görülmektedir. Okul müdürlerinin kariyer hakkına ilişkin görüşleri incelendiğinde “akademik eğitimle kariyer hakkı” (f=9) alt temasının kariyer hakkı temasında önemli bir frekans değerine sahip olduğu görülmektedir. Kariyer hakkına ilişkin

olarak okul müdürlerinin “sınav ve mülakatla mesleki yükselme hakkı” (f=7) alt temasında yer alan görüşlerin ise frekans değeri ile üçüncü sırada yer alarak ilgili temada temsil edildiği görülmektedir.

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları kariyer hakkı temasında ilişkin görüşleri incelendiğinde “mesleki kariyerle okul müdürlüğü görevi hakkı” (f=25) alt temasında araştırmaya katılan tüm okul müdürlerinin ortak görüşlerinin yer aldığı görülmektedir.

“Uzun yıllardır idarecilik alanında kariyerimi yapıyorum ve bu şekilde devam etmek için idealist bir şekilde ideallerimi gerçekleştirme hedefim ile görevimi yerine getiriyorum.” (OM8)

“Eğitim alanında iseniz ya eğitimci ya da yönetici, ilerleyen süreçlerde ise şube müdürü gibi kariyerlerde görev yapabilirsiniz.” (OM13)

“Kariyer hakkımı kullanarak idarecilik görevimi yapmaktayım.” (OM9)

Milli eğitim mevzuatı ile okul müdürlerine sunulan eğitim alma hakkı görüşlerinde en yüksek ikinci frekans değerine sahip olan “akademik eğitimle kariyer hakkı” (f=9) alt temasındaki görüşlerin kariyer hakkı temasında önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

“Bütün idarecilerin özellikle Eğitim Yönetimi alanındaki yüksek lisanstan başlayarak kariyer yapmalarının önemli olduğunu düşünmekteyim”. (OM5)

“Yüksek lisans eğitimi aldım. Mutlaka bu eğitimi tüm idareci ve eğitimciler de almalıdır. Bilgi sürekli değişmekte ve yenilenmektedir, bizim de kendimizi yenileyeceğimiz eğitimler almamız gerekmektedir.” (OM8)

Kariyer hakkı ile ilgili okul müdürü görüşlerinin yer aldığı “sınav ve mülakatla mesleki yükselme hakkı” (f=7) alt temasında okul müdürlerinin görüşlerinin önemli frekans değerinde temsil edildiği görülmektedir.

“Eğitim kurumlarındaki mesleki yükselmeler yazılı sınav ile mülakatlarla yapılmakta ve bu hak herkese eşit bir şekilde uygulanmaktadır.” (OM7)

“Ben tüm görevlerimi sınavlar ile kazanarak elde ettim. Okul idareciliğinin sınavla olması gerektiğini düşünüyorum.” (OM13)

“Ben sınıf öğretmeni olarak göreve başladığım meslek hayatıma müdür yardımcılığı sınavına girerek müdür yardımcılığı görevi ve müdürlük sınavına girerek müdürlük görevi ile devam ettim. Aynı zamanda yüksek lisans eğitimi aldım. Sınav ile yönetici oldum.” (OM18)

Milli eğitim mevzuatı kapsamındaki kariyer hakkına ilişkin görüşler incelendiğinde en düşük frekans değeri ile kariyer hakkı temasında son sırada yer alan “uzman öğretmen unvanı hakkı” (f=1) alt temasında araştırmaya katılan bir okul müdürünün görüş belirttiği görülmektedir.

“Görevde yükselme ve uzmanlık hakkı var. Uzmanlık eğitimi ve uzmanlık ücreti hakkımız da var. Uzman öğretmen unvanına Türkiye dördüncüsü olarak sahip oldum.” (OM1)

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları kariyer hakkını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine Tablo 7.1’de yer verilmiştir.

Tablo 7.1

Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Kariyer Hakkını Kullanmada Karşılaştıkları Problem Durumuna İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Kariyer Hakkı Problem Durumları	Kariyer hakkı ile ilgili problem yaşamadım	OM2,OM4,OM6,OM7,OM8,OM9,OM11,OM15,OM16,OM17,OM20,OM22,OM25	13	52,0
	Mesleki yükselmelerin sınav ve mülakat ile yapılması	OM5,OM10,OM12,OM14,OM18,OM24	6	24,0
	Çalışma şartlarına uygun akademik kariyer olanağının olmaması	OM1,OM3,OM19,OM21	4	16,0
	Kariyer basamakları kanununun revize olmaması	OM14,OM23	2	8,0
		Toplam	25	%100
	(N=25)	(*Görüş sıklığını belirtmektedir.) (*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 7.1 incelendiğinde okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları kariyer hakkını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerinin dört alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları kariyer haklarını kullanmada problem durumu ile karşılaşmayan okul müdürlerinin görüşlerinin yer aldığı “kariyer hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=13) alt temasının en yüksek frekans değeri sahip olurken “kariyer basamakları kanununun revize edilmemesi” (f=2) alt temasının ise en düşük frekans değerine sahip olduğu görülmektedir. Kariyer hakkı problem durumlarına ilişkin okul müdürleri görüşlerinde en yüksek ikinci frekans değerinde “mesleki yükselmelerin sınav ve mülakat ile yapılması” (f=6) alt temasının yer aldığı görülmektedir. Okul müdürlerinin “çalışma şartlarına uygun akademik kariyer olanağının olması” (f=4) alt temasındaki görüşlerinin ise kariyer hakkı problem durumları temasında üçüncü en yüksek frekans değeri ile temsil edildiği görülmektedir.

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı kapsamında sahip oldukları kariyer hakkını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine bakıldığında araştırmaya katılan okul müdürleri tarafından “kariyer hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=13) alt temasına en yüksek frekans değerinde görüş bildirilmesi eğitim alma hakkındaki problem durumları temasında önemli bir yere sahip olmaktadır.

“Farklı bir alanda çalışmak istediğim zamanlar oldu ama bunlar eğitimci olmadan önceydi, sonrasında ise öğretmen oldum ve öğretmen olarak birçok şeyi değiştirebilme imkanımın olamayacağı için müdür olmayı istedim. Şu an müdür olmaktan başka farklı bir kariyer alanı düşünmüyorum ben müdür olarak mutluyum müdür olarak doğmuş gibiyim.” (OM4)

“Ben öğretmenim ve okul müdürlüğü görevini yapmaktayım, kariyerimden de bu halimden de çok mutluyum. Toplumun lideri ve önderleri olan öğretmenleriz biz. Öncelikli kariyerimiz öğretmen eğitimci olmak.” (OM11)

“Kariyer olarak ben çok iyi bir yerdeyim. Sosyal kariyer olarak iyi bir kariyerim var çünkü iyi bir eş iyi bir babayım ve insanları dinlemeyi ve insanlarla konuşmayı seven biriyim. İyi bir kariyerim var eğitimci olarak çünkü öğrencilerim

fikirlerime değer veriyor, dinliyor beni seviyorlar. ‘İnsanın gönlünde oluşturduğu kariyer mi önemli ve değerli yoksa...’ (OM16)

Kariyer hakkını kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin olarak okul müdürlerinin görüşleri incelendiğinde “mesleki yükselmelerin sınav ve mülakat ile yapılması” (f=6) alt temasının önemli bir sıralama değerine sahip olduğu görülmektedir.

“Tutarlı bir ölçme varsa bu hak önemli ve kullanılmalı. Kariyerde gerçek bir ölçümün olması bence şart.” (OM10)

“Mülakat gibi durumlar motivasyonu bozmaktadır.” (OM12)

“Kariyer ilerlemesi içinde bir kıstas ve değerlendirme ölçütleri olmalı. Öğretmen önce stajyer sonra beş yıllık öğretmen sonra da on yıllık bir öğretmen oluyor. Bunun bir limiti ve ölçütü olmalı. Ama bu sınav ile olmamalı. Sınavlar o anlık akademik başarının bir ölçümüdür.” (OM14)

Kariyer hakkı problem durumları temasında yer alan “çalışma şartlarına uygun akademik kariyer olanağının olması” (f=4) alt temasına ait görüşlerin ise sahip olduğu frekans değeri ile üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir.

“Yüksek lisans eğitime doktora ile devam ettirmek istemekteyim. Fakat hem idareci olarak görev ve sorumluluklarımı yerine getirmem hem de eğitime bu ilde devam etmem gerekmektedir. Başka bir ilde doktora eğitimi alabilmem için uzun süre izin alarak eğitim sürecine katılım gösterebilirim. Bu ilde doktora eğitimini almak için ise öncelikle yüksek lisans programım ile eş değer bir programının ilimizdeki üniversitede bulunması gerekmekte ama ben kendi uzmanlık alanımda bir eğitim programı ile doktora yapmanın daha iyi olduğunu düşünüyorum ve benim haftanın bir iki günü izinli olarak sayılarak eğitim sürecimi gerçekleştirme durumum ortaya çıkmaktadır.” (OM1)

“Kariyer için bir yüksek lisans eğitime başladım. Fakat bir dersimden devamsızlıktan dolayı kalma durumum olunca eğitimimi yarıda bıraktım. Belki de şu an doktoramı tamamlamış olacaktım. Yüksek lisans gibi eğitimlerde idarecilere bir ayrıcalık olarak devam zorunluluğunun olmaması sağlanabilir.” (OM19)

“Yüksek lisans yapanlara daha esnek bir zaman tanımlanmalı.” (OM21)

Okul müdürlerinin kariyer hakkını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin olarak son sırada olan “kariyer basamakları kanununun revize edilmemesi” (f=2) alt temasında ise görüş belirten iki okul müdürü görüşünün yer aldığı görülmektedir.

“Kariyer sıkıntılı bir alan. Meslek kanunu oluşturulmadı henüz. Özellikle bu durum içinde bir kanuna ihtiyaç var. Öğretmen önce stajyer sonra beş yıllık öğretmen sonra da on yıllık bir öğretmen oluyor. Eğer bir kişi okul adına bir değer kazandırıyorsa, konferanslara katılıyorsa, makale yazmışsa, mesleki çalışmalara veya çalıştaylara katılmışsa ve en önemlisi çocuklara değer kazandırıyorsa ben bunları yerine getirdiğimde bir kişi bana teklif etmeden de önüm çok açık ve şu kariyer basamaklarında ilerleyebilirim düşüncesi ve bilincinde olmalı.” (OM14)

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları hizmet içinde yetiştirilme hakkına ilişkin görüşlerine Tablo 8’de yer verilmiştir.

Tablo 8

Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Hizmet İçinde Yetiştirilme Hakkına İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Hizmet İçinde Yetiştirilme Hakkı	Mesleki yeterlilik alanında hizmet içi eğitim hakkı	OM1,OM2,OM3,OM4,OM5,OM6,OM7,OM8,OM9, OM10,OM11,OM14,OM14,OM17,OM19,OM22, OM23,OM24,OM25	19	63,3
	İl içi ve il dışı hizmet içi eğitim seminerlerine katılma hakkı	OM1,OM2,OM4,OM6,OM8,OM9,OM12,OM13, OM18,OM20,OM21	11	36,7
Toplam			30	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)		
		(*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 8 incelendiğinde okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları hizmet içinde yetiştirilme hakkına ilişkin görüşlerinin iki alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları hizmet içinde yetiştirilme hakkına ilişkin görüşlerinde en yüksek frekans

değerine “mesleki yeterlilik alanında hizmet içi eğitim hakkı” (f=19) alt teması sahip olurken “il içi ve il dışı hizmet içi eğitim seminerlerine katılma hakkı” (f=11) alt temasının ise sahip olduğu frekans değeriyle sıralamada son sıraya sahip olduğu görülmektedir.

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları hizmet içinde yetiştirilme hakkına ilişkin görüşleri incelendiğinde “mesleki yeterlilik alanında hizmet içi eğitim hakkı” (f=19) alt temasında araştırmaya katılan okul müdürlerinin ortak büyük çoğunluğunun görüşlerinin yer aldığı görülmektedir.

“Yöneticilik, yönetmelik değişimleri, eğitimde yenilikler hizmet içi eğitimlerine katılabilme...Bu hakkımı bir memurun sahip olabileceği en yüksek seviyede kullandığımı düşünüyorum.” (OM1)

“İhtiyaç duyduğum her anda ve her alanda özellikle yöneticilik alanında birçok hizmet içi eğitim alarak bu hakkımı kullandım.” (OM3)

“Özellikle yönetim, iletişim ve kapsayıcı eğitim alanındaki eğitimlere katılmaktayım.” (OM5)

“Hizmet içi hakkımız ve görevimiz var. Ölçme değerlendirme eğitimleri, denetimde rehberlik, pansiyon yönetimi, bütçe, ilkyardım eğitimi, hijyen, AFAT konularından ve bir aylık Eğitim Yönetimi alanında kapsamlı bir eğitime katıldım. Özellikle eğitim yönetimi eğitiminin çok gerekli olduğunu düşünüyorum.” (OM15)

Milli eğitim mevzuatı ile okul müdürlerine sunulan hizmet içinde yetiştirilme hakkı görüşlerine ilişkin olarak belirlenen “il içi ve il dışı hizmet içi eğitim seminerlerine katılma hakkı” (f=11) alt temasında yer alan görüşlerin ise hizmet içinde yetiştirilme hakkı temasında önemli derecede frekans değeri ile son sırada yer aldığı görülmektedir.

“Yöneticilik ve eğitim alanlarında, mesleki gelişim alanlarında il içi ve yurt içi birçok hizmet içi eğitimlere katılma imkanım oldu.” (OM2)

“Milli eğitim tarafından verilen il içi ve il dışındaki hizmet içi eğitimlerine katıldım.” (OM6)

“İl içi ile il dışında verilen hizmet içi eğitimlere katıldım, bu eğitimlerin mutlak faydalı olacağını düşünüyorum. Bu haktan da herkes yararlanmaktadır ve yararlanmalıdır.” (OM8)

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları hizmet içinde yetiştirilme hakkını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine Tablo 8.1’de yer verilmiştir.

Tablo 8.1

Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Hizmet İçinde Yetiştirilme Hakkını Kullanmada Karşılaştıkları Problem Durumuna İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Hizmet içinde Yetiştirilme Hakkı Problem Durumları	Hizmet içinde yetiştirilme hakkı ile ilgili problem yaşamadım	OM2,OM3,OM4,OM6,OM11,OM12,OM20,OM23 OM25	9	30,0
	Hizmet içi eğitim içeriklerinin nitelikli olmaması	OM9,OM13,OM14,OM16,OM17,OM21,OM22 OM24	8	26,7
	Hizmet içi eğitime gönüllü katılımın sağlanamaması	OM7,OM10,OM13,OM14,OM15,OM16,OM17	7	23,3
	Hizmet içi eğitim olanaklarının yeterli olmaması	OM1,OM5,OM8,OM16,OM18,OM19	6	20,0
Toplam			30	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)		
		(*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 8.1 incelendiğinde okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları hizmet içinde yetiştirilme hakkını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerinin dört alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları hizmet içinde yetiştirilme hakkını kullanmada problem durumu ile karşılaşmayan okul müdürlerinin görüşlerinin yer aldığı “hizmet içinde yetiştirilme hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=9) alt temasının en yüksek frekans değerine sahip olduğu “hizmet içi eğitim olanaklarının yeterli olmaması” (f=6) alt temasının ise en düşük frekans değerine sahip olduğu görülmektedir. Hizmet içinde yetiştirilme hakkı problem durumlarına ilişkin okul müdürleri görüşlerinde en yüksek ikinci frekans

değerinde “hizmet içi eğitim içeriklerinin nitelikli olmaması” (f=8) alt teması yer alırken “hizmet içi eğitime gönüllü katılımın sağlanamaması” (f=7) alt teması ise en yüksek üçüncü frekans değerinde yer almaktadır.

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı kapsamında sahip oldukları hizmet içinde yetiştirilme hakkını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine bakıldığında araştırmaya katılan okul müdürleri tarafından “hizmet içinde yetiştirilme hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=9) alt temasına en yüksek frekans değerinde görüş belirtildiği görülmektedir.

“Hizmet içi eğitim faaliyetlerinden yararlanıyorum. Bu hakkı kullanmada bir problem durumu yok.” (OM20)

“Hizmet içi eğitim alanı en çok desteklenen alanlardan biridir. Eğitim almada herhangi bir kısıtlama olmamakla birlikte desteklenmektedir.” (OM23)

Milli eğitim mevzuatı kapsamında okul müdürlerinin sahip olduğu hizmet içinde yetiştirilme hakkı problem durumlarına ilişkin okul müdürleri görüşleri ile belirlenen “hizmet içi eğitim içeriklerinin nitelikli olmaması” (f=8) alt temasının en yüksek ikinci, “hizmet içi eğitime gönüllü katılımın sağlanamaması” (f=7) alt temasının ise en yüksek üçüncü frekans değeri ile temada yer aldığı görülmektedir.

“Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin içeriği yeterli ve yeterli kalitede değil. Üniversitelerden gelen uzmanlar tarafından bu eğitimlerin verilmesi gerekli. Var olan eğitimlerin çoğu da ihtiyaca cevap vermiyor. Açılmak için açılan faaliyetler gibiler.” (OM21)

“Hizmet içi eğitimler gerek mesleki gerekse sosyal ve öğrenciler açısından da gönüllülük esasına göre sayı sınırlaması olmadan ve insanların kendilerine ayıracakları zamanını çalmadan eğitimler düzenlenmelidir. Zorunlu olarak eğitimlere katılmamız istenmesin. Seminere götüreceğin bir kişiye değil, seminere getireceğin kişiye güvenmelisin. Yoksa insanlar yaşamlarından ve çocuklarıyla geçirecek vakitlerinden çalınmasına izin vermemek için katılmaz veya en arkalarda oturur ve katılmış gibi davranırlar.” (OM16)

Hizmet içinde yetiştirilme hakkını kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin okul müdürü görüşlerinde en yüksek frekans değerine çok yakın bir değere sahip olan “hizmet içi eğitim olanaklarının yeterli olmaması” (f=6) alt temasının ise son sırada yer aldığı görülmektedir.

“Son süreçte ekonomik darboğaz nedeni ile birçok hizmet içi eğitim maalesef iptal edilmiştir... Hizmet içi eğitimlerin sayılarının daha da artırılması gerekmektedir.” (OM5)

“Özellikle mevzuat ile ilgili eksik bilgilerin varlığı fazla... Milli Eğitim tarafından yöneticilik ve mevzuat ile ilgili yöneticilere daha fazla eğitim verilmesi gerekmektedir. Bu anlamda kendi kendimizi yetiştirmemiz söz konusu olmamalıdır, çünkü bu bilgiler özel ve teknik bilgiler içermektedir.” (OM8)

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkına ilişkin görüşlerine Tablo 9’da yer verilmiştir.

Tablo 9

Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Yurt İçi ve Yurt Dışında Yetiştirilme Hakkına İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Yurt İçi ve Yurt Dışında Yetiştirilme Hakkı	Yurt içi eğitimleriyle ihtisas artırma hakkı	OM1,OM2,OM3,OM4,OM5,OM6,OM7,OM8,OM9, OM10,OM11,OM12,OM13,OM14,OM15,OM16, OM17,OM18,OM19,OM20,OM21,OM22,OM23, OM24,OM25	25	41,7
	Yurt dışı eğitimleriyle ihtisas artırma hakkı	OM1,OM2,OM3,OM4,OM5,OM6,OM7,OM8,OM9, OM10,OM11,OM12,OM13,OM14,OM15,OM16, OM17,OM18,OM19,OM20,OM21,OM22,OM23, OM24,OM25	25	41,7
	Eğitim projeleri ile yurt dışında ihtisas yapma hakkı	OM1,OM4,OM5,OM8,OM9,OM11,OM13,OM14, OM15,OM16	10	16,6
Toplam			60	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)		
		(*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 9 incelendiğinde okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkına ilişkin görüşlerinin üç alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkına ilişkin görüşlerinde en yüksek frekans değerine “yurt içi eğitimleriyle ihtisas artırma hakkı” (f=25) ile

“yurt dışı eğitimleriyle ihtisas artırma hakkı” (f=25) alt temalarının sahip olduğu görülmektedir. Yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkına ilişkin okul müdürleri görüşleri incelendiğinde “eğitim projeleri ile yurt dışında ihtisas yapma hakkı” (f=10) alt temasının ise en düşük frekans değerine sahip olduğu görülmektedir.

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim alma hakkı temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde “yurt içi eğitimleriyle ihtisas artırma hakkı” (f=25) ve “yurt dışı eğitimleriyle ihtisas artırma hakkı” (f=25) alt temalarına araştırmaya katılan tüm okul müdürleri tarafından görüş belirtildiği görülmektedir.

“Yurt içi olarak Yalova, Erzurum, Aksaray, Cunda gibi bölgelerde eğitim aldım. Özellikle Cunda Uygulama Oteli bölgesindeki eğitimlerde zümre olarak ‘gerçek bir zümre olarak’ bir araya gelme ve akran eğitimi yapma fırsatımız da olmaktadır.” (OM8)

“Yurt içinde Mersin (e-okul uygulamaları semineri) ve Yalova (sınıf içi öğrenme sürecini geliştirme kursu) illerinde yer alan hizmet içi eğitim enstitülerinde eğitimlere giderek Türkiye’nin farklı coğrafyalarında yer aldım. Bu eğitimlerin verimli olduğunu söyleyebilirim.” (OM13)

“Bu hakkımı kullanarak İngiltere, Fransa, Polonya, Kıbrıs ve Gürcistan’a gitme fırsatım oldu. Bu ülkelerde kongrelere katıldım, proje kapsamında sosyal kültürel geziler, incelemeler, eğitimler yaptım ve eğitim kurumlarını (sanat okulları ve okul öncesi eğitim kurumları) gözlemledim.” (OM1)

“Avrupa Birliği projeleri kapsamında 17 Avrupa ülkesine gitme imkanım oldu. Bu ülkelerde eğitime dair birçok şeyi gözlemleme ile kendi eğitimimizle özdeşleştirebilme olanağı bulabiliyorsunuz.” (OM4)

Milli eğitim mevzuatı ile okul müdürlerine sunulan yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkına ilişkin okul müdürü görüşleri ile belirlenen “eğitim projeleri ile yurt dışında ihtisas yapma hakkı” (f=10) alt temasının ise sahip olduğu frekans değeri ile ilgili temada son sırada yer aldığı görülmektedir.

“Avrupa Birliği projeleri kapsamında yurt dışına gitme isteğimiz var...” (OM13)

“Erasmus gibi projelerle yurt dışına gitmeyi tabi ki isteriz...” (OM16)

“Geçtiğimiz süreçlerde bir projemiz birinci olmuştu ve İtalya’ya gidecektik. Ailevi sebeplerden katılamadık ama arkadaşlarımız katıldı. Farklı bir projemiz daha var ve o da dereceye girerse eğer yurt dışına gideceğiz. Farklı yerleri görmek açısından iyi. Çok gezen mi, çok okuyan mı bilir?” (OM14)

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine Tablo 9.1’de yer verilmiştir.

Tablo 9.1

Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Yurt İçi ve Yurt Dışında Yetiştirilme Hakkını Kullanmada Karşılaştıkları Problem Durumuna İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Yurt İçi ve Dışı Yetiştirilme Hakkı Problem Durumları	Yurt dışı eğitimlerinden yararlanılamaması	OM2,OM3,OM6,OM7,OM10,OM12,OM15,OM16 OM17,OM18,OM19,OM21,OM22,OM24	14	58,3
	Yurt dışı ihtisaslarında proje ve yabancı dil faktörünün olması	OM1,OM5,OM9,OM11,OM13,OM14,OM23,	7	29,2
	Yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkı ile ilgili problem yaşamadım	OM4,OM8,OM20,OM25	3	12,5
	Toplam		24	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)		

Tablo 9.1 incelendiğinde okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları yurt içinde ve yurt dışında yetiştirilme hakkını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerinin üç alt temada bir araya toplandığı görülmektedir. Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı kapsamında sahip oldukları yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde “yurt dışı eğitimlerinden

yararlanılamaması" (f=14) alt temasının en yüksek frekans değeri ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkını kullanmadaki problem durumlarına ilişkin "yurt dışı ihtisaslarında proje ve yabancı dil faktörünün olması" (f=7) alt teması içerisinde yer verilen görüşlerin ilgili temada en yüksek ikinci frekans değerine sahip olduğu görülmektedir. Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkını kullanmada problem durumu ile karşılaşmayan okul müdürlerinin görüşlerinin yer aldığı "yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkı ile ilgili problem yaşamadım" (f=3) alt temasının ise en düşük frekans değerine sahip olduğu görülmektedir.

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı kapsamında sahip oldukları yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine bakıldığında araştırmaya katılan okul müdürleri tarafından "yurt dışı eğitimlerinden yararlanılamaması" (f=14) alt temasına en yüksek frekans değerinde bildirilen görüşler yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkındaki problem durumları temasında önemli bir yere sahip olmaktadır.

"Yurt dışında ise oradaki uygulamaları görmek ve yaşamak adına yurt dışında yetiştirilme hakları her idareciye sunulmalıdır." (OM12)

"İstisnalar haricinde yurt dışına gitme ve eğitim alma imkanları ve oranları düşük, imkanlar açısından zor bir durum çünkü." (OM15)

Yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkı problem durumları temasında yer alan görüşlerle belirlenen "yurt dışı ihtisaslarında proje ve yabancı dil faktörünün olması" (f=7) alt temasının ise sahip olduğu frekans değeri ile temada ikinci sırada temsil edildiği görülmektedir.

"Yurt dışı veya yurt içinde yetiştirilme hakkının kullanılabilmesi için öncelikle eğitim alanında projeler düzenlemeniz veya bir uzmanlık alanına sahip olmanız gerekmekte, yurt dışı için ise yabancı dil konusunda belirli bir seviyede eğitiminiz olması gerekmektedir." (OM1)

"ERASMUS gibi projelerle yurt dışına gidebilmek için maddi destek ve çok fazla emek verilerek harcanan projeler gerekmektedir. Ayrıca yabancı dil ve proje eğitimleri de lazım. En azından hazırlanan projelere ortak olarak veya destek vererek yurt dışında eğitim amaçlı gezi gözlem yapabilmeliyiz." (OM5)

"Dil sorunu olduğu için bu konuda hiçbir girişim ve araştırma yapmadım." (OM23)

Okul müdürlerinin yurt içi ve yurt dışında yetiştirilmesi hakkını kullanmada problem durumu ile karşılaşmayan okul müdürlerinin görüşleri ile belirlenen “yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=3) alt teması ise araştırmaya katılan az sayıdaki okul müdürünün görüşleri ile ilgili temada yer almaktadır.

“Yurt içi ve yurt dışında da eğitime ve gezilere gitme hakkımı kullandım ve bu anlamda bir problem yaşamadım.” (OM20)

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları konut hakkına ilişkin görüşlerine Tablo 10’da yer verilmiştir.

Tablo 10

Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Konut Hakkına İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Konut Hakkı	Lojman hakkı	OM1,OM2,OM3,OM4,OM5,OM6,OM7,OM8,OM9, OM10,OM11,OM12,OM13,OM14,OM15,OM16, OM17,OM18,OM19,OM20,OM21,OM22,OM23, OM24,OM25	25	50,0
	Konut hakkından yararlanma durumları	Hayır OM1,OM2,OM3,OM4,OM6, OM7,OM8,OM9, OM10,OM11,OM12,OM13,OM14,OM15,OM16, OM17,OM18,OM19,OM20,OM21,OM22,OM23, OM24,OM25	24	48,0
		Evet OM5	1	2,0
Toplam			50	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.) (*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 10 incelendiğinde okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları konut hakkına ilişkin görüşlerinin iki alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları konut hakkına ilişkin görüşlerinde en yüksek frekans değerine “lojman hakkı” (f=25) alt temasının sahip olduğu görülmektedir. Okul müdürlerinin konut hakkını kullanma

durumlarına ilişkin görüşlerini belirttikleri “konut hakkından yararlanma durumları” (f=25) alt temasında tüm okul müdürlerinin görüşleri yer almakla beraber konut hakkından yararlanan okul müdürü görüşleri (f=1) frekans değerine sahip olurken konut hakkından yararlanmayan okul müdürleri görüşlerinin (f=24) frekans değerine sahip olduğu görülmektedir.

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı kapsamında oldukları konut hakkı temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde “lojman hakkı” (f=25) alt temasında araştırmaya katılan tüm okul müdürlerinin görüşlerinin yer aldığı görülmektedir.

“Lojman hakkımız bulunmakta...” (OM2)

“Devlet tarafından verilen lojman fırsatı...” (OM10)

“Lojmanlar var. Bende eskiden lojmanlarda kaldım ve bu konut hakkımı kullandım.” (OM15)

“Lojmanlar var. 657’ye tabi tüm memurlara tanınan...” (OM16)

Konut hakkına ilişkin olarak araştırmaya katılan tüm okul müdürlerinin görüşlerinin yer aldığı “konut hakkından yararlanma durumları” (f=25) alt temasında ise bir okul müdürü dışındaki tüm okul müdürlerinin konut hakkından yararlanmadıklarını ifade ettikleri görülmektedir.

“Özel olarak bu lojman hakkını kullanma durumum olmadı ve bu hak da özel olarak bana sunulmadı.” (OM3)

“Bu hakkı hiç kullanmadım.” (OM8)

“Bu hak herkese açık bir haktır ama ben kullanmadım.” (OM11)

“Bende eskiden lojmanlarda kaldım ve bu hakkımı kullandım.” (OM15)

“Lojmanlar var 657’ye tabi tüm memurlara tanınan...” (OM16)

“Konut hakkı ile lojman hakkı var. Günümüz şartlarında lojman hakkının sadece mahrumiyet bölgelerinde görev yapmakta olanların kullanması gerektiğini düşünüyorum. Herkes kendi imkanlarına göre de bir konut sahibi olabilir. Ben bu hakkı kullanmadım, kullanmak için talepte de bulunmadım.” (OM25)

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları konut hakkını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine Tablo 10.1’de yer verilmiştir.

Tablo 10.1

Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Konut Hakkını Kullanmada Karşılaştıkları Problem Durumuna İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Konut Hakkı Problem Durumları	Konut hakkı ile ilgili problem yaşamadım	OM1,OM2,OM3,OM4,OM6,OM7,OM8,OM9,OM11,OM25	10	34,5
	Konut edinme mali destek hakkının olmaması	OM5,OM9,OM10,OM14,OM16,OM18,OM23OM24	8	27,6
	Milli eğitim konutları projelerinin yapılmaması	OM5,OM12,OM13,OM17,OM19	5	17,2
	Mağduriyet bölgesi dışında lojman hakkının sunulması	OM10,OM15,OM16,OM22	4	13,8
	Konutların yetersiz olması	OM20,OM21	2	6,9
Toplam			29	%100
(N=25)			(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)	
			(*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)	

Tablo 10.1 incelendiğinde okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları konut hakkını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerinin beş alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları konut hakkını kullanmada problem durumu ile karşılaşmayan okul müdürlerinin görüşlerinin yer aldığı “konut alma hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=10) alt temasının en yüksek frekans değeri sahip olurken “konutların yetersiz olması” (f=2) alt temasının ise en düşük frekans değerine sahip olduğu görülmektedir. Eğitim alma hakkı problem durumlarına ilişkin okul müdürleri görüşlerinde en yüksek ikinci frekans değerinde “konut edinme mali destek hakkının olmaması” (f=8) alt temasının yer aldığı görülmektedir. Okul müdürlerinin “milli eğitim konutları projelerinin yapılmaması” (f=5) alt temasındaki görüşleri ile ilgili temada üçüncü en yüksek frekans değeri ile temsil edildiği görülmektedir. Konut hakkı problem durumları temasında dördüncü

frekans değerinde olan “mağduriyet bölgesi dışında lojman hakkının sunulması” (f=4) alt temasına ilişkin okul müdürü görüşlerinin temsil edildiği görülmektedir.

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı kapsamında sahip oldukları konut hakkına ilişkin karşılaştıkları problem durumlarına ait görüşlerine bakıldığında araştırmaya katılan okul müdürleri tarafından “konut hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=10) alt temasında en yüksek frekans değerindeki görüşlerin konut hakkı problem durumları temasında önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

“Lojman hakkı...Bu haktan bu zamana kadar hiç yararlanmadım ve yararlanmak için başvuruda da bulunmadım.” (OM1)

“Lojman hakkımız bulunmakta fakat kendimize ait evde ikamet ettiğimiz için bu hakkımı da kullanmadım.” (OM2)

“Bu hak herkese açık bir haktır ama ben kullanmadım... Herkes kendi imkanları ile bir konut sahibi de olabilir.” (OM11)

Milli eğitim mevzuatı kapsamında yer alan konut hakkına ilişkin problem durumları temasında yer alan görüşlerle belirlenen “konut edinme mali destek hakkının olmaması” (f=8) alt temasının sahip olduğu frekans değeri ile temada önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

“Bence konut hakkı olmamalı, maaşın yükseltilmesi durumunda herkes kendi imkanları doğrultusunda bir ev alabilecek duruma gelebilecektir.” (OM10)

“...Eşlerin biri maaşını eve, diğeri de evin genel giderlerine bağlayabiliyor. Burada devlet kredi kolaylıkları sağlayabilir, faizi düşük veya faizsiz krediler ile öğretmenlerin konut sahibi olmaları daha da kolaylaştırılabilir...” (OM14)

“...Konut desteği alamayan okul müdürleri için bir kira desteği verilebilir.” (OM23)

Okul müdürlerinin konut hakkı problem durumu görüşleri incelendiğinde “ğretmen konutları projelerinin yapılmaması” (f=5) alt temasının ilgili kategori değerlerine göre araştırmaya katılan okul müdürleri tarafından önemli frekans değerinde görüş belirtildiği görülmektedir.

“...örneğin ilimizdeki niversitemizin projesi kapsamında ğretim üyelerine konut yapılmaktadır. Bence bu gerçekten iyi bir proje ve milli eğitim bakanlığı öğretmenleri ve idarecileri içinde yapılmasını isterdim. Öğretmenlerin ortak hareket edebileceği beraber vakit geçirebileceği paylaşımlarda bulunacağı

alanlarımız yok...Toplu ikamet alanları olabilir ve bu alanlarda kütüphane, sosyal etkinlik alanları spor tesisleri de yer alabilir.” (OM5)

Konut hakkını kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin olarak okul müdürlerinin görüşleri incelendiğinde “mağduriyet bölgesi dışında lojman hakkının sunulması” (f=4) alt temasının sahip olduğu frekans değeri ile son sıralarda temada temsil edildiği görülmektedir.

“Mağduriyet bölgelerindeki memurlar içindi, merkezde olması haksızlık. Aynı şartlarda çalışanlar için haksızlık yarattığını düşünüyorum...” (OM15)

“İdareci ve öğretmenlerden Türkiye’deki ücra köylerde hizmet verenlerden fiziki alt yapıların yetersizliğinde devletin “Ben buradayım!” demesi lazım. Fakat ulaşımın bu kadar geliştiği, konut çalışmalarının zirvede olduğu yıllarda, şehir merkezlerinde milletvekilinden bakanına, bakanından valisine, valisinden kaymakamına, kaymakamından mülki idari amirlerine kadar lojmanlarda kalınması devletimizin sırtına ağır bir yüküdür.” (OM16)

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı kapsamında sahip oldukları konut hakkına ilişkin karşılaştıkları problem durumları görüşleri incelendiğinde “konutların yetersiz olması” (f=2) alt temasının ise en düşük frekans değeri ile araştırmaya katılan az sayıdaki okul müdürü görüşünü temsil ettiği görülmektedir.

“Lojman sıkıntımız var ve bu durumla ilgili konutların yaygınlaştırılması gerektiğini düşünüyorum...” (OM20)

“Devletin konutlarında kalanlar çıkmıyor... Başkasına sıra gelmesi çok zor ve konutlar yetersiz.” (OM21)

3.3. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Sorumluluklara İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları sorumluluklara ilişkin görüşleri veri toplama aracında yer alan sınıflamalar esas alınarak, “Eğitim Öğretim Etkinlikleri Sorumlulukları”, “Öğrenci, Personel İşleri ve Mali İşler Sorumlulukları”, “Fiziksel Ortam ve Okul Çevre İlişkileri Sorumlulukları”, “Okul Geliştirme Sorumlulukları”

alt boyutlarında sunulmuştur. “Eğitim Öğretim Etkinlikleri Sorumlulukları”, “Öğrenci, Personel İşleri ve Mali İşler Sorumlulukları”, “Fiziksel Ortam ve Okul Çevre İlişkileri Sorumlulukları” ve “Okul Geliştirme Sorumlulukları” alt boyutlarındaki problem durumlarına ilişkin okul müdürü görüşleri içerik analizinin sonucunda ortaya çıkan alt boyutlar kapsamında sunulmuştur.

Okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim öğretim etkinlikleri sorumluluklarına ilişkin görüşlerine Tablo 11’de yer verilmiştir.

Tablo 11

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı İle Sahip Oldukları Eğitim Öğretim Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Eğitim Öğretim Etkinlikleri Sorumlulukları	Eğitim öğretim etkinliklerinin yönetimi ve planlaması	OM1,OM2,OM3,OM4,OM5,OM6,OM7,OM8,OM9, OM10,OM11,OM12,OM13,OM14,OM15,OM16, OM17,OM18,OM19,OM20,OM21,OM22,OM23, OM24,OM25	25	52,0
	Eğitim paydaşları ile iş birliği yapılması	OM1,OM2,OM11,OM12,OM15,OM17,OM19,OM20, OM21,OM22,OM25	11	22,9
	Eğitim öğretim etkinliklerine kaynak sağlanması	OM1,OM4,OM6,OM12,OM23,OM24	6	12,5
	Eğitim öğretim etkinlikleri denetiminin yapılması	OM1,OM12,OM21	3	6,3
	Ders içi ve dışı etkinliklerde güvenlik tedbiri alınması	OM1,OM6,OM13	3	6,3
Toplam			48	%100
(N=25)			(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)	
			(*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)	

Tablo 11 incelendiğinde okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim öğretim etkinlikleri

sorumluluklarına ilişkin görüşlerinin beş alt temada birleştiği görülmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim öğretim etkinlikleri sorumluluklarına ilişkin görüşlerinde en yüksek frekans değerine “eğitim öğretim etkinliklerinin yönetimi ve planlaması” (f=25) alt teması sahip olurken en az frekans değerine ise “eğitim öğretim etkinlikleri denetiminin yapılması” (f=3) ve “ders içi ve dışı etkinliklerde güvenlik tedbiri alınması” (f=3) alt temalarının sahip olduğu görülmektedir. Okul müdürlerinin eğitim öğretim etkinlikleri sorumluluklarına ilişkin görüşleri incelendiğinde “eğitim paydaşları ile iş birliği yapılması” (f=11) alt temasının eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları temasında önemli bir frekans değerine sahip olduğu görülmektedir. Eğitim öğretim sorumluluklarına ilişkin olarak okul müdürlerinin “eğitim öğretim etkinliklerine kaynak sağlanması” (f=4) alt temasında yer alan görüşlerinin en yüksek üçüncü frekans değerine sahip olduğu görülmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde “eğitim öğretim etkinliklerinin yönetimi ve planlaması” (f=25) alt temasında ise araştırmaya katılan tüm okul müdürlerinin görüşlerinin yer aldığı görülmektedir.

“Çocukların tüm gelişim alanlarının desteklenmesi, belirli gün ve haftaları günün anlam ve önemine uygun şekilde eğitim yaşamına aktarılması, özel eğitim alanında grup ve bireysel eğitimleri yapabilme, destek eğitimleri ve özel eğitimler yapabilme ve eğitimin kalitesinden sorumlu olma...” (OM1)

“Eğitim öğretim etkinliklerini; planlamak, uygulamak ve değerlendirmek. Bunlar gerçek anlamda gerçekleştirildiğinde başarıya ulaşılmış olur.” (OM10)

“Eğitim ve öğretimde en temel sorumluluğumuz, erdemli bireyler olarak yetiştirilecek olan gençlerimizin, milli konularda ve manevi tüm konularda duyarlı olmalarını sağlayacak eğitim öğretim etkinliklerini gerçekleştirmek.” (OM19)

Devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatıyla okul müdürlerinin sahip oldukları eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları görüşlerinde en yüksek ikinci frekans değerine sahip olan “eğitim paydaşları ile iş birliği yapılması” (f=11) alt temasında yer alan görüşler eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları temasında önemli bir yere sahip olmaktadır.

“Hem sosyal hem kültürel hem sportif hem de akademik alanlardaki tüm eğitim süreçlerimize önem verilmiştir. Başarımızın da bu sayede gerçekleştiğini düşünüyorum. Ayrıca okulumuzda birlik ve beraberlik vardır. Hem personel hem öğretmen hem de idareci açısından birliğimiz iyi bir durumdadır.” (OM2)

“Demokratik, huzurlu bir ortamda, kararlı, tutarlı, hesap verilebilirlik, paylaşımcı yönetim anlayışında ve iş birliğine dayalı bir yönetim anlayışının çerçevesinde, eğitim öğretim etkinliklerimizi gerçekleştirerek okul kültürümüzü yaşatmaya çalışıyorum.” (OM11)

Eğitim öğretim etkinlikleri sorumluluklarına ilişkin olarak okul müdürü görüşlerinin yer verildiği “eğitim öğretim etkinliklerine kaynak sağlanması” (f=4) alt temasının ise üçüncü sıradaki frekans değeriyle ilgili temada temsil edildiği görülmektedir.

“Öğrencilerimizin isteklerine göre dışarıdan destek alma ve okula farklı alanlardan eğitim uzmanlarını getirme...” (OM4)

“Eğitim ve öğretim, eğitim yönetimi, planlaması ve denetimi, eğitim için gerekli donanım, materyal ve çevre imkanlarını sağlamak.” (OM12)

Devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı kapsamındaki eğitim öğretim sorumluluklarına ilişkin görüşler incelendiğinde aynı frekans değerlerine sahip olan “eğitim öğretim etkinlikleri denetiminin yapılması” (f=3) ve “ders içi ve dışı etkinliklerde güvenlik tedbiri alınması” (f=3) alt temalarının en düşük frekans değeri ile son sıraya sahip olduğu görülmektedir.

“Çocukların tüm gelişim alanlarının desteklenmesi ve gelişim süreçlerinin rapor haline getirilmesinin denetimi... Günlük eğitim ve aylık eğitim planlarının hazırlanması uygulanması sürecinde denetim...Eğitimde kullanılan materyallerin ve eğitim programlarının denetimi.” (OM1)

“Eğitim öğretim yönetimi, planlaması ve denetimi...” (OM12)

“Çocuklara zarar verebilecek durumları gidermek ve ortadan kaldırmak... Oluşabilecek aksaklıklara fırsat vermemek ve önlem almak.” (OM6)

“Mevzuat ile ilgili hükümleri yerine getirmekle beraber, ilköğretim kurumları yönetmeliğinin 39. maddesinde yer alan okul müdürü sorumlulukları

olan ... güvenlik, beslenme, korunma, temizlik, düzen ... benzeri görevleri Bakanlık ve il milli eğitim müdürlüklerince verilen görevleri yerine getirmek.” (OM13)

Okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim öğretim sorumluluklarını yerine getirmede karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine Tablo 11.1’de yer verilmiştir.

Tablo 11.1

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Eğitim Öğretim Sorumluluklarını Yerine Getirmede Karşılaştıkları Problem Durumlarına İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Eğitim Öğretim Etkinlikleri Sorumlulukları Problem Durumları	Eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım	OM2,OM3,OM4,OM6,OM10,OM11,OM17,OM18,OM25	9	30,0
	Eğitim öğretimde müdür sorumluluklarının fazla olması	OM5,OM7,OM8,OM13,OM14,OM15,OM16	7	23,3
	Eğitim paydaşlarıyla uyumlu iş birliği sağlanamaması	OM1,OM12,OM19,OM21,OM22	6	20,0
	Sorumluluk alanında hak ve yetki dengesinin olmaması	OM8,OM9,OM14,OM22	4	13,3
	Eğitim öğretim denetiminin yapılamaması	OM1,OM21	2	6,7
	Özel eğitim öğretim etkinliklerine fon ayrılmaması	OM23,OM24	2	6,7
	Toplam		30	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)		
		(*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 11.1 incelendiğinde okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim öğretim etkinlikleri sorumluluklarını yerine getirmede karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin

görüşlerinin altı alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim öğretim etkinlikleri sorumluluklarını yerine getirmede herhangi bir problem durumu ile karşılaşmayan okul müdürlerinin görüşlerinin yer aldığı “eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=9) alt teması en yüksek frekans değerine sahip olurken “eğitim öğretim denetiminin yapılamaması” (f=2) ve “özel eğitim öğretim etkinliklerine fon ayrılmaması” (f=2) alt temalarının ise en düşük frekans değerlerine sahip olduğu görülmektedir. Eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları problem durumlarına ilişkin okul müdürlerinin görüşlerinde en yüksek ikinci frekans değerinde “eğitim öğretimde müdür sorumluluklarının fazla olması” (f=7) alt teması yer alırken, “eğitim paydaşlarıyla uyumlu iş birliği sağlanamaması” (f=6) alt temasının ise en yüksek üçüncü frekans değerinde yer aldığı görülmektedir. Okul müdürlerinin eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları problem durumlarına ilişkin görüşlerinde “sorumluluk alanında hak ve yetki dengesinin olmaması” (f=4) alt temasının ise düşük frekans değeri ile dördüncü sırada ilgili temada temsil edilmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı kapsamında sahip oldukları eğitim öğretim etkinlikleri sorumluluklarını yerine getirmede karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine bakıldığında araştırmaya katılan okul müdürleri tarafından “eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=8) alt temasına en yüksek frekans değerinde sunulan görüşler eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları hakkındaki problem durumları temasında önemli bir yere sahip olmaktadır.

“Biz; sonuçta bize verilen görev ve sorumlulukların bilicinde olarak vatanını, milletini seven bireyler olarak öğretmenlerimizle beraber çocuklarımızı yetiştirmeye çalışıyoruz. Bu alanda Rize’de sorun yaşamayan başarılı okullardan biriyiz. Her gün 11 saat okulda bulunuyorum ve 8 yıldır burada görev yaparak her geçen zaman eğitimde daha iyi olmak için çabalıyoruz.” (OM17)

“Erdemli ve başarılı bir dünya vatandaşı yetiştirmek. Kişisel yönetim becerileriyle sorumluluklar görülmekte ve gerçekleştirilmektedir.” (OM18)

Eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları problem durumları temasında yer alan görüşlerle belirlenen “eğitim öğretimde müdür sorumluluklarının fazla olması”

(f=7) alt temasının sahip olduğu frekans değeri ile temada ikinci sırada temsil edildiği görülmektedir.

“Sorumluluklarımız ve onlarla gelen yüklerimiz çok ağır. Bu doğrultuda kendimizi geliştireceğimiz olanaklarımızın daha da artırılması lazım. Herkesin hayatı bizim için çok değerli. Önceden öğretmenlerin toplum ve çocuk üzerindeki etkisi %90 iken şimdi çevrenin ve sosyal ağların etkisi bizden daha fazla olmaktadır. Çocuğun dünyasının her alanına inmemiz gerekmekte ve bu gerçekten büyük bir sorumluluk.” (OM5)

“Sorumluluklarımızı gerçek anlamda yerine getirirsek sorumluluklarımız çok fazla. Burada çoğu zaman bedenen ve ruhen adanmışlık ve yıpranmışlık söz konusu olmaktadır. Özellikle bayanlar için bu işin büyük sorumluluğu sağlık anlamında da zorluklara yol açabilmektedir. Ama ben ülkeye hizmet etme arzusu ve hayırlı evlatlar yetiştirme idealleri taşıdığım için bu işi yapmaktayım.” (OM8)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı kapsamında yer alan eğitim öğretim etkinlikleri sorumluluklarına ilişkin problem durumları temasındaki “eğitim paydaşlarıyla uyumlu iş birliği sağlanamaması” (f=6) alt temasında yer alan görüşlerin ilgili temada üçüncü frekans değeri ile temsil edildiği görülmektedir.

“Eğitim kalitesinin hedeflediğim alana ulaşabilmesi ve yaratıcılık ile üst düzey beceri gerektiren eğitim etkinliklerinin uygulanabilmesi için eğitimcilerin özel eğitimlere katılım sağlaması gerekmektedir.” (OM1)

“Velilerin üzerine çok fazla sorumluluk almak istememesi.” (OM19)

“Bazen sorumluluk alanlarında uyumsuzluk ve iletişimsizlik görülebiliyor.” (OM20)

Eğitim öğretim etkinlikleri sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin olarak okul müdürlerinin görüşleri incelendiğinde “sorumluluk alanında hak ve yetki dengesinin olmaması” (f=4) alt temasının araştırmaya katılan okul müdürleri görüşleri ile temada dördüncü sırada yer aldığı görülmektedir.

“Sorumluluklar ve ücretler arasında da doğru bir orantının olduğunu düşünüyorum.” (OM8)

“Sürekli değişen mevzuatların yol açtığı karmaşa ile sorumlulukların sürekli artmasına karşın yetkinin yetersizliği ve belirsizliği verimi azaltmaktadır.” (OM9)

“Bu alandaki her sorumluluk idarecilerde. Örneğin bir SGK girişini yanlış yapmanın cezası var. Ama sana makam tazminatı verilmiyor. Süreç içerisinde gerçekleştirilen faaliyetlerden, eksikliklerden sorumlusun, sizden kaynaklanmayan sorumluluklar da size kalıyor. Sorumluluk alanları çok ama sorumluluk alanın ile ilgili tazminat yok...Aslında birçok düzenleme, kural ve kanun var ama bunların karşılığı yok. Tüm işlerde vicdan yapılması unsuru var.” (OM14)

Eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları problem durumları temasında en düşük frekans değerine sahip olarak son sıradaki yerini alan eşit frekans değerindeki “eğitim öğretim denetiminin yapılamaması” (f=2) ile “özel eğitim öğretim etkinliklerine fon ayrılmaması” (f=2) alt temalarının çok az sayıdaki okul müdürü görüşü ile temada temsil edildiği görülmektedir.

“Eğitim programının eğitimciler tarafından uygulanması değerlendirilmesi sürecinin denetimini sağlıklı şekilde gerçekleştirememekteyim. Çünkü okulumuzun büyüklüğü nedeniyle sorumlu olduğum iş alanının fazla olması denetimleri düzenli bir şekilde gerçekleştirmeme engel olmaktadır.” (OM1)

“Ders içi etkinliklerin değerlendirilmesi ve denetimi. Sınıf içi etkinliklere müdür pek müdahale edilmiyor, edemiyoruz.” (OM21)

“Değişik alanlarda etkinliklere katılım istenmektedir. Bu etkinliklerin bir kısmı da maddi külfet getirdiği için zor durumda kalınmaktadır. Okullara bu tür ödenekler için ödenek ayrılmalıdır.” (OM23)

“Eğitim öğretim etkinliklerini yerine getirirken okul müdürlerinin yetkili olabilmesi için eğitim etkinlikleri anlamında mali bir fon ayrılmalıdır.” (OM24)

Okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı kapsamında sahip oldukları öğrenci ve personel işleri ile mali işler sorumluluklarına ilişkin görüşlerine Tablo 12’de yer verilmiştir.

Tablo 12

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Öğrenci ve Personel İşleri ile Mali İşler Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Tema	Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Mali İşler Sorumlulukları	Okul bütçesi işlerinin yönetilmesi ve yürütülmesi	OM1,OM2,OM3,OM4,OM5,OM6,OM7,OM8,OM9, OM10,OM11,OM12,OM13,OM14,OM15,OM16, OM17,OM18,OM19,OM20,OM21,OM22,OM23, OM24,OM25	25	24,3
	Okulun mali kaynaklarla desteklenmesi	OM1,OM2,OM4,OM5,OM7,OM10,OM11,OM12, OM13,OM14,OM15,OM16,OM25	13	12,6
Öğrenci İşleri Sorumlulukları	Öğrencilere akademik gelişim hizmeti sağlanması	OM1,OM2,OM3,OM4,OM5,OM6,OM7,OM8,OM9, OM10,OM11,OM12,OM13,OM14,OM15,OM16, OM17,OM18,OM19,OM20,OM21,OM22,OM23, OM25	23	22,3
	Öğrencilerin eğitim şartlarının iyileştirilmesi	OM1,OM2,OM6,OM11,OM13,OM24	5	4,8
	Öğrencilerin sağlık, güvenlik hizmetlerinin yürütülmesi	OM1,OM3,OM4,OM8,OM14	5	4,8
Personel İşleri Sorumlulukları	Personel görev sorumlulukları bildirimi ve takip edilmesi	OM1,OM3,OM7,OM9,OM10,OM15,OM18,OM19, OM20,OM22,OM23,OM24,OM25	12	11,7
	Personelin mesleki açıdan geliştirilmesi	OM1,OM2,OM4,OM8,OM11,OM13,OM14,OM21	8	7,8
	Personelin pozitif okul ikliminde motive edilmesi	OM2,OM4,OM5,OM6,OM12,OM14,OM16,OM17	8	7,8
	Personelin denetimlerinin yapılması	OM1,OM21,OM22,OM25	4	3,9
		Toplam	103	%100
	(N=25)	(*Görüş sıklığını belirtmektedir.) (*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 12 incelendiğinde okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları öğrenci ve personel işleri ile mali işler sorumluluklarına ilişkin görüşlerinin üç tema ve toplam dokuz alt temada bir araya geldiği görülmektedir. İlk tema olan “mali işler sorumlulukları” (f=38) ise iki alt temayı temsil etmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları mali işler sorumluluklarına ilişkin görüşlerinin yer aldığı bu temada ise en yüksek frekans değerine “okul bütçesi işlerinin yönetilmesi ve yürütülmesi” (f=25) alt teması sahip olurken en düşük frekans değerine “okulun mali kaynaklarla desteklenmesi” (f=13) alt temasının sahip olduğu görülmektedir. İkinci tema olan “öğrenci işleri sorumlulukları” (f=33) üç alt temayı temsil etmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları öğrenci işleri sorumluluklarına ilişkin görüşlerinin yer aldığı bu temada en yüksek frekans değerine “öğrencilere akademik gelişim hizmeti sağlanması” (f=23) alt teması sahip olurken en düşük frekans değerine ise “öğrencilerin eğitim şartlarının iyileştirilmesi” (f=5) ve “öğrencilerin sağlık, güvenlik hizmetlerinin yürütülmesi” (f=5) alt temasının sahip olduğu görülmektedir. Üçüncü tema olan “personel işleri sorumlulukları” (f=32) dört alt tema ile temsil edilmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları personel işleri sorumluluklarına ilişkin görüşlerinin yer aldığı temada en yüksek frekans değerinde “personel görev sorumlulukları bildirim ve takip edilmesi” (f=12) alt temasının ilk sırada yer aldığı görülürken en düşük frekans değerinde “personelin denetimlerinin yapılması” (f=4) alt temasının son sırada yer aldığı görülmektedir. Personel işleri sorumlulukları temasında yer alan “personelin mesleki açıdan geliştirilmesi” (f=8) ve “personelin pozitif okul ikliminde motive edilmesi” (p=8) alt temasının ise sahip oldukları eşit frekans değeri ile en yüksek ikinci frekans değerinde yer aldıkları görülmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları mali işler sorumluluklarına ilişkin görüşleri incelendiğine ise “okul bütçesi işlerinin yönetilmesi ve yürütülmesi” (f=25) alt temasının araştırmaya katılan tüm okul müdürü görüşlerini temsil ederek en yüksek frekans değerinde yer aldığı görülmektedir.

“Okul aile birliğimiz okulun birtakım ihtiyaçlarını karşılamaktadır, resmi giderler ile Milli Eğitim bütçesi ile Temel Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen bütçeler ile karşılanmaktadır. Tahakkuk yapma yani borçları bildirme sorumluluğumuz vardır.” (OM2)

“Okulumuz, aidat ve okul aile birliği gelirlerinin kullanımında komisyon marifeti ve yine okul aile birliği yardımı ile dönmektedir.” (OM12)

Mali işler sorumluluklarına ilişkin olarak okul müdürlerinin görüşleri incelendiğinde “okulun mali kaynaklarla desteklenmesi” (f=13) alt temasının sahip olduğu önemli frekans değeri ile en düşük frekans değerinde temsil edildiği görülmektedir.

“Mali işlerle ilgili sorumluluklarımızı bize gelen bütçe ile karşılıyoruz. Bunların dışındaki ihtiyaçları dışardan -belediye ve varlıklı kişiler- destek alarak gerçekleştirebiliyoruz.” (OM4)

“Mali olarak %90 oranda kantinimizden gelen bütçeyle ayakta duruyoruz. Okul aile birliğinden ise velilerimizin %20’sinden gelen ödeneklerimiz sayesinde elimizden geldiğince tüm çalışmalarımıza yönelik harcamalarımızı yapıyoruz. Okulumuzda bulunan tüm personelin ortak katkıları ile birçok tamirat, onarım ve yenileme çalışmalarını yapabiliyor olmak bizim en büyük şansımız ama bu çok da kolay olmuyor.” (OM11)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları öğrenci işleri sorumluluklarına ilişkin görüşleri incelendiğinde “öğrencilere akademik gelişim hizmeti sağlanması” (f=23) alt temasında araştırmaya katılan tüm okul müdürleri tarafından görüş belirtildiği görülmektedir.

“Akademik başarıları için gayret etmelerini sağlamak, bunun için onları isteklendirmek ve takip etmek.” (OM10)

“Birinci derecede sorumluluk bizim için öğrencilerimiz, çocuklarımızın eğitim öğretimi, aklına, kalbine ve ruhuna dokunabilmek, olumlu yönde çocukları hayata hazırlamak, milli manevi ve ahlaki değerlere sahip çıkan iyi insan ve iyi vatandaş yetiştirmek... Öğrencileri kendi kapasiteleri doğrultusunda yönlendirerek

akademik başarılarını artırmak ve bunun yanında sosyal ve sportif faaliyetlere yönlendirmek.” (OM11)

“Öğrencilerin eğitim etkinlikleri ve öğretim etkinliklerini en iyi düzeyde gerçekleştirmek...” (OM13)

Öğrenci işleri sorumluluklarına ilişkin olarak eşit frekans değerindeki okul müdürü görüşü ile en düşük frekans değerine ise “öğrencilerin eğitim şartlarının iyileştirilmesi” (f=5) ve “öğrencilerin sağlık, güvenlik hizmetlerinin yürütülmesi” (f=5) alt temalarının sahip olduğu görülmektedir.

“Öğrencilerin eğitim süreçlerinin şartlarını iyi hale getirmek” (OM6)

“Öğrencilerimiz ergenlik döneminde oldukları için beni dinle ve bana değer ver diyorlar bize aslında. Çocuklar toprak, sanat ve müzik alanlarında da yetiştirilmeli. Bu kadar teorik bilgi akışına robot olsa dayanamazdı çocuklar asla dayanamaz. Ben olsam ilkökul süreci bitene kadar hiç sınav yapmam. Oyun temelli, teknolojik donanımlı ve bunun yanında sanatsal sportif etkinlikleri ve donanımları ile yetenek keşifli bir eğitim yaparım.” (OM14)

“Okulda ve sınıfta gerçekleşene her durum ile ilgili üst düzeyde sorumluluk sahibi olma. Çocuk ve sağlık, çocuk ve güvenlik alanında da eğitim programları yapmak...” (OM1)

“Öğrencilerin güvenlik ve sağlık durumlarını takip etme ve ilgili durumları gözlemleme.” (OM4)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları personel işleri sorumluluklarına ilişkin görüşleri incelendiğinde “personel görev sorumlulukları bildirimi ve takip edilmesi” (f=12) alt temasının en yüksek frekans değeri ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

“Personel görev talimatlarını vermek ve takip etmek.” (OM10)

“Memurların ve öğretmenlerin, müdür yardımcılarının görevlerini yerine getirmelerinin takibi” (OM15)

Personel işleri sorumluluklarına ilişkin görüşlerle en yüksek ikinci frekans değerine sahip olan “personelin mesleki açıdan geliştirilmesi” (f=8) ve “personelin pozitif okul ikliminde motive edilmesi” (p=8) alt temalarında eşit sayıdaki okul müdürü görüşlerinin temsil edildiği görülmektedir.

“Öğretmenlerin kendilerini sürekli olarak mesleği ile ilgili yenilemelerini ve geliştirmelerini sağlamak, ekip halinde çalışmalarının önemi hususunda da bilinçlendirmek.” (OM11)

“Öğretmen ve personelin eğitimi yapmak...” (OM2)

“Personelin rahat çalışabilmesi, aklının rahat olabilmesi, okulda karşılıklı aile ve empati ortamının olması, güven olayının olması, karşılıklı güven olunca idareci esneklik yapabilmekte ama güven olursa suiistimal olmamaktadır.” (OM5)

“Öğretmenlerle empati yaparak sorumlulukların yerine getirilmesini sağlamak. Bizim ülkenin geleceğini yetiştirme onuruna ortak olma bilinci ile mutlu çalışma hayatı ile kalpten çalışma hayatı ile güzelliklerin var olması bilincini oluşturma.” (OM6)

Devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı kapsamındaki personel işleri sorumluluklarına ilişkin okul müdürü görüşleri incelendiğinde “personelin denetimlerinin yapılması” (f=4) alt temasının ise en düşük frekans değeri ile son sırada yer aldığı görülmektedir.

“Günlük eğitim ve aylık eğitim planlarının uygulanması sürecinde denetim, eğitimde kullanılan materyallerin ve eğitim programlarının denetimi süreci, eğitim programının eğitimciler tarafından uygulanması ve değerlendirilmesi sürecinde sağlıklı denetim...” (OM1)

“Ders içi etkinliklerinin değerlendirilmesi ve denetimi” (OM21)

Okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları öğrenci ve personel işleri ile mali işler sorumluluklarını yerine getirmede karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine Tablo 12.1’de yer verilmiştir.

Tablo 12.1

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Öğrenci ve Personel İşleri ile Mali İşler Sorumluluklarını Yerine Getirmede Karşılaştıkları Problem Durumlarına İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Personel İşleri Sorumlulukları Problem Durumları	Personel işleri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım	OM1,OM2,OM4,OM5,OM6,OM7,OM8,OM10,OM12,OM13,OM15,OM16,OM17,OM18,OM19,OM20,OM23,OM24,OM25	19	24,3
	Personelin mesleki gelişime istekli olmaması	OM1,OM11,OM14,OM21	4	5,1
	Personelin görev tanımlarının yenilenmesi	OM3,OM9	2	2,6
	Personel cezalarında sendikal engeller olması	OM21,OM22	2	2,6
Mali İşler Sorumlulukları Problem Durumları	Mali işler sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım	OM2,OM4,OM6,OM7,OM8,OM9,OM10,OM12,OM16,OM18,OM19,OM20,OM21,OM22,OM23,OM24,OM25	17	21,8
	Okula özel bütçe düzenlemesinin olmaması	OM1,OM3,OM14,OM15,OM17	5	6,4
	Okula mali destek vermede olumsuz çevre algısının olması	OM3,OM5,OM11,OM13	4	5,1
Öğrenci İşleri Sorumlulukları Problem Durumları	Öğrenci işleri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım	OM1,OM2,OM3,OM4,OM5,OM6,OM7,OM8,OM9,OM10,OM11,OM12,OM13,OM15,OM16,OM17,OM18,OM19,OM21,OM22,OM23,OM24,OM25	23	29,5
	Öğrenci işleri sorumluluğuna velilerin destek olmaması	OM14,OM20	2	2,6
Toplam			78	%100
(N=25) (*Görüş sıklığını belirtmektedir.) (*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)				

Tablo 12.1 incelendiğinde okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları öğrenci ve personel işleri ile mali işler sorumluluklarını yerine getirmede karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerinin üç tema ve toplam dokuz alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Öğrenci ve personel işleri ile mali işler sorumluluklarına ilişkin problem durumlarında ilk tema olan “personel işleri sorumlulukları problem durumları” (f=27) dört alt temayı temsil etmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları personel işleri sorumluluklarını yerine getirmede karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerinin yer aldığı temada en yüksek frekans değerinde “personel işleri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=19) alt temasının ilk sırada yer aldığı görülürken en düşük frekans değerinde ise “personel görev tanımlarının yenilenmemesi” (f=2) ve “personel cezalarında sendikal engeller olması” (f=2) alt temalarının yer aldığı görülmektedir. Personel işleri sorumlulukları problem durumları temasında yer alan “personelin mesleki gelişime istekli olmaması” (f=4) alt temasının sahip olduğu frekans değeri ikinci frekans değerine yer aldığı görülmektedir. İkinci tema olan “mali işler sorumlulukları problem durumları” (f=26) ise iki alt temayı temsil etmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları mali işler sorumluluklarını yerine getirirken karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerinin yer aldığı temada ise en yüksek frekans değerine “mali işler sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=17) alt teması sahip olurken en düşük frekans değerine ise “okula mali destek vermede olumsuz çevre algısının olması” (f=4) alt temasının sahip olduğu görülmektedir. Mali işler sorumlulukları problem durumları temasında yer alan “okula özel bütçe düzenlemesinin olmaması” (f=5) alt temasının sahip olduğu frekans değeriyle en yüksek ikinci frekans değerinde yer aldığı görülmektedir. Üçüncü tema olan “öğrenci işleri sorumlulukları problem durumları” (f=25) ise iki alt temayı temsil etmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları öğrenci işleri sorumluluklarının yerine getirilirken karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşlerinin yer aldığı bu temada en yüksek frekans değerine “öğrenci işleri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=23) alt teması sahip olurken en düşük frekans değerine ise “öğrenci

işleri sorumluluğuna velilerin destek olmaması” (f=2) alt temasının sahip olduğu görülmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları personel sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde herhangi bir problem durumu ile karşılaşmayan okul müdürü görüşlerinin yer aldığı “personel işleri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=19) alt temasının önemli frekans değerine sahip olarak ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

“Bir ailenin yapması gerekenleri hepimiz yapıyoruz. Ben öğretmenlerime şunu yapacaksınız, bunu yapacaksınız demem, beraber karar veririz ve beraber uyguluyoruz. Birbirimize her zaman destek veririz ve sonuçta çok iyi olur.” (OM17)

“Bu alanlardaki tüm mevzuata yönelik sorumlulukları yerine getiriyoruz ve bu anlamda sorun görülmemektedir.” (OM19)

Personel işleri sorumlulukları problem durumları temasında yer alan “personelin mesleki gelişime istekli olmaması” (f=4) alt temasının ise sahip olduğu frekans değeri ile ikinci sırada temsil edildiği görülmektedir.

“Öğretmenler kendi performanslarını ölçmeli ve değerlendirmeli. Zamana ve yeniliklere göre yenilenen idealist öğretmenler olmalı. Her nitelikli öğrencinin arkasında nitelikli bir öğretmen mutlaka vardır...” (OM11)

“Personel ile ilgili farklı bir bakış açısı sunacağım size. Eğer bir okulda iyi bir rehber öğretmen, beden öğretmeni ve edebiyat öğretmeni varsa o okul sorunsuz şekilde yönetilebilir. Hareketli bir çocuğun enerjisini atabileceği etkinlikler için beden öğretmenine yönlendirirsiniz çocuk sakinleşir, edebiyat öğretmeni çocuğu yazmaya teşvik eder yazan çocuğun dikkati başka olumsuz öğelere odaklanamaz sonra rehber öğretmenine yönlendirirsiniz ona doğruyu yanlış, içinden geçenleri söylemesini, içindeki dürtüsel olguları korku olmadan yansıtabilmesini öğretir. Bunun için de öğretmenler mutlaka pedagojik formasyon almalı. Ama bu teorik bir eğitimle değil, yaparak yaşayarak ve uygulayarak olmalı, davranış bozuklukları gibi özel alanlarda da deneyim elde edebilmelidir. Gözlerimizi problemlili özel durumlara çocuklara karşı kapamamalıyız. Erken müdahale bize bir hayat ve bir gelecek kazandıracak. Değer veren ve sorumluluk yükleyen en değerli öğretmendir. Biz dinleyen bir meslek grubuyuz...” (OM14)

Personel işleri sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin olarak okul müdürlerinin görüşleri incelendiğinde “personel görev tanımlarının yenilenmemesi” (f=2) ve “personel cezalarında sendikal engeller olması” (f=2) alt temalarının ise eşit frekans değeri ile ilgili temada en düşük frekans değeri ile son sırada yer aldığı görülmektedir.

“Personellerimizin çalışma usulleri bellidir ve her personel kendi görev tanımı dışında çalışmaya istekli olmamaktadır. Aslında biz insanlarla insan için hareket ediyoruz. İnsan yetiştirme görevi olan bir okulda personelin görev tanımı olmamalıdır. Personel görev tanımlamaları yeniden yapılandırılmalı veya görev tanımları idarecilerin inisiyatifine bırakılmalıdır.” (OM3)

“Ceza yetkimiz var ama sendikalar bu durumda karşımıza çıkıyor. Sendika işini yapan öğretmenlerin arkasında olmalıdır, sorumluluktan kaçan öğretmenin arkasında durması olumsuz izlenime sahip olmamızı sağlıyor.” (OM22)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları mali işler sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde herhangi bir problem durumu ile karşılaşmayan okul müdürü görüşlerinin yer aldığı “mali işler sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=17) alt temasına en yüksek frekans değerinde sunulan görüşlerin ilgili temada önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

“Mali olarak okul aidatları ile ve okul aile birliğinin vasıtasıyla okulun ihtiyaçlarını karşılayabiliyoruz, büyük onarımlarda ise bakanlık tarafından verilen bütçeden destek alıyoruz.” (OM10)

“Okullarda para sıkıntısı var. Anaokulundan lise kademesine kadar farklı sıkıntılar olabilir. Para işleri zaten sıkıntılı işlerdir. Bir vizyon belirlediyseniz eğer bunun uğruna o işi yapmaya bakarım ben. Bir lambam arızalandığında hemen tamir etmem lazım ben bunun için ödenek çıkmasını bekleyemem, gerekirse benim parasını vermem lazım çünkü benim öğrencim o sınıfta dersini dinleyecek ve öğretmenim de dersini anlatacak. Eğitim sürecin de olumsuzluklar yaşanarak gerçekleşmesine müsaade etmemeliyim.” (OM16)

Mali işler sorumlulukları problem durumları temasında yer alan “okula özel bütçe düzenlemesinin olmaması” (f=5) alt temasının ise sahip olduğu frekans değeri ile ikinci sırada temsil edildiği görülmektedir.

“Mali işler ile ilgili sorumlulukların yerine getirilmesinde problem durumları yaşanabilmektedir. Bakanlığın okulumuz için ayırmış olduğu özel bir bütçe bulunmamaktadır. Genel anlamda da eğitim için ayrılan payın az olması daha iyi şartlarda eğitim ortamının düzenlenememesi durumunu ortaya çıkmaktadır... Yardımcı personel ile okulun tüm bakım ve onarım işlerinin maddi sorumluluğunun okula ait olan bütçeden karşılanıyor olması bir bütçe sıkıntısının oluşmasını sağlamaktadır.” (OM1)

“Mali işler açısından para bulmalıyız ki okula boya yapalım, kırılan camı tamir edelim, hijyen ortamı sağlayalım, temizlik malzemesi alalım, kağıt kullanalım ama özel bir bakım onarım ücreti bize gönderilmiyor. Biz tüm bu giderleri bütçe ve sosyal ilişkiler ile sağlamaya çalışıyoruz. Devlet her aileden fakir aileler ve şehit-gazi aileleri hariç tutulacak şekilde sene başı 50 tl toplanmasını sağlayabilirse bir zorunluluk olarak, okulların hiçbir problemi olmayacağını düşünüyorum.” (OM14)

Mali işler sorumlulukları problem durumları temasında yer alan “okula mali destek vermede olumsuz çevre algısının olması” (f=4) alt temasının ise en düşük frekans değeri ile sıralamada temsil edildiği görülmektedir.

“Okula destek vermede olumsuz algıların özellikle sosyal çevreden etkilenilerek ‘okullara yeteri kadar para devlet tarafından veriliyor, okullara para vermeyin, okullara para vermek doğru değil’ gibi olumsuz algıların hem aile hem de çocuklarda oluşabilmesi durumları bizi zor durumda bırakabilmekte ve mutsuz etmektedir.” (OM5)

“Kamuoyunda okullarımıza bağış verilmesi hususunda olumsuz algıların olması veli bağışı oranını azaltabilmektedir.” (OM13)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları öğrenci işleri sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde herhangi bir problem durumu ile karşılaşmayan okul müdürü görüşlerinin yer aldığı “öğrenci işleri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=23) alt temasının önemli frekans değeri ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

“...Öğrenci işlerinde herhangi bir problem ile karşılaşmadım.” (OM7)

“Okul müdürlerinin bu konuda bir probleme dair görüşlerinin olmadığını düşünüyorum. Tüm sorumlulukları fazlasıyla yerine getirmekteyiz.” (OM18)

“Öğrencilerimizin kayıt sürecinden mezun olma sürecine kadar ki eğitim öğretim sürecinde temel sorumluluğumuz olarak akademik gelişim hizmetlerinin yerine getirilmesini görüyoruz ve bu alandaki tüm sorumluluklarımızı özenle yerine getiriyoruz. Bu sorumluluklar ile ilgili bir problem durumu ile karşılaşmadığımı söyleyebilirim.” (OM25)

Öğrenci işleri sorumlulukları problem durumları temasında yer alan “öğrenci işleri sorumluluğuna velilerin destek olmaması” (f=2) alt temasının ise iki okul müdürünün görüşü ile en düşük frekans değerine sahip olarak sıralamada temsil edildiği görülmektedir.

“Ben öğrencilerden önce ailelerin eğitilmesi gerektiğini düşünüyorum. Çocukla bir mesafe alabiliriz ama velilerden destek gelmiyor. Toplantılara %10 veli katılımı var ve bu birinci sınıftan itibaren git gide azalıyor. Çocuklar toprak, sanat ve müzik alanlarında da yetiştirilmeli. Çocuk hiçbir zaman suçlu değildir gözümde. ...Anne babayı ... suçlu sayabiliriz.” (OM14)

“Öğrencilerle ilgili sorumluluklarda, davranışsal problemler çok fazla olmakta... Bununla ilgili olarak da velilerin ilgisiz olması sorunlarımızın çözümünü zorlaştırmaktadır.” (OM20)

Okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları fiziksel ortam ve okul çevre sorumluluklarına ilişkin görüşlerine Tablo 13’de yer verilmiştir.

Tablo 13

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Fiziksel Ortam ve Okul Çevre İlişkileri Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Fiziksel Ortam Sorumlulukları	Okullarda fiziki ortamın eğitime hazır hale getirilmesi	OM1,OM2,OM3,OM4,OM5,OM6,OM7,OM8,OM9, OM10,OM11,OM12,OM13,OM14,OM15,OM16, OM17,OM18,OM19,OM20,OM21,OM22,OM24, OM25	24	33,4
	Fiziksel ortamda sağlık, güvenlik, temizlik tedbiri alınması	OM1,OM10,OM11,OM14,OM15,OM17,OM23	7	9,7
	Okullarda estetik ve sosyal fiziki yeniliklerin yapılması	OM1,OM5,OM6,OM15,OM17	5	6,9
	Okulların fiziki ortamında tadilat ve onarım yapılması	OM15,OM16,OM17	3	4,2
Okul Çevre İlişkileri Sorumlulukları	Olumlu çevre ilişkileri kurulması	OM1,OM2,OM3,OM4,OM5,OM6,OM7,OM8,OM9, OM10,OM11,OM12,OM13,OM14,OM15,OM16, OM17,OM18,OM19,OM20,OM21,OM22,OM23, OM24,OM25	25	34,7
	Okul ve veli iş birliğinin yapılması	OM2,OM6,OM10,OM11,OM12,OM17,OM20	7	9,7
	Okul imkanlarının çevreye açılması	OM1	1	1,4
Toplam			72	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)		
		(*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 13 incelendiğinde okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri sorumluluklarına ilişkin görüşlerinin iki tema ve toplam yedi alt temada bir araya geldiği görülmektedir. İlk tema olan “fiziksel ortam sorumlulukları” (f=42) dört alt temayı temsil etmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları fiziksel ortam sorumluluklarına

ilişkin görüşlerinin yer aldığı bu temada en yüksek frekans değerine “okullarda fiziki ortamın eğitime hazır hale getirilmesi” (f=24) alt teması sahip olurken en düşük frekans değerine ise “okulların fiziki ortamında tadilat ve onarım yapılması” (f=3) alt temasının sahip olduğu görülmektedir. Fiziksel ortam sorumlulukları temasında yer alan “fiziksel ortamda sağlık, güvenlik, temizlik tedbiri alınması” (f=7) alt kategorisi en yüksek ikinci frekans değerine sahip olurken “okullarda estetik ve sosyal fiziki yeniliklerin yapılması” (f=5) alt temasının ise sahip olduğu frekans değeri ile en yüksek üçüncü frekans sıralamasına sahip olduğu görülmektedir. İkinci tema olan “okul çevre ilişkileri sorumlulukları” (f=33) üç alt temayla temsil edilmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları okul çevre ilişkileri sorumluluklarına ilişkin görüşlerinin yer aldığı temada en yüksek frekans değerinde “olumlu çevre ilişkileri kurulması” (f=25) alt temasının ilk sırada yer aldığı görülürken en düşük frekans değerinde ise “okul imkanlarının çevreye açılması” (f=1) alt temasının son sırada yer aldığı görülmektedir. Okul çevre ilişkileri sorumlulukları temasındaki “okul ve veli iş birliğinin yapılması” (f=7) alt temasının ise sahip olduğu frekans değeri ile en yüksek ikinci frekans değerinde yer aldığı görülmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları fiziksel ortam sorumluluklarına ilişkin görüşleri incelendiğinde “okullarda fiziki ortamın eğitime hazır hale getirilmesi” (f=24) alt temasında araştırmaya katılan bütün okul müdürlerinin görüşlerinin yer aldığı görülmektedir.

“Fiziksel ortamın çocuk sayısına uygun olması ve uygun nitelikte şubelere ayrılması ve fiziksel ortamlarda çocuk sayısına uygun nitelikte kullanım alanlarına sahip olmasının sağlanması. Amaca uygun kullanım alanlarının belirlenmesi (giriş alanı, veli bekleme ve park alanı, sınıflar, lavabo ve tuvaletler, mutfak, atölyeler, özel eğitim sınıfları, depo...)” (OM1)

“Fiziksel ortam ile ilgili elimizde olan imkanlarla güzel şeyler yapmaya çalışıyoruz. Hem akademik anlamda hem de sosyal anlamda fiziksel ortamın önemi büyüktür.” (OM3)

Fiziksel ortam sorumluluklarına ilişkin olarak “fiziksel ortamda sağlık, güvenlik, temizlik tedbiri alınması” (f=7) alt temasında yer verilen görüşlerin en

yüksek ikinci frekans değeri ile ilgili temada önemli bir yere sahip olduğu görülmektedir.

“Fiziksel ortamımız çok iyi. Hijyen eğitimimiz hat safhada. Her katta tuvaletimiz var. Kantinimiz güzel. Beyaz Bayrağa sahibiz.” (OM14)

“Okul içi ve çevresi ile ilgili güvenlik tedbirleri. Uzun süredir çevre ve trafik güvenliği için talep ettiğimiz trafik ışıkları yakın zamanda yerleştirilecek mesela...” (OM15)

Okul müdürlerinin “okullarda estetik ve sosyal fiziki yeniliklerin yapılması” (f=5) alt temasına ilişkin görüşlerinin ise fiziksel ortam temasında en yüksek üçüncü frekans değeri ile sıralamada yer aldığı görülmektedir.

“...Fiziksel ortamın her yıl, ihtiyaçlar, özel durumlar ve yeni kullanım alanı amaçları doğrultusunda güncellenmesi.” (OM1)

“Matematik, müzik, dil, din eğitimleri için özel sınıflar oluşturmak ve bu eğitimleri de zenginleştirmek düşüncesindeyiz. Şu anlık bu hedeflerimizden sadece hazırlık sınıflarına İngilizce temalı derslikleri oluşturabildik ve sınıf kapılarımızı ÇAYKUR, sivil toplum örgütleri ve velilerimiz ile esnaflarımızdan da destek alarak renklendirdik...” (OM5)

Devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı kapsamındaki fiziksel ortam sorumluluklarına ilişkin okul müdürü görüşleri incelendiğinde “okulların fiziki ortamında tadilat ve onarım yapılması” (f=3) alt temasının ise en düşük frekans değeri ile son sırada yer aldığı görülmektedir.

“Okul benim evim. Ama misafir olduğum evim. Evimdeki aksaklıkları yapar gibi yapıyorum, misafir olduğum için görmezlikten gelmeyecek yapıyorum. Bütün onarımları elimizden geldiğince yapıyoruz. Burası bir hobi atölyesi misali...Ben memnun olduğum ortamı yapıyorum ve benden sonra geleceklere de güzel bir ortam bırakmaya çalışıyorum. Nasıl aldıysan öyle bırakma, geliştir!” (OM16)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları okul çevre ilişkileri sorumlulukları görüşleri incelendiğinde ise en yüksek frekans değerinde yer alan “olumlu çevre ilişkileri kurulması” (f=25) alt temasının araştırmaya katılan tüm okul müdürlerinin görüşlerine sahip olduğu görülmektedir.

“Bulunduğumuz çevre ile iyi bir iletişim içinde olmak en asli görevimiz. Çevreyi tanımak, bilmek ve çevrenin de ihtiyaçlarına cevap verebilmek önemlidir. Yardımlaşmak, yardım etmek ve mahalleye hitap ederek; çevreyi hem eğitmek hem de iyi yönde etkilemek için çalışmaktayız.” (OM3)

“Okul çevre ilişkilerimiz muhtarımız sayesinde çok iyi. Muhtarımızın ve protokollerimizin olduğu esnaflarımızla birlikte okul ve çevre ilişkilerimiz iyi düzeydedir.” (OM8)

Okul çevre ilişkileri sorumluluklarına ilişkin görüşlerle en yüksek ikinci frekans değerine sahip “okul ve veli iş birliğinin yapılması” (f=7) alt temasının ilgili temada önemli değerde temsil edildiği görülmektedir.

“Okul aile birliği, varlık ve kuruluşlar ve varlıklı kişilerden yardımlar temin edebiliyoruz ve bu şekilde de öğrencilerimizin ihtiyaçlarını karşılayabiliyoruz. Okul aile birliği ile düzenli toplantılar ve etkinlikler yapılmaktadır.” (OM2)

“...Velilerden destek alma konusunda okul aile birliği ile birlikte çalışmalar sürdürülmektedir.” (OM12)

Devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı kapsamındaki okul çevre ilişkileri sorumluluklarına ilişkin okul müdürü görüşleri incelendiğinde “okul imkanlarının çevreye açılması” (f=1) alt temasının bir okul müdürünün görüşünü alarak en düşük frekans değeri ile son sıraya sahip olduğu görülmektedir.

“Okul kitaplığının okulun yakın çevresi tarafından kullanılabilmesi. Okul bahçesinin okul çevresinin kullanımına açık olması.” (OM1)

Okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri sorumluluklarını yerine getirmede karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine Tablo 13.1’de yer verilmiştir.

Tablo 13.1

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Fiziksel Ortam ve Okul Çevre İlişkileri Sorumluluklarını Yerine Getirmede Karşılaştıkları Problem Durumlarına İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Fiziksel Ortam Sorumlulukları Problem Durumları	Okulun fiziki ortamlarının yetersiz olması	OM5,OM6,OM7,OM11,OM12,OM13,OM14,OM15,OM17,OM18,OM25	11	20,7
	Fiziksel ortam sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım	OM2,OM3,OM4,OM8,OM9,OM10,OM16,OM19OM24	9	17,0
	Fiziksel ortam geliştirilmesinde mali yetersizlik olması	OM1,OM5,OM20,OM21,OM22,OM23	6	11,3
	Okul projelerinin nitelikli yapılmaması	OM15,OM17	2	3,8
Okul Çevre İlişkileri Sorumlulukları Problem Durumları	Okul çevre ilişkileri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım	OM2,OM3,OM4,OM5,OM6,OM8,OM10,OM12,OM13,OM15,OM16,OM17,OM18,OM19,OM21OM24,OM25	17	32,1
	Çevrenin okulla ilgili bilinçsiz ve olumsuz algıya sahip olması	OM1,OM7,OM9,OM11,OM14,OM22,OM23	8	15,1
Toplam			53	%100
(N=25)			(*Görüş sıklığını belirtmektedir.) (*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)	

Tablo 13.1 incelendiğinde okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri sorumluluklarını yerine getirmede karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerinin iki temada ve altı alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Fiziksel ortam ile okul çevre ilişkileri sorumlulukları problem durumlarında ilk tema olan “fiziksel ortam sorumlulukları problem durumları” (f=28) dört alt temayı temsil etmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim

mevzuatı ile sahip oldukları fiziksel ortam sorumluluklarının yerine getirilirken karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşlerinin yer aldığı bu temada en yüksek frekans değerine “okulun fiziki ortamlarının yetersiz olması” (f=11) alt kategorisi sahip olurken en düşük frekans değerine ise “okul projelerinin nitelikli yapılmaması” (f=2) alt temasının sahip olduğu görülmektedir. Fiziksel ortam sorumlulukları problem durumları temasındaki “fiziksel ortam sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=9) alt teması en yüksek ikinci frekans değerine sahip olurken “fiziksel ortam geliştirilmesinde mali yetersizlik olması” (f=6) alt temasının frekans değeriyle en yüksek üçüncü frekans sıralamasında temsil edildiği görülmektedir. İkinci tema olan “okul çevre ilişkileri sorumlulukları problem durumları” (f=25) ise iki alt temayla temsil edilmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları okul çevre ilişkileri sorumluluklarını yerine getirmede karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerinin yer aldığı temada en yüksek frekans değerinde “okul çevre ilişkileri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=17) alt temasının ilk sırada yer aldığı görülürken en düşük frekans değerinde ise “çevrenin okulla ilgili bilinçsiz ve olumsuz algıya sahip olması” (f=8) alt temasının yer aldığı görülmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları fiziksel ortam sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde “okulun fiziki ortamlarının yetersiz olması” (f=11) alt temasının önemli frekans değeri ile ilk sıraya sahip olduğu görülmektedir.

“İlkokul ve ortaokul olarak tek binada ikili eğitim yapmaktayız. Çocukların akademik olarak daha iyi yetiştirmeleri için hafta içi kurslar ve hafta sonu kurslarımız var. Binamız bize kısmi olarak yetersiz kalabilmektedir. Birçok ders için açmayı düşündüğümüz egzersizleri fiziksel ortam yetersizliğinden dolayı açamıyoruz. Çevreden, veliden, belediyeden ve milli eğitimden aldığımız destekle çocuklarımız için her türlü imkanı sağlamaya çalışıyoruz. Fakat fiziksel olarak binamızın kapasitesinin yetersiz olması durumu çok açık bir şekilde bizi olumsuz olarak etkileyebilmektedir.” (OM6)

“Okul binaları fiziksel ortam anlamında öğrenci ve öğretmenlere imkan verecek kapasitede olmalıdır. Bu şekilde bir eğitim düzeni eğitim de verimliliği

sağlar. Yıllardır müzik öğretmenim görsel sanatlar resim öğretmenim benden özel bir sınıf istiyordu ama bizim hiç boş bir sınıfımız yoktu. Seneye yapılacak olan yeni ortaokul projemizde özel müzik ve resim sınıfımızı açabileceğiz. Fiziki ortamın iyiye yapacağınız çalışmalara uygunsu eğitim çok daha iyi olur. Resim atölyesinde yapılan çalışmaları öğrencilerin ve velilerin görmesi velilerin bu ilgi alanlarına çocuklarını yönlendirme olanaklarını artıracaktır.” (OM17)

Fiziksel ortam sorumlulukları ile ilgili herhangi bir problem durumu ile karşılaşmadıklarını ifade eden okul müdürlerinin görüşlerinin yer aldığı “fiziksel ortam sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=9) alt temasının en yüksek ikinci frekans değerinde sıralamada yer aldığı görülmektedir.

“Fiziksel ortam konusunda Milli Eğitim bize destek veriyor. 1990 yılında yapılmış bir okulumuz var ve alt yapısı tamamlandı. Fiziksel anlamda yeterli desteği alıyoruz özellikle akıllı tahta projesinin çok önemli bir proje olduğunu da düşünüyorum.” (OM8)

“Fiziksel yapı olarak okulumuzun yapım aşamasında olmasından dolayı tamamlanamamış alanlarımız olsa da devletimiz bunun için elinden gelenin en iyisini yapmaktadır.” (OM19)

“Fiziksel ortam konusunda bakanlık tarafından ödenekler gönderilmekte ve ihtiyaçlarımızı bu şekilde karşılamaktayız. Ben bu anlamda bir problem durumu ile karşılaşmadım.” (OM24)

Okul müdürlerinin fiziksel ortam sorumlulukları problem durumlarına ilişkin olarak “fiziksel ortam geliştirilmesinde mali yetersizlik olması” (f=6) alt temasında yer alan görüşlerinin ise en yüksek üçüncü frekans değerinde temsil edildiği görülmektedir.

“Fiziksel çevre ve ortam kapasitesinin geliştirilmesinde maddi imkanlarımızı aşamıyoruz.” (OM21)

“Fiziksel ortamın iyileştirilmesine yönelik imkandan ve bütçeden yoksun olunması. Fiziksel ortamın iyileştirilmesine yönelik çabaların dikkate alınmaması ve yeterince desteklenmemesi.” (OM22)

“Yetki olmamakla birlikte verilen sorumluluklarda özellikle fiziki ortamın sağlığı güvenliği açısından uygun hale getirilmesi gibi taleplerde bulunduğu anda ödeneğimizin olmaması sürecin tıkanmasına sebep oluyor.” (OM23)

Fiziksel ortam sorumlulukları problem durumları temasında yer alan “okul projelerinin nitelikli yapılmaması” (f=2) alt temasının ise iki okul müdürünün görüşüne sahip olarak sıralamada temsil edildiği görülmektedir.

“Binanın duvarları hariç neredeyse biz yaptık. Baştan sona kadar bu süreç bizi yordu ve yormaya da devam ediyor. Zemini sazlıktan bir okul binası ve mantolama yapılmamış düzeltmeye çalışıyoruz, sürekli zeminden su alan bir bina, duvarları sıklıkla boyamak gerekiyor.” (OM15)

“Okul binaları yapılırken projeleri çizilirken illere ve bölgelere göre farklılaşan projeler olmalı. Rize ile Ankara’daki bir okulun bina projesi aynı olamaz. Bu ilde yer altında olan bir kat su çekecek ve nemlenecek sonuçta bir rutubetlenme olacaktır. Bu binaların kontrollerini de iyi bir şekilde yapmak ve uzmanlar tarafından denetimlerinin sağlanması gerekiyor. Örneğin; bizim diğer binamızdaki merdiven yükseklikleri bu binaya göre yüksek. Ben oradan çıkarken zorlanıyorsam ilkokul çocuğu tabi ki zorlanacaktır. Özellikle okullar çok katlı olmamalıdır.” (OM17)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları okul çevre ilişkileri sorumluluklarını yerine getirirken karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde herhangi bir problem durumu ile karşılaşmayan okul müdürlerinin görüşlerinin yer aldığı “okul çevre ilişkileri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=17) alt temasının sahip olduğu önemli frekans değeri ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

“Okul çevre ilişkilerimiz iyi, güzel bir ortam ve çevredeyiz. Okul görevini yapar ve veliyi düzenli olarak bilgilendirir ve bilinçlendirirse, herkes sorumluluk bilincine sahip olursa hiçbir problem yaşanmıyor.” (OM10)

“Bulunduğumuz çevreden ve paydaşlarından yararlanılmaktadır, ilişkiler olumluluk çerçevesinde sürdürülmektedir. Çevre olarak iyi ve ideal bir çevrede yer almaktayız.” (OM12)

“Çevre ilişkilerinde siz karşınızdaki insana ne kadar değer vererseniz o kadar değer bulursunuz. Esnaf muhabbetlerim çok güzeldir ve çevrenin isteklerini düşüncelerini dinleyerek onları memnun ederim. Örneğin tatillerde okul ziline kapanması gibi. Konuş, dinle, soruna hakim ol ve insanları gözlemler! Böylece karşılıklı güven oluşur.” (OM16)

“Okul ve çevre ilişkilerinin iyi olması için özen gösteriyoruz. Bulunduğumuz yer küçük bir yer bu nedenle avantajlı durumlarımız da çok fazla. Burada olmaktan mutluyuz ki öğretmenlerimizle beraber yıllardır burada görev yapıyoruz.” (OM25)

Okul çevre ilişkileri sorumlulukları problem durumları ana temasında yer alan “çevrenin okulla ilgili bilinçsiz ve olumsuz algıya sahip olması” (f=8) alt temasının ise en düşük frekans değerine sahip olarak sıralamada temsil edildiği görülmektedir.

“Eğitim yöneticilerinden çevrenin beklentileri çok fazla... Bu beklentileri tamamen yerine getirmemiz de imkansız olduğundan bazı olumsuz durumlarla karşılaşabiliyoruz.” (OM7)

“Okul çevre ilişkileri açısından olumsuz algıları yıkmaya çalışıyoruz. Ortaokullara eğitim ve tanıtıma giderek vizyonumuz anlatıyoruz. Vizyonumuzu tanıtıyoruz ve reklamımızı yapıyoruz. Vizyonumuz; öğrencilere bilimsel düşünme ve proje geliştirme felsefesi kazandırıp, evrensel değerler doğrultusunda bireylerin bir üst eğitim öğretim ortamına hazırlanmasını sağlamaktır.” (OM14)

“Velilerimizde oluşan algı devlet karşılıyor şeklinde olduğu için de istenilen hedeflere ulaşamamaktadır. Eğitim için özel bütçe gerektiren bir etkinlik yapmak istediğimizde velilerimizden beklediğimiz desteği göremiyoruz. Çünkü genel olarak toplumda da devlet okullara para veriyor algısı var, bu durum da velilerimizin de bağış yaparak katkı sağlama oranını büyük ölçüde düşürüyor.” (OM23)

Okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları okul geliştirme sorumluluklarına ilişkin görüşlerine Tablo 14’te yer verilmiştir.

Tablo 14

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Okul Geliştirme Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Okul Geliştirme Sorumlulukları	Okul gelişimi projelerinin uygulanması	OM1,OM3,OM4,OM6,OM11,OM14,OM15,OM16,OM18,OM23,OM24,OM25	11	21,6
	Eğitimin sosyal kültürel sanat spor alanında zenginleşmesi	OM2,OM3,OM5,OM6,OM8,OM11,OM14,OM15,OM16	9	17,6
	Eğitim paydaşı desteğiyle okul gelişiminin sağlanması	OM1,OM5,OM9,OM10,OM13,OM17,OM21,OM22,OM23	9	17,6
	Okul gelişim vizyonunun belirlenmesi	OM3,OM7,OM13,OM18,OM19,OM20	6	11,8
	Eğitimde kalite ve başarının artırılması	OM3,OM7,OM13,OM18,OM19,OM20	6	11,8
	Personel ihtiyaç tespiti ve eğitimi yapılması	OM1,OM2,OM3,OM10,OM21	5	9,8
	Okul gelişim ekibi ve planının oluşturulması	OM1,OM4,OM12,OM21,OM25	5	9,8
Toplam			51	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)		
		(Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)		

Tablo 14 incelendiğinde okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları okul geliştirme sorumlulukları görüşlerinin yedi alt temada birleştiği görülmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları okul geliştirme sorumluluklarına ilişkin görüşlerinde en yüksek frekans değerine “okul gelişimi projelerinin uygulanması” (f=11) alt temasının sahip olurken en düşük frekans değerine ise “personel ihtiyaç tespiti ve eğitimi yapılması” (f=5) ile “okul gelişim ekibi ve planının oluşturulması” (f=5) alt temalarının sahip olduğu görülmektedir.

Devlet memurları kanunu ile milli eğitim mevzuatı kapsamındaki okul geliştirme sorumluluklarına ilişkin okul müdürlerinin görüşleri ile belirlenen “eğitim paydaşı desteğiyle okul gelişiminin sağlanması” (f=9) ve “eğitimin sosyal kültürel sanat spor alanında zenginleşmesi” (f=9) alt temalarının ise en yüksek ikinci frekans değeri ile sıralamada yer aldıkları görülmektedir. Okul geliştirme sorumluluklarına ilişkin “okul gelişim vizyonunun belirlenmesi” (f=6) ve “eğitimde kalite ve başarının artırılması” (f=6) alt temalarında yer alan okul müdürleri görüşlerinin en yüksek üçüncü frekans değerine sahip olduğu görülmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları okul geliştirme sorumlulukları temasına ilişkin görüşleri incelendiğinde “okul gelişimi projelerinin uygulanması” (f=11) alt temasının en yüksek frekans değerinde yer aldığı görülmektedir.

“Protokoller, kariyer günleri ve eğitimi yerinde tamamlama projesi kapsamında muhasebe öğrencilerinin uygulamalı eğitimleri, dokuz sektörde protokol yapılması, sektörden gelen kişilerin derse alınması, iş yeri talepleri doğrultusunda diksiyon eğitimleri, destekleme kurslarının açılması, beslenme dostu okul projesi kapsamında okulda bir gün beslenme ve kahvaltı yapılması, koçluk sistemi uygulanması ve her hafta belirli gün ve önemli gün ve haftalara yönelik kutlama ve etkinliklere yer verilmesi ve okul sitesinde de sunulması.” (OM14)

“Hiçbir okulda olmayan bir müzemiz var. Tarih kokan Evvel Zaman Sokağı, Şairler Sokağı, 15 Temmuz Şehitleri Sokağı adlı özel temalı yaşayan koridorlarımız var, özel satranç ve mandala salonumuz var, konferans salonumuz var, kütüphane, etkinlik sınıflarımız (tarih coğrafya matematik sınıfları) var. Ayrıca düzenlediğimiz turnuvalar, katıldığımız TÜBİTAK projeleri ve E-TWİNNİNG projelerimiz var.” (OM15)

Devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatıyla okul müdürlerinin sahip oldukları okul geliştirme sorumluluklarına ilişkin görüşlerde en yüksek ikinci frekans değerine sahip “eğitimin sosyal kültürel sanat spor alanında zenginleşmesi” (f=9) ile “eğitim paydaşı desteğiyle okul gelişiminin sağlanması” (f=9) alt temalarının eşit frekans değeri ile okul geliştirme sorumlulukları temasında önemli bir yere sahip oldukları görülmektedir.

“... Biz gençlerin hangi alanını parlatabiliriz onu düşünmekteyiz. Özellikle sosyal, eğlenceli ve kültürel öğeli etkinliklere yer vermeye özen gösteriyoruz. Okulumuza özel etkinliklerimiz; öğretmenler arası yemek yarışması, eğlence ve horon, sıcak çikolata ve kurabiye ikramlı karaoke günleri, O Ses Gülbahar, tasarımlar sergisi ve patlamış mısırlı sinema günleri.” (OM8)

“Sosyalleşme, akademik eğitim, sosyal kültürel etkinlikler ile çocukları yapabilecekleri alanlara yönlendirme. Sanatsal ve spor faaliyetlerine yönlendirme (Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü’nün 11 branştaki beden eğitimi dersleri) ve bu faaliyetlerdeki başarılarla teşvik etme (resim müzik alanında sanatsal faaliyetler ile boks voleybol alanlarında sportif faaliyetlerde birincilik dereceleri)” (OM11)

“Okul başarısı için anketlerle verileri alıyoruz, başarı ve başarısızlıkları tespit ediyoruz. Kurul toplantılarında bu anlamda öğretmenlerle kararlar alıyoruz. Veli bilgilendirmeleri yaparak velilerden de destek alıyoruz. Rehberlik çalışmaları yaparak öğrencilerimizin hem davranış hem akademik boyuttaki olumsuzluklarına çözümler buluyor ve çözümleri uyguluyoruz.” (OM10)

“Eğitim öğretimin daha kaliteli ve başarılı olacağının temini öğretmenler, onlara verilen değerlerdir. Ben değil biz anlayışına sahip olmak, başladığın yerden ilerleyerek zenginleşerek devam etmek, her süreçte fikirlere ve çalışmalara değer vermek önemlidir.” (OM17)

Okul geliştirme sorumluluklarına ilişkin olarak okul müdürü görüşlerinin yer verildiği “okul gelişim vizyonunun belirlenmesi” (f=6) ve “eğitimde kalite ve başarının artırılması” (f=6) alt temalarının ise eşit frekans değerleri ile en yüksek üçüncü frekans değeriyle temada temsil edildikleri görülmektedir.

“Görevimizi aldığımız yerden bırakacağımız zamana kadar fiziki anlamda değişme ve gelişme ile ilkokul olarak bir üst kademeye hazırlık yapılması.” (OM13)

“Kendini devamlı geliştiren, bilgiyi ve teknolojiyi iyi kullanan, Türkçeyi iyi düzeyde öğrenen, sağlıklı ve mutlu insanlar yetiştirmek.” (OM18)

“Akademik başarı hem önceliğimiz hem de odağımız. Bunların dışında akademik olarak desteği güçlendirmek için edebiyat egzersizlerimiz var. Üçüncü ve dördüncü sınıftaki öğrencilerimize takviye olarak Matematik ve Türkçe derslerinde destek veriyoruz...” (OM6)

“Eğitim kalitesini artırarak erdemli ve değerlerine sahip çıkacak bireyler yetiştirmek.” (OM19)

Devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı kapsamındaki eğitim öğretim sorumluluklarına ilişkin görüşler incelendiğinde “personel ihtiyaç tespiti ve eğitimi yapılması” (f=5) ve “okul gelişim ekibi ve planının oluşturulması” (f=5) alt temalarının en düşük frekans değeri ile son sıraya sahip olduğu görülmektedir.

“Okul geliştirmede akademik, sosyal, sportif ve kültürel alanda çalışanları teşvik ve motive etmekteyiz. Bu alanda çalışanların ihtiyaçlarını karşılayacak öğretmenlerin ve çocukların çalışma ortamlarını iyileştirecek kaynakların teminini gerçekleştirdiğimizde okul geliştirme anlamında istediğimiz verimi en iyi şekilde almaktayız.” (OM2)

“...Personel eğitimi yanımızın da güçlü olmasını sağlamış olmamız okul geliştirme çalışmalarında önem kazanmıştır.” (OM3)

“Okul gelişim ekibinin, okul yöneticisinin liderliğinde ve rehberliğinde, sorumluluk sahibi ve okul kültürünü benimsemiş öğretmenlerin seçilmesi ile belirlenen çalışmaların düzenli yürütülmesinin sağlanması. Okul gelişim ekibinin kurulmasının sağlanması ile bu ekibin tüm kol ve komisyonlardan gelen dönütlerin analizlerinin gerçekleştirilerek rapor haline getirilmesi ve düzenli olarak takibinin ve yeniliklerin yapılmasının sağlanması.” (OM1)

“Din Öğretimi Genel Müdürlüğü ile ortak çalışmalar ile gerçekleştirilen Komisyon, Kuruluş ve Sosyal Etkinlikler görev çalışma çizelgesi ile öğretmenlerin her alandaki görevleri belirlenmiştir. Okulun geliştirilmesi için planlanmış tüm çalışmalar bu program çerçevesinde iyi bir şekilde yürütülmektedir.” (OM4)

Okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı kapsamında sahip oldukları okul geliştirme sorumluluklarını yerine getirmede karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine Tablo 14.1’de yer verilmiştir.

Tablo 14.1

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Okul Geliştirme Sorumluluklarını Yerine Getirmede Karşılaştıkları Problem Durumlarına İlişkin Görüşleri

Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Okul Geliştirme Sorumlulukları Problem Durumları	Okul gelişimi sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım	OM2,OM3,OM4,OM8,OM10,OM11,OM14,OM15 OM18,OM19,OM20,OM25	12	42,9
	Eğitim paydaşlarının okul gelişimine destek olmaması	OM1,OM7,OM9,OM13,OM17,OM21,OM22 OM23,OM24	9	32,1
	Okul gelişimi için fiziki ve maddi imkanların yetersiz olması	OM5,OM6,OM7,OM12,OM23	5	17,9
	Okul gelişiminde özel projelerinin verimli olmaması	OM6,OM16	2	7,1
Toplam			28	%100
(N=25)			(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)	
			(*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)	

Tablo 14.1 incelendiğinde okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları okul geliştirme sorumluluklarını yerine getirmede karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerinin dört alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları okul geliştirme sorumluluklarını yerine getirmede problem durumu ile karşılaşmayan okul müdürlerinin görüşlerinin yer aldığı “okul geliştirme sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=12) alt tema en yüksek frekans değerine sahip olurken “okul gelişiminde özel projelerinin verimli olmaması” (f=2) alt temasının ise en düşük frekans değerine sahip olduğu görülmektedir. Okul geliştirme sorumlulukları problem durumlarına ilişkin okul müdürlerinin görüşlerinde en yüksek ikinci frekans değeri ile “eğitim paydaşlarının okul gelişimine destek olmaması” (f=9) alt temasının yer aldığı görülürken “okul gelişimi için fiziki ve maddi imkanların yetersiz olması” (f=5) alt temasının ise en yüksek üçüncü frekans değeriyle temada temsil edildiği görülmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eēitim mevzuatı kapsamında sahip oldukları okul gelişimi sorumluluklarını yerine getirmede karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşlerine bakıldığında araştırmaya katılan okul müdürleri tarafından “okul gelişimi sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=12) alt temasında en yüksek frekans değeri ile sunulan görüşler eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları problem durumları temasında önemli bir yere sahip olmaktadır.

“Hizmet sektörü alanında her alanımız var. Yedi alanda ve dokuz dalda eğitim veriyoruz ve bu çok iyi bir rakam. Önceki süreçlerde en kaliteli öğrenciyi biz alıyorduk ama liselere yerleşme sisteminin değıştiēi bu yıl kayıtlarımız düştü ve öğrenci profilimiz farklılaştı. Bu sistem daha iyi bir alt yapıya oturunca bizde rahat edeceēiz. Bir yere gidip bir şeyleri görmek ve yaşamak; öğrenmenin en kalıcı halidir ve standart öğrenmelerden on kat daha etkili ve kalıcıdır. Yeni bakanımızın söylemlerinden dileklerimizin gerçekteşeceğine dair umudumuz var.” (OM14)

“Bu okulda yapılan çalışmalarını hiçbir okul müdürü yapmaz görevi değildir veya yapamaz akli fikri ve bütçesi yetmez! Bunların hepsini kendimiz yaptık ve kendi imkanlarımızla yaptık. Bu okulda hep çalışıyoruz çok çalışıyoruz işimiz hiç ama hiç bitmiyor. Bulunduēunuz yere bir katkınız olmalı, farkındalık ve farklılık yaratmalısınız.” (OM15)

Okul geliştirme sorumlulukları problem durumları temasında yer verilen görüşlerle belirlenen “eēitim paydaşlarının okul gelişimine destek olmaması” (f=9) alt temasının sahip olduēu önemli frekans değeri ile temada ikinci sırada temsil edildiēi görülmektedir.

“Öğretmenlerin bu süreçte karar alıcı nitelikte, bilgili ve sorumluk sahibi niteliklerine sahip olması gerekmektedir. Bu niteliklerin olmaması durumunda okul geliştirme ile ilgili çalışmaların amacına uygun bir şekilde gerçekteştirilmesi söz konusu olmayacaktır.” (OM1)

“Fiiliyatta tüm değışim ve sorumluluklardan okul müdürleri sorumlu tutulmaktadır. Diēer aktörler sürece zorunlu ve sınırlı olarak destek vermekte, bu durum ise okul geliştirme sorumluluklarının tam anlamıyla yerine getirilememesine neden olmaktadır.” (OM9)

“Özellikle okul geliştirme konusunda proje okulu olmadan önce proje okullarında önceden kalan öğretmen ve idareciler sorun teşkil edebilmektedir. Proje okuluna rast gele atanmış öğretmen ve idareciler nitelik anlamında sorun olabilmektedir.” (OM24)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı kapsamında yer alan eğitim okul gelişim sorumlulukları problem durumları kategorisindeki “okul gelişimi için fiziki ve maddi imkanların yetersiz olması” (f=5) ve “okul gelişiminde özel projelerinin verimli olmaması” (f=2) alt temalarında yer alan görüşlerin ise temada en düşük frekans değerleri ile temsil edildiği görülmektedir.

“TÜBİTAK 4006 projelerinde yer almıştık çok verimli geçen çalışmalar yapamadık. Bu projelerin gerçekten hakkıyla yerine getirilmesi gerekmekte ve öğretmenlerden çok çocukların bu projeleri özümsemeleri sağlanmalıdır.” (OM6)

“Hayal ettiğimiz gelişmeyi sağlamak için yeterli personelimizin ve yeterli miktarda maddi gücümüzün olmaması hedeflerimize tam anlamıyla ulaşmamızı engellemektedir.” (OM7)

“Maddiyata dayanan hedeflere ulaşmada zorluk yaşanmaktadır.” (OM12)

“Maddi sıkıntılar ile ödeneklerin olmaması projelerin aksamasına veya yapılamamasına sebep olabiliyor.” (OM23)

“Açıkçası Avrupa Birliği projelerine karşıyım, çünkü buralara eğitim amaçlı mı gidiliyor yoksa gezme amaçlı mı gidiliyor veya çevredeki kültürel ve eğlence alanlarını keşfetmek amaçlı mı! Acaba bir proje gezisinden sonra ülkeye döndüğünde bir çalıştay düzenleniyor mu? Ben gözlemlemedim! Bu projelere verilen maddi yardım ile UNICEF aracılığı ile Kudüs veya Afganistan'daki bir Müslüman çocuğa yardım edilebilir.” (OM16)

3.4. Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Sorumluluklara İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları haklara ilişkin görüşlerinin veri analizi sonucunda ortaya çıkan sınıflamalar doğrultusunda “Mesleki Haklara İlişkin Çözüm Önerileri”, “Mali Haklara İlişkin Çözüm Önerileri”, “Eğitim Alma Hakkına İlişkin Çözüm Önerileri”, “Sosyal Haklara İlişkin Çözüm Önerileri”, “Yurt Dışında Eğitim Alma Hakkına İlişkin Çözüm Önerileri” alt boyutları ile sunulmuştur.

Okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları sorumluluklara ilişkin görüşleri ise veri analizi sonucunda ortaya çıkan sınıflamalar doğrultusunda “Personel İşleri Sorumlulukları Çözüm Önerileri”, “Mali İşler Sorumlulukları Çözüm Önerileri”, “Okul Geliştirme Sorumlulukları Çözüm Önerileri”, “Öğrenci İşleri Sorumlulukları Çözüm Önerileri”, “Eğitim Öğretim Sorumlulukları Çözüm Önerileri” ve “Fiziksel Ortam Sorumlulukları Çözüm Önerileri” alt boyutlarında sunulmuştur.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatına göre okul müdürlerinin sahip oldukları hakları kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin çözüm önerileri görüşlerine Tablo 15’te yer verilirken, okul müdürlerinin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatına göre sahip oldukları sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin çözüm önerileri görüşlerine ise Tablo 15.1’de yer verilmiştir.

Okul müdürlerinin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile sahip oldukları hakları kullanma ve sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin genel çözüm önerileri görüşlerine ise “Mevzuata Yönelik Çözüm Önerileri” ve “Okul Müdürlerine Yönelik Çözüm Önerileri” alt boyutları ile Tablo 15.2’ de yer verilmiştir.

Tablo 15

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Hakları Kullanmada Karşılaşılan Problem Durumlarına İlişkin Çözüm Önerileri

Tema	Üst Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Okul Müdürlerinin Haklarına İlişkin Problem Durumlarına Çözüm Önerileri	Mesleki Haklara İlişkin Çözüm Önerileri	Müdürlerin izin alma ve verme hakkı iyileştirilmeli	OM8,OM12,OM21	3	20,0
		Müdür görevlendirmesinde güvenlik hakkı korunmalı	OM5,OM23	2	13,3
		Sendikalar güçlendirilmeli	OM17	1	6,7
	Mali Haklara İlişkin Çözüm Önerileri	Müdürlerin aylık maaş hakları iyileştirilmeli	OM5,OM17,OM18,OM23	4	26,6
	Eğitim Alma Hakkına İlişkin Çözüm Önerileri	Okul müdürlerine özel eğitim olanakları verilmeli	OM5,OM8,OM21	3	20,0
	Sosyal Haklara İlişkin Çözüm Önerileri	Emeklilik kanunu iyileştirmesi yapılması	OM8	1	6,7
	Yurt Dışında Eğitim Hakkına İlişkin Çözüm Önerileri	Okul müdürlerine özel yurt dışı eğitim imkanı verilmeli	OM5	1	6,7
	Toplam			15	%100
	(N=25)				
	(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)				
	(*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)				

Tablo 15 incelendiğinde okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları haklarını kullanırken karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin oluşturulan “okul müdürlerinin haklarına ilişkin problem durumlarına çözüm önerileri” temasının beş üst tema ve toplam yedi alt temada olduğu görülmektedir. İlk üst tema olan “mesleki haklara ilişkin çözüm önerileri” (f=6) üç alt temayı temsil etmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları haklardan

mesleki hakları kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin çözüm önerilerinin yer verildiği bu üst temada en yüksek frekans değerinde “müdürlerin izin alma ve verme hakkı iyileştirilmeli” (f=3) alt teması, en düşük frekans değerinde ise “müdür görevlendirmesinde güvenlik hakkı korunmalı” (f=2) ve “sendikalar güçlendirilmeli” (f=1) alt temalarının yer aldığı görülmektedir. İkinci üst tema olan “mali haklara ilişkin çözüm önerileri” (f=4) bir alt tema ile temsil edilmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatıyla sahip oldukları haklardan mali haklarını kullanırken karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin çözüm önerilerinin yer verildiği bu üst temada “müdürlerin aylık maaş hakları iyileştirilmeli” (f=4) alt temasının yer aldığı görülmektedir. Üçüncü üst tema olan “eğitim alma hakkına ilişkin çözüm önerileri” (f=3) tek alt tema ile temsil edilmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatıyla sahip oldukları eğitim alma hakkını kullanırken karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin çözüm önerilerinin yer aldığı bu üst temada “okul müdürlerine özel eğitim olanakları verilmeli” (f=3) alt temasının temsil edildiği görülmektedir. Dördüncü üst tema olan “sosyal haklara ilişkin çözüm önerileri” (f=1) bir alt tema ile temsil edilmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatıyla sahip oldukları mali haklarını kullanma durumlarında karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin çözüm önerilerinin yer aldığı bu tema bir okul müdür görüşünün yer aldığı “emeklilik kanunu iyileştirmesi yapılması” (f=1) alt temasına sahip olmaktadır. Beşinci üst tema olan “yurt dışında eğitim hakkına ilişkin çözüm önerileri” (f=1) de bir alt tema ile temsil edilmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatıyla sahip oldukları yurt dışında eğitim hakkını kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin çözüm önerilerinin yer aldığı “okul müdürlerine özel yurt dışı eğitim imkanı verilmeli” (f=1) alt temasının ise sadece bir okul müdürünün görüşüne sahip olduğu görülmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları mesleki haklara ilişkin çözüm önerileri görüşleri incelendiğinde “müdürlerin izin alma ve verme hakkı iyileştirilmeli” (f=3) alt temasının üç okul müdürünün görüşü ile en yüksek frekans değerine sahip olduğu görülmektedir.

“İdarecilerin yaz tatilinde ücretli izinli sayılması durumu olmamalıdır. Tatile ihtiyacımız olmaktadır ama birçok idareci yaz tatilinde ücret alamayacağı için tatile çıkmak istememektedir. Okul müdürleri yaz tatilinde ücretsiz izin hakkına sahip olmalıdırlar.” (OM8)

“Amirin izin verme hakkının olması.” (OM21)

Mesleki hakları kullanmada problem durumlarına ilişkin çözüm önerileri incelendiğinde “müdür görevlendirmesinde güvenlik hakkı korunmalı” (f=2) alt temasının en yüksek ikinci frekans değerine sahip olduğu görülmektedir.

“Herhangi bir siyasi veya sosyal baskıdan dolayı idarecilik görevi kişinin elinden alınmamalı.” (OM5)

“Önümüzü görebilme adına kadro verilmesi gerekiyor.” (OM23)

Devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile okul müdürlerinin sahip oldukları mesleki haklara ilişkin çözüm önerileri görüşlerinin yer aldığı “sendikalar güçlendirilmeli” (f=1) alt temasının ise bir okul müdürünün görüşü ile en düşük frekans değerine sahip oldukları görülmektedir.

“Öğretmenlere verilen sendika hakkı, dernek değil de gerçek sendika olmalı. Sendikalar hükümetlerden haklarımızı alabilecek güçte olmalı. Sendikanın güçlü olması, hak araması, haklarını sosyal alanda da alması çok önemli. Son olarak biz eğitim ordusunu ne kadar önemsersek ve ekonomik olarak güçlendirirsek öğretmenler de güçlenir.” (OM17)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları mali haklara ilişkin çözüm önerileri incelendiğinde “müdürlerin aylık maaş hakları iyileştirilmeli” (f=4) alt temasının üç okul müdürü görüşü ile temsil edildiği görülmektedir.

“Öğretmenlerin bir müdürden fazla maaş almalarının önü kapatılmalı. Yöneticilerin maaşı yüksek olmalıdır.” (OM5)

“...İkinci bir iş yapma durumunda olmadan mali olarak özlük hakları olarak güçlendirilmelidir. Hayatlarını idam ettirebilmeleri için ikinci bir işe gerek duymayacakları ücret hakları olmalı.” (OM17)

“Ek ders olarak değil maaş olarak ödeme yapılmalı. Hafta sonu görevleri de ayrıca ücretlendirilmelidir.” (OM23)

Devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile okul müdürlerine tanınan eğitim alma hakkına ilişkin çözüm önerileri görüşleri incelendiğinde “okul müdürlerine özel eğitim olanakları verilmeli” (f=3) alt temasının da üç okul müdürü görüşüne sahip olduğu görülmektedir.

“Yöneticilik, mevzuat ile ilgili milli eğitim tarafından okul müdürlerine özel eğitimler verilmeli ve bu eğitimleri alanında uzman kişiler vermeli.” (OM8)

“Soruşturma teknikleri dersinin verilmesi. Öğretim programlarının tüm sınıf seviyelerine göre idarecilere öğretilmesi. Mevzuatla ilgili hizmet içi eğitimlere yöneticilerin alınması.” (OM21)

Devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile okul müdürlerinin sahip olduğu sosyal haklara ilişkin çözüm önerileri görüşleri incelendiğinde “sosyal haklara ilişkin çözüm önerileri” (f=1) alt temasının ise bir okul müdürü görüşü ile temsil edildiği görülmektedir.

“Emeklilik yaşı uzatılmamalı.” (OM8)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları yurt dışında eğitim hakkına ilişkin çözüm önerileri incelendiğinde bir okul müdür görüşü ile “okul müdürlerine özel yurt dışı eğitim imkanı verilmeli” (f=1) alt temasının temsil edildiği görülmektedir.

“...Yurt dışında da farklı eğitim sistemlerini gözlemleyebilmeleri için gezmesi ve görmesi gerekmektedir çünkü ancak bu şekilde daha farklı eğitim sistemlerine tanıklık ederek eğitim yaşantılarını zenginleştirebilmelerine de olanak tanınacaktır.” (OM5)

Tablo 15.1

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Sorumluluklarını Yerine Getirmede Karşılaşılan Problem Durumlarına İlişkin Çözüm Önerileri

Tema	Üst Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Okul Müdürlerinin Sorumluluklarına İlişkin Problem Durumlarına Çözüm Önerileri	Personel İşleri Sorumlulukları Çözüm Önerileri	Eğitim personeli özel eğitimlere tabi tutulmalı	OM1,OM7,OM8,OM10, OM11,OM12,OM23	7	19,4
		Personel performansı ölçümü kriterlerle yapılmalı	OM13,OM15,OM19,OM21	4	11,1
		Okullara yardımcı personel kadrosu verilmeli	OM1,OM7,OM11,OM24	4	11,1
		Müdürlere eğitim personelini seçme yetkisi verilmeli	OM4,OM5,OM9	3	8,4
	Mali İşler Sorumlulukları Çözüm Önerileri	Müdürlere bütçe desteği ve yetkisi verilmeli	OM3,OM7,OM11,OM15, OM22,OM23,OM24	7	19,4
		Okul aile birliği güçlendirilmeli	OM5,OM10	2	5,6
	Okul Geliştirme Sorumlulukları Çözüm Önerileri	Müdürlere proje yetkisi ve desteği verilmeli	OM1,OM3,OM17,OM22	4	11,1
	Öğrenci İşleri Sorumlulukları Çözüm Önerileri	Aileler çocukların eğitimine olumlu destek için eğitilmeli	OM2,OM4,OM10	3	8,3
	Eğitim Öğretim Sorumlulukları Çözüm Önerileri	Eğitim devamlılığı için joker öğretmen uygulaması yapılmalı	OM1	1	2,8
	Fiziksel Ortam Sorumlulukları Çözüm Önerileri	Müdürlere okul onarımında bütçe veya iş temini yapılmalı	OM1	1	2,8
Toplam				36	%100
(N=25)		(*Görüş sıklığını belirtmektedir.) (*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)			

Tablo 15.1 incelendiğinde okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları sorumluluklarını yerine getirirken karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin çözüm önerileri ile oluşan “okul müdürlerinin sorumluluklarına ilişkin problem durumlarına çözüm önerileri” temasının altı üst tema ve toplam on altı tema ile bir araya geldiği görülmektedir. İlk üst tema olan “personel işleri sorumlulukları çözüm önerileri” (f=18) dört alt temayı temsil etmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile yerine getirmeleri gereken sorumluluklarından personel işleri sorumluluklarına ilişkin problem durumları çözüm önerilerinin yer verildiği bu üst temada en yüksek frekans değerine “eğitim personeli özel eğitimlere tabi tutulmalı” (f=7) alt teması, en düşük frekans değerine ise “müdürlere eğitim personeli seçme yetkisi verilmeli” (f=3) alt temasının sahip olduğu görülmektedir. Personel işleri sorumluluklarına ilişkin problem durumu çözüm önerilerine yönelik okul müdürleri görüşleri incelendiğinde en yüksek ikinci frekans değerine ise “okullara yardımcı personel kadrosu verilmeli” (f=4) ve “personel performansı ölçümü kriterlerle yapılmalı” (f=4) alt temalarının sahip oldukları görülmektedir. İkinci üst tema olan “mali işler sorumlulukları çözüm önerileri” (f=9) iki alt tema ile üst temada temsil edilmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları sorumluluklarından mali işler sorumluluklarına ilişkin problem durumları çözüm önerilerinin yer verildiği bu üst temada “müdürlere bütçe desteği ve yetkisi verilmeli” (f=7) alt teması en yüksek frekans değerinde ilk sırada yer alırken “okul aile birliği güçlendirilmeli” (f=2) alt temasının ise en düşük frekans değeri ile son sırada yer aldığı görülmektedir. Üçüncü üst tema olan “okul geliştirme sorumlulukları çözüm önerileri” (f=4) ise bir alt tema ile temsil edilmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları sorumluluklarından okul geliştirme sorumluluklarına ilişkin problem durumları çözüm önerilerinin yer aldığı bu üst temanın ise “müdürlere proje yetkisi ve desteği verilmeli” (f=4) alt teması ile temsil edildiği görülmektedir. Dördüncü üst tema olan “öğrenci işleri sorumlulukları çözüm önerileri” (f=3) ise bir alt temaya sahip olarak sıralamada yer almaktadır. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları sorumluluklarından öğrenci işleri sorumluluklarına ilişkin problem durumlarındaki çözüm önerileri

görüşlerinin yer aldığı bu üst tema “aileler çocukların eğitimine olumlu destek için eğitilmeli” (f=3) alt tema ile temsil edilmektedir. Beşinci üst tema “eğitim öğretim sorumlulukları çözüm önerileri” (f=1) bir alt tema ile temsil edilmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları sorumluluklarından eğitim öğretim sorumluluklarına ilişkin problem durumları çözüm önerileri görüşlerinin yer aldığı bu üst tema “eğitim devamlılığı için joker öğretmen uygulaması yapılmalı” (f=1) alt teması ile temsil edilmektedir. Altıncı üst tema olan “fiziksel ortam sorumlulukları çözüm önerileri” (f=1) bir alt tema ile sıralamada temsil edilmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı sorumluluklarından fiziksel ortam sorumluluklarına ilişkin problem durumları çözüm önerilerinin yer verildiği bu üst tema “müdürlere okul onarımında bütçe veya iş temini yapılmalı” (f=1) alt teması ile temsil edilmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları sorumluluklardan personel işleri sorumluluklarına ilişkin çözüm önerileri görüşleri incelendiğinde “eğitim personeli özel eğitimlere tabi tutulmalı” (f=7) alt teması en yüksek frekans değeri ile önemli bir değere sahip olmaktadır.

“Eğitimde başarısızlığı konuşurken verileri çok iyi görmek gerekir. Biz öğretmenler ile eğitim yapıyoruz. Öğretmelerin hizmet içi eğitimlerle de çok iyi eğitilmesi gerekmektedir.” (OM10)

“Öğretmenlerin; velilerle olan iletişim bozuklukları, verilen emirleri yerine getirmeme durumları, plana uygun ders işlenmemesi, derse geç gelme veya dersten erken çıkma, öğretmenler arası dargınlık ve iletişim bozuklukları, ekip çalışmasına uyum sağlayamama ve öğrencilere karşı yaklaşım gibi önemli hususlarda eğitimi ve yetiştirilmesi gerekliliği.” (OM12)

“Eğitim ve öğretim süreçlerine istenilen katkıyı yapamayan öğretmenin acil olarak hizmet içi eğitime alınması gerekli.” (OM23)

Devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile okul müdürlerinin sahip oldukları personel işleri sorumluluklarına ilişkin çözüm önerilerinde en yüksek ikinci frekans değerine yedi okul müdürünün görüşünü alan “personel performansı ölçümü kriterlerle yapılmalı” (f=4) ve “okullara yardımcı personel kadrosu verilmeli” (f=3) alt temalarının sahip olduğu görülmektedir.

“Gönüllü olanlar çalışıp, gönülsüz olanlar da çalışıyor gibi gözükmelekler. Gerçek performans ölçütlerinin olduğu bir eğitim ve eğitimci anlayışı ile devam etmeliyiz.” (OM15)

“Memur değerlendirme kriterleri güncellenmeli ve de devamlı bu kriterlere göre değerlendirmeler yapılmalıdır.” (OM19)

“Okullara yeterli miktarda ve daimi olarak personel verilmesini sağlamak. Yönetmelik veya kanunlarla personeli koruyucu ciddi önlemler almak.” (OM7)

“Okul müdürlerinin üç-dört yıl süreyle görev yapacakları görev yerlerinde ... sadece akademik olanakların değil personel ve parasal kaynak olanaklarının da sağlanması” (OM11)

Personel işleri sorumluluklarına ilişkin okul müdürlerinin çözüm önerileri incelendiğinde en düşük frekans değerine ise “müdürlere eğitim personelinin seçme yetkisi verilmeli” (f=3) alt temasının sahip olduğu görülmektedir.

“Rize’de gerek idareci ve gerekse öğretmenler açısından nitelikli ve atama usulü ile değil de beceri ve deneyimlere göre özel olarak belirlenen öğretmen kadrosu ile oluşturulan bir okul daha olduğunu düşünüyorum. Okul idarecileri kendi kadrolarını kendileri de belirleyebilmelidir. Ben okulda kendimi bir idareci olarak görüyorum ama tüm kadromla ben birim. Onlara değer veriyorum, onlarla eğitim ile ilgili her alanda beraber olmaya özen gösteriyorum ve sevilen bir idareci olduğum için bunu başardığımı, başarımızın da bu şekilde gerçekleştiğini ve büyüdüğünü düşünüyorum.” (OM4)

“Okul müdürleri belli bir süreyle görevlendirilmelerine karşın, personel seçimi veya personel değişiklik hakkının bulunmaması alışkanlıkların değişmesi ... sürecine geçilmesine engel olmaktadır. Personelin geneli değişim ve yeniliğe kapalı, kalıplaşmış bir davranış ve çalışma alışkanlıkları bulunmaktadır. Okul müdürlerinin performanslarının artması ve yeni hedefler koyabilmesi için personel değişikliği gibi haklarının bulunması gerekir.” (OM9)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları sorumluluklardan mali işler sorumluluklarına ilişkin çözüm önerileri görüşleri incelendiğinde “müdürlere bütçe desteği ve yetkisi verilmeli” (f=7) alt temasının en yüksek frekans değeri ile ilgili üst temada önemle temsil edildiği görülmektedir.

“Maddi anlamda düşündüklerimizle beraber hayal ettiklerimizi yerine getirebileceğimiz olanaklara bolca ihtiyacımız bulunmaktadır. Yerel yönetimler ve sivil toplum örgütleri eğitime ve eğitim kurumlarına destek vererek yükümüzü hafifletebilirler.” (OM3)

“Kurumların %100 bütçeleri olmak zorundadır. Bütçeyi kurumlar okul aile birliği marifeti ile harcamak zorunda kalmalıdır. ‘... sayıda öğrencinin okullara teslim edilmesi söz konusu ama bütçe teslim etmede güvensizlik hissedilmesi çok düşündürücü’ Okullar sürekli harcama yapılan ve yenilenmesi gereken alanlara sahip kurumlardır...” (OM15)

Mali işler sorumluluklarına ilişkin okul müdürlerinin çözüm önerileri görüşleri incelendiğinde iki okul müdürünün görüşü ile en düşük frekans değerine sahip olan “okul aile birliği güçlendirilmeli” (f=2) alt temasının sahip olduğu görülmektedir.

“Okul aile birliği güçlendirilmelidir. İdarecilerin işi sadece eğitim sürecini ve eğitimin unsurlarını yönetmek olmalı, bütçe sıkıntılarını bu süreçte kendilerine dert haline getirmelerine olanak tanınmamalıdır.” (OM5)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları sorumluluklardan okul geliştirme sorumluluklarına ilişkin çözüm önerileri görüşleri incelendiğinde “müdürlere proje yetkisi ve desteği verilmeli” (f=4) alt temasının sahip olduğu frekans değeri ile üst temada önemli değerde ve tek olarak temsil edildiği görülmektedir.

“Üst yöneticilerden bize destek olmalarını ve ayrıca üst yöneticilerden katılım gösterebileceğimiz ve içerisinde yer alarak kendimizi geliştirebileceğimiz projeler yapmaları konusunda beklentilerim var.” (OM3)

“Farklı bakanlıklarla ortak projeler yürütülmesi konusunda planlama yapabilme ve proje planlama yetkimiz yok. Örneğin Gençlik ve Spor Bakanlığı ile kapsamlı projeler kapsamında yaz kampları, doğa sporları gibi aktivite ve projeler düzenleme yetkimiz olabilir. Biz sadece bakanlıklar tarafından düzenlenen farklı etkinliklere katılım sağlayabiliyoruz.” (OM22)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları sorumluluklardan öğrenci işleri sorumlulukları çözüm önerileri görüşleri incelendiğinde “aileler çocukların eğitimine olumlu destek için eğitilmeli”

(f=3) alt temasının da sahip olduğu frekans değeri ile üst temada önemli değerde ve tek olarak temsil edildiği görülmektedir.

“... öğrenciye sahip bir okul olarak; velilerin -burada sadece birtakım velilerden bahsediyorum- çocuklarıyla daha çok ilgilenmesi gerekmektedir. Eğitimin kaliteli bir şekilde gerçekleştirilebilmesi ve akademik başarının devam edebilmesi için bu husus önemli. Velilerin isteğe bağlı veya zorunlu olarak eğitim alabilmelerine olanak tanıyacak veli eğitimleri düzenlenebilir. Çünkü her veli çocuğuna diğer çocuklarla eşit derecede imkan sağlayamamaktadır, her veli kendi imkanları doğrultusunda kendi çocuğuna belirli olanakları sunabilmektedir. Başarı oranımızın yüksek olmasına rağmen öğrencilerimizin hala %30'luk bir bölümü ile ailelerinin daha çok ilgilenmesi gerektiğini ve bu çocukların da kendi eğitimleri için daha çok çaba harcamaları gerektiğini düşünmekteyiz.” (OM2)

“Okul ve veli iş birliğinin geliştirilmesi ve velinin de eğitim konusunda bilinçlenmesi gerekmektedir. Bilinçli velilerin çocukları ile diğer çocuklar arasında büyük oranda farklar olmaktadır.” (OM10)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları sorumluluklardan eğitim öğretim sorumlulukları çözüm önerileri görüşleri incelendiğinde “eğitim devamlılığı için joker öğretmen uygulaması yapılmalı” (f=1) alt temasının ve fiziksel ortam sorumlulukları çözüm önerileri görüşleri incelendiğinde ise “müdürlere okul onarımında bütçe veya iş temini yapılmalı” (f=1) alt temasının bir okul müdürü görüşü ile ilgili üst temada temsil edildikleri görülmektedir.

“Herhangi bir sebeple göreve gelemeyen öğretmenlerimizin yerine joker öğretmenlerin görevlendirilmesinin sağlanarak eğitimde devamlılık sağlanmalıdır. Öğretmenlerimiz, doğum ve ölüm gibi hayati önem taşıyan durumlarda, kendileri hasta olduklarında veya çocukları hasta olduklarında, düğün gibi özel durumlarda izin veya rapor almaktadırlar. Eğitimin tüm çocuklar açısından aynı şekilde devam etmesinin sağlanmasında öğretmenlerin yerine görevlendirilecek öğretmenlerimiz bulunmamaktadır. Ücretli öğretmenlerin görevlendirilmesi ise belirli işlemlerin ardından ve uzun süreçlerde gerçekleşmekte fakat ihtiyacımız niteliğinde gerçekleşmemektedir. Milli Eğitim de joker öğretmen sisteminin uygulanması ile bir telefon ile öğretmeni izinli veya raporlu olan sınıfımızın eğitime devam etmesini

sağlayabileceğiz. Avrupa’da uygulanan bu sistemde deneyimli birçok eğitimci joker öğretmen olarak görevlendiriliyor, ihtiyaç durumunda telefon ile iletişim sağlanarak eğitimcilerin hem mesleki deneyimlerini artırması sağlanıyor hem de çocukların eğitim yaşantılarında eksikliklerin oluşmamasının yanı sıra tecrübeli bir eğitimci ile zengin bir eğitim yaşantısına sahip olabiliyorlar.” (OM1)

“Okulların fiziksel mekan, bakım ve onarımlarının, tadilatlarının Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki “Bakım ve Onarım Teknik Servisleri” ekipleri tarafından gerçekleştirilmesi. Örneğin ÇAYKUR’un bünyesinde barındırdığı teknik servis, bu kuruluşlarda oluşan tüm bakım ve onarımlar ile ilgilenebilecek bir altyapıya sahiptir. Bunun gibi bir teknik servisin belediye veya bakanlık bağlantılı bir yapı ile okullarımız için Milli Eğitim’de var olması, herhangi bir bakım, onarım ve arıza durumunda okulun maddi sorumluluğunu ortadan kaldıracaktır çünkü bu işler için büyük maddi sorumluluk yükleri ortaya çıkmakta ve eğitimin işleyişinde aksaklığın ortaya çıkmasını engelleyerek güvenli ve kaliteli eğitim süreçlerinin gerçekleşmesine imkan tanıyacaktır.” (OM1)

Tablo 15.2

Okul Müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Hakları Kullanma ve Sorumluluklarını Yerine Getirmede Karşılaşılan Problem Durumlarına İlişkin Genel Çözüm Önerileri

Tema	Üst Tema	Alt Tema	Katılımcılar	Frekans (f)*	Yüzde (%)*
Okul Müdürlerinin Hak ve Sorumluluklarına İlişkin Problem Durumlarına Çözüm Önerileri	Okul Müdürlerine Yönelik Çözüm Önerileri	Müdür görevlendirmeleri adaletli ve liyakat esaslı olmalı	OM4,OM11,OM14,OM16, OM19,OM24	6	21,4
		Yöneticilik meslek kanunu çıkarılmalı	OM1,OM5,OM8,OM13, OM18	5	17,8
		Okul müdürlerine değer verilmesi	OM15,OM16,OM18,OM25	4	14,3
		Okul müdürleri hak sorumluluk bilincinde olmalı	OM2,OM4,OM16	3	10,7
		Okul müdürü performans ölçümü yapılmalı	OM5	1	3,6
	Mevzuata Yönelik Çözüm Önerileri	Mevzuattaki sorumluluklar hak ve yetki ile dengelenmeli	OM8,OM11,OM12,OM18, OM20,OM22,OM23,OM24	8	28,6
		Mevzuat içeriği anlaşılır olmalı ve devamlılık sağlamalı	OM14	1	3,6
	Toplam			28	%100
	(N=25)				
	(*Görüş sıklığını belirtmektedir.)				
	(*Kimi okul müdürleri birden fazla görüş bildirmiştir.)				

Tablo 15.2 incelendiğinde okul müdürlerinin 657 sayılı devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları hakları kullanma ve sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin çözüm önerileri ile oluşturulan “okul müdürlerinin hak ve sorumluluklarına ilişkin problem durumlarına çözüm önerileri” temanın iki üst tema ve altı alt temada bir araya geldiği görülmektedir. İlk üst tema olan “okul müdürlerine yönelik çözüm

önerileri” (f=17) beş alt temayı temsil etmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları hak ve sorumluluklar problem durumlarına ilişkin genel çözüm önerilerinin yer verildiği bu üst temada en yüksek frekans değerine “müdür görevlendirmeleri adaletli ve liyakat esaslı olmalı” (f=6) alt temasının sahip olduğu görülmektedir. Okul müdürlerinin hak ve sorumluluklarına ilişkin problem durumları çözüm önerileri temasında “yöneticilik meslek kanunu çıkarılmalı” (f=5) alt temasının en yüksek ikinci sırada yer aldığı görülürken “okul müdürleri hak sorumluluk bilincinde olmalı” (f=4) alt temasının üçüncü “okul müdürlerine değer verilmesi” (f=3) alt temasının ise dördüncü frekans değerinde yer aldığı görülmektedir. Hak ve sorumluluklara ilişkin problem durumu genel çözüm önerilerinin yer verildiği bu üst temada “okul müdürü performans ölçümü yapılmalı” (f=1) alt temasının ise en düşük frekans değerine sahip olduğu görülmektedir. İkinci üst tema olan “mevzuata yönelik çözüm önerileri” (f=8) ise iki alt temayı temsil etmektedir. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları hak ve sorumluluk problem durumlarına ilişkin genel çözüm önerilerinin yer verildiği üst temada en yüksek frekans değerine “mevzuattaki sorumluluklar hak ve yetki ile dengelenmeli” (f=6) alt teması sahip olurken en düşük frekans değerine ise “mevzuat içeriği anlaşılır olmalı ve devamlılık sağlamalı” (f=1) alt temasının sahip olduğu görülmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları hak ve sorumluluklar problem durumlarına ilişkin genel çözüm önerilerinde okul müdürlerine yönelik çözüm önerileri görüşleri incelendiğinde “müdür görevlendirmeleri adaletli ve liyakat esaslı olmalı” (f=6) alt temasının en yüksek frekans değeriyle üst temada önemle temsil edildiği görülmektedir.

“Okul müdürlerinin milli eğitimin içinden işin mutfağından gelen kurullar tarafından atanması.” (OM11)

“Liyakat önemlidir. İş ehline vermelisin. 25 yıllık tecrübem ile; koltuklar geçicidir ama kişilik bakidir. Bazı insanlar gücünü koltuktan alır bazı insanlar ise gücünü kişiliğinden alır. Eğer sen gücünü kişiliğinden alıyorsan aradan yıllar geçtiğinde ve dört yıl sonra görevin bittiğinde selam verenlerin olur ama gücünü koltuğundan alıyorsan selam verenleri olmaz.” (OM14)

Okul müdürlerine yönelik çözüm önerileri görüşlerinde “yöneticilik meslek kanunu çıkarılmalı” (f=5) alt temasının ise en yüksek ikinci frekans değeri ile ilgili üst temada önemle temsil edildikleri görülmektedir.

“Eğitimciler ve yöneticiler için özel kanunlar çıkarılabilir.” (OM1)

“Yöneticilik alanında yöneticilik meslek kanunu çıkarılmalı ve yöneticilik kadrosu için “kadro unvanı hakkı” verilmeli.” (OM13)

Devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile okul müdürlerinin sahip oldukları hak ve sorumluluklara ilişkin problem durumu çözüm önerilerine ilişkin “okul müdürlerine değer verilmesi” (f=4) alt temasının en yüksek üçüncü frekans değerine sahip olduğu görülmektedir.

“Okullar müdürü kadar ise okullara verilen değer kadar okul müdürlerine değer verilsin. Ben sadece değer istiyorum. Bu değer de üstten gelmelidir. Bakan değer verirse halkta değer verir. Saygı gösterilirse insanlar da onun hakkını vermek için çalışır. Yasal mevzuat ve haklarda bunun peşinden gelir zaten. Değer yoksa her şey göstermelik olur.” (OM16)

“Meslek konumumuzun yükseltilmesi. İdarecilik kariyer mesleği statüsüne yükseltilmelidir.” (OM18)

“Benim için önemli olan eğitime, eğitimciye ve biz okul müdürlerine değer verilmesidir. Değer verilirse problem durumu söz konusu dahi olamaz.” (OM25)

Devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile okul müdürlerinin sahip olduğu hak ve sorumluluklarla ilgili yaşanan problem durumlarına ilişkin genel çözüm önerilerinde okul müdürlerine yönelik çözüm önerileri görüşleri incelendiğinde en düşük frekans değerlerine “okul müdürleri hak sorumluluk bilincinde olmalı” (f=3) ile “okul müdürü performans ölçümü yapılmalı” (f=1) alt temalarının sahip olduğu görülmektedir.

“Her alanda hedeflenen başarı düzeyinin oluşmasında hak ve sorumluluk bilincinde olunması önemlidir. Sorumluluklar kadar başarıların da paylaşılması gerekmektedir. İdareciler, yönetmelik ve kanunlarda belirtilen görev, hak ve sorumluluklarının bilincinde olmalıdır. Yöneticilikte özellikle özverili çalışmak esastır ve bir yönetici olarak da yönetmelikler ile ilgili uygulamaları ve alınan kararları yerinde uygulamalar ile gerçekleştirme ile gerçek verim alınır.” (OM2)

“İdarecilik idare etmektir. Yapamayacağın gönlü kırma. Öğretmenler mutlu ise öğrenciler mutludur, öğrenciler mutlu ise aileler mutludur, aileler mutlu ise eğer süper bir okul oldunuz demektir. İdareci olarak biz ne yapabildik, nereden aldık nereye götürdük bilincine sahip olunmalı. Severek yapmalısın işini, sevdiğini yapmıyorsan eğer yaptığını sevmelisin.” (OM16)

“İdarecilik görevi ölçümü veli öğretmen ve öğrenci memnuniyeti ile yapılmalı.” (OM5)

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları hak ve sorumluluklar problem durumlarına ilişkin genel çözüm önerilerinde mevzuata yönelik çözüm önerileri görüşleri incelendiğinde ise “mevzuattaki sorumluluklar hak ve yetki ile dengelenmeli” (f=6) alt temasının en yüksek frekans değerine sahip olarak ilgili üst temada önemle temsil edildiği görülmektedir.

“Tüm sorumlulukların tek bir kişiye yüklenmesi görevlerimiz tam anlamıyla yerine getiremeyecek duruma gelen idarecilerin var olmasını sağlayabilir, sorumluluk hafifletilebilir veya sorumluluklar oranında ücretlendirme yapılabilir veya sorumluluklarını idealist bir şekilde yerine getireceklere idarecilik görevi verilmelidir.” (OM8)

“Genel anlamda bir önerim yok... Ama idarecilerin sorumluluklarının ve yüklerinin çok fazla olması nedeniyle güçlerinin ve yetkilerinin daha fazla artırılabilceğini düşünüyorum.” (OM20)

Devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile okul müdürlerinin sahip olduğu hak ve sorumluluklarla ilgili yaşanan problem durumlarına ilişkin genel çözüm önerilerinde yer alan mevzuata yönelik çözüm önerileri görüşleri incelendiğinde bir okul müdürünün görüşü ile en düşük frekans değerinde “mevzuat içeriği anlaşılır olmalı ve devamlılık sağlamalı” (f=1) alt temasının yer aldığı görülmektedir.

“Çıkarılan yönetmelikler, kanunlar ve tüzüklerin standartları çok iyi belirlenmeli ve bunlar uzun süreli olmalıdır, bir özel duruma göre değişmemeli ve eksiklikleri de tabi ki zamana göre güncellenmelidir.” (OM14)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç Ve Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen tüm bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlara, sonuçlara ilişkin alan yazın incelemesi bulguları ile desteklenen tartışmalara ve tüm bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir. Bu bölümde yer alan sonuç ve tartışmalar, araştırmanın amacı kapsamında dört bölümde ele alınmıştır. Birinci bölümde okul müdürlerinin devlet memurları kanununa göre sahip oldukları mesleki, mali, korunma ve sosyal haklara ve bu haklarını kullanırken karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin sonuç ve tartışma bölümüne yer verilmiştir. İkinci bölümde milli eğitim mevzuatına göre sahip oldukları eğitim alma, kariyer, hizmet içinde yetiştirilme, yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme ve konut hakkı ve bu haklarını kullanırken karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin sonuç ve tartışma bölümü yer almıştır.

Üçüncü bölümde devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı kapsamındaki eğitim öğretim etkinlikleri, öğrenci, personel işleri ve mali işler, fiziksel ortam okul çevre ilişkileri ve okul geliştirme sorumlulukları ile bu sorumluluklarını yerine karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin sonuç ve tartışma bölümüne yer verilmiştir. Dördüncü bölümde ise okul müdürlerinin mevzuata göre sahip oldukları tüm haklarını kullanmada ve sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin çözüm önerilerine ilişkin sonuç ve tartışma bölümü yer almıştır. Bu bölümde yer alan sonuçlar ve tartışmalar, araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen bulgulara yönelik belirlenmiş olan tema, üst tema ve alt temalar çerçevesinde ele alınmıştır.

Okul Müdürlerinin Devlet Memuru Kapsamında Sahip Oldukları Haklara ve Bu Hakları Kullanmada Karşılaşılan Problem Durumu Bulgularına İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma amacının birinci boyutu olan okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamında sahip oldukları mesleki, mali, korunma ve sosyal haklar ve bu hakları kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşlerin incelenmesi ile elde edilen sonuç ve tartışmalara bu bölümde yer verilmiştir.

Devlet memurları kanununa göre sahip oldukları mesleki haklara ilişkin okul müdürleri görüşleri incelendiğinde, dört alt tema üzerinde görüşlerin bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürü görüşleriyle mesleki haklar, “okul müdürlerine özgü olmayan mesleki haklar” (f=18) %42,9, “eğitim hizmeti planlama ve denetim yetkisi hakları” (f=9) %21,4, “izin hakları”, (f=9) %21,4 ve “meslekte ilerleme ve yükselme hakları” (f=6) %14,3 olarak tanımlanmaktadır. Karaman Kepenekçi ve Taşkın (2017:171) ise devlet memurları kanunu kapsamındaki mesleki hakları; güvenlik, hizmet, ilerleme ve yükselme, izin, müracaat şikayet ve dava açma hakkı, sendikaya üye olma, çekilme ve sınıf değiştirme hakları olarak ele almaktadır.

Okul müdürlerinin mesleki haklara ilişkin görüşlerinde en yüksek değere sahip olan “okul müdürlerine özgü olmayan mesleki haklar” (f=18) %42,9 alt teması okul müdürlerinin mesleki hakları; okul müdürlerinin kendilerine sunulmuş bir kadro hakkının olmaması başka bir ifade ile okul müdürlüğü mesleğinin olmamasının neticesinde kendilerine özgü olmayan bir hak olarak tanımladıklarını göstermektedir.

Mesleki hakları kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin okul müdürlerinin görüşleri incelendiğinde, beş alt tema üzerinde görüşlerin toplandığı görülmektedir. Okul müdürleri görüşleri ile mesleki haklardaki problem durumları “mesleki haklarla ilgili problem yaşamadım” (f=11) %32,4, “mesleki hakların okul müdürlerine ve değişen şartlara göre revize edilmemesi” (f=6) “okul müdürlüğünün meslek olarak kabul ve değer görmemesi” (f=6) %17,6, “sorumluluk oranında hak ve yetkinin olmaması” (f=4) “kariyer mevzuatının revize edilmemesi” (f=4) %11,8 ve “sendikaların mesleki hakları korumada işlevsiz olması” (f=3) %8,8 olarak ifade edilmektedir.

Okul müdürlerinin mesleki haklar problem durumlarına ilişkin görüşlerinde en yüksek değerdeki “mesleki haklarla ilgili problem yaşamadım” (f=11) %32,4 alt temasının olması araştırmaya katılan okul müdürlerinin %32,4’ü mesleki haklara ilişkin herhangi bir problem durumu ile karşılaşmadıklarını göstermektedir. Buna karşın %67,60 oranında ise karşılaşılan farklı problem durumlarına ilişkin görüşlere yer verilmektedir. Bu görüşlerde okul müdürlüğü mesleğinin kabul edilmemesinin yansımalarını taşıyan “mesleki hakların okul müdürlerine ve değişen şartlara göre revize edilmemesi” (f=6) %17,6 ve “okul müdürlüğünün meslek olarak kabul ve değer görmemesi” (f=6) %17,6 alt temaları en yüksek değerde yer almaktadır.

Arabacı, Şanlı ve Altun (2015), araştırmalarında, okul müdürlerinin atama ile göreve gelmemeleri ve bir meslek olarak kabul edilmemeleri durumunu tehdit unsuru algıladıklarını, emanet gibi hissettiklerini ve değerli hissetmediklerini bu nedenle ise görevlerinde sürekli kaygı taşıdıklarını belirtmiştir. Bu durumun okul müdürlerinin mesleki haklara ilişkin görüşlerini etkilediği ve en yüksek değerdeki problem durumlarının da temel açıklayıcısı olduğu görülmektedir.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ile sahip oldukları mali haklara ilişkin görüşleri incelendiğinde, dört alt temada görüşlerin bir araya toplandıkları görülmektedir. Okul müdürlerinin görüşleri ile mali haklar, “öğretmenlerle eş değer maaş hakkı” (f=25) ve “ek ders ayrıcalığı hakkı” (f=25) %45,5, “yolluk hakkı” (f=3) %5,4, “eğitim öğretim tazminatı hakkı” (f=2) %3,6 olarak tanımlanmaktadır. Karaman Kepenekçi ve Taşkın ise (2017:178-183), devlet memurları kanununa göre mali hakları; maaş ve ders görevi ücreti hakkı, yolluk, eğitim öğretim tazminatı, emekli maaşı ile ikramiyesi, dul ve yetim aylığı ve yabancı dil tazminatı hakları olarak ele almaktadır.

Mali haklara ilişkin okul müdürü görüşlerinde en yüksek değere sahip olan “öğretmenlerle eş değer maaş hakkı” (f=25) “ek ders ayrıcalığı hakkı” (f=25) %45,5 alt teması okul müdürlerinin mali hakları; okul müdürlüğü görevini yerine getirmelerinin neticesinde verilen bir ek ders ayrıcalığı olarak ve okul müdürlüğü mesleğinin kabul edilmemesi ile bir öğretmen olarak sahip oldukları herhangi bir özel hak durumu içermeyen hak olarak tanımladıklarını göstermektedir.

Okul müdürlerinin mali hakları kullanmada karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, beş alt tema üzerinde görüşlerin bir

araya geldiği görülmektedir. Okul müdürleri görüşleri ile mali haklardaki problem durumları, “okul müdürlerine özgü bir maaşın olmaması” (f=10) %32,3, “mali haklarla ilgili problem yaşamadım” (f=8) ve “okul müdürlerinin yüksek maaş almaması” (f=8) %25,8, “öğretmenlerin okul müdürlerinden fazla maaş alması” (f=4) %12,9 ve “özel ödemelerin zamanında yapılmaması” (f=1) %3,2 olarak ifade edilmektedir.

Mali haklar problem durumlarına ilişkin okul müdürlerinin görüşlerinde en yüksek değerdeki “okul müdürlerine özgü bir maaşın olmaması” (f=10) %32,3 alt temasının olması okul müdürlerinin okul müdürlüğü mesleği ile bir okul müdürü maaşı hakkının kendilerine verilmesi beklentisinde olduklarını göstermektedir. Bunun yanı sıra mali haklarda herhangi bir problem durumu ile karşılaşmadığının belirtildiği “mali haklarla ilgili problem yaşamadım” (f=8) %2,8 alt teması ile mali hakların geliştirilebilir ve özelleştirilebilir olması temennisinin ifade edildiği “okul müdürlerinin yüksek maaş almaması” (f=8) %25,8 alt temaları önemli değerlerde yer almaktadır.

Karaman Kepenekçi ve Taşkın (2017: 225) okul müdürlerinin maaşlarında ek ders ayrıcalığında ders yükü sorumluluğunun olduğunu belirtmektedir. Okul müdürlüğü uzmanlık gerektiren bir meslek olarak ikinci bir görev olarak yerine getirilmekte maaşın yükselmesi için verilecek ek ders için ders yükü sorumluluğu verilmektedir. Bu bilgilerin ışığında okul müdürlerinin temennileri ışığında ek ders ayrıcalığının ve ders yükü sorumluluğunun olmadığı bir okul müdürü maaşının olması gerekliliği sonucu ortaya çıkarılmaktadır.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanununa göre sahip olduğu korunma haklarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, üç alt temada görüşler birleşmektedir. Okul müdürlerinin görüşleri ile korunma hakları; “okul müdürlerine özgü olmayan korunma hakları” (f=20) %54,1, “güvenli okul ve güvenlik hakları” (f=10) %27,0 ve “isnat ve iftiralara karşı korunma hakkı” (f=7) %18,9 olarak tanımlanmaktadır. Karaman Kepenekçi ve Taşkın ise (2017:183), devlet memuru kanununu korunma haklarını; isnat ve iftiralar karşı korunma ve özlük dosyası hakkı olarak ele almaktadır.

Okul müdürlerinin korunma haklarına ilişkin görüşlerinde en yüksek değere sahip olan “okul müdürlerine özgü olmayan korunma hakları” (f=20) %54,1 alt

teması okul müdürlerinin korunma haklarını; okul müdürü mesleğinin olmamasının neticesinde kendilerine özgü olarak sunulmayan bir hak olarak tanımladıklarını göstermektedir. Demirel (2011), milli eğitim örgütündeki yönetici, müfettiş ve öğretmen görüşleri ile okul yönetimi sorunlarını incelediği araştırmasında okul müdürlerinin, sivil toplum örgütleri ve feodal zihniyete sahip yerel güç odaklarının etkisine karşı da korunmaları gerektiğini belirtmektedir.

Okul müdürlerinin korunma haklarını kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, dört alt tema üzerinde görüşlerin birleştiği görülmektedir. Okul müdürlerinin görüşleri ile korunma haklarına ilişkin problem durumları, “korunma hakları ile ilgili problem yaşamadım” (f=10) %34,5 ve “okul müdürlerine özgü korunma haklarının olmaması” (f=10) %34,5, “asılsız şikayetlerle adli süreçlere başvurulması” (f=6) %20,7 ve “okul müdürlerine isnat, iftira, sözlü şiddet ve tehditte bulunulması” (f=3) %10,3 olarak ifade edilmektedir.

Korunma hakları problem durumları okul müdürü görüşlerinde en yüksek değerdeki, korunma hakkı ile ilgili bir problem durumu ile karşılaşılmadığının belirtildiği “korunma hakları ile ilgili problem yaşamadım” (f=10) %34,5 alt teması ile okul müdürü mesleğinin olmamasının neticesinde okul müdürlerine özgü bir hak olmadığının ifade edildiği “okul müdürlerine özgü korunma haklarının olmaması” (f=10) %34,5 alt temaları eşit ve önemli değerde yer almaktadır.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanununa göre oldukları sosyal haklara ilişkin görüşleri incelendiğinde, altı alt temada tüm görüşlerin bir araya toplandığı görülmektedir. Okul müdürlerinin görüşleri ile sosyal haklar; “okul müdürlerine özgü olmayan sosyal hakları” (f=15) %40,6, “sosyal tesislerden yararlanma hakkı” (f=11) %29,7, “aile yardımı hakkı” (f=3) 13,5, “sağlık ödenekleri hakkı” (f=2) %5,4 ve “konut kredisi yardımı hakkı” (f=1) %2,7 olarak tanımlanmaktadır. Karaman Kepenekçi ve Taşkın ise (2017:184), devlet memurları kanununu ile sosyal hakları; emeklilik, aile yardımı ödeneği, sosyal tesis ihtiyaçlarının karşılanması, konut kredisi ve konut edinme hakkı, doğum ve ölüm yardımı ödeneği hakları olarak ele almaktadır.

Sosyal haklara ilişkin okul müdürleri görüşlerinde en yüksek değere sahip olan “okul müdürlerine özgü olmayan sosyal hakları” (f=15) %40,6 alt teması okul müdürlerinin sosyal hakları; okul müdürlerinin kendilerine sunulmuş bir kadro

hakkı ile okul müdürlüğü mesleğinin olmamasının neticesinde kendilerine özgü sunulmayan bir hak olarak tanımladıklarını göstermektedir.

Okul müdürlerinin sosyal haklarını kullanırken karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşler incelendiğinde, dört alt tema üzerinde görüşlerin bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin görüşleri ile sosyal haklarına ilişkin problem durumları, “okul müdürü statüsüne özgü sosyal hakların olmaması” (f=13) %46,4, “sosyal tesislerden yararlanılamaması” (f=7) %25,0, “sosyal haklarla ilgili problem yaşamadım” (f=5) %17,9 ve “emeklilik süresi ve maaşında iyileştirme yapılmaması” (f=3) %10,7 olarak ifade edilmektedir.

Sosyal haklar problem durumlarına ilişkin okul müdürleri görüşlerinde en yüksek değere sahip olan, “okul müdürü statüsüne özgü sosyal hakların olmaması” (f=13) %46,4 alt teması ile okul müdürlerinin bir meslek ve statüye sahip olmaması neticesinde kendilerine özgü bir hak olmadığının ifade edildiği alt teması önemli değerde yer almaktadır. Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamına göre sahip oldukları mesleki, mali, korunma ve sosyal haklar incelendiğinde öncelikle bu konu alanında alan yazında bu araştırmayı destekleyebilecek kapsamda ve yeterli sayı ile içerikte çalışma yapılmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Türk Eğitim Derneği Düşünce Kuruluşu [TEDMEM] (2018: 16), eğitimde 2023 vizyonu ve misyonu kapsamında hazırladığı öğretmenlik meslek kanunu öneri metninde, okul müdürlerine yönelik önemli hususlara da yer vermiştir. Okul müdürlerinin özel eğitimlerle yetiştirilmesi, atanması hususlarında genel bir düzenleme çerçevesinin gerektiğinin belirtildiği bu metinde eğitim, liyakat, adalet ve eşitliği esas alan bir sistem kurulmasının gerektiği de belirtilmektedir. Öğretmenlik mesleği temeli üzerine inşa edilen profesyonel ve iş güvencesi olan bir meslek olarak kabul edilecek okul müdürlüğü ve yöneticiliği mesleği sürekli bir görev olarak sunulabilecektir. Tüm bu bilgilerin ışığında okul müdürlerinin hak bilinçleri ile hak kullanımlarının artmasında ve haklara ilişkin problem durumlarının azalmasında okul müdürlüğü mesleğinin kabulü büyük önem arz ettiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile Sahip Oldukları Haklara ve Bu Hakları Kullanmada Karşılaşılan Problem Durumu Bulgularına İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma amacının ikinci boyutu olan okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim alma, kariyer hakkı, hizmet içinde yetiştirilme, yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme ve konut hakkı ile bu hakları kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşlerin incelenmesi ile elde edilen sonuç ve tartışmalara bu bölümde yer verilmiştir.

Milli eğitim mevzuatına göre sahip oldukları eğitim alma hakkına ilişkin okul müdürleri görüşleri incelendiğinde, dört alt tema üzerinde görüşlerin bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürü görüşleriyle eğitim alma hakkı, “kurs ve seminerlere katılma hakkı” (f=22) %50,0, “lisansüstü eğitim alma hakkı” (f=13) %29,6, “mesleki gelişimi sağlama hakkı” (f=6) %13,6 ve “özel eğitimler alma hakkı” (f=3) %6,8 olarak tanımlanmaktadır.

Okul müdürlerinin eğitim alma hakkına ilişkin görüşlerinde en yüksek değerlerde olan “okul müdürlerine özgü olmayan mesleki haklar” (f=18) %42,9 alt teması okul müdürlerinin eğitim hakkını, okul müdürü mesleğine sahip olmaması nedeni ile kendilerine özgü olarak sunulmayan ve “kurs ve seminerlere katılma hakkı” (f=22) alt teması ile ise milli eğitim bakanlığı başta olmak üzere çeşitli bakanlıklar, eğitimle ilgili kurum kuruluşlar ile eğitimde örnek uygulamalara sahip değerli kişiler tarafından düzenlenen kurs ve seminerlere katılabilme hakkı olarak tanımladıklarını göstermektedir.

Gümüş (2012), tarafından gerçekleştirilen araştırmanın verilerine göre okul müdürlerinin, müdürlük görevine hazırlayıcı, profesyonelce sağlanan spesifik bir yöneticilik eğitimi almadıkları ve hizmet içi eğitim kurs ve seminerleri ile mesleki eğitim ve mesleki gelişimlerine katkı sağladıkları bulgusuna ulaşmıştır. Bolelli (2017: 123) ise, okul müdürlerinin uzmanlık gerektiren bir meslek gücüne sahip olabilmek ve bu güçlerini koruyabilmek için, sürekli eğitimler alması ve bilimsel araştırmalar yapması gerektiğini belirtmektedir.

Eğitim alma haklarını kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin okul müdürleri görüşlerinin altı alt tema üzerinde bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürleri görüşleri ile eğitim alma hakkındaki problem durumları “eğitim

alma hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=9) %32,4, “mesleki gelişim eğitimlerinin profesyonel yapılmaması” (f=6) %21,4, “lisansüstü eğitim şartlarının iyileştirilmemesi” (f=5) ve “sorumlulukların eğitime ayıracak vakti sınırlaması” (f=5) %17,9, “yüksek eğitilmiş bireylere değer verilmemesi” (f=2) %7,1, “eğitimler için izin alınmaması” (f=1) %3,6 olarak ifade edilmektedir.

Okul müdürlerinin eğitim alma hakkını kullanmada yaşanan problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, eğitim alma hakkına ilişkin herhangi bir problem durumu ile karşılaşmadığının ifade edildiği “eğitim alma hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=9) %32,4 alt teması en yüksek değere sahiptir. Okul müdürlerinin katıldığı eğitimlerin profesyonel nitelikte ve uzman kişiler tarafından gerçekleştirilmesi gerekliliğinin yer verilmiş olduğu “mesleki gelişim eğitimlerinin profesyonel yapılmaması” (f=6) %21,4 alt temasının da önemli bir değerde yer aldığı görülmektedir.

Peker (2010: 8), eğitimlerin bir eğitim kurumunun içerisinde veya bir eğitim kurumunu dışında gerçekleştirilebileceğini, buradaki en önemli unsurun eğitimlerin üniversitelerde ve enstitülerde görev yapmaktan olan akademisyen veya ilgili alan uzmanları tarafından gerçekleştirilmesi gerekliliği olduğunu belirtmektedir.

Milli eğitim mevzuatı ile okul müdürlerinin sahip oldukları kariyer hakkına ilişkin okul müdürleri görüşleri incelendiğinde, dört alt tema üzerinde görüşlerin bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürü görüşleriyle kariyer hakkı, “mesleki kariyerle okul müdürlüğü görevi hakkı” (f=25) %59,5, “akademik eğitimle kariyer hakkı” (f=9) %21,4, “sınav ve mülakatla mesleki yükselme hakkı” (f=7) %16,7 ve “uzman öğretmen unvanı hakkı” (f=1) %2,4 olarak tanımlanmaktadır.

Okul müdürlerinin kariyer hakkı görüşlerinde en yüksek değerde olan “mesleki kariyerle okul müdürlüğü görevi hakkı” (f=25) %59,5 alt teması okul müdürlerinin kariyer hakkını, bir öğretmen olarak kendilerine sunulan “uzman” ve “başöğretmen” kariyer planlaması dışında kalan ve bir kariyer olarak görülmeyen okul müdürlüğünde görev hakkı olarak tanımladıklarını göstermektedir. Giray (2018), eğitim yönetimi alanı uzmanlarının görüşlerinin incelemesi sonucunda, okul müdürlüğünün meslek olamamasında ek görev olması ile kariyer de belirsizlik sorunlarının olduğu, okulu müdürü atama kriterlerinin ise deneyim, lisansüstü eğitim, aynı kurumda geçirilen zaman ve kariyer basamaklarının çerçevesi ile

belirlenmesi gerektiği sonucuna varmıştır. Bu durum okul müdürlerinin kariyer statüsüne ve sürecine dahil edilmediklerinin bir göstergesidir.

Kariyer hakkını kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin okul müdürleri görüşlerinin dört alt tema üzerinde bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürleri görüşleri ile kariyer hakkındaki problem durumları, “kariyer hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=13) %52,0, “mesleki yükselmelerin sınav ve mülakat ile yapılması,” (f=6) %24,0, “çalışma şartlarına uygun akademik kariyer olanağının olması” (f=4) %16,0 ve “kariyer basamakları kanununun revize edilmemesi” (f=2) %8,0 olarak ifade edilmektedir.

Okul müdürlerinin kariyer haklarını kullanırken karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, kariyer hakkına ilişkin herhangi bir problem durumu ile karşılaşmadığının ifade edildiği “kariyer hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=13) %52,0 alt teması en yüksek değere sahiptir. Okul müdürlüğünün bir meslek statüsüne sahip olmamasının kariyer düzenlemelerinde yer alan yasal mevzuat çerçevesinde gerçekleştiriliyor olmasının izlerini taşıyan “kariyer basamakları kanununun revize edilmemesi” (f=2) %8,0 alt teması ise en düşük değere sahip olarak problem durumlarında yer almaktadır.

Özkaya (2013), okul müdürlerinin elli yaş ve yirmi bir yıl üzeri kıdeme sahip olduklarında kariyer heveslerinin daha fazla olduğu, kadınların ise zor ve yorucu olduğunu düşündükleri için okul müdürlüğünü kariyerini tercih etmediği ve eğitim seviyesi arttıkça kariyer için daha fazla mücadele ettiklerini belirtmektedir. Kadın okul müdürlerinin bu kariyeri tercih etmemelerinin ve bu kariyer sürecindeki engellerinin incelendiği araştırmada, kurumsal engellerinin üst yönetimlerden psikolojik yıldırımlar ve kurum içi engellerinin ise kadın öğretmenlerle ilişkilerde ki çeşitli sorunlar şeklinde gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır (Tüzel, 2014). Eğitim kurumu yöneticilerinin seçimi ve yetiştirilmesinde bir model önerisi raporu ile (2019), okul müdürlerinin kariyer ve liyakat perspektifi ile yetiştirilmesi ve belirlenmesi, okul müdürlüğünün mesleki tanımı, görevleri ve sorumluluklarıyla genel yeterliliklerinin belirlenerek yasal güvence altına alınması önerilmektedir.

Milli eğitim mevzuatına göre sahip oldukları hizmet içinde yetiştirilme hakkına ilişkin okul müdürleri görüşleri incelendiğinde, iki alt tema çerçevesinde görüşlerin bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürü görüşleriyle hizmet içinde

yetiştirilme hakkı, “mesleki yeterlilik alanında hizmet içi eğitim hakkı” (f=19) %63,3 ve “il içi ve il dışı hizmet içi eğitim seminerlerine katılma hakkı” (f=11) %36,7 olarak tanımlanmaktadır. Okul müdürlerinin hizmet içinde yetiştirilme hakkına ilişkin görüşlerinde en yüksek değerlerde olan “mesleki yeterlilik alanında hizmet içi eğitim hakkı” (f=19) %63,3 alt teması okul müdürlerinin hizmet içinde yetiştirilme hakkını, okul müdürlerinin öğretmenlik mesleğinin devamı niteliğinde kabul edilen okul müdürü görevinde mesleki anlamdaki bilgi ve tecrübelerini geliştirmelerine olanak tanıyan bir hak olarak tanımladıklarını göstermektedir.

Türkoğlu (2016), yönetim kadrosunda bulunanların mesleki ve kişisel gelişimlerini ve öğrenim düzeylerini artıracak hizmet içi eğitimlere katılmaları için teşvik edilmesi, hizmet içi programlarının içeriklerinin incelenmesi ve eğitimde kalite için en üst kademeden en alt kademeye kadar hizmet içi eğitim faaliyetlerine yönelik olumlu algı oluşması için çalışmalar yapılması gerektiğini belirtmektedir. Kadın ve erkek okul müdürlerinin hizmet içi eğitime yönelik algılarının incelendiği araştırmada ise; eğitim öğretim, eğitim liderliği, personel hizmetleri ile bütçe ve işletme boyutlarında kadın okul müdürlerinin erkek okul müdürlerine göre daha fazla hizmet içi eğitim ihtiyacında oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Ekşi, 2011).

Hizmet içinde yetiştirilme hakkını kullanırken okul müdürleri tarafından yaşanan problem durumlarına ilişkin görüşlerin, dört alt tema üzerinde bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin görüşleri ile hizmet içinde yetiştirilme hakkındaki problem durumları, “hizmet içinde yetiştirilme hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=9) %30,0, “hizmet içi eğitim içeriklerinin nitelikli olmaması” (f=8) %26,7 “hizmet içi eğitime gönüllü katılımın sağlanamaması” (f=7) %23,3, “hizmet içi eğitim olanaklarının yeterli olmaması” (f=6) %20,0 olarak ifade edilmektedir.

Okul müdürlerinin hizmet içinde yetiştirilme haklarını kullanırken karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, hizmet içinde yetiştirilme hakkına ilişkin herhangi bir problem durumu ile karşılaşmadığının ifade edildiği “hizmet içinde yetiştirilme hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=9) %30,0 alt teması en yüksek değere sahiptir. Okul müdürleri için düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerinin mesleki gelişime uygun içerik ve niteliklerle yapılmaması ile ilgili görüşlerin belirtildiği “hizmet içi eğitim içeriklerinin nitelikli olmaması” (f=8) %26,7 alt teması da önemli değere sahip olarak yer almaktadır.

Ekinci ve Yıldırım (2009), hizmet içi eğitim faaliyetleri planlanırken bu faaliyetlerin bireylere yönelik olduğu kadar uygulanan sisteme de yönelik olmasına dikkat edilmesi, hazırlanan eğitim programlarının içeriğinin bu eğitimlere katılacak bireylerin seviyelerine uygun ve ihtiyaçlarına cevap verecek niteliklerde olması gerektiğini belirtmektedir. Baz (2010), okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşleri ile; hizmet içi eğitim programlarının, çeşitli branşlara yönelik açılmadığı, ihtiyaç analizlerinin iyi ve doğru şekilde yapılmadan gerçekleştirildiği bulgusu ile ödenek yetersizliği nedenleriyle yeterli sayıda ve nitelikte gerçekleştirilmediği bulgusuna da ulaştığını belirtmektedir.

Milli eğitim mevzuatına göre sahip oldukları yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkına ilişkin okul müdürleri görüşleri incelendiğinde, üç alt tema çerçevesinde görüşlerin bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürü görüşleriyle yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkı, “yurt içi eğitimleriyle ihtisas artırma hakkı” (f=25) ve “yurt dışı eğitimleriyle ihtisas artırma hakkı” (f=25) %41,7 ile “eğitim projeleri ile yurt dışında ihtisas yapma hakkı” (f=10) %16,6 olarak tanımlanmaktadır.

Okul müdürlerinin yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkına ilişkin görüşlerinde en yüksek değerlerde olan “yurt içi eğitimleriyle ihtisas artırma hakkı” (f=25) ve “yurt dışı eğitimleriyle ihtisas artırma hakkı” (f=25) %41,7 temalarının okul müdürlerinin yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkını, okul müdürlerinin öğretmenlik mesleğinin devamı niteliğinde kabul edilen okul müdürü görevinde mesleki ihtisaslarını artırmak amacı ile yurt içi ve yurt dışında eğitim alma hakkı olarak tanımladıklarını göstermektedir.

Yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkını kullanırken okul müdürleri tarafından yaşanan problem durumlarına ilişkin görüşlerin ise, üç alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin görüşleri ile yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkı problem durumları, “yurt dışı eğitimlerinden yararlanılamaması” (f=14) %58,3, “yurt dışı ihtisaslarında proje ve yabancı dil faktörünün olması” (f=7) %29,2 ve “yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=3) %12,5 olarak ifade edilmektedir.

Okul müdürlerinin yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme haklarını kullanırken karşılaştıkları problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, yurt dışı eğitim

olanaklarının okul müdürlerinin de yararlanabileceği ölçüde sunulmadığının belirtildiği “yurt dışı eğitimlerinden yararlanılamaması” (f=14) %58,3 alt teması en yüksek değere, yurt içinde veya dışında eğitim alma ve yetiştirilme hakkı ile ilgili herhangi bir problem durumu ile karşılaşılmadığının belirtildiği “yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=3) %12,5 alt temasının ise en düşük değere sahip olduğu görülmektedir.

Karaman Kepenekçi ve Taşkın’ın da (2017: 192) belirttikleri üzere, okul müdürleri yurt dışında yetiştirilme hakkını kullanabilmek için sınırlı kontenjanın verildiği belirli meslek dallarında ihtisas yapmış olma, uluslararası kuruluşlar için belirli sürede çalışmış olma, amirinin olumlu görüşünü alma, belirli yaş sınırında olma ve kademe ilerlemesi cezası almamış olma gibi şartları taşıyor olmak gerekmektedir. Bu durum ise okul müdürlerinin yurt dışında yetiştirilme hakkını kullanmalarını engelleyen faktörler arasında çok önemli bir yere sahip olmaktadır. Cevahir (2013) araştırması ile, yurt dışına görevlendirilen erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere oranla daha fazla uyum sorunu yaşadıkları, eğitim seviyesi düşük olan öğretmenlerin yüksek eğitim seviyesine sahip olanlara göre daha fazla uyum sorunu yaşadıkları sonucuna ulaşarak ve bu sorunların temel nedeni olan dil problemi için dil bilgisi seviyesinin bir üst seviyeye çıkarılması önerisinde bulunmaktadır.

Milli eğitim mevzuatına göre okul müdürlerinin sahip oldukları konut hakkına ilişkin okul müdürleri görüşleri incelendiğinde, iki alt tema çerçevesinde görüşlerin bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürü görüşleriyle konut hakkı, “lojman hakkı” (f=25) %50,0 ve “konut hakkından yararlanma durumları” (f=25) %50,0 kapsamında konut hakkından yararlanmayan okul müdürleri (f=24) %48,0 konut hakkından yararlanan okul müdürleri (f=1) %2,0 olarak tanımlanmaktadır.

Okul müdürlerinin konut hakkına ilişkin görüşlerinde en yüksek değeri ise “lojman hakkı” (f=25) %50,0 ve “konut hakkından yararlanma durumları” (f=25) %50,0 alt temaları paylaşmaktadır. Bu alt temaların çerçevesinde okul müdürlerinin konut hakkını; bakanlık tarafından mağduriyet bölgesinde görev yapanlara tanınan lojman hakkı olarak tanımladıklarını ve milli eğitim mevzuatı ile göre sahip olunan haklar arasında kullanılma durumunun en az olduğu hak olarak tanımladıklarını göstermektedir.

Konut hakkını kullanırken okul müdürleri tarafından yaşanan problem durumlarına ilişkin görüşlerin ise, beş alt temada bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin görüşleri ile konut hakkı problem durumları, “konut alma hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=10) %34,5, “konut edinme mali destek hakkının olmaması” (f=8) %27,6, “milli eğitim konutları projelerinin yapılmaması” (f=5) %17,2, “mağduriyet bölgesi dışında lojman hakkının sunulması” (f=4) %13,8 ve “konutların yetersiz olması” (f=2) %6,9 olarak ifade edilmektedir.

Okul müdürlerinin konut hakkındaki problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, konut hakkına ilişkin bir problem durumu ile karşılaşmadığının belirtildiği “konut hakkı ile ilgili problem yaşamadım” (f=10) %34,5 alt temasının en yüksek değere, okul müdürleri için sunulan konut hakkı kapsamındaki konutların az sayıda ve ihtiyacı karşılayamayacak nitelikte olduğunun belirtildiği “konutların yetersiz olması” (f=2) %6,9 alt temasının ise en düşük değere sahip olarak konut hakkı problem durumlarında yer aldığı görülmektedir.

Abdulahimoğulları ve Kale (2013), konut hakkının büyük miktarlarda mali kaynağı gerektirmesinin söz konusu hakkın ikincil nitelikte olması hatta hak olarak görülmemesine neden olduğunu ve konut hakkının yargı yorumu ile yeni anlamlar kazanması, kapsamı, sınırları, yararlanma koşullarının ortaya konması gerekliliğini belirtmektedirler. Konut hakkının yetersiz olmasının ifadesinde ve konut hakkı ile ilgili problem durumunun yaşanmamasında konut hakkının tam olarak sunulmamış olması ve bu hakkın kullanımının olmamasının etkisi bulunmaktadır.

Okul müdürlerinin milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim alma, kariyer, hizmet içinde yetiştirilme, yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme ve konut hakları incelendiğinde öncelikle bu konu alanında alan yazında bu araştırmayı destekleyebilecek kapsamda ve yeterli içeriklerde çalışma yapılmadığı sonucuna ulaşılmaktadır. Karaman Kepenekçi ve Taşkın (2017: 225), öğretmen olarak okul müdürlerinin devlet memurları kanunu kapsamındaki eğitim ve öğretim hizmetleri sınıfında yer aldıklarını belirtmektedir. Bu nedenle okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı kapsamında öğretmenlere tanınan hakların tümüne sahip olmaktadır. Tüm bu bilgilerin ışığında okul müdürlerinin hak bilinçleri ile hak kullanımlarının artmasında ve haklara ilişkin problem durumlarının azalmasında okul müdürlüğü mesleğinin kabulü ve okul müdürlerinin

sorumlulukları oranında haklarla donatılmasının büyük önem arz ettiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Okul müdürleri, kendi hakları ile personelinin de haklarını koruyarak eğitim paydaşlarının potansiyellerinin açığa çıkmasını sağlayacak etik sorumluluklara sahiptir (Knights & O'Leary, 2006). Okullarda etik sorumlulukların ve değerlerin yükseltilmesi ise, hak ve sorumluluk kavramlarıyla ilişkilidir. Çünkü kendi hakları ve sorumlulukları ile paydaşların da hak ve sorumluluklarını gözetten okul müdürü evrensel insan haklarını destekleyecektir (Comerford, Paolucci-Whitcomb & Rude, 2005). Bu bilgiler ise okul müdürlerinin sorumluluk oranında haklar ile donatılması gerekliliği ortaya çıkarmaktadır. Hiç yetkisi hakları olmayan okul müdürlerinin önüne eğitim sistemin tüm problemleri gelebilmekte ve bu durumda ise okul müdürleri de haklı olarak sorumluluktan kaçınmaya veya haklarına yönelik olumsuz bir algı geliştirmeye başlamaktadırlar (Bursalıoğlu, 2013).

Okul müdürleri haklarına yönelik olumsuz algıları kendilerine sunulmuş özel meslek statüsünün kazandırmış olacağı haklar ile yıkabilecektir. Bu araştırma bulgularında görüldüğü üzere okul müdürleri öncelikle değer görmek istediklerini belirtmekte ve bu değer görmenin ise temelinde okul müdürü mesleğinin kabulü yer almaktadır. Mesleğin kabul edilmesi ile haklar alanında ki farkındalık oranı ile hakları kullanma oranı ve problem durumlarını bilimsel ve hukuksal yollarla çözüme kavuşturma oranı eğitim yönetiminde arzu edilen seviyeye gelebilecektir.

Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ve Devlet Memurları Kanunu ile Sahip Oldukları Sorumluluklara ve Bu Sorumlulukları Yerine Getirirken Karşılaşılan Problem Durumu Bulgularına İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma amacının üçüncü boyutu olan okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları eğitim öğretim etkinlikleri, öğrenci ve personel işleri ile mali işler, fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri ve okul geliştirme sorumlulukları ile bu sorumlulukları yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşlerin incelenmesi ile elde edilen sonuç ve tartışmalara bu bölümde yer verilmiştir.

Milli eğitim mevzuatı ve devlet memurları kanununa göre sahip oldukları eğitim öğretim etkinlikleri sorumluluklarına ilişkin okul müdürlerinin görüşleri incelendiğinde, beş alt tema üzerinde görüşlerin bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürü görüşleriyle eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları, “eğitim öğretim etkinliklerinin yönetimi ve planlaması” (f=25) %52,0, “eğitim paydaşları ile iş birliği yapılması” (f=11) %22,9, “eğitim öğretim etkinliklerine kaynak sağlanması” (f=4) %12,5, “eğitim öğretim etkinlikleri denetiminin yapılması” (f=3) %6,3 ve “ders içi ve dışı etkinliklerde güvenlik tedbiri alınması” (f=3) %6,3 olarak tanımlanmaktadır.

Okul müdürlerinin eğitim ve öğretim etkinlikleri sorumluluklarına ilişkin görüşlerinde en yüksek değerlerde olan, “eğitim öğretim etkinliklerinin yönetimi ve planlaması” (f=25) %52,0, alt teması okul müdürlerinin eğitim öğretim etkinlikleri sorumluluklarını, eğitim yönetimi ve eğitim programlarının planlanması sürecinde yer verilen sorumluluklar olarak tanımladıklarını göstermektedir. Eğitim öğretim etkinliklerindeki ilgili güvenlik tedbirlerinin alınmasına yönelik sorumlulukların belirtildiği “ders içi ve dışı etkinliklerde güvenlik tedbiri alınması” (f=3) %6,3 ve eğitim öğretim etkinlikleri sürecinin yönetim ilkelerine göre gerçekleştirilmesinin kontrol edilmesi ve değerlendirilmesinin gerekliliğinin belirtildiği “eğitim öğretim etkinlikleri denetiminin yapılması” (f=3) %6,3 alt temaları ise okul müdürlerinin eğitim ve öğretim etkinlikleri sorumluluklarının arasında en düşük değerde yer alan tanımlamalarıdır.

Eurydice (2013), okul müdürlerinin eğitim öğretim etkinliklerinin işleyişi, yasalar ile ulusal eğitim politikasına uygun eğitim öğretim programlarının ve ölçme değerlendirme yöntemlerinin uygulanmasından birinci derecede sorumlu olduğunu belirtmektedir. Özyurt ise (2010), okul müdürlerinin eğitim öğretim sorumlulukları boyutuna yönelik görüşleri incelediği araştırmasında, okul müdürlerinin birinci sırada okulda yapılan törenlerin yönetmelik hükümlerine göre gerçekleşmesini sağlama, dördüncü sırada eğitim planlamasında ve diğer çalışmalarda öğretmenlere rehberlik etme ve altıncı sırada öğretmenlerin planlarını uygulama durumlarının denetlenmesi sorumluluklarında yeterli hissettikleri bulgusuna ulaşmaktadır. Bu bulgularla okul müdürlerinin eğitim ve öğretimde denetim ve planlama sorumluluk alanlarında ortak değerlerde sayılabilecek görüşlerde olduğu kanısına varılabilir.

Eğitim öğretim etkinlikleri sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin okul müdürleri görüşlerinin ise altı alt tema üzerinde bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin görüşleri ile eğitim öğretim etkinlikleri sorumluluklarındaki problem durumları, “eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=9) %30,0, “eğitim öğretimde müdür sorumluluklarının fazla olması” (f=7) %23,3, “eğitim paydaşlarıyla uyumlu iş birliği sağlanamaması” (f=6) %20,0, “sorumluluk alanında hak ve yetki dengesinin olmaması” (f=4) %13,3, “eğitim öğretim denetiminin yapılamaması” (f=2) ve “özel eğitim öğretim etkinliklerine fon ayrılmaması” (f=2) %6,7 olarak ifade edilmektedir.

Okul müdürlerinin eğitim öğretim etkinlikleri sorumluluklarını yerine getirmede yaşanan problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, eğitim öğretim etkinlikleri sorumluluklarına ilişkin herhangi bir problem durumu ile karşılaşılmadığının ifade edildiği “eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=9) %30,0 alt teması en yüksek değere sahiptir. Okul müdürlerinin eğitim yönetim kapsamında kendilerine sunulmuş olan görev ve sorumluluklarının fazla ve bu sorumluluklarla gelen yüklerinin ise ağır olduğunun ifade edildiği “eğitim öğretimde müdür sorumluluklarının fazla olması” (f=7) %23,3, alt teması önemli bir değerde yer aldığı görülmektedir.

Eğitim öğretim etkinliklerinden birinci derecede sorumlu okul müdürleri ile gerçekleştirdiği araştırmasında Cereci (2016); okul müdürlerinin ders dışı eğitici, sosyal ve kültürel ile sportif etkinliklerin düzenli yürütülmesini sağlarken çok sık sorun yaşadığı, eğitim öğretim denetimi sorumlulukları yerine getirirken ise az sorun yaşadığı bulgusuna ulaşmıştır. Okul müdürlerinin kıdemi arttıkça, eğitim ve öğretimin planlanmasına ilişkin sorumlulukları yerine getirirken daha az sorun yaşadığı, yönetim alanında lisansüstü eğitimi okul müdürlerinin yönetim eğitimi olmayanlara göre ders içi ve ders dışı etkinliklere yönelik sorumluluklarını yerine getirirken daha az sorun yaşadığı bulgusunun önemli bulgular arasında yer aldığı görülmektedir. Bu araştırma bulguları ile okul müdürlerinin görev yaptıkları kurum işleyişi çerçevesinde sorumluluk algısının farklılaşabileceği kanısına varılmaktadır.

Aslan, Koşar ve Sezgin (2013), okul müdürlerinin resmi görevleri ve eğitim-öğretim faaliyetleri dışında birçok görevle ilgilendikleri ve bu görevlerin

çok uzun zaman aldığı bulgusuna ulaştığını belirtmekte ve okul müdürlerin görev tanımlarının daha açık hale getirilmesi önerisinde bulunmaktadır. Keser de (2007), okul müdürlerinin yetki ve sorumluluklarını kullanma becerilerini incelediği bir araştırmasında, okul müdürleri tarafından en fazla dile getirilen sorunların başında yetkilerinden daha fazla sorumluluk taşımak zorunda kalmalarının yer aldığını belirtmektedir. Bu bulgular ise okul müdürlerinin sorumluluklarının fazla olduğu desteklenmektedir.

Milli eğitim mevzuatı ve devlet memurları kanununa göre sahip oldukları öğrenci ve personel işleri ile mali işler sorumluluklarını okul müdürlerinin; “mali işler sorumlulukları” (f=38), “personel işleri sorumlulukları” (f=32), öğrenci işleri sorumlulukları” (f=33) temalarında yer alan görüşler ile tanımlamaktadır. Mali işler sorumlulukları okul müdürleri tarafından “okul bütçesi işlerinin yönetilmesi ve yürütülmesi” (f=25) %24,3 ve “okulun mali kaynaklarla desteklenmesi” (f=13) %12,6 olarak belirtilmektedir. Öğrenci işleri sorumlulukları “öğrencilere akademik gelişim hizmeti sağlanması” (f=23) %22,3, “öğrencilerin eğitim şartlarının iyileştirilmesi” (f=5) ve “öğrencilerin sağlık, güvenlik hizmetlerinin yürütülmesi” (f=5) %4,8 olarak tanımlanmaktadır. Personel işleri sorumlulukları ise “personel görev sorumlulukları bildirim ve takip edilmesi” (f=12) %11,7, “personelin mesleki açıdan geliştirilmesi” (f=8) %7,8 ve “personelin pozitif okul ikliminde motive edilmesi” (p=8) %7,8 ile “personelin denetimlerinin yapılması” (f=4) %3,9 sorumlulukları ile ifade edilmektedir.

Okul müdürlerinin öğrenci ve personel işleri ile mali işler sorumluluklarına ilişkin görüşlerinde mali işler sorumluluklarında “okul bütçesi işlerinin yönetilmesi ve yürütülmesi” (f=25) %24,3, öğrenci işleri sorumluluklarında “öğrencilere akademik gelişim hizmeti sağlanması” (f=23) %22,3 değeri ile personel işleri sorumluluklarında ise “personel görev sorumlulukları bildirim ve takip edilmesi” (f=12) %11,7 görüşleri en yüksek değerlere sahip olmaktadır. Bu durum okul müdürlerinin mali işler sorumluluklarını “okul bütçesi işlerinin yönetilmesi ve yürütülmesi” (f=25) %24,3 alt teması ile eğitim kurumlarının işleyebilmesi için yapılacak tüm harcamaların yer aldığı maddi kaynak planı olan bütçe işlemlerine ilişkin sorumluluklar olarak tanımladıklarını göstermektedir. Öğrenci işleri ile ilgili sorumluluklar “öğrencilere akademik gelişim hizmeti sağlanması” (f=23) %22,3 alt

teması ile eğitimden birinci derecede etkilenen öğrencilerin gelişimlerinin en üst seviyeye çıkarılmasına olanak sağlayacak akademik olanaklarının sunulması olarak tanımlanmaktadır. Personel işleri sorumlulukları ise okul müdürlerinin “personel görev sorumlulukları bildirim ve takip edilmesi” (f=12) %11,7 alt temasındaki görüşleriyle eğitim kurumunda ki öğretmenlerin okulun vizyonu ve misyonu kapsamında belirlenen eğitimle ilgili sorumlulukları kapsamında, görevlerini gerçekleştirmeleri için görevlerinin tebliğ edilmesi ve görev takibinin yapılması olarak tanımlanmaktadır.

Povich (2008), okul müdürünün eğitim öğretim programının oluşturulması sürecinde öğrencilerin akademik başarılarını ve sosyal gelişimlerini destekleyecek kaynaklar ile programları seçmelerinin önemli olduğunu belirtmekte, bu bilgiler ile öğrenci işleri sorumluluklarında temel sorumluluk olarak akademik başarı için eğitim hizmetlerinin sağlanması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Karadağ (2010), okul müdürlerinin yönetim sürecinin temel yapı taşından olan bütçe yönetimi alanındaki yeterliklere sahip olma durumlarını incelediği araştırmasında, okul müdürlerinin bütçe planının oluşturulması aşamasında ve bütçe planı denetlenmesi durumunda zor durumda kalabileceklerini düşünmelerinin bu alanda yeterli bilgi ve deneyime sahip olmadıklarını göstergesi olduğunu belirtmektedir. Cisler ve Bruce ise (2013), okul müdürlerinin sorumluluklarına ilişkin algılarını belirledikleri araştırmalarında, okul müdürlerinin personelleri denetleme ve değerlendirme, destekleyici bir okul iklimi oluşturma sorumluluklarını diğer tüm sorumluluklarından daha önemli gördükleri bulgusuna ulaşarak bu araştırmanın bulgusunu desteklemektedir.

Öğrenci ve personel işleri ile mali işler sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin okul müdürlerinin görüşleri, “personel işleri sorumlulukları problem durumları” (f=27), “mali işler sorumlulukları problem durumları” (f=26) ve “öğrenci işleri sorumlulukları problem durumları” (f=25) temalarında bir araya gelmektedir. Personel işleri sorumlulukları problem durumları “personel işleri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=19) %24,3, “personelin mesleki gelişime istekli olmaması” (f=4) %5,1, “personel görev tanımlarının yenilenmemesi” (f=2) %2,6 ve “personel cezalarında sendikal engeller olması” (f=2) %2,6 alt teması görüşlerini içermektedir. Mali işler sorumlulukları problem durumları “mali işler sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=17)

%21,8 “okula özel bütçe düzenlemesinin olmaması” (f=5) %6,4 ile “okula mali destek vermede olumsuz çevre algısının olması” (f=4) %5,1 alt teması kapsamında yer almaktadır. Öğrenci işleri sorumlulukları problem durumları ise “öğrenci işleri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=23) %29,5 ve “öğrenci işleri sorumluluğuna velilerin destek olmaması” (f=2) %2,6 alt temalarındaki görüşleri içermektedir.

Okul müdürlerinin öğrenci ve personel işleri ile mali işler sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına incelendiğinde, okulun bütçe iş ve işlemlerinin yürütülmesinde, en değerli eğitim paydaşı öğretmenlerle ilgili ve eğitimin yansımalarını ömür boyu zihinlerinde taşıyacak öğrencilerin sorumluluk alanlarından problem ile karşılaşmadığının belirtildiği “mali işler sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=17) %21,8 “personel işleri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=19) %24,3 ve “öğrenci işleri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=23) %29,5 alt temaları önemli değerlerde yer almaktadır.

Okul müdürleri çoğunluk oranda mali sorumluluklarında problem durumları ile karşılaşmadıklarını belirtse de önemli değerde problem durumu görüşü bildiren okul müdürleri de bulunmaktadır. Yakut (2006), mali okul müdürlerinin mali sorumluluklarını da ele aldığı bir araştırmasında milli eğitim bakanlığının okullarına daha fazla kaynak ayırması gerektiğini böylece okul müdürlerinin okulun maddi olanakları, okul binası, fiziki yapısı, donanımı işlerine ayırdıkları tüm zamanı, enerjiyi eğitim ve öğretim işlerinin geliştirilmesi sürecine ayrılabilceğini belirtmektedir. Korkmaz ise (2009), mali sorumluluklar konusunda bakanlığın tüm yetkilerini alt yönetim birimlerine devretmeden yapılandırılması durumunun uygun olabileceği ve mali konularda yerel yönetimlere ve ailelere imkanları ölçüsünde katkı sağlama fırsatı verilebileceği önerisinde bulunarak bu araştırma bulgularını desteklemektedir. Yaşar (2014), okul müdürlerinin personel işleri sorumluluklarına yönelik orta düzeyde kaygı duyduklarını belirtmektedir bu durum personel işleri problem durumlarında önemli değerde problem durumu ile karşılaşılmasının bir nevi açıklaması niteliğinde olmaktadır. Cereci (2016), okul müdürlerinin personel işleri sorumluluklarında, personelin geliştirilmesi sorumluluğunu yerine getirirken daha fazla sorun yaşadığı bulgusuna ulaşması ile bu araştırmanın ilgili bulgularına destek sağlamaktadır.

Öğrenci işleri sorumlulukları problem durumlarına ilişkin okul müdürleri görüşleri incelendiğinde personel ve mali işler sorumluluk alanına göre en az oranda problem durumu ile karşılaşıldığı görülmektedir. Bu durumda eğitim paydaşı olarak öğrencilere ilişkin sorumluluklar okul müdürlerinin daha fazla yetki alanına sahip olması durumun etkili olduğu söylenebilir. Öğrenci işleri sorumluluklarına ilişkin az değerde olması ile önemli görülen problem durumuna ilişkin ise, öğrencilerden kaynaklanan problem durumlarında mevcudun etkili olduğu ve okul-öğrenci-veli iş birliği ile okullardaki eğitim kalitesinin sağlanması ve kendisini okulun bir unsuru olarak gören velinin okula olan bağlılığının artacağı bulgusu önem kazanmaktadır (Meşe, 2009). Aydoğdu, Turan ve Yıldırım (2012) ise, araştırmalarında; eğitim paydaşlarının mutluluğunun sağlanması, öğretmenin sosyal gelişiminin desteklenmesi, öğrencinin sosyal etkinliklere katılımının sağlanması için velinin ikna edilmesi, akademik açıdan ise öğrencinin akademik gelişiminin ve nitelikli ürün ortaya koymasının sağlanması ve velilerle iyi iletişim içinde olunması gerekliliğini belirtmeleri ise bu araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir.

Milli eğitim mevzuatı ve devlet memurları kanununa göre sahip oldukları fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri sorumluluklarına ilişkin okul müdürlerinin görüşleri incelendiğinde, okul müdürleri fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri sorumluluklarını; “fiziksel ortam sorumlulukları” (f=42) ve “okul çevre ilişkileri sorumlulukları” (f=33) temalarında yer alan görüşler ile tanımlamaktadır. Fiziksel ortam sorumlulukları okul müdürleri tarafından “okullarda fiziki ortamın eğitime hazır hale getirilmesi” (f=24) %33,4, “fiziksel ortamda sağlık, güvenlik, temizlik tedbiri alınması” (f=7) %9,7, “okullarda estetik ve sosyal fiziki yeniliklerin yapılması” (f=5) %6,9 ve “okulların fiziki ortamında tadilat ve onarım yapılması” (f=3) %4,2 olarak tanımlanmaktadır. Okul çevre ilişkileri sorumlulukları ise “olumlu çevre ilişkileri kurulması” (f=25) %34,7, “okul ve veli iş birliğinin yapılması” (f=7) %9,7 ile “okul imkanlarının çevreye açılması” (f=1) %1,4 sorumlulukları olarak ifade edilmektedir.

Okul müdürlerinin fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri sorumluluklarına ilişkin görüşlerinde; fiziksel ortam sorumluluklarında tarafından “okullarda fiziki ortamın eğitime hazır hale getirilmesi” (f=24) %33,4 ve okul çevre ilişkileri

sorumluluklarında ise “olumlu çevre ilişkileri kurulması” (f=25) %34,7 görüşleri en yüksek değerlere sahip olmaktadır. Bu durum ise okul müdürlerinin fiziksel ortam sorumluluklarını “okullarda fiziki ortamın eğitime hazır hale getirilmesi” (f=24) alt teması ile eğitim kurumlarının tüm fiziki donanımlarının eğitim öğretim sürecinde verimli ve etkili şekilde kullanılmasının sağlanmasında eğitim içerikleri için fiziki ortamın hazırlanmasına ilişkin sorumluluklar olarak tanımladıklarını göstermektedir. Okul çevre ilişkileri sorumluluklarını ise, “olumlu çevre ilişkileri kurulması” (f=25) %34,7 alt teması ile eğitimin belirlenen hedefler doğrultusunda gerçekleşebilmesi için eğitim paydaşları ve çevre ile olumlu ilişkiler kurulmasına olanak sağlayan sorumluluklar olarak tanımlanmaktadır.

Fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin okul müdürlerinin görüşleri, “fiziksel ortam sorumlulukları problem durumları” (f=28) ve “okul çevre ilişkileri sorumlulukları problem durumları” (f=25) temalarında bir araya gelmektedir. Fiziksel ortam sorumlulukları problem durumları, “okulun fiziki ortamlarının yetersiz olması” (f=11) %20,07, “fiziksel ortam sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=9) %17,0, “fiziksel ortam geliştirilmesinde mali yetersizlik olması” (f=6) %11,3 ve “okul projelerinin nitelikli yapılmaması” (f=2) %3,8 alt teması görüşlerini içermektedir. Okul çevre ilişkileri sorumlulukları problem durumları ise, “okul çevre ilişkileri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=17) %32,1 ve “çevrenin okulla ilgili bilinçsiz ve olumsuz algıya sahip olması” (f=8) %15,1 alt temalarında yer alan görüşleri içermektedir.

Okul müdürlerinin fiziksel ortam sorumluluklarını yerine getirilmesinde karşılaşılan problem durumları incelendiğinde, eğitim kurumu fiziki ortamlarının eğitim etkinliklerine olanak sağlayacak niteliklere ve niceliklere sahip olmadığı ifade edildiği “okulun fiziki ortamlarının yetersiz olması” (f=11) %20,07 ve fiziksel ortamlara yönelik sorumluluk alanlarında problem durumu ile karşılaşılmadığının belirtildiği “fiziksel ortam sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=9) %17,0 alt temaları önemli değerlere sahip olmaktadır. Okul çevre ilişkileri sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumları incelendiğinde ise, eğitimden etkilenen ve eğitimi etkileyen tüm eğitim paydaşları ve çevre ile sağlıklı ve olumlu ilişkilere sahip olmaya ilişkin problem durumu yaşanmamasına

yönelik görüşlerin yer aldığı “okul çevre ilişkileri sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=17) %32,1 alt teması da önemli değerde yer almaktadır.

Gül (2013) gerçekleştirdiği araştırmasında, okul müdürlerinin okul çevre ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik görüşlerini incelemekte ve okul çevre ilişkileri geliştirilmesi algılarının yüksek ve toplumla iş birliği algılarının ise düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bunun gerekçesi olarak ise kararlara katılmayı kendi işlerine müdahale olarak algıladıkları ve iş birliğine yeterince değer vermedikleri ile açıklamaktadır. Bu durumun araştırman problem durumlarında yer alan çevrenin okula karşı olumsuz algı geliştirmesine de neden olabileceği kanısına varılmaktadır. Karslı (2006), bir okulun eğitim ve öğretim görevini yerine getirmesi ve öğretim çalışmalarında verimli ve başarılı olmasında okul ile çevre arasında iyi ve uyumlu ilişkilerin kurulmasının etkili olduğunu belirtmektedir. Okulun çevreyle yakın ve sağlam ilişkiler kurması, çevrenin çeşitli olanaklarından yararlanması, çevredeki sosyal kurumlarla iş birliği yapılması ve çevrenin de gerektiği zamanlarda okulun olanaklarından yararlanmasını çağdaş eğitim yönetiminin gereği olarak görmekte ve çevreyle bağlı olmayan okulu çağdışı müzelik bir okul olarak ifade etmektedir. Bu bulgularla araştırmaya katılan okul müdürlerinin de okul çevre ilişkisine önem vermeleri neticesinde problem durumu ile karşılaşmadıkları kanısına varılmaktadır.

Cerci (2016), okul müdürlerinin fiziksel ortam sorumluluklarına yönelik görüşlerini incelediğinde; fiziksel ortam işleri sorumluluklarının tamamı ile tadilat, tamirat ve temizlik işleri sorumluluklarını kendilerinin sorumlulukları alanı dışında kalması gereken sorumluluklar olarak ifade ettikleri bulgusuna ulaşmaktadır. Yaşar (2014) ise, fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri sorumluluklarını çeşitli boyutlarda ele alarak kaygı durumlarını incelediği araştırmasında, okul müdürlerinin en az kaygıyı okul çevre ilişkilerinin geliştirilmesinde duydukları, en çok kaygıyı ise okul bina ve tesislerin bakım ve onarımında duydukları bulgusuna ulaşmaktadır. Bu bulgularla beraber araştırma bulguları da göstermektedir ki okul ve çevre ilişkileri sorumlulukları, çok özel bir durum olmadıkça okul müdürlerinin gerçekleştirmek istedikleri hedef ilişkiler doğrultusunda bir engel olmadan gerçekleştirilebilmekte fakat fiziksel ortam sorumlulukları ise bürokratik ve maddiyat engelleri aşılmadan gerçekleştirilememektedir. Bu durum ilgili tüm sorumlulukların yerine getirilmesi ve problem durumlarının gerçekleşmesinde önemli yansımalara sahip olmaktadır.

Milli eğitim mevzuatı ve devlet memurları kanununa göre sahip oldukları okul geliştirme sorumluluklarına ilişkin okul müdürlerin görüşleri incelendiğinde, yedi alt tema üzerinde görüşlerin bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürleri okul geliştirme sorumluluklarını; “okul gelişimi projelerinin uygulanması” (f=11) %21,6, “eğitim paydaşı desteğiyle okul gelişiminin sağlanması” (f=9) ve “eğitimin sosyal kültürel sanat spor alanında zenginleşmesi” (f=9) %17,6, “okul gelişim vizyonunun belirlenmesi” (f=6) ve “eğitimde kalite ve başarının artırılması” (f=6) %11,8, “personel ihtiyaç tespiti ve eğitimi yapılması” (f=5) ve “okul gelişim ekibi ve planının oluşturulması” (f=5) %9,8 olarak tanımlamaktadır.

Okul müdürlerinin okul geliştirme sorumluluklarına ilişkin görüşlerinde en yüksek değerlerde olan, “okul gelişimi projelerinin uygulanması” (f=11) %21,6, alt teması ile okul müdürlerinin okul geliştirme sorumluluklarını, okulun vizyonunun doğrultusunda gelişimini istenilen hedefler doğrultusunda gerçekleştirmek için tüm eğitim paydaşlarının katkısı ile gerçekleştirilecek eğitim projelerinin yapılması sorumlulukları olarak tanımladıklarını göstermektedir. Eğitimde istenilen gelişim seviyesine ulaşabilmek için eğitim paydaşlarıyla iş birliği yapılarak desteklerini alma sorumluluğunun belirtildiği “eğitim paydaşı desteğiyle okul gelişiminin sağlanması” (f=9) ve okulun gelişimini sağlamada eğitim öğretim etkinliklerinin içeriklerini sosyal kültürel sanat ve spor etkinlikleri ile çeşitlendirip zenginleştirme sorumluluğunun ifade edildiği “eğitimin sosyal kültürel sanat spor alanında zenginleşmesi” (f=9) %17,6 alt temaları ise okul müdürlerinin okul geliştirme sorumlulukları arasında önemli değerlerde yer alan tanımlamalarıdır.

Kızıldağ (2017), eğitim yönetiminde okul müdürlerinin asıl görevlerinin bir okulu belirli amaçlara uygun olarak yaşatmak ve okulun gelişimini sağlamak olduğunu belirtmektedir. Şişman da (2002), bir okulun etkililiğinin ve gelişiminin temel göstergelerini, okul içi süreçlerin gözden geçirilmesi, eğitim programının değerlendirilmesi, çevre analizi ile okul gelişim planlarının yapılması olarak ifade etmektedir. Yaşar (2014) ise, ülkemizde de son zamanlarda toplam kalite yönetimi anlayışı ile misyon vizyon kavramlarının kullanılmaya başlanması ile okul gelişimi yönetimi ekibi modelinin de okullarda uygulanmaya başlandığını belirtmektedir. Bu bulgular okul gelişimini tam olarak tanımlama, eğitimi zenginleştiren süreçleri içermek, okul gelişim planını ele alma yönleri ile araştırma bulgularını destekleme

niteliklerine sahiptirler. Cereci ise (2016), okul gelişimi sorumluluklarını; okulda sürekli gelişimi ve kaliteyi sağlamak için araştırmalara dayalı iyileştirme projeleri üretme, okulun stratejik plânının hazırlanmasını sağlama, okulun gelişim plânını hazırlama, okulda öğrenen birey ve öğrenen organizasyon felsefesinin yerleşmesini sağlayıcı tedbirler alınması olarak ele almaktadır.

Okul geliştirme sorumluluklarını yerine getirirken karşılaşılan problem durumlarına ilişkin okul müdürleri görüşlerinin ise, dört alt tema üzerinde bir araya geldiği görülmektedir. Okul müdürlerinin görüşleri okul geliştirme sorumlulukları problem durumları, “okul geliştirme sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=12) %42,9, “eğitim paydaşlarının okul gelişimine destek olmaması” (f=9) %32,1, “okul gelişimi için fiziki ve maddi imkanların yetersiz olması” (f=5) %17,9 ve “okul gelişiminde özel projelerinin verimli olmaması” (f=2) %7,1 olarak ifade edilmektedir.

Okul müdürlerinin okul gelişimi sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde, okul geliştirme sorumluluklarına ilişkin herhangi bir problem durumu ile karşılaşılmadığının ifade edildiği “okul gelişimi sorumlulukları ile ilgili problem yaşamadım” (f=12) %42,9 alt teması en yüksek değere sahiptir. Okul müdürlerinin okul gelişiminin istenilen hedefler doğrultusunda gerçekleştirilmesi için eğitim paydaşlarının desteğinin alınması gerekliliğinin ifade edildiği “eğitim paydaşlarının okul gelişimine destek olmaması” (f=9) %32,1 alt temasının da önemli değerde yer aldığı görülmektedir.

Keser (2007), araştırmasında okul müdürlerinin okul gelişimi ile ilgili görevlerinin büyük çoğunluğunu yerine getiremediği sonucuna ulaşmaktadır. Okul gelişimi ile ilgili yaşanan problem durumunun çözümü için ise eğitim ve yönetim konuları ile ilgili hazır kalıp bilgilerde uzak, uygulamalı ve uzman kişiler tarafından verilen eğitim kurslarının düzenlenmesi önerisinde bulunmaktadır. Bu araştırmanın bulgularının aksine okul gelişimi sorumlulukları ile ilgili sıklıkla problem durumu yaşantılarının yer aldığı araştırma bulguları da bulunmaktadır. Cereci (2016), okul müdürlerinin okul gelişimi sorumluluklarını yerine getirirken yaşadıkları sorunları da ele aldığı araştırmasında ise, okul müdürlerinin stratejik planı ve gelişim planlarının hazırlanması sorumluluklarını, en sık sorun yaşanan okul gelişim sorumluluk alanı olarak belirtmektedir. Koç (2015) gerçekleştirdiği çalışmada,

okul müdürlerinin stratejik plan hazırlama sürecinde öğretmen desteğinin olmaması ile bu planlamanın çok uzun zaman alması sorunlarının sıklıkla yaşandığını belirterek benzer bir sonuca ulaşmaktadır.

Okul Müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ve Devlet Memurları Kanunu ile Sahip Oldukları Hakları Kullanmada ve Sorumlulukları Yerine Getirmede Karşılaşılan Problem Durumu Çözüm Önerileri Bulgularına İlişkin Sonuçlar ve Tartışma

Araştırma amacının dördüncü boyutu olan ve okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları hakları kullanmada ve sorumlulukları yerine getirmede karşılaşılan problem durumu çözüm önerileri ile elde edilen sonuç ve tartışmalara bu bölümde yer verilmiştir. Bu bölümde okul müdürlerinin haklarını kullanmada karşılaştıkları problem durumu çözüm önerileri mesleki haklar, mali haklar, eğitim alma hakkı, sosyal haklar ile yurt dışında eğitim alma hakkına ilişkin çözüm önerileri ile ele alınmaktadır. Okul müdürlerinin sorumlulukları yerine getirmede karşılaşılan problem durumu çözüm önerileri ise; personel işleri, mali işler, okul geliştirme, öğrenci işleri, eğitim öğretim sorumlulukları ve fiziksel ortam sorumlulukları çözüm önerileri ile yer almaktadır. Okul müdürlerinin sahip oldukları hakları kullanma ve sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin genel çözüm önerileri de; mevzuata yönelik ve okul müdürlerine yönelik çözüm önerileri ile ele alınmaktadır.

Milli eğitim mevzuatı ve devlet memurları kanununu ile sahip oldukları haklarını kullanmada karşılaşılan problem durumu çözüm önerilerine ilişkin okul müdürü görüşleri incelendiğinde, beş üst tema ve yedi alt tema üzerinde görüşlerin bir araya geldiği görülmektedir. Mesleki haklar problem durumu çözüm önerileri; “mesleki haklara ilişkin çözüm önerileri” (f=6) üst teması kapsamında “müdürlerin izin alma ve verme hakkı iyileştirilmeli” (f=3) %20,0, “müdür görevlendirmesinde güvenlik hakkı korunmalı” (f=2) %13,3 ve “sendikalar güçlendirilmeli” (f=1) %6,7 alt temaları ile tanımlanmaktadır. Mali haklar problem durumu çözüm önerileri; “mali haklara ilişkin çözüm önerileri” (f=4) üst teması ile “müdürlerin aylık maaş hakları iyileştirilmeli” (f=4) %26,6 alt teması kapsamında ifade edilmektedir. Eğitim alma hakkı problem durumu çözüm önerileri; “eğitim alma hakkına ilişkin

çözüm önerileri” (f=3) %20,0 “okul müdürlerine özel eğitim olanakları verilmeli” (f=3) alt teması kapsamında tanımlanmaktadır. Sosyal haklar ve yurt dışında eğitim alma hakkı problem durumu çözüm önerileri ise “sosyal haklara ilişkin çözüm önerileri” (f=1) ve “yurt dışında eğitim hakkına ilişkin çözüm önerileri” (f=1) üst temaları çerçevesinde, “emeklilik kanunu iyileştirmesi yapılması” (f=1) %6,7 ve “okul müdürlerine özel yurt dışı eğitim imkanı verilmeli” (f=1) %6,7 alt temaları ile ifade edilmektedir.

Devlet memurları kanununu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumu çözüm önerilerine ilişkin okul müdürü görüşleri incelendiğinde, altı üst tema ve on alt tema üzerinde görüşlerin bir araya geldiği görülmektedir. Personel işleri sorumlulukları problem durumları çözüm önerileri, “personel işleri sorumlulukları çözüm önerileri” (f=18) üst teması kapsamında “eğitim personeli özel eğitimlere tabi tutulmalı” (f=7) %19,4, “okullara yardımcı personel kadrosu verilmeli” (f=4) %11,1 ve “personel performansı ölçümü kriterlerle yapılmalı” (f=4) %11,1 ile “müdürlere eğitim personelinin seçme yetkisi verilmeli” (f=3) %8,4 alt temaları ile tanımlanmaktadır. Mali işler sorumlulukları problem durumları çözüm önerilerine ise, “mali işler sorumlulukları çözüm önerileri” (f=9) üst teması çerçevesinde ise “müdürlere bütçe desteği ve yetkisi verilmeli” (f=7) %19,4 ve “okul aile birliği güçlendirilmeli” (f=2) %5,6 alt temalarındaki tanımlamalar ile yer verilmektedir. Okul müdürlerinin okul gelişimi sorumlulukları problem durumları çözüm önerilerine, “okul geliştirme sorumlulukları çözüm önerileri” (f=4) üst teması kapsamında “müdürlere proje yetkisi ve desteği verilmeli” (f=4) %11,1 alt teması ile tanımlanmaktadır. Öğrenci işleri sorumlulukları problem durumlarına ilişkin çözüm önerileri, “öğrenci işleri sorumlulukları çözüm önerileri” (f=3) üst temasında “aileler çocukların eğitimine olumlu destek için eğitilmeli” (f=3) %8,3 alt teması ile tanımlanmaktadır. Okul müdürlerinin eğitim öğretim etkinlikleri ve fiziksel ortam sorumlulukları problem durumlarına ilişkin çözüm önerileri ise “eğitim öğretim sorumlulukları çözüm önerileri” (f=1) ve “eğitim devamlılığı için joker öğretmen uygulaması yapılmalı” (f=1) üst temaları kapsamında, “fiziksel ortam sorumlulukları çözüm önerileri” (f=1) %2,8 ve “müdürlere okul onarımında bütçe veya iş temini yapılmalı” (f=1) %2,8 ile tanımlanmaktadır.

Okul müdürlerinin devlet memurları kanununu ve milli eğitim mevzuatı ile sahip oldukları haklarını kullanma ve sorumlulukları yerine getirmede karşılaşılan problem durumu çözüm önerilerine ilişkin okul müdürü görüşleri incelendiğinde, iki üst tema ve altı alt temada görüşlerin bir araya geldiği görülmektedir. Hak ve sorumluluklara ilişkin okul müdürlerine yönelik çözüm önerileri “okul müdürlerine yönelik çözüm önerileri” (f=17) üst temasında, “müdür görevlendirmeleri adaletli ve liyakat esaslı olmalı” (f=6) %21,4, “yöneticilik meslek kanunu çıkarılmalı” (f=5) %17,8, “okul müdürleri hak sorumluluk bilincinde olmalı” (f=4) %14,3 “okul müdürlerine değer verilmesi” (f=3) %10,7 ve “okul müdürü performans ölçümü yapılmalı” (f=1) %3,6 alt temaları ile tanımlanmaktadır. Hak ve sorumluluklarına ilişkin eğitim mevzuatına yönelik çözüm önerileri ise “mevzuata yönelik çözüm önerileri” (f=8) üst temasında, “mevzuattaki sorumluluklar hak ve yetki ile dengelenmeli” (f=6) %28,6 ve “mevzuat içeriği anlaşılır olmalı ve devamlılık sağlamalı” (f=1) %3,6 alt temaları kapsamında tanımlanmaktadır.

Bu araştırmayı alanda gerçekleştirilen diğer araştırmalardan ayırması ve araştırmanın temel amacını içermesi özelliğinin yansıtıldığı bu bölümde araştırma sonuçlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır. İlgili alan yazında görüldüğü üzere okul müdürlerinin mevzuata göre sahip oldukları hakları ile sorumluluklarının bir arada yer aldığı bilimsel çalışma örneği çok ama çok az orandadır ve bu nedenle bu bölüm araştırma sonuçları açısından değerlidir. Araştırma kapsamında okul müdürlerinin mevzuata göre sahip oldukları hakları kullanmada karşılaşılan problem durumları çözüm önerilerinde; mesleki haklar (%40) ve mali haklar (%26,6) çözüm önerisi görüşlerinin en yüksek değerlere sahip olduğu görülmektedir. Okul müdürlerinin mevzuattaki sorumluluklarını yerine getirirken karşılaştıkları problem durumlarına çözüm önerilerinde; personel sorumlulukları (%50) ile mali sorumluluklar (%25) çözüm önerilerinin en yüksek değerde yer aldığı görülmektedir.

Araştırmanın bu iki boyutunun bir araya getirildiği ve en önemli amaç olan; okul müdürlerinin hak ve sorumluluklarına ilişkin problem durumlarına çözüm önerileri incelendiğinde ise, okul müdürlerine ilişkin “müdür görevlendirmeleri adaletli ve liyakat esaslı olmalı” (%21,4) ve mevzuata ilişkin “mevzuattaki sorumluluklar hak ve yetki ile dengelenmeli” (%28,6) çözüm önerilerinin en yüksek değere sahip oldukları sonucuna ulaşılmaktadır. Aslanargun ve Bozkurt (2012),

okul müdürlerinin yönetiminde karşılaştığı sorunları ele aldığı araştırmasında; okul müdürlerinin mesleki sorumluluk ve ahlaki sorumluluklarından önce yasal sorumluluklara öncelik verdiklerini belirtmektedir. Aydoğdu, Turan ve Yıldırım (2012), yönetsel ve yasal sorumluluk alanlarında okul müdürlerinin en çok insani ve maddî konularda kendilerini sorumlu hissettiği, eğitim paydaşları ile maddî konularda sorunlar yaşadıkları ve okul müdürlüğünün bir meslek mi görev mi olması gerektiği konusunda belirsizlik içinde olduklarını belirtmektedir. Bu araştırma bulgularında da yer aldığı üzere okul müdürleri meslek hakkına sahip olmak istemektedir. Pelit (2013), bu konuyu ele aldığı araştırmasında Türkiye’de okul yöneticiliğinin profesyonel bir meslek olarak kabul edilmesi konusunda sıkıntılar olduğunu belirlemekte ve okul yöneticisi yetiştirme uygulamalarına daha fazla önem verilmesi gerektiğini belirtmektedir. Çetin, Konan ve Yılmaz (2017), okul müdürlerinin görevlendirmelerinin adil, objektif, liyakat esaslarına dayalı bir değerlendirme ile gerçekleştirilmesine yönelik elde ettiği sonuç ile bu araştırmanın da ilgili sonucunu desteklemektedir.

Cereci (2016) ise, okul müdürlerinin yönetsel sorumluluklarını da incelediği bir araştırmasında; okul müdürlerinin okul geliştirme ile mali işler sorumluluklarını yerine getirirken en fazla, öğrenci işleri sorumluluklarını yerine getirirken ise en az sorun yaşadıkları sonucuna ulaşmaktadır. Okul müdürleri sorumluluklarının fazla olduğunu, sorumlulukları oranında yetki sahibi olmadıklarını araştırma kapsamında belirtmişlerdir. Mali işler ile personel işleri kapsamında fazla sorumluluğa sahip olan okul müdürleri mali iş sorumluluklarının, sorumluluk alanları dışında olması gerektiğini düşünmektedir. Bu bilgiler ile bu araştırmanın sonuçları göstermektedir ki, okul müdürleri mali ve personel işleri sorumlulukları alanında problem durumu ile karşılaşabilmekte bu nedenle mevzuatın ilgili alanı düzenleme gerektirmektedir.

Karaman Kepenekçi (2004), okul müdürlerinin mevzuata ilişkin görüşlerini incelediği araştırmasında ise, okul müdürlerinin mevzuatı yeterli bulmadıkları ve mevzuatı uygulamada sorun yaşadıkları bulgusuna ulaşmaktadır. Okul müdürleri bu araştırma kapsamında mevzuatın hazırlanma aşamasında görüşlerinin alınması gerekliliğini belirtmektedir. Mevzuatın haklardan çok sorumlulukları vurgulaması durumunun ise eğitim yönetimi sürecini olumsuz etkilediği ve bu süreçte yaşanan problemlerin temelinde mevzuatı eğitimci, yönetici, öğrenci ile velilerin yeterince

bilmemesi durumundan kaynaklandığını belirterek bu araştırmanın da sonuçlarını birçok yönden desteklemektedir. Topsakal (2018), eğitim mevzuatı üzerine genel bir değerlendirme yaptığı çalışmada; mevzuatın normlar hiyerarşisine uymayan düzenlemelerinin değiştirilmesi, kısa ve anlaşılır bir mevzuat olması ve dilinin güncellenmesinde edebiyat alanı akademisyenlerinden yararlanılması ve mevzuat oluşturulurken tüm paydaşların görüşlerine yer verilmesi önerilerinde bulunarak mevzuata yönelik problem durumlarının da temel nedenlerini ortaya koymaktadır.

Eğitim hukuku alanına bir eser kazandırmak amacı ile gerçekleştirilen bu araştırma Karaman Kepenekçi ve Taşkın (2017: 5), tarafından belirtildiği üzere “eğitim hukuku alanındaki az sayıda nitelikli eserin” yanında yer alabilmesi için büyük bir özveri ile hazırlanmıştır. Eğitim hukuku alanın temel yapı taşı olan ve düzenli yenilenme ve değişme süreçlerine tabi tutulan mevzuat kapsamında yer alan haklarla beraber sorumluluklara yönelik okul müdürlerinin görüşlerinin yer verildiği bu araştırmanın konusu ile alanda özgün eserlerden biri olarak yer alması düşünülmektedir. Bu araştırma eğitim mevzuatının geliştirilebilir ve yenilenebilir özelliklerinin açığa çıkması ve eğitim yönetiminde istenilen noktaya gelinmesine olanak sağlayan bir eğitim hukukunun temelinin oluşturulmasına bir inci tanesi kadar katkı sağlayabilirse araştırmanın en değerli sonucu gerçekleştirilmiş olur.

Öneriler

Okul müdürlerinin devlet memurları kanunu ve milli eğitim mevzuatına göre sahip oldukları hak ve sorumluluklara ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacı ile gerçekleştirilen araştırmanın bu bölümünde; araştırma sonuçlarına ve bu alanda bilimsel araştırma yapmak isteyenlere ilişkin öneriler yer almaktadır.

Okul müdürlerinin hak kullanımı ve bilincinin artması, sorumluluk alanlarının netleşmesi ve azaltılması, hak ve sorumluluk alanlarında yaşanabilecek problem durumlarının önüne geçilebilmesi için okul müdürlüğü mesleğinin kabulü sağlanmalıdır.

Okul müdürlüğünün bir meslek olarak kabul edilmesi ile önem kazanacak olan okul müdürlerinin yetiştirilmesi hususunda özel düzenlemeler yapılmalı ve Eğitim Yöneticiliği gibi lisans bölümlerinin açılması ile okul müdürleri bilimsel ve akademik eğitimlerle yetiştirilmelidir.

Hazırlanması öngörülen öğretmenlik meslek kanunu gibi yöneticilik meslek kanunu da hazırlanmalı ve bu kanun ile ilgili tüm okul müdürleri ile eğitimcilere özel eğitimler düzenlenmelidir.

Okul müdürleri liyakat unsurlarının gözetilmesinin sağlanması ile kendini değerli hissederek ve değer görerek okul müdürlüğü görevine sahip olmalı ve bu görevi süresinde ise eğitimde başarılı uygulamaları ile değerlendirilmelidir.

Eğitim ile ilgili tüm yasal düzenlemeler sadeleştirilerek özel bir hukuk dalı olarak oluşturulan eğitim hukuku kapsamına alınmalıdır.

Okul müdürlerinin hak ve sorumluluklarını içeren mevzuat düzenlemeleri gözden geçirilmeli bu düzenlemelerde okul müdürlerine özel hak ve sorumluluklara yer verilmelidir.

Mesleki, mali, korunma ve sosyal haklar ile eğitim alma, kariyer, hizmet içinde yetiştirilme, yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme ve konut haklarında okul müdürlerine özgü düzenlemeler yapılmalıdır.

Eğitim öğretim etkinlikleri, öğrenci ve personel işleri ile mali işler, fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri ile okul geliştirme sorumluluklarında okul müdürleri yetkileri artırılmalı ve sorumluluk alanları azaltılmalıdır.

Okul müdürlerinin en çok problem durumu ile karşı karşıya kaldıkları ve tüm sorumluluk alanlarında etkisi görülen mali işler sorumluluklarında, okul müdürlerine okulun özelliği ve ihtiyacı doğrultusunda bütçe verilmesi sağlanabilir veya mali işlere ilişkin tüm sorumluluklar okul müdürlerinin yetki alanlarından çıkarılabilir.

Okul müdürlerinin sorumluluk alanlarının fazlalığı nedeni ile izin hakkını kullanamamalarında her okul müdürüne, göreve gelemediği özel durumlarda eğitim yönetimi süreci ile ilgilenebilecek bir idari kadro sunulmalı ve proje okulları gibi özel niteliklere sahip okullarda ise idari kadroyu okul müdürünün belirleyebilmesi sağlanmalıdır.

Okul müdürlerinin hak ve sorumluluklarının revize edilmesinde, müdürlerin ilgili görüşlerinin alınması sağlanmalı ve bu alanda gerçekleştirilmiş olan akademik çalışmaların bulgu ve sonuçlarından yararlanılmalıdır.

Eğitim yönetiminde, mevzuattaki tüm sorumlulukların verimli bir şekilde yerine getirilmesi için okul müdürlerine sorumlulukları oranında yetkilendirilme yapılmalıdır.

Okul müdürü olarak görev yapan kadınların sayısının artması sağlanmalı ve okul müdürlüğü kadın ve erkek eğitimcilerin eşit temsil edildiği ve eşit koşullarda görev yaptığı bir meslek alanı haline getirilmelidir.

Tüm eğitimcilerin ve okul müdürlerinin eğitim yönetimi, denetimi, teftişi, planlaması ve ekonomisi bilim dalı ve eğitim hukuku alanında lisans üstü eğitimi almaları teşvik edilmeli ve bu eğitim süreci için çalışma programlarında esneklik hakkı verilmelidir.

Okul müdürlerine, eğitim hukuku ile ilgili konularda danışabilecekleri merciler oluşturulmalı, bu merciler ise okul müdürlerinin haklarını kullanırken ve sorumluluklarını yerine getirirken yaşadıkları problem durumlarının çözümlerine ilişkin yardım etmelidir.

Okul müdürlüğü gibi sorumluluklarının ve iş alanlarının çok yoğun olduğu meslek dallarına sahip kişiler ile araştırmaların gerçekleştirilmesinde, her ilin milli eğitim müdürlüğü tarafından kurulan “Gönüllü Akademik ve Bilimsel Araştırma Katılımcısı” havuzunda yer alan kişilerin araştırmalara dahil edilmesi ile bir araştırma süreci için en değerli olan zamanın kaybedilmemesi sağlanabilir.

Bu araştırma kapsamında, okul müdürlerinin mevzuata göre sahip oldukları hak ve sorumlulukları görüşlerine ilişkin elde edilen kapsamlı nitel veriler, bir ölçek geliştirilmesine yönelik akademik ve bilimsel bir çalışmanın temel kaynağı olabilir.

Okul müdürlerinin hak ve sorumluluklarına ilişkin görüşleri ile haklarını kullanma ve sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleri, ülke genelinde ve interaktif bir araştırma kapsamında incelenebilir.

KAYNAKLAR

- Abdulahakimoğulları, E. ve Kale, F. (2013). Türk anayasalarında ve karşılaştırmalı hukukta konut hakkı. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Ali Fuad Başgil Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(15), 15-38.
- Acar, H., (2002, Mayıs), *Eğitim yöneticileri nasıl yetiştirilmeli?* 21. Yüzyıl Eğitim Yöneticilerinin Yetiştirilmesi Sempozyumu'nda sunulan bildiri, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Akyüz, E. (1981). *Eğitim hukuku ders notu* (1. Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Araştırmaları Merkezi.
- Akyüz, E. (2006). Eğitimin hukuki temelleri. Erçetin, Ş. ve Tozlu, N. (Ed.), *Eğitim bilimine giriş* içinde (s. 65-111). Ankara: Hegem Yayınları.
- Altunya, N. (2003). *Anayasa hukuku açısından Türkiye’de eğitim ve öğrenim hakkı* (1. Baskı). İstanbul: MEB Yayınları.
- Arabacı, İ. B., Şanlı, Ö. ve Altun, M. (2015). Okul yöneticilerinin yetiştirilme ve atama yöntemlerine ilişkin sendika temsilcilerinin, maarif müfettişlerinin ve okul yöneticilerinin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(31), 166-186.
- Aslan, H. Koşar, S. ve Sezgin, F. (2013). Okul müdürlerinin resmi görev tanımlarının dışında olduğunu düşündükleri işlere ilişkin görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 147-164.
- Aslanargun, E. ve Bozkurt, S. (2012). Okul müdürlerinin okul yönetiminde karşılaştığı sorunlar. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 349-368.
- Aydoğdu, E., Turan, S. ve Yıldırım, N.(2012). Okul müdürlerinin kendi görevlerine ilişkin bakış açıları. *Pegem Eğitim Öğretim Dergisi*, 2(3), 63-76.
- Başaran, İ. E. (1994). *Eğitim Yönetimi* (3. Baskı). Ankara: Sevinç Matbaası.
- Başaran, İ. E. (1989): *Yönetim* (1.Baskı). Ankara: Gül Yayınevi.
- Başaran İ. E. ve Çakır, Ş. (2013). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* (1. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.

- Balcı, A. (2010). *Açıklamalı eğitim yönetimi terimleri sözlüğü* (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Baz, M.(2010). *MEB hizmet içi eğitimlerinin ilköğretim okulları katkısının ilköğretim öğretmen ve yöneticileri tarafından değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Bingöl, B. (2012). Türkiye için bir eğitim teorisinin gerekliliği. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2(2), 25-38.
- Bolelli, M. (2017). *Güç ile yönetim* (1. Baskı). İstanbul: Abaküs Kitap.
- Bursalıoğlu, Z. (1994). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (9. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bursalıoğlu, Z. (2000). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (11. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Bursalıoğlu, Z. (2013). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (18. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (7.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Can, H. (2006). *Organizasyon ve yönetim* (2. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Cereci, C. (2016). Okul yöneticilerinin yönetsel sorumluluklarını yerine getirirken yaşadıkları sorunlara ve sorumluluklarının hukuksal sonuçlarına ilişkin görüşleri (Doktora tezi).<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Cevahir, C. (2013). *Yurt dışında görevlendirilen Milli Eğitim Bakanlığına bağlı öğretmenlerin sorunları ve çözüm önerileri (Almanya örneği)*. (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Cisler, A. & Bruce, M. A. (2013). Principals: What are their roles and Responsibilities? *Journal Of School Counseling*. 11(10), 1-27.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (Çev. Edt. M. Bütün ve S. B. Demir) Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çelik, V. (2000). *Okul kültürü ve yönetimi* (2. Baskı) Ankara: Pegem Yayıncılık.

- Çetin, B. R., Konan, N. ve Yılmaz, S. (2017). Okul müdürü görevlendirmeye ilişkin öğretmen görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 147-160.
- Çiftçi, A. (1995). *Türk eğitim hukuku* (2. Baskı). Ankara: Dizgi Baskı.
- Demirel, İ. N. (2011). Milli eğitim örgütündeki yönetici, müfettiş ve öğretmen görüşlerine göre okul yönetiminin sorunları: Ağrı ve Erzurum illeri örneği (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Devlet Memurları Kanunu. (1965). *T.C. Resmi Gazete*, 12056, 14 Temmuz 1965.
- Eğitim Bir Sen. (2019). Eğitim kurumu yöneticilerinin seçimi ve yetiştirilmesi tespitler ve bir model önerisi. <https://ebs.org.tr/ebs> adresinden 01.02.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Ekinci, Ö. ve Yıldırım A. (2009). İl eğitim denetmenleri ve ilköğretim okulu yöneticilerinin hizmet içi eğitim faaliyetlerine yönelik beklentileri. *Ege Eğitim Dergisi*, 10(1), 70-91.
- Ekşi, İ. (2011). *Okul müdürlerinin hizmet içi eğitim ihtiyacı* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Elma, C. (2000). *Yönetimde çağdaş yaklaşımlar Uygulamalar ve Sorunlar* (1.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Eurydice. (2013). Management and other education staff. 18 Ocak 2019 tarihinde <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/ManagementandOtherEducationStaff> adresinden edinilmiştir.
- Erdoğan, İ. (2000). *Okul yönetimi ve öğretim liderliği* (1. Baskı) İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Genç, N. (2005). *Yönetim ve organizasyon* (1. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Giray, G. (2018). *İngiltere, A.B.D. ve Çin Halk Cumhuriyetindeki uygulamalar ışığında Türkiye’de okul müdürlerinin yetiştirilmesi ve atanması üzerine bir değerlendirme* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Gül, İ. (2013). İlköğretim okulu yöneticilerinin okul çevre ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik görüşleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi dergisi*, 32(1), 165-192.

- Gümüş, E. (2012). Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri ilköğretim kurumları müdürlerinin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim faaliyetlerinin karşılaştırılmasına yönelik nitel bir araştırma (Erzurum ili ve Michigan Eyaleti örneği) (Doktora tezi.) <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Günday, M. (2012). *İdare hukuku* (1. Baskı). Ankara: İmaj Yayıncılık.
- Gürsel, M. (2003). *Okul yönetimi* (5. Baskı). Konya: Eğitim Kitabevi.
- Harcırah Kanunu. (1954). *T.C. Resmi Gazete*, 6245, 18 Şubat 1954.
- Hess, F. M., & Kelly, A. P. (2007). Learning to lead? What gets taught in principal preparation programs. *Teachers College Record*, 109(1), 244-274.
- İlgar, L. (2005). *Eğitim yönetimi okul yönetimi sınıf yönetimi* (3. Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Karadağ, N. (2010). *İlköğretim okulu müdürlerinin etkili okul bağlamında olası bir okul merkezli yönetim uygulamasına ilişkin rol ve sorumluluk algıları Adıyaman ili örneği* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Karaman Kepenekçi, Y. (2003). Hukuk ve öğretmenlik mesleği. Karşlı, M. D. (Ed.) *Öğretmenlik mesleğine giriş alternatif yaklaşım* içinde (s. 179-204). Ankara: Öğreti Pegem A Yayınları.
- Karaman Kepenekçi, Y. (2004). İlköğretim okulu yöneticilerinin eğitim mevzuatına ilişkin görüşleri. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama Dergisi*, 3(6), 159-174.
- Karaman Kepenekçi, Y. (2006). Türkiye’de eğitim hukuku. Durmuş, A. ve Hesapçıoğlu, M. (Ed.). *Türkiye’de eğitim bilimleri: Bir bilanço denemesi* içinde (s. 297-313). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karaman Kepenekçi, Y. (2011). Eğitim yöneticilerinin hukuk eğitimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 44(1), 1-16.
- Karaman Kepenekçi, Y. ve Taşkın, P. (2017). *Eğitim hukuku* (1. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Karasar, N. (2004). *Bilimsel araştırma yöntemi* (13. Baskı). Ankara: Nobel Yayınevi.

- Karşlı, M. (2006). *Etkili okul yöneticiliği* (1. Baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Keser, Z. (2007). *Ortaöğretim okul müdürlerinin yetki ve sorumluluklarını kullanma derecelerinin belirlenmesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Kızıldeniz, M. (2017). *Başarılı okul müdürlerinin yönetim uygulamalarının değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Knights, D. & O'Laery, M. (2006). Leadership, ethics and responsibility to the other. *Journal Of Business Ethics*, 67(2), 125-137.
- Koç, Y. (2015). *Kamu ortaöğretim okulu müdürlerinin hukuksal yetkilerini kullanımına ilişkin görüşleri* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Koçel, T. (2001). *İşletme yöneticiliği* (8. Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi.
- Korkmaz, N. (2009). İlköğretim yöneticileri ve öğretmenlerinin eğitimde yerinden karar verme yetkisinin kullanımı ve mali sorumluluklara ilişkin görüşleri (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Küken, G. (2006). Türkiye’de eğitim bilimleri: Bir bilanço denemesi. Hesapçıoğlu M. Ve Durmuş A., (Ed), *Türkiye’de eğitim felsefesi içinde* (s. 390-404). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lashway, L. (2003). Role of school leader: Trends and issues. *Journal Of Curriculum And Supervision*, 18(3), 240-258.
- Leithwood, K. (2005). Understanding successful principal leadership: Progress on a broken front. *Journal Of Educational Administration*, 43(6), 619-629.
- Maarif Teşkilatına Dair Kanun. (1926). *T.C. Resmi Gazete*, 789, 3 Haziran 1926.
- Maxwell, J. A. (2005). *Qualitative research design: An interactive approach* (2th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Meşe, Ü. (2009). İlköğretim okul müdürlerinin karşılaştıkları idari sorunlar Bahçelievler örneği (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.

- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (2016). *Nitel veri analizi* (Çev. Edt. S. Akbaba Altun & a. Ersoy) Ankara: Pegem Akademi.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (1996). *Örnekleri ile Türkçe Sözlük* (1. Baskı). MEB Yayınları: 2967
- Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumlarına Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği. (2018). *T.C. Resmi Gazete*, 30455, 21 Haziran 2018.
- Milli Eğitim Bakanlığı Hizmetiçi Eğitim Yönetmeliği. (1995). *T.C. Resmi Gazete*, 22161, 4 Ocak 1995.
- Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. (2014). *T.C. Resmi Gazete*, 29072, 26 Temmuz 2014.
- Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği. (2017). *T.C. Resmi Gazete*, 30182, 16 Ağustos 2017.
- Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmenevleri, Öğretmenevi ve Akşam Sanat Okulları, Öğretmen Lokalleri ve Sosyal Tesisler Yönetmeliği. (2005). *T.C. Resmi Gazete*, 2579, 27 Aralık 2005.
- Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi. (2000). *T.C. Resmi Gazete*, 2508, Ocak 2000.
- Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973). *T.C. Resmi Gazete*, 14574, 24 Haziran 1973.
- Milli Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararı. *T.C. Resmi Gazete*, 11350, 1 Aralık 2006.
- Npbea. (2015). Professional standards for educational leaders 2015. Retrieved from <http://npbea.org/wp-content/uploads/2017/06/Professional-Standards-for-Educational-Leaders2015.pdf> on 03.03.2019.
- Öğretmenlik Kariyer Basamaklarında Yükselme Yönetmeliği. (2005). *T.C. Resmi Gazete*, 25905, 18 Ağustos 2005.
- Özkaya, E. (2013). *Okul müdürlerinin kariyer gelişimini etkileyen demografik faktörler* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Özyurt, O. (2010). *İlköğretim okul müdürlerinin mevzuattaki görevlerini yapabilme açısından kendilerini yeterli hissetme düzeyleri* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.

- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (Çev. Edt. M. Bütün & S. B. Demir) Ankara: Pegem Akademi.
- Peker, K. (2010). Kamu kurum ve kuruluşlarında hizmet içi eğitim ve yöntemleri. *Mevzuat Dergisi*, 13(156), 1-13.
- Pelit, A. (2013). *Okul yöneticilerinin yetiştirilmesine ve atanmasına ilişkin benimsenen modellerin karşılaştırılması (Türkiye, Fransa, Danimarka ve İngiltere örneği)* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/adresinden/edinilmistir>.
- Povich, C.G. (2008). Perception of elementary school principals on their role in a decentralized school district (Doctoral dissertation). Retrieved from <http://www.openthesis.org>.
- Rude, H. A., Paolucci-Whitcomb, P. E. & Comerford, S. (2005). Ethical leadership: Supporting human rights and diversity in rural communities. *Rural Special Education Quarterly*, 24(4), 26-31.
- Sadikoğlu, İ. ve Topsakal, C. (2017). Okul öncesi eğitimde çocuk hakları eğitimi çalışmalarına genel bir bakış. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 219-244.
- Sosyal Hizmetler Alanında Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. (2011). *T.C. Resmi Gazete*. 633, 8 Haziran 2011.
- Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu. (2006). *T.C. Resmi Gazete*. 5510, 31 Mayıs 2006.
- Stake, R. E. (2005). Case studies. In N. K. Denzin, & Y. S. Lincoln (Eds.), *The sage handbook of qualitative research* (pp. 443-467). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Strauss, A., & Corbin, J. (1998). Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory (3th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Şişman, M. (2002). *Eğitimde mükemmellik arayışı etkili okullar* (1. Baskı) Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Taş, A. ve Önder, E. (2010). 2004 yılı ve sonrasında yayınlanan eğitim kurumları yöneticilerinin atama ve yer değiştirmelerine ilişkin yönetmeliklerin karşılaştırması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(12), 171-185.

- Taymaz, H. (2003). *Okul yönetimi* (7. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Taymaz, H. (2011). *Okul yönetimi* (10. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Topsakal, C. (2015). Eğitimin hukuksal temelleri. Memduhoğlu, H. B ve Yılmaz, K. (Ed.). *Eğitim bilimine giriş* içinde (s. 77-96). Ankara: Pegem Akademi.
- Topsakal, C. (2018). Türk eğitim mevzuatı üzerine genel bir değerlendirme. Karaman Kepenekçi, Y. ve Taşkın, P. (Ed.) *Prof. Dr. Emine Akyüz'e armağan Akademisyenlikte 50 yıl çocuk hakları eğitim hukuku vatandaşlık eğitimi* içinde (370-380). Ankara: Pegem A Akademi.
- Türk Dil Kurumu (2006). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Türk Eğitim Derneği Düşünce Kuruluşu. (2018). Öğretmenlik meslek kanunu öneri metni. <https://tedmem.org>. adresinden 19.03.2019 tarihinde edinilmiştir.
- Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu. (1949). *T.C. Resmi Gazete*, 5434, 8 Haziran 1949.
- Türkoğlu, R. (2016). MEB taşra örgütündeki maarif müfettişleri ve yöneticilerin görev tanımları ve hizmet içi eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Türkmenoğlu, G. ve Bülbül, T. (2015). Okul yöneticilerinin göreve geliş biçimlerinin okul kültürüne yansımaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi d-Dergisi*, 11(2), 526-549.
- Tüzel, E. (2014). Eğitim örgütlerinde kadın yöneticilerin kariyer engellerinin incelenmesi (Ankara ili örneği) (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Yabancı Dil Tazminatının Miktarlarının Tespitine İlişkin Karar. (1997). *T.C. Resmi Gazete*. 375, 11 Nisan 1997.
- Yakut, G. (2006). *İlköğretim okulu müdürlerinin mevzuattaki görev tanımlarına ilişkin davranışları gösterme düzeyleri (İzmir ili örneği)* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.
- Yaşar, N. (2014). *Şanlıurfa il merkezinde görev yapan okul müdürlerinin yetki kullanımında yaşadıkları kaygılar* (Yüksek Lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir.

- Yetiştirilmek Amacı ile Yurt Dışına Gönderilecek Devlet Memurları Hakkında Yönetmelik. (1974). *T.C. Resmi Gazete*, 14786, 1 Şubat 1974.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (7. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. (2015). Eğitim bilimine giriş. Memduhoğlu, H. B. Ve Yılmaz, K. , (Ed), *Eğitimin temel kavramları* içinde (s. 1-18). Ankara: Pegem Akademi.

EKLER

EK-1: Okul Müdürlerinin Mevzuata Göre Sahip Oldukları Haklar ve Sorumluluklara İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi Araştırması Görüşme Formu

OKUL MÜDÜRLERİNİN MEVZUATA GÖRE SAHİP OLDUKLARI HAK VE SORUMLULUKLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ ARAŞTIRMASININ GÖRÜŞME FORMU	
Değerli Okul Müdürü; Bu araştırmada; okul müdürlerinin mevzuata göre sahip oldukları hak ve sorumluluklarına, haklarını kullanırken ve sorumluluklarını yerine getirirken karşılaştıkları problem durumlarına ve bu problem durumlarının çözüm önerilerine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma için hazırlanmış olan bu görüşme formunda birinci bölümde kişisel bilgiler ve ikinci bölümde ise eğitim hukuku kapsamındaki yönetici hak ve sorumluluklarına ilişkin açık uçlu sorular yer almaktadır. Görüşme yaklaşık 60 dakikalık bir zaman diliminde gerçekleştirilecektir. Görüşmede tarafınızdan belirtilen her görüşün doğru ve objektif olarak araştırmaya yansıtılabilmesi için tüm görüşme süreci kayıt altına alınacaktır. Bu görüşme formu ile elde edilecek bilgiler, ilgili bilimsel araştırma için kullanılacak olup araştırmacı dışındaki kişiler ile paylaşılmayacaktır. Araştırmaya sağlayacağınız değerli katkılar için teşekkür eder, saygılarımı sunarım. İnci SADIOĞLU (Yüksek Lisans Öğrencisi) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Doç. Dr. Cem TOPSAKAL (Danışman) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı	
BÖLÜM 1 KİŞİSEL BİLGİLER	
1.Cinsiyetiniz	() Erkek () Kadın
2.Yöneticisi Olduğunuz Okul Türünüz	() Anaokulu () İlkokul () Ortaokul () Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi () İmam Hatip () Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi Ortaokulu () Anadolu İmam Hatip Lisesi () Sosyal Bilimler Lisesi () Anadolu Lisesi () Fen Lisesi
3.Yöneticilikte ki Kıdeminiz	() 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 21 yıl ve üzeri
4.Lisans Eğitimi Fakülteniz	() Eğitim () Hukuk () Fen Edebiyat () İktisadi ve İdari Bilimler () Diğer.....
5.Lisansüstü Eğitiminiz	() Lisansüstü eğitimi aldım. Lisansüstü Eğitim Düzeyi () Yüksek Lisans () Doktora Lisansüstü Eğitimdeki Bilim Dalınız ve Programınız () Lisansüstü eğitimi almadım. () Lisansüstü eğitimi almak isterim.

**EK-1 (Devam): Okul Müdürlerinin Mevzuata Göre Sahip Oldukları Haklar
ve Sorumluluklara İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi
Araştırması Görüşme Formu**

BÖLÜM 2 OKUL MÜDÜRLERİNİN MEVZUATA GÖRE SAHİP OLDUKLARI HAK VE SORUMLULUKLARI AÇIK UÇLU SORULAR
1. Okul müdürlerinin 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu kapsamında sahip oldukları;
1.1) Mesleki haklar ve bu hakları kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
1.2) Mali haklar ve bu hakları kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
1.3) Korunma hakları ve bu hakları kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
1.4) Sosyal haklar ve bu hakları kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?

**EK-1 (Devam): Okul Müdürlerinin Mevzuata Göre Sahip Oldukları Haklar
ve Sorumluluklara İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi
Araştırması Görüşme Formu**

2. Okul müdürlerinin Milli Eğitim Mevzuatı ile sahip oldukları;
2.1)Eğitim alma hakkı ve bu hakkı kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
2.2)Kariyer hakkı ve bu hakkı kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
2.3)Hizmet içinde yetiştirilme hakkı ve bu hakkı kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
2.4)Yurt içi ve yurt dışında yetiştirilme hakkı ve bu hakkı kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
2.5)Konut hakkı ve bu hakkı kullanmada karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?

**EK-1 (Devam): Okul Müdürlerinin Mevzuata Göre Sahip Oldukları Haklar
ve Sorumluluklara İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi
Araştırması Görüşme Formu**

3. Okul müdürlerinin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatı ile sahip oldukları;
3.1) Eğitim öğretim etkinlikleri sorumlulukları ve bu sorumlulukları yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
3.2) Öğrenci ve personel işleri ile mali işler sorumlulukları ve bu sorumlulukları yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
3.3) Fiziksel ortam ve okul çevre ilişkileri sorumlulukları ve bu sorumlulukları yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?
3.4) Okul geliştirme sorumlulukları ve bu sorumlulukları yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin görüşleriniz nelerdir?

**EK-1 (Devam): Okul Müdürlerinin Mevzuata Göre Sahip Oldukları Haklar
ve Sorumluluklara İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi
Araştırması Görüşme Formu**

4.Okul müdürlerinin 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Milli Eğitim Mevzuatına göre sahip oldukları haklarını kullanmada ve sorumluluklarını yerine getirmede karşılaşılan problem durumlarına ilişkin çözüm önerileriniz nelerdir?

GÖRÜŞME SONA ERMİŞTİR.

**EK-2: Rize Milli Eğitim Müdürlüğünden Alınan Araştırma Uygulama İzni
Onayı**

T.C.
RİZE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 57774812-605.01-E.22878884
Konu : Araştırma Uygulama İzni

28.11.2018

VALİLİK MAKAMINA

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Yüksek Lisans öğrencisi İnci SADIKOĞLU'nun "Okul Müdürlerinin Mevzuata Göre Sahip Oldukları Hak ve Sorumluluklara İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi" konulu tezi kapsamında hazırladığı ekte sunulmuş veri toplama araçlarını ilimiz genelinde tüm kademelerde görev yapmakta olan okul müdürlerine uygulaması müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Bülent İÇBUDAK
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
28.11.2018

Salih YELKENCİ
Vali a.
Millî Eğitim Müdür v.

EKLER:

- 1- Yazı ve Ekleri (32 Sayfa)
- 2- Araştırma Değerlendirme Formu (1 Sayfa)

Valilik Binası Kat:3 Merkez/RİZE
Elektronik Adres: rize.meb.gov.tr
e-posta: arge53@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Bülent İÇBUDAK Şube Müdürü
Tel: (0 464) 280 53 09
Faks: (0 464) 213 04 41

Bu evrak güvenli elektronik imza ile onaylanmıştır. <https://evrak.sorgu.meb.gov.tr> adresinden: d09a-fbd3-31e0-ac42-038b kodu ile teyit edilebilir.

ÖZ GEÇMİŞ			
Adı, Soyadı	İnci SADIKOĞLU		
Doğum Yeri ve Yılı	İstanbul/1989		
Medeni Durumu	Bekar		
Bildiği Yabancı Diller ve Düzeyi	İngilizce/Elementary (Temel)		
Öğrenim Durumu	Başlama-Bitirme Yılı		Kurum Adı
Lisans	2007	2011	Gazi Üniversitesi Çocuk Gelişimi Eğitimi Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği
Yüksek Lisans	2016		Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı
Çalıştığı Kurumlar			Başlama-Ayrılma Yılı
1.Özel Bilge Anaokulu (Öğretmen)			2011 2012
2.Van/Muradiye/Açıkyol İlkokulu (Öğretmen)			2012 2015
3.Rize/Merkez/Gülbahar Hatun Anaokulu (Öğretmen)			2015 Devam Ediyor
Katıldığı Panel, Kurs, Seminer, Konferans ve Eğitimler	Çocuktan Çocuğa Yaklaşım ile Çocuk Hakları Eğitimi Panel ve Konferansı (2008) Okul Öncesi Eğitim Toplam Kalite Yönetimi Konferansı (2010) Ekolojik Okur Yazarlık Semineri (2014) Okul Öncesinde Sorun Çözme Becerileri Kursu (2016) Çocukta Sanat ve Yaratıcılık Kursu (2016) Eğitimde Drama Teknikleri Kursu (2016) Özel Eğitim Hizmetleri Semineri (2016) İş Sağlığı ve İş Güvenliği İlk Yardımcı Eğitimi Kursu (2016) Bedenin Büyülü Sesleri Müzik ve Hareket Eğitimi Kursu (2018)		
Yayınlar	Okul Öncesi Eğitimde Çocuk Hakları Eğitimine Genel Bir Bakış (2017/Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi/Makale)		
Aldığı Ödül	Rize’de Eğitime Nitelik Kazandırma Projesi (Başarı Belgesi)		
İletişim	06.inci@gmail.com ve incisadikoglu06@gmail.com		